

**STRATEGIA ROZWOJU
GMINY JARACZEWO
NA LATA 2026-2035**

Wielkopolska Akademia
Nauki i Rozwoju

Opracowanie:

Urząd Miasta i Gminy Jaraczewo

we współpracy z Wielkopolską Akademią Nauki i Rozwoju Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Spółka komandytowa oraz Krajowym Instytutem Jakości.

Strategię Rozwoju Gminy Jaraczewo na lata 2026-2035 opracowano w oparciu o analizę materiałów źródłowych (aktualnych dokumentów planistycznych i sprawozdań) Urzędu Miasta i Gminy Jaraczewo i gminnych jednostek organizacyjnych, dane statystyczne ujęte w formie wskaźników, wykresów i tabel porównawczych oraz informacje pozyskane w procesie partycypacji społecznej.

Strategia Rozwoju Gminy Jaraczewo na lata 2026-2035 zawiera najaktualniejsze dane w momencie opracowywania niniejszego dokumentu, a więc dane według stanu na 31 grudnia 2023 roku (o ile nie zaznaczono inaczej).

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	4
CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY JARACZEWO.....	7
1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej.....	8
2. Wnioski z diagnozy sytuacji klimatyczno-środowiskowej	10
3. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej.....	12
4. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej	14
5. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych	18
5.1. Ocena sytuacji w Gminie.....	18
5.2. Pożądane priorytety rozwojowe	21
6. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej	23
CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY JARACZEWO.....	27
1. Misja i wizja	28
2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia.....	29
3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Jaraczewo oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie	43
4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań	59
5. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych.....	64
6. Ramy finansowe i źródła finansowania	66
Załącznik nr 1: Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej Gminy Jaraczewo	68
Załącznik nr 2: Wzór ankiety	146
Załącznik nr 3: Tabela ewaluacyjna	154

WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Gminy Jaraczewo na lata 2026-2035 jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania Gminą. Określa ona strategiczne kierunki rozwoju Gminy w perspektywie do 2035 roku oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz Gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Umożliwia ona również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: zasoby ludzkie, środowisko przyrodnicze i kulturowe, infrastrukturalne czy środki finansowe. Stanowi również formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych.

Strategia Rozwoju Gminy Jaraczewo na lata 2026-2035 jest dokumentem nadrzędnym względem innych dokumentów planistyczno-strategicznym obowiązującym w Gminie Jaraczewo, a także spójnym z dokumentami wyższego rzędu – Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku oraz Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030. Będzie ona wyznaczała również ramy dla planów i programów powstających w Gminie podczas jej obowiązywania. Dodatkowo, Strategia Rozwoju Gminy Jaraczewo będzie stanowiła ramy dla tworzenia planów i programów lokalnych, które będą realizowane w trakcie jej obowiązywania. Dzięki temu dokument ten będzie zawierał wytyczne i punkt odniesienia dla wszelkich inicjatyw i działań podejmowanych na poziomie lokalnym w Gminie Jaraczewo, mających na celu wspieranie rozwoju w okresie od 2026 do 2035 roku.

Strategia Rozwoju Gminy Jaraczewo na lata 2026-2035 została opracowana w sposób kompleksowy, wykorzystując różnorodne dane i dokumenty jako podstawę dla jej tworzenia. Dokument powstał w oparciu o aktualne dokumenty planistyczne, sprawozdania oraz dane statystyczne, co umożliwiło rzetelne i uzasadnione podejście do wyznaczenia celów i priorytetów rozwojowych dla Gminy Jaraczewo w określonym czasie. Kluczowym dokumentem prawnym, który był wykorzystywany w procesie przygotowania Strategii, była ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Ustawa ta stanowi podstawę prawną dla funkcjonowania samorządów lokalnych (w tym Gminy Jaraczewo) i określa ich zakres kompetencji oraz zasady działania. Wykorzystanie tego aktu prawnego pozwoliło na stworzenie strategii rozwoju uwzględniającej istniejące ramy prawne i możliwości działania Gminy w zakresie jej rozwoju na lata 2026-2035.

Prace nad Strategią rozpoczęto w kwietniu 2025 roku decyzją Burmistrza Miasta i Gminy Jaraczewo o przystąpieniu do opracowywania dokumentu. Pierwszym krokiem było podjęcie Uchwały nr XVII/82/2025 Rady Miasta i Gminy Jaraczewo z dnia 27 maja 2025 roku w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Jaraczewo na lata 2026-2035, w tym trybu konsultacji. Proces tworzenia dokumentu poprzedzono analizą sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy. Analiza pogłębiona została o wnioski z przeprowadzonego badania ankietowego oraz o informacje i materiały pozyskane podczas wywiadu pogłębionego.

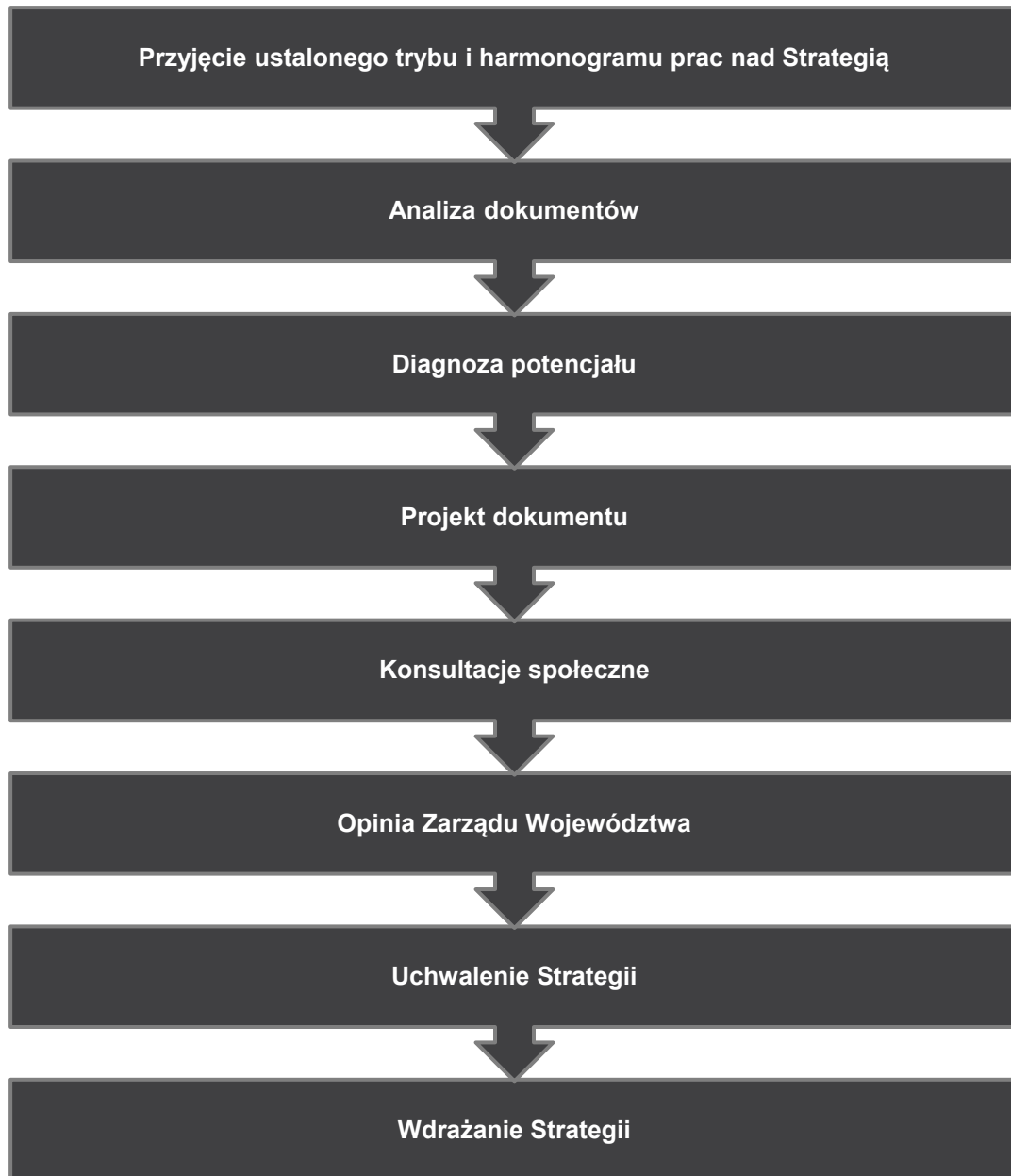
Powyższe działania miały na celu ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii. Dokument został sporządzony z uwzględnieniem zapisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Dokument powstał przy wsparciu ekspertów z Wielkopolskiej Akademii Nauki i Rozwoju z Poznania, w składzie:

- **Irma Kuznetsova**, Dyrektor Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego – kierownik projektu,
- **Iwona Nowacka**, Zastępca Dyrektora Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego – recenzent projektu,
- **Maja Czyż**, Starsza Specjalistka ds. Strategii i Rozwoju Lokalnego – koordynator projektu,
- **Alicja Marjańska**, Młodsza Specjalistka ds. Strategii i Rozwoju Lokalnego – współautorka dokumentu,

- **Marcin Najewski**, Młodszy Specjalista ds. Strategii i Rozwoju Lokalnego – współautor dokumentu.

Na poniższym schemacie przedstawiono kluczowe etapy przygotowania Strategii Rozwoju Gminy Jaraczewo na lata 2026-2035.

**CZĘŚĆ I:
STAN I WYZWANIA ROZWOJU
GMINY JARACZEWO**

Na podstawie przeprowadzonej **Diagnozy sytuacji przestrzennej, klimatyczno-środowiskowej, gospodarczej i społecznej Gminy Jaraczewo** zidentyfikowane zostały najważniejsze potencjały rozwojowe oraz problemy dotyczące Gminy i jej najbliższego otoczenia. Poniższe wyszczególnienie zawiera **wnioski w wymiarze przestrzennym, klimatyczno-środowiskowym, gospodarczym i społecznym** opracowane w oparciu o Diagnozę, która stanowi Załącznik nr 1. Wnioski stanowią jedną z podstaw do sporządzenia celów strategicznych i kierunków działań zaplanowanych do realizacji w ramach niniejszej Strategii.

1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej

- Gmina Jaraczewo to gmina miejsko-wiejska powiatu jarocińskiego, położona w południowej części województwa wielkopolskiego. Siedziba władz gminnych zlokalizowana jest w centralnej części Jaraczewa. Powierzchnia Gminy wynosi 133,1 km², z czego 76% stanowią użytki rolne, 17% lasy, a tereny zurbanizowane i pozostałe (w tym wody) około 7%. Na koniec 2023 roku w Gminie zameldowanych było 7 599 osób, co stanowiło 11% wszystkich mieszkańców powiatu. Gęstość zaludnienia w Gminie wyniosła w tym roku 57 os./km².
- Sieć osadniczą Gminy Jaraczewo tworzy 21 sołectw, obejmujących liczne miejscowości i osady. Szczególną rolę w tej strukturze odgrywa Jaraczewo, które stanowi główny ośrodek lokalnej aktywności społeczno-gospodarczej. Miejscowość pełni funkcję administracyjną, usługową i handlową – zlokalizowana jest tu siedziba władz Gminy, placówki edukacyjne, obiekty użyteczności publicznej oraz kluczowe elementy infrastruktury technicznej. Pozostałe wsie tworzą natomiast spójną i uzupełniającą się sieć osadniczą. Miejscowości takie jak Góra, Rusko czy Nosków pełnią rolę uzupełniającą, zapewniając mieszkańcom dostęp do wybranych usług i funkcji lokalnych. Jednocześnie to właśnie Jaraczewo, dzięki swojemu centralnemu położeniu oraz koncentracji podstawowych funkcji publicznych i gospodarczych, stanowi najważniejsze lokalne centrum rozwoju Gminy.
- Nowoczesna i bezpieczna infrastruktura komunikacyjna stanowi jeden z podstawowych czynników przekładających się na atrakcyjność inwestycyjną oraz osiedleńczą gminy. Gmina Jaraczewo wyróżnia się stosunkowo dobrze rozwiniętą siecią połączeń drogowych, obejmującą drogi o znaczeniu krajowym, regionalnym oraz lokalnym. Przez teren Gminy przebiega m.in. droga krajowa nr 12 relacji Łęknica – Dorohusk. Sieć drogową uzupełniają drogi powiatowe, gminne oraz wewnętrzne. Długość dróg gminnych na koniec 2023 roku wyniosła 81,6 km. Zgodnie z ustaleniami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego, w rejonie miasta Jaraczewo oraz miejscowości Łobez wskazana jest budowa obwodnicy. Inwestycja ta jest istotna zarówno z perspektywy poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego i odciążenia centrum Jaraczewa od ruchu tranzytowego, jak i podniesienia komfortu życia mieszkańców oraz zwiększenia potencjału rozwojowego terenów inwestycyjnych położonych wzdłuż drogi krajowej nr 12. Zaleca się kontynuację modernizacji infrastruktury drogowej, ze szczególnym uwzględnieniem dróg gminnych, w celu dalszego wzmocnienia dostępności transportowej i atrakcyjności inwestycyjnej Gminy.
- Na terenie Gminy Jaraczewo nie znajduje się żaden czynny dworzec kolejowy, a najbliższy zlokalizowany jest w Jarocinie. W przeszłości przez teren Gminy przebiegała linia kolejowa nr 360, na której funkcjonowały cztery przystanki: Góra,

Łobzowiec, Panienska i Wojciechowo. Obecnie linia ta nie obsługuje ruchu pasażerskiego, jednak dzięki bliskości stacji w Jarocinie mieszkańcy Gminy mają możliwość dojazdu – z przesiadkami – do największych miast w Polsce.

- Transport zbiorowy jest organizowany przez Gminę Jaraczewo we współpracy z zewnętrznym przewoźnikiem. Obsługuje on m.in. dowóz dzieci i młodzieży do szkół oraz zapewnia komunikację w większości miejscowości. Sieć połączeń obejmuje główne trasy, jednak nie pokrywa równomiernie całego obszaru gminy. Uzupełnieniem są przewozy indywidualne i komercyjne. Ograniczona liczba kursów i brak połączeń w części sołectw stanowią istotne wyzwanie. Poprawa dostępności transportu publicznego jest jednym z priorytetów Gminy na najbliższe lata.
- Istotnym uwarunkowaniem dla rozwoju jednostek samorządu terytorialnego jest dostęp do sieci światłowodowej. Zgodnie z raportem Ministerstwa Cyfryzacji „Polska w zasięgu stacjonarnego dostępu do Internetu” na IV kwartał 2024 roku, 80,9% punktów adresowych w Gminie Jaraczewo miało dostęp do szerokopasmowego Internetu. Należy jednak zaznaczyć, że zaplanowane są dalsze inwestycje obejmujące 9 punktów adresowych. W celu zapewnienia równych szans rozwojowych oraz popraw jakości życia mieszkańców, zaleca się kontynuację i intensyfikację działań zmierzających do jak największego objęcia Gminy Jaraczewo zasięgiem szerokopasmowego Internetu światłowodowego.
- Zgodnie z zapisami zawartymi w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego, Gmina Jaraczewo włączona została do Wiejskiego Obszaru Funkcjonalnego. W Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku, Gmina Jaraczewo nie została zaliczona do żadnego Obszaru Strategicznej Interwencji.
- Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (MPZP) to akty prawa miejscowego, które regulują funkcje oraz sposób zagospodarowania konkretnych terenów. W Gminie Jaraczewo obowiązują 4 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, które obejmują jedynie około 20% powierzchni Gminy. Takie ograniczone pokrycie MPZP nie sprzyja kompleksowemu planowaniu rozwoju przestrzennego, może wydłużać procedury inwestycyjne oraz zwiększa ryzyko powstawania zabudowy rozproszonej. W związku z tym, rekomenduje się zintensyfikować prace planistyczne zmierzające do zwiększenia obszarów objętych MPZP, ze szczególnym uwzględnieniem terenów inwestycyjnych, mieszkaniowych oraz obszarów o presji rozwojowej.
- Gmina Jaraczewo posiada bogate dziedzictwo historyczne oraz znaczną liczbę cennych zabytków, które w połączeniu z rozwijającą się infrastrukturą szlaków rowerowych i aktywnością kulturalną stanowią istotny, choć niewykorzystany w pełni potencjał rozwoju turystyki kulturowej i lokalnej tożsamości. Na terenie Gminy wytyczono szlak rowerowy dookoła Jaraczewa, tworzący tzw. rowerowy pierścień Gminy. Na trasie szlaku wyznaczono trzy punkty postojowe (w Rusku, Paręczewie, Paniencie) umożliwiające przerwę w podróży i przygotowanie się do dalszej trasy. W celu rozwoju sektora turystycznego zaleca się nie tylko wzmocnienie działań promujących dziedzictwo kulturowe, ale także dalszy rozwój oferty turystyki rowerowej – poprzez tworzenie nowych ścieżek rowerowych oraz rozbudowę istniejących tras. Działania te powinny być realizowane w oparciu o lokalne zasoby historyczne, wydarzenia kulturalne i infrastrukturę rekreacyjną, przy jednoczesnej integracji z regionalną siecią szlaków i kompleksową ofertą promocyjną Gminy.

2. Wnioski z diagnozy sytuacji klimatyczno-środowiskowej

- Krajobraz Gminy Jaraczewo charakteryzuje się równinnym i lekko falistym ukształtowaniem terenu, typowym dla obszarów wysoczyznowych i morenowych. Teren Gminy cechuje się niewielkimi deniwelacjami, a krajobraz uzupełniają doliny rzeczne, lokalne wyniesienia oraz zagłębienia bezodpływowe, w których występują oczka wodne i podmokłe łąki. Przez obszar Gminy przepływa rzeka Obra, która odgrywa istotną rolę w kształtowaniu lokalnego układu hydrograficznego oraz wpływa na warunki przyrodnicze i rolnicze. Na terenie Gminy zlokalizowany jest również zbiornik wodny Jaraczewo, pełniący funkcje retencyjne, rekreacyjne i krajobrazowe. Zbiornik ten stanowi ważny element lokalnej infrastruktury wodnej, będąc miejscem rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców oraz korzystnie wpływając na mikroklimat i różnorodność biologiczną okolicy. Znaczne powierzchnie zajmują także lasy i zadrzewienia śródpolne, które odgrywają istotną rolę w krajobrazie i pełnią funkcje ochronne. Rekomenduje się chronić i świadomie wykorzystywać zasoby przyrodniczo-krajobrazowe gminy w planowaniu przestrzennym i działaniach rozwojowych, z uwzględnieniem funkcji retencyjnych, rekreacyjnych i proklimatycznych.
- Sieć hydrograficzną Gminy tworzą kanały i ciek wodne, charakteryzujące się niską jakością wód powierzchniowych oraz ryzykiem niespełnienia celów środowiskowych, co wskazuje na potrzebę intensyfikacji działań związanych z ochroną i rekultywacją wód oraz poprawą retencji wodnej.
- Zasoby wód podziemnych utrzymują w większości dobry stan chemiczny i ilościowy, co stanowi istotny atut w kontekście zabezpieczenia potrzeb wodnych mieszkańców i lokalnej gospodarki.
- Na terenie Gminy Jaraczewo występują obszary o niskim, średnim i wysokim zagrożeniu powodziowym, które koncentrują się wzdłuż rzeki Obry, wpływającej do Gminy od strony południowej. Zagrożenie powodziowe występuje także w rejonie Kanału Obry w północnej części Gminy oraz w najbliższej okolicy Zbiornika Jaraczewo. Bliskie sąsiedztwo zabudowy z obszarami narażonymi na zalanie stanowi istotne zagrożenie dla mieszkańców, szczególnie w okresach wezbrań. Wskazane jest inwestowanie w małą retencję oraz naturalne formy ochrony przeciwpowodziowej.
- Zróżnicowana struktura siedlisk w Gminie – od kompleksów leśnych, przez doliny rzeczne i łąki, po pola uprawne i tereny zabudowane – sprzyja powstawaniu bogatych ekosystemów. Krajobraz Gminy Jaraczewo, mimo dużego udziału gruntów użytkowanych rolniczo, zachowuje wiele wartości przyrodniczych i ekologicznych, które stanowią ważny potencjał rozwojowy w zakresie rekreacji, edukacji przyrodniczej oraz zrównoważonego gospodarowania zasobami środowiska.
- Klimatyczne warunki Gminy Jaraczewo sprzyjają prowadzeniu rolnictwa – występuje tu przeciętnie 210-220 dni okresu wegetacyjnego, co pozwala na rozwój upraw zbóż, roślin okopowych oraz warzyw. Warunki klimatyczne mają również istotny wpływ na strukturę roślinności naturalnej oraz kształtują lokalne warunki bytowania fauny.
- Głównymi źródłami emisji zanieczyszczeń powietrza na terenie Gminy Jaraczewo są emisje związane z ruchem drogowym, szczególnie wzdłuż drogi krajowej nr 12, a także lokalne źródła grzewcze, w tym indywidualne systemy ogrzewania opalane paliwami stałymi. W sezonie zimowym jakość powietrza ulega pogorszeniu na skutek wzmożonego zużycia węgla i drewna do ogrzewania domów jednorodzinnych, co prowadzi do okresowego wzrostu stężenia pyłów zawieszonych (PM10 i PM2,5) oraz benzo(a)pirenu. Sytuacja ta wymaga kontynuacji działań termomodernizacyjnych, wymiany kotłów na węgiel oraz edukacji ekologicznej mieszkańców.

- Zgodnie z danymi zawartymi w SUIKZP na jej terenie występuje aż 26 udokumentowanych złóż kopalin, wśród których znajdują się głównie piaski i żwiry, ale także surowce ilaste ceramiki budowlanej, węgle brunatne oraz gazy ziemne. Występowanie licznych złóż stanowi istotny potencjał gospodarczy Gminy. Ich eksploatacja powinna jednak uwzględniać zasady zrównoważonego rozwoju oraz ochrony środowiska.
- Na obszarze Gminy Jaraczewo jedyną formą ochrony przyrody są pomniki przyrody, obejmujące pojedyncze drzewa wyróżniające się cechami przyrodniczymi lub krajobrazowymi. Na terenie Gminy ustanowiono łącznie 6 takich pomników.
- Ryzyko zagrożenia niedoborem zasobów wodnych w Gminie Jaraczewo, jest duże a niedobór zasobów wodnych w kolejnych dziesięcioleciach może dotyczyć około 70% powierzchni Gminy. W związku z tym zauważa się konieczność podejmowania działań w zakresie przeciwdziałania skutkom suszy.
- Przeprowadzona analiza wskazuje, że Gmina Jaraczewo odznacza się dobrymi uwarunkowaniami do rozwoju OZE. Najbardziej korzystną formą tego typu instalacji mogą być farmy wiatrowe oraz instalacje wykorzystujące energię geotermalną. W regionie tym istnieje zatem duży potencjał do wykorzystania energii wiatrowej oraz geotermalnej, co stwarza szerokie możliwości dla rozwoju zrównoważonej energetyki.
- Wpływ na rozwój gospodarczy oraz atrakcyjność inwestycyjną obszaru Gminy ma nie tylko jakość i dostępność dróg wraz z infrastrukturą towarzyszącą, ale również pozostałych sieci i urządzeń technicznych. Zgodnie z danymi GUS w 2023 roku udział korzystających z sieci wodociągowej na terenie Gminy Jaraczewo kształtował się na poziomie 100%, co świadczy o bardzo dobrze rozwiniętej infrastrukturze wodociągowej na terenie Gminy. W tym samym roku odsetek mieszkańców badanej jednostki posiadających przyłącze do sieci kanalizacyjnej wyniósł 43,5%. Niski udział mieszkańców posiadających dostęp do sieci kanalizacyjnej może prowadzić do pogorszenia stanu środowiska przyrodniczego poprzez emisję zanieczyszczeń płynnych do wód gruntowych oraz gleb, co w rezultacie może doprowadzić do ich zakwaszenia i degradacji biosfery. Dlatego konieczna jest bieżąca rozbudowa oraz modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej – oprócz jej rozbudowy na terenach siecią nieobjętych i obszarach nowej zabudowy konieczna jest również modernizacja istniejącej sieci i jej urządzeń. Natomiast, w 2023 roku odsetek mieszkańców Gminy korzystających z infrastruktury gazowej wyniósł 28,2%. Rozwój sieci gazowej w Gminie może stanowić istotny element poprawy jakości powietrza, ograniczenia niskiej emisji i podnoszenia komfortu mieszkańców.
- Najczęściej wykorzystywanymi nośnikami energii były: węgiel kamienny (46,9%), biomasa, w tym drewno (31,4%) oraz gaz ziemny (19,6%). W związku z tym, zaleca się prowadzenie działań w zakresie edukacji ekologicznej oraz m.in. dalsze wsparcie mieszkańców w zakresie wymiany źródeł ciepła.
- Gmina Jaraczewo stoi przed wyzwaniem w zakresie zarządzania odpadami komunalnymi, które dotyczą przede wszystkim dalszego podnoszenia świadomości ekologicznej wśród mieszkańców. Pomimo znacznego wzrostu poziomu segregacji odpadów w ostatnich latach, w 2023 roku nie udało się osiągnąć wymaganego minimalnego poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu, co sygnalizuje potrzebę intensyfikacji działań edukacyjnych oraz poprawy jakości selektywnej zbiórki. W kontekście rosnącej ilości odpadów w przeliczeniu na mieszkańca konieczne jest wdrażanie rozwiązań sprzyjających gospodarce o obiegu zamkniętym, które pozwolą ograniczyć negatywny wpływ działalności człowieka na środowisko.

3. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej

- Jednym z elementów charakteryzujących lokalny rynek pracy oraz sytuację gospodarczą gminy jest liczba podmiotów gospodarczych działających na jej obszarze. Stanowi ona istotny wskaźnik poziomu przedsiębiorczości w granicach danej jednostki samorządu terytorialnego. Analiza liczby zarejestrowanych przedsiębiorstw na terenie Gminy Jaraczewo na tle powiatu jarocińskiego pozwala na stwierdzenie, że charakteryzuje się ona względnie niskim poziomem przedsiębiorczości. Jednak co istotne Gmina Jaraczewo na przestrzeni lat 2019-2023 rozwinęła się pod tym względem, a dynamika zmian wyniosła wówczas 109%. Struktura podmiotów gospodarczych działających na jej terenie w podziale na sekcje PKD wskazuje, że lokalny rynek pracy kształtowany jest przede wszystkim przez przedsiębiorstwa związane z budownictwem (26% wszystkich podmiotów) oraz handlem hurtowym i detalicznym oraz naprawą pojazdów samochodowych, włączając motocykle (19% wszystkich podmiotów). Gmina powinna stymulować rozwój lokalnej gospodarki poprzez wyznaczenie terenów inwestycyjnych oraz działania inwestycyjne w infrastrukturę techniczną.
- Lokalny rynek pracy jest kolejnym z czynników kształtujących potencjał gospodarczy jednostek samorządu terytorialnego. Gmina Jaraczewo charakteryzuje się wysokim udziałem osób bezrobotnych na tle średniej dla gmin województwa wielkopolskiego oraz powiatu jarocińskiego, który w latach 2019-2023 wyniósł 3,1%. Należy zwrócić szczególną uwagę na osoby młode i długotrwale bezrobotne, oferując im wsparcie indywidualne oraz doradztwo zawodowe.
- Gmina Jaraczewo ma charakter typowo rolniczy – użytki rolne stanowią około 76% jej powierzchni. Gleby występujące na terenie Gminy Jaraczewo charakteryzują się dużym zróżnicowaniem typologicznym i jakościowym. W południowej części Gminy dominują gleby brunatne wytworzone z glin zwałowych oraz bielice naglinowe, cechujące się stosunkowo dobrą przydatnością rolniczą. W północnej i zachodniej części obszaru przeważają natomiast gleby pseudobielicowe oraz gleby brunatne wylugowane o nieco słabszych właściwościach użytkowych. Na terenie Gminy występują także bogate złoża żwirów, ilów oraz gytii wapiennej, stanowiącej wysokiej jakości surowiec do produkcji wapna nawozowego. Warto zaznaczyć, iż zgodnie z Powszechnym Spisem Rolnym 2020, swoją działalność na terenie Gminy prowadziło 600 gospodarstw rolnych, które stanowiły ok. 25% wszystkich podmiotów zlokalizowanych w powiecie jarocińskim. Warto jednak zaznaczyć, że średnia wielkość gospodarstwa rolnego w Gminie Jaraczewo była większa niż średnia dla powiatu jarocińskiego (na terenie badanej jednostki wyniosła ok. 17,7 ha, podczas gdy w całym powiecie średnia kształtowała się na poziomie 16 ha). Zważywszy na dominujący charakter rolniczy Gminy oraz znaczący udział użytków rolnych, zaleca się ukierunkowanie działań rozwojowych na wspieranie nowoczesnego, zrównoważonego i konkurencyjnego rolnictwa.
- Aspekt finansowy Gminy Jaraczewo należy ocenić jako dobry. Na przestrzeni lat 2019-2023 dochody ogółem jednostki charakteryzowały się corocznym wzrostem, a w przeliczeniu na 1 mieszkańca od 2020 roku były one wyższe od średniej dla gmin powiatu jarocińskiego. Należy też zaznaczyć, że wraz ze wzrostem dochodów odnotowano sukcesywny wzrost wydatków ogółem Gminy. W 2022 roku wydatki ogółem przewyższyły dochody ogółem o kolejno ok. 8,8 mln zł. Analizując strukturę dochodów Gminy dostrzec można, iż największy udział w ostatnich latach posiadały dotacje, których średni udział kształtował się na poziomie 41% wszystkich dochodów

budżetowych. Biorąc pod uwagę z kolei dochody podatkowe Gminy Jaraczewo zaobserwowano, że najważniejszymi źródłami jej dochodów były: udział w podatku od osób fizycznych (PIT), podatek od nieruchomości oraz podatek rolny. Analizując strukturę wydatków Gminy Jaraczewo w latach 2019-2024 zaobserwowano, że największy średni udział wydatków w tym okresie dotyczył następujących działów: Dział 801 – Oświata i wychowanie (ok. 27% wszystkich wydatków), Dział 855 – Rodzina (ok. 21%), Dział 900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (ok. 12%) oraz Dział 750 – Administracja publiczna (ok. 10%) Co istotne, od 2019 roku wydatki inwestycyjne Gminy Jaraczewo zaczęły znacząco wzrastać, przy czym w 2023 roku osiągnęły swoją rekordową wartość i stanowiły 31,5% wydatków ogółem. Wzrost wydatków inwestycyjnych w tych latach związany był przede wszystkim z dotacjami Polskiego Ładu. Kluczową kwestią jest również obecny kształt wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Jaraczewo, który pozwala na obsługę dodatkowych zobowiązań finansowych w kolejnych latach.

4. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej

- Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, na koniec 2023 roku Gminę Jaraczewo zamieszkiwało 7 599 osób, co stanowiło 11% ludności powiatu jarocińskiego. Gęstość zaludnienia w Gminie Jaraczewo wynosiła 57 osób na km².
- Analizując liczbę ludności w Gminie Jaraczewo w latach 2019-2023, zauważyć można że odznaczała się powolnym trendem malejącym (średnia dynamika na poziomie 98,3%) – zanotowano spadek o 543 mieszkańców. Kształtowanie się liczby ludności zależy od przyrostu naturalnego i salda migracji. Wartość przyrostu naturalnego w Gminie wyniosła -5,49 dodatkowo, średnia zmiana wskaźnika od 2019 roku w Gminie Jaraczewo wyniosła -1,19, co świadczy o stopniowym pogłębianiu się niekorzystnego trendu demograficznego. Natomiast wartość wskaźnika salda migracji w Gminie w 2023 roku wyniosła -5,88. Oznacza to, że na każde 1000 mieszkańców Gminy przypadało 5,88 osób więcej, które wolały wyemigrować niż imigrować i osiedlić się na jej obszarze. Biorąc pod uwagę zarówno ujemne wartości wskaźnika przyrostu naturalnego, jak również salda migracji w 2023 roku oraz średnią dynamikę obu procesów od 2019 roku, można prognozować, że ogólna liczba jej mieszkańców będzie dalej stale malała. Taki trend demograficzny może prowadzić w przyszłości do ograniczenia dostępności siły roboczej, trudności w utrzymaniu usług publicznych (w tym edukacji i opieki zdrowotnej), zwiększenia obciążeń dla systemu opieki społecznej, a także osłabienia potencjału rozwojowego Gminy w zakresie inwestycji, przedsiębiorczości i życia społecznego.
- W latach 2019–2023 w Gminie Jaraczewo odnotowano wyraźny spadek udziału osób w wieku kreatywnym (25–34 lata) – z 15,67% do 12,57%, co świadczy o odpływie młodych mieszkańców i spadku atrakcyjności osiedleńczej. Równocześnie wzrósł udział osób w wieku poprodukcyjnym – z 22,8% do 26,7%, co wskazuje na postępujące starzenie się społeczeństwa. Należy zwrócić również uwagę na liczbę ludności w wieku przedprodukcyjnym, liczba osób w tym wieku w 2016 roku wynosiła 1 732, natomiast w 2023 roku spadła do 1 557, co oznacza spadek o ponad 10%. Tendencje te, choć mniej nasilone niż w powiecie jarocińskim, generują rosnące potrzeby w zakresie usług zdrowotnych, opiekuńczych i infrastruktury społecznej. W szczególności oznacza to konieczność zwiększenia dostępności i zakresu świadczeń opieki medycznej, usług rehabilitacyjnych oraz centrów integracji – które sprzyjają aktywizacji społecznej i przeciwdziałają wykluczeniu osób starszych oraz samotnych. W związku z pogłębiającym się negatywnym trendem demograficznym, Gmina Jaraczewo będzie musiała również podejmować działania zmierzające do zwiększenia atrakcyjności osiedleńczej, m.in. poprzez rozwój nowoczesnego i zróżnicowanego budownictwa mieszkaniowego (poprawę dostępności usług publicznych oraz tworzenie przyjaznego i funkcjonalnego otoczenia do życia – obejmującego m.in. infrastrukturę rekreacyjną, edukacyjną i transportową. Tylko skoordynowane działania w tych obszarach mogą zatrzymać odpływ mieszkańców i przyciągnąć nowych, szczególnie osoby młode oraz rodziny z dziećmi.
- Na terenie Gminy Jaraczewo funkcjonuje jedna placówka sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3 zlokalizowany w Jaraczewie przy ul. Topolowej 45A. Placówka świadczy opiekę dla 32 dzieci.
- Opieka przedszkolna jest realizowana przez: dwa przedszkola publiczne, dwa przedszkola niepubliczne oraz trzy oddziały przedszkolne. W latach 2019-2023 udział dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w Gminie Jaraczewo oscylował w granicach od 75,1% do 84,1%. Zauważa się zatem konieczność rozwoju

usług przedszkolnych na terenie analizowanej jednostki, które umożliwią zwiększenie liczby dzieci objętych opieką, a także szybszy powrót młodych rodziców na rynek pracy.

- Na terenie Gminy funkcjonowało również pięć szkół podstawowych zlokalizowanych w: Górze, Noskowie, Jaraczewie, Wojciechowie oraz Rusku. Wyniki egzaminu ósmoklasisty wskazują na duże zróżnicowanie poziomu między szkołami oraz potrzebę poprawy wyników zwłaszcza z matematyki i języka angielskiego. Gmina prowadzi działania wspierające rozwój kompetencji uczniów, m.in. poprzez udział w programach edukacyjnych, zawodach i konkursach. Rekomenduje się prowadzenie działań rozwojowych ukierunkowanych na wyrównywanie poziomu edukacyjnego między szkołami, w szczególności m.in. poprzez wsparcie nauczania matematyki i języka angielskiego, modernizację infrastruktury oświatowej oraz rozwój nowoczesnych form dydaktyki i zajęć specjalistycznych.
- Głównym ośrodkiem działań kulturalnych jest Gminny Ośrodek Kultury w Jaraczewie, który realizuje ofertę edukacyjno-artystyczną i współpracuje z organizacjami społecznymi. Kalendarz wydarzeń obejmuje m.in. Dni Ziemi Jaraczewskiej, Święto Parówki, dożynki gminne, zlot zabytkowych samochodów oraz cykl integracyjny „Dorośle Dzieci Mają Głos”. Wydarzenia te nie tylko promują lokalne dziedzictwo i integrują społeczność, ale także aktywizują mieszkańców w różnym wieku. Co istotne na terenie Biblioteki Publicznej Gminy Jaraczewo, mieści się Izba regionalna, w której znajduje się ponad 200 eksponatów poświęconych historii Ziemi Jaraczewskiej. Infrastruktura kulturalna koncentruje się wokół sali widowiskowej GOK oraz sceny plenerowej w parku miejskim, które tworzą zaplecze dla wydarzeń o charakterze lokalnym i regionalnym. Równolegle Gmina dysponuje zróżnicowaną pod względem stanu technicznego, infrastrukturą sportową. Najważniejsze obiekty to kompleksy boisk „Orlik” (w Rusku i Jaraczewie), stadion miejski w Jaraczewie, stadion w Noskowie oraz sale gimnastyczne w szkołach. Część obiektów – zwłaszcza w Jaraczewie, Noskowie i Goli – wymaga modernizacji. Potencjał rozwojowy tkwi również w bazie rekreacyjnej, w tym skateparku, placach zabaw i boiskach poliuretanowych. Rekomenduje się rozwijać ofertę kulturalną i sportowo-rekreacyjną w sposób inkluzywny i międzypokoleniowy, równolegle inwestując w modernizację infrastruktury technicznej w wybranych lokalizacjach o największym znaczeniu społecznym.
- W Gminie Jaraczewo funkcjonuje komisariat policji (ul. Rynek 3, Jaraczewo), w którym służbę pełni 8 funkcjonariuszy. Z danych Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa wynika, że zgłoszenia na terenie Gminy Jaraczewo dotyczą przede wszystkim nieprawidłowo zaparkowanych aut, bezdomnych zwierząt, przekraczania dozwolonych prędkości, aktów wandalizmu i niewłaściwej infrastruktury drogowej. Zjawiska te mogą być częściowo efektem dużego natężenia ruchu samochodowego, a także ograniczonej liczby miejsc parkingowych, niewystarczającej infrastruktury sprzyjającej bezpieczeństwu oraz niskiej świadomości mieszkańców w zakresie obowiązujących zasad i ochrony przestrzeni publicznej.
- Na terenie Gminy Jaraczewo funkcjonuje 14 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, które wspierają PSP w działaniach ratunkowych. Jednostki OSP w Jaraczewie oraz w Noskowie ujęte zostały w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym (KSRG). Jednostki OSP biorą udział m.in. w zabezpieczaniu imprez masowych, a także organizują pokazy sprzętu ratowniczego i kursy pierwszej pomocy. Z uwagi na istotną rolę OSP w systemie bezpieczeństwa lokalnego oraz aktywny udział w działaniach ratowniczych, edukacyjnych i integracyjnych, rekomenduje się wspieranie rozwoju potencjału operacyjnego jednostek OSP na terenie Gminy.
- W latach 2019–2023 w Gminie Jaraczewo odnotowano systematyczny wzrost liczby organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców – z 4,30 do 4,74, co oznacza wzrost o około 10%. Wzrost liczby organizacji pozarządowych wskazuje

na pozytywny rozwój kapitału społecznego i wzmacnianie aktywności oddolnej w Gminie Jaraczewo. W związku z powyższym, zaleca się wspierać dalszy rozwój NGO poprzez dostęp do infrastruktury, mikrograntów i doradztwa, wzmacniając rolę trzeciego sektora w życiu społecznym Gminy. Organizacje te pełnią istotną funkcję w animowaniu życia lokalnego, integracji mieszkańców, realizacji działań edukacyjnych, kulturalnych i prospołecznych, a także wspierają realizację polityk publicznych tam, gdzie interwencja samorządu jest ograniczona.

- Gmina Jaraczewo aktywnie uczestniczy w działaniach ponadlokalnych poprzez przynależność do Lokalnej Grupy Działania „Lider Zielonej Wielkopolski”, która obejmuje trzynaście gmin i realizuje Lokalną Strategię Rozwoju na lata 2023–2027. Strategia LGD koncentruje się na rozwoju gospodarczym, poprawie jakości infrastruktury społecznej oraz aktywizacji mieszkańców. Gmina rozwija również współpracę międzynarodową z gminami partnerskimi: Leuna (Niemcy), Bílina (Czechy) i Nowowołyńsk (Ukraina). Partnerstwo opiera się na wymianie doświadczeń, wspólnych działaniach na rzecz młodzieży, edukacji oraz integracji społecznej. Inicjatywy te wspierają rozwój kompetencji lokalnych liderów oraz promują dobre praktyki w zakresie współpracy samorządowej. Rozwój współpracy w ramach LGD i partnerstw zagranicznych sprzyja pozyskiwaniu środków zewnętrznych, wymianie dobrych praktyk oraz realizacji działań na rzecz młodzieży, edukacji obywatelskiej i infrastruktury społecznej, wzmacniając tym samym potencjał rozwojowy Gminy Jaraczewo. Zaleca się w dalszym ciągu rozwijać współpracę w ramach LGD oraz partnerstw zagranicznych.
- Opieka zdrowotna na terenie Gminy Jaraczewo opiera się głównie na działalności lokalnych praktyk medycznych (pielęgniarskich, położniczych, stomatologicznych i ginekologicznych) oraz dostępności dwóch aptek w Jaraczewie. Mieszkańcy mają zapewniony dostęp do szpitala powiatowego i stacji pogotowia ratunkowego w Jarocinie (ok. 15 km, średnio 16 minut jazdy). Na terenie gminy prowadzone są również działania profilaktyczne i diagnostyczne, w tym bezpłatne badania mammograficzne, przesiewowe w kierunku raka jelita grubego, badania PSA oraz badania wzroku. Programy te realizowane są we współpracy z wyspecjalizowanymi placówkami z Poznania i Zielonej Góry. Regularne akcje profilaktyczne i edukacyjne wzmacniają świadomość zdrowotną mieszkańców i wspierają wczesne wykrywanie chorób. Należy wspierać rozwój lokalnej oferty zdrowotnej i kontynuować programy profilaktyczne, z uwzględnieniem potrzeb starzejącej się populacji oraz poprawy dostępności usług dla mieszkańców.
- Podmiotem świadczącym usługi społeczne na terenie Gminy jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaraczewie (ul. Jarocińska 7). Jego działalność obejmuje świadczenia pieniężne i niepieniężne, pracę socjalną, wsparcie rodzin w trudnej sytuacji życiowej oraz organizację usług opiekuńczych dla osób niesamodzielnych. Współpracę w tym zakresie prowadzi również Spółdzielnia Socjalna „Arka” z Gostynia, która realizuje usługi opiekuńcze na rzecz mieszkańców Gminy. Poziom ubóstwa można określić m.in. poprzez analizę wskaźnika obrazującego liczbę beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej. Pozytywnym zjawiskiem jest spadek wartości wskaźnika w Gminie Jaraczewo o 29% w latach 2019–2023 – z 422 osób w 2019 roku do 299 osób w 2023 roku. W zakresie zasobu mieszkaniowego Gminy, Gmina Jaraczewo nie posiada lokali socjalnych, jednak od 2022 roku funkcjonuje 6 mieszkań wspomaganych, które zapewniają wsparcie mieszkaniowe osobom

starszym, niesamodzielnym i z niepełnosprawnościami, wspierając ich integrację i poprawę jakości życia.

5. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych

W celu pogłębienia wniosków z diagnozy Gminy Jaraczewo przeprowadzone zostało badanie ankietowe wśród mieszkańców. Odpowiedzi udzielać można było poprzez kwestionariusz dostępny on-line. Badanie było anonimowe, a udział dobrowolny dla wszystkich zainteresowanych. Celem badania było poznanie opinii mieszkańców oraz interesariuszy Gminy na temat jakości życia w Gminie oraz określenie priorytetów rozwojowych na najbliższe lata. Ankietowani odpowiadali na pytania z zakresu kilku obszarów funkcjonowania jednostki samorządu terytorialnego, a poruszane tematy dotyczyły społeczeństwa, gospodarki, przestrzeni, środowiska, infrastruktury technicznej, turystyki, rekreacji, edukacji i kultury.

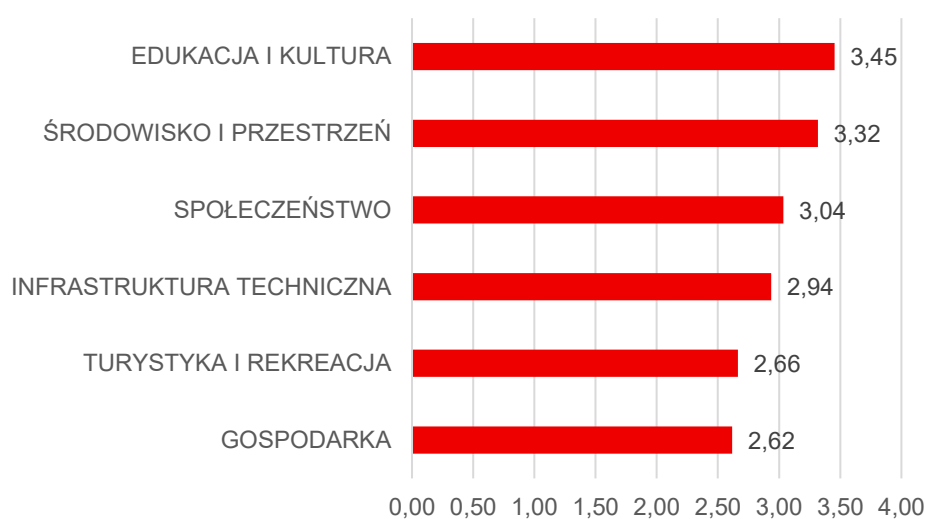
Badanie ankietowe trwało od 24 czerwca 2025 r. do 23 lipca 2025 r. roku. Łącznie zebrano 142 odpowiedzi. Wśród respondentów przeważały kobiety, które stanowiły ok. 61%. Analizując strukturę wieku osób biorących udział w badaniu, należy stwierdzić, iż większość stanowiły osoby w przedziale wiekowym 36-45 lat (38%). Pod względem zatrudnienia, największy odsetek stanowiła grupa osób pracujących (innych niż rolnik lub przedsiębiorca) – ok. 73%.

5.1. Ocena sytuacji w Gminie

W przeprowadzonym badaniu ankietowym przyjęto skalę od 1 do 5, gdzie:

- 1 – oznacza „bardzo źle”,
- 2 – oznacza „źle”,
- 3 – oznacza „dostatecznie/zadawalająco/neutralnie”,
- 4 – oznacza „dobrze”,
- 5 – oznacza „bardzo dobrze”.

Mieszkańcy **najwyżej** ocenili działania w zakresie **edukacji i kultury** – średnia ocen dla tego obszaru wyniosła 3,45. Z kolei **najniżej** oceniony został aspekt związany z **gospodarką** – średnia ocena dla tego obszaru wyniosła 2,62. Natomiast średnia ocena dla wszystkich przedstawionych obszarów wyniosła 3,00. Oznacza to, że poszczególne aspekty funkcjonowania Gminy w większości ocenione zostały na poziomie zadowalającym.

Ryc. 1. Średnia ocena rozwoju poszczególnych obszarów według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet.

W poniższej tabeli przedstawiono średnią ocenę poszczególnych komponentów, które wchodziły w skład przedstawionych powyżej obszarów rozwojowych. W przeprowadzonym badaniu ankietowym najwyżej oceniono: działalność biblioteki (4,11), dostęp do edukacji w szkołach podstawowych (4,10), jakość infrastruktury przedszkolnej (4,07), dostęp do edukacji przedszkolnej (4,02), jakość opieki żłobkowej (4,00) oraz jakość edukacji przedszkolnej (3,99). Z kolei najniżej oceniono: możliwość uzyskania zatrudnienia (1,95), możliwości zawodowe dla osób z wyższym wykształceniem (1,97), dostęp do specjalistycznej opieki medycznej (1,99), poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej (2,13), możliwość zapewnienia dojazdu do specjalistycznej opieki medycznej poza teren Gminy (2,17) oraz wsparcie osób niesamodzielnych (np. opieka wytchnieniowa, usługi opiekuńcze, asystent rodziny) (2,31). Najniżej ocenione komponenty stanowią wyzwania rozwojowe dla Gminy i powinny być traktowane priorytetowo w zakresie podejmowanych interwencji rozwojowych w przeciągu najbliższych lat.

Tab. 1. Ocena poszczególnych komponentów w badanych obszarach rozwojowych w Gminie Jaraczewo

Spółeczeństwo	Ocena:
aktywność mieszkańców na rzecz Gminy	3,10
skuteczność działania pomocy społecznej	3,09
dostęp do podstawowej opieki medycznej	2,83
dostęp do specjalistycznej opieki medycznej	2,83
dostęp do specjalistycznej opieki medycznej	1,99
możliwości zapewnienia dojazdu do specjalistycznej opieki medycznej poza teren Gminy	2,17
dostęp do żłobków/klubów malucha	3,74
jakość opieki żłobkowej	4,00
wsparcie osób starszych (np. DPS, Kluby Seniora)	2,35
wsparcie osób niesamodzielnych (np. opieka wytchnieniowa, usługi opiekuńcze, asystent rodziny)	2,31
zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Gminy	3,48
bezpieczeństwo publiczne	3,55
dostępność budynków administracji publicznej	3,83
Gospodarka	Ocena:
atrakcyjność inwestycyjna	2,77
możliwość uzyskania zatrudnienia	1,95
możliwości zawodowe dla osób z wyższym wykształceniem	1,97
warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej	2,54
funkcjonowanie transportu zbiorowego	2,50
połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami	2,35
dostępność usług (np. poczta, bank, fryzjer, sklepy spożywcze)	3,64
perspektywy rozwojowe działalności rolniczej	3,19
konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym	2,66
Środowisko i przestrzeń	Ocena:
estetyka (czystość na obszarach publicznych)	3,81
jakość powietrza	3,57
oferta działań wspierających ochronę środowiska	2,98
czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających	3,07
infrastruktura melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty, itp.)	2,74

dostępność terenów zieleni (parków, skwerów, zieleńców, zadrzewień ulicznych, lasów)	3,72
czystość terenów zieleni (parków, skwerów, zieleńców, zadrzewień ulicznych, lasów)	3,77
świadomość ekologiczna mieszkańców	2,84
system odbioru odpadów	3,53
efektywność zagospodarowania przestrzeni (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)	3,30
walory środowiska przyrodniczego	3,65
rozwój odnawialnych źródeł energii	2,83
Infrastruktura techniczna	Ocena:
stan dróg	3,10
mała infrastruktura drogowa (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp.)	2,97
bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych	2,64
jakość sieci wodociągowej	3,24
dostępność sieci kanalizacyjnej	2,78
dostępność sieci gazowej	2,88
dostęp do szerokopasmowego Internetu	2,93
Turystyka i rekreacja	Ocena:
atrakcyjność turystyczna	2,33
poziom bazy sportowo-rekreacyjnej	2,89
poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej	2,13
poziom bazy gastronomicznej	2,59
wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych	3,06
system ścieżek rowerowych (połączenia, ciągłość, możliwości traktowania ich jako alternatywy dla transportu samochodowego)	2,33
jakość istniejących dróg rowerowych	3,47
jakość istniejących chodników	3,35
oferta spędzania wolnego czasu dla dzieci	2,72
oferta spędzania wolnego czasu dla młodzieży	2,41
oferta spędzania wolnego czasu dla dorosłych	2,42
oferta spędzania wolnego czasu dla seniorów	2,56
działania promocyjne władz, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów	2,38
Edukacja i kultura	Ocena:
dostęp do edukacji przedszkolnej	4,02
jakość edukacji przedszkolnej	3,99
jakość infrastruktury przedszkolnej	4,07
dostęp do edukacji w szkołach podstawowych	4,10
jakość edukacji w szkołach podstawowych	3,62
jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, itp.)	3,62
dostęp do edukacji w szkołach ponadpodstawowych (w tym dojazd)	3,06
jakość edukacji w szkołach ponadpodstawowych	3,40
jakość infrastruktury w szkołach ponadpodstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, itp.)	3,43
wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach	2,75

wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach	2,75
dodatkowa oferta w szkołach (koła zainteresowań, klasy sportowe, dodatkowe zajęcia, itp.)	2,79
organizacja dowozu dzieci do szkół	3,27
jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych	3,19
dostęp do obiektów kulturalnych (godziny i dni otwarcia, itp.)	3,28
działalność domu kultury	3,61
działalność biblioteki	4,11
działalność świetlic wiejskich	3,11

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet.

5.2. Pożądane priorytety rozwojowe

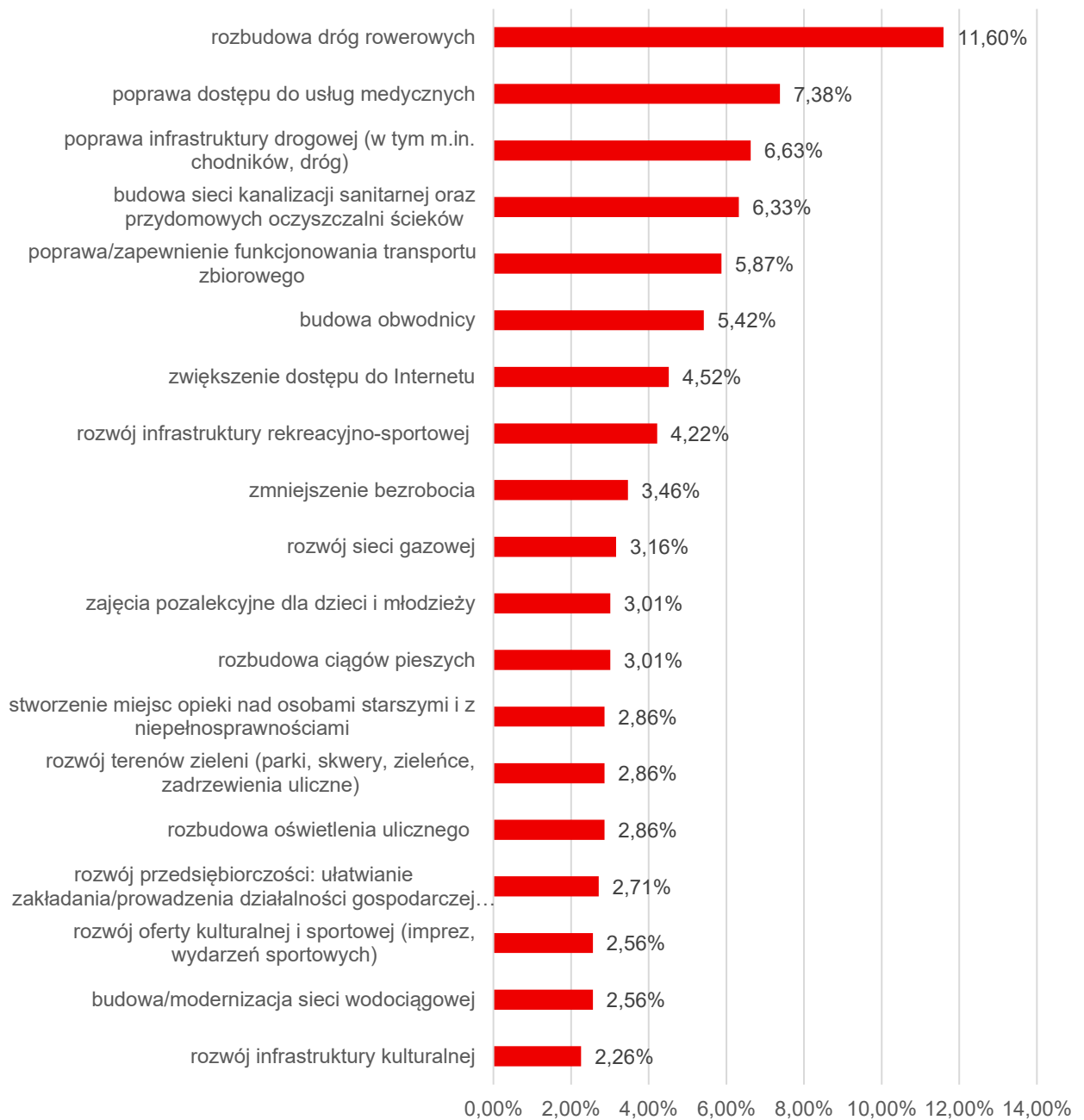
W ankiecie zapytano także, co według respondentów powinno być wizytówką Gminy. Było to pytanie otwarte, dzięki czemu respondenci zyskali swobodę wskazania komponentu czy miejsca. Poniżej zestawiono najczęściej pojawiające się odpowiedzi:

- Park w Jaraczewie,
- Zalew w Jaraczewie,
- Rynek w Jaraczewie.

W ankiecie należało również wskazać główne priorytety rozwojowe Gminy Jaraczewo w przeciągu najbliższych kilku lat. Respondenci najczęściej wskazywali na:

- rozbudowę dróg rowerowych,
- poprawę dostępu do usług medycznych,
- poprawę infrastruktury drogowej (w tym m.in. chodników, dróg),
- budowę sieci kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków,
- poprawę/zapewnienie funkcjonowania transportu zbiorowego,
- budowę obwodnicy.

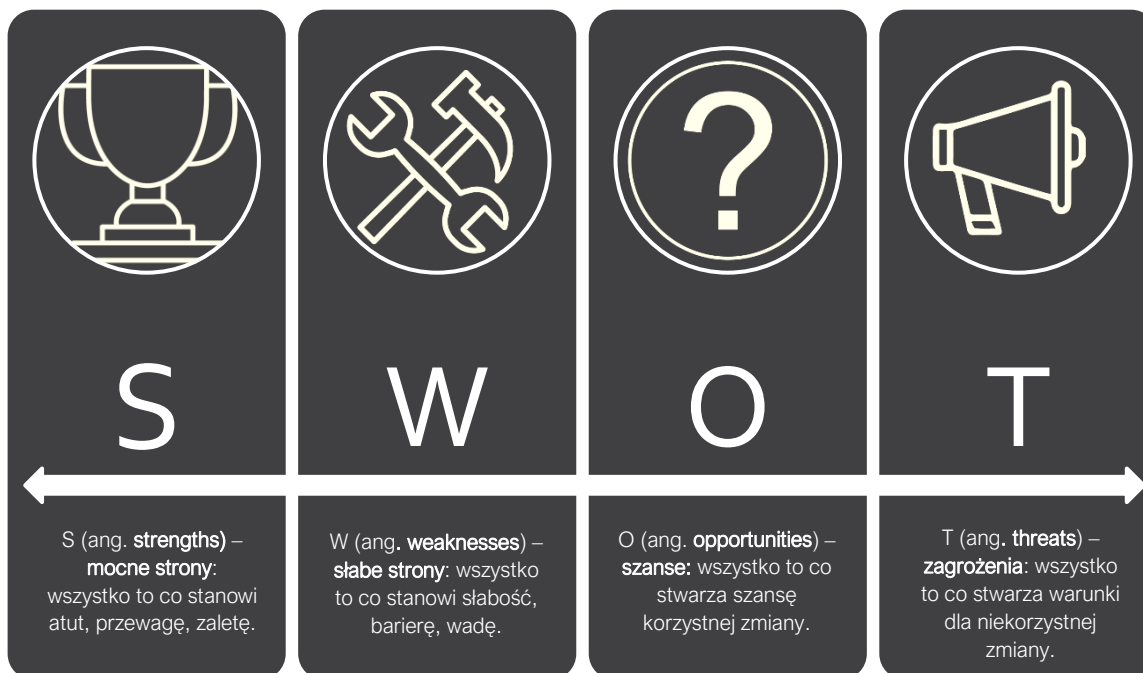

Ryc. 2. Liczba odpowiedzi respondentów na wybrane priorytety rozwojowe
 Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet.

6. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej

Analiza SWOT jest często stosowanym narzędziem diagnozy strategicznej w jednostkach administracji publicznej. To narzędzie pozwala na porównanie **mocnych i słabych** stron jednostki wynikających z jej **wewnętrznego** otoczenia oraz identyfikację **szans i zagrożeń** dla rozwoju, które płyną z otoczenia **zewnętrznego**. Ponadto dzięki analizie SWOT można również określić, jak te elementy wzajemnie na siebie oddziałują.

Grupy czynników w metodzie SWOT są definiowane w następujący sposób:

Analizę SWOT dla Gminy Jaraczewo opracowano bazując na:

- diagnozie sytuacji przestrzennej, klimatyczno-środowiskowej, gospodarczej i społecznej Gminy Jaraczewo oraz zawartych w niej danych liczbowych, opisowych i przestrzennych pozyskanych z Urzędu Miasta i Gminy Jaraczewo, gminnych jednostek organizacyjnych oraz źródeł zewnętrznych;
- wynikach badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców oraz interesariuszy Strategii;
- materiale wypracowanym podczas spotkania z przedstawicielami władz Gminy i pracownikami Urzędu Miasta i Gminy Jaraczewo.

Analizę SWOT dla Gminy Jaraczewo przedstawia poniższa tabela.

MOCNE STRONY

Sfera przestrzenna:

- Atrakcyjne położenie przy drodze krajowej nr 12 relacji Łęknica-Dorohusk, zapewniające dobrą dostępność transportową.
- Dostępność do szerokopasmowego Internetu ponad 80% punktów adresowych objętych jest siecią światłowodową, co pozytywnie wpływa na rozwój cyfrowy regionu.
- Duża liczba zabytków świadcząca o bogatej historii Gminy, w tym gminnych zabytków pozostających w dobrym stanie techniczny.
- Dobrze utrzymana infrastruktura wodociągowa, w tym zmodernizowane stacje uzdatniania wody.
- Rozbudowana sieć nowoczesnego oświetlenia ulicznego oparta na energooszczędnych oprawkach.

Strefa środowiskowa:

- Przepływająca przez Gminę rzeka Obra, stanowi istotny element układu hydrograficznego oraz potencjał przyrodniczy.
- Lokalizacja na terenie Gminy zbiornika wodnego „Jaraczewo”, który pełni funkcję retencyjną, rekreacyjną oraz krajobrazową.
- Gmina stanowi obszar występowania cennych surowców – piasków i żwirów, gazu ziemnego, surowców ilastych ceramiki budowlanej, kredy, węgle brunatne (łącznie 26 udokumentowanych kopaliny).
- Wysoki standard zaopatrzenia w wodę – w 2023 r. 100% mieszkańców posiadało dostęp do sieci wodociągowej
- Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii na budynkach użyteczności publicznej, m.in. w postaci instalacji fotowoltaicznych.
- Funkcjonujący na terenie Gminy PSZOK, umożliwiający mieszkańcom selektywną zbiórkę odpadów oraz ułatwiający przekazywanie odpadów problemowych.

Strefa gospodarcza:

SŁABE STRONY

Sfera przestrzenna:

- Niski poziom pokrycia MPZP (ok. 20% powierzchni Gminy), co utrudnia rozwój przestrzenny oraz zwiększa ryzyko powstawania rozproszonej zabudowy.
- Przeciętny stan techniczny części infrastruktury publicznej – np. obiekty sportowe i szkolne wymagające remontu.
- Ograniczony zasięg i częstotliwość transportu publicznego w szczególności wewnątrz Gminy, co skutkuje ograniczonym dostępem do usług lub miejsc nauki i pracy,
- Niewystarczająca liczba ścieżek rowerowych, ograniczająca rozwój zrównoważonej mobilności i turystyki aktywnej.
- Brak obwodnicy Gminy generujący uciążliwości związane z ruchem samochodowym i obniżenie bezpieczeństwa mieszkańców.
- Brak budownictwa wielorodzinnego ograniczający dostępność mieszkań na wynajem oraz dla młodych rodzin.

Strefa środowiskowa:

- Zły stan wód powierzchniowych na terenie Gminy – JCWP charakteryzują się złym stanem wód.
- Liniowa emisja zanieczyszczeń powietrza, skoncentrowana wzdłuż drogi krajowej 12, spowodowana ruchem drogowym.
- Wysoki udział indywidualnych źródeł ciepła na paliwa stałe, co stwarza wyzwania dla jakości powietrza i zdrowia.
- Niewystarczający poziom skanalizowania Gminy (43,5%) stwarzający ryzyko wystąpienia zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleb.
- Nierozwinięta sieć gazowa (28,2%), ograniczająca możliwości przyłączeniowe mieszkańców i przedsiębiorstw oraz utrudniająca odejście od wysokoemisyjnych źródeł ciepła.
- Obecność pokryć dachowych z azbestu na budynkach mieszkalnych stanowiąca zagrożenie dla zdrowia i środowiska.

- „Rowerowy pierścień Gminy” stanowiący łącznik do tras regionalnych wspierający rozwój turystyki rowerowej.
- Funkcjonowanie Izby Pamięci przy Bibliotece Publicznej jako element pielęgnowania lokalnej tożsamości i historii.
- Wzrost liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON – na przestrzeni lat 2019-2023 wzrost o 59 podmiotów.
- Dobrze rozwinięty sektor rolniczy – zgodnie z PSR 2020 w Gminie zarejestrowanych było 600 gospodarstw, a średnia wielkość gospodarstwa rolnego wynosiła 17,71 ha (powierzchnia większa od średniej dla powiatu jarocińskiego).
- Dobra dostępność do usług na terenie Gminy (poczta, fryzjer, sklepy).
- Dostęp do miejsc rekreacji na terenie każdej miejscowości, sprzyjająca aktywności mieszkańców.

Strefa społeczna:

- Rozbudowana oferta zajęciowa, w szczególności GOK w Jaraczewie oraz Biblioteka Publiczna w Jaraczewie, zapewniając ofertę spędzania czasu wolnego.
- Aktywność organizacji pozarządowych (OSP, KGW), świadcząca o zaangażowaniu mieszkańców w życie społeczne.
- Aktywnie działające kluby sportowe z rozwiniętymi sekcjami, wspierające rozwój fizyczny dzieci, młodzieży i dorosłych.
- Organizacja wydarzeń na rzecz integracji społecznej – dożynki gminne, zlot zabytkowych samochodów, Święto Parówki oraz cykl spotkań „Dorośle Dzieci Mają Głos”.
- Funkcjonowanie na terenie Gminy posterunku policji, który zwiększa poczucie bezpieczeństwa mieszkańców oraz odpowiada za zapewnienie bezpieczeństwa jej obszarze.
- Spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej – 29% mniej osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2019-2023, co świadczy o

Strefa gospodarcza:

- Słabo rozwinięta baza turystyczna ograniczająca atrakcyjność Gminy jako miejsca wypoczynku i krótkiego pobytu.
- Zły stan techniczny części zabytków niebędących własnością Gminy negatywnie wpływający na wizerunek przestrzeni publicznej i ograniczający ich potencjał turystyczny.
- Niska liczba zarejestrowanych przedsiębiorstw (695 podmiotów), ograniczająca lokalną aktywność gospodarczą i bazę podatkową Gminy.
- Brak wyznaczonych terenów inwestycyjnych utrudniający przyciąganie nowych inwestorów i rozwój lokalnej gospodarki.
- Wysoki poziom bezrobocia – wskaźnik udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2023 roku wynosił 3,06%, gdzie dla powiatu jarocińskiego było to 2,86%, natomiast dla województwa wielkopolskiego 2,4%.
- Niedobór wykwalifikowanej kadry (m.in. kierowców, handlowców, murarzy, stolarzy) stanowiący barierę dla sprawnego prowadzenia działalności gospodarczej przez lokalnych przedsiębiorców.
- Brak działań promujących lokalnych przedsiębiorców, co ogranicza ich rozpoznawalność i potencjał rozwojowy na rynku regionalnym.

Strefa społeczna:

- Niekorzystna sytuacja demograficzna – ujemny i stale malejący przyrost naturalny (w 2023 r. na poziomie -5,49) oraz ujemne saldo migracji (w 2023 r. na poziomie -5,88).
- Postępujące zjawisko starzenia się społeczeństwa – wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym z 22,80% w 2019 r. do 26,70% w 2023 r.
- Ubytek demograficzny wśród osób w wieku 25-34 lata – na przestrzeni lat 2019-2023 spadek o ok. 20%, co ogranicza rozwój lokalny.
- Malejąca liczba osób w wieku przedprodukcyjnym – z 1 557 osób w 2016 roku do 1 557 osób w 2023 roku, co oznacza spadek o ponad 10%.
- Baza sportowa wymagająca modernizacji, gruntownej przebudowy lub doposażenia.
- Problemy z dostępnością lekarzy specjalistów – ograniczony dostęp do wyspecjalizowanych usług zdrowotnych w tych rehabilitacji.

<p>poprawie sytuacji życiowej części mieszkańców.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obecność mieszkań wspomaganych- 14 lokali od 2022 r., wspierających osoby starsze i niesamodzielne. • Funkcjonowanie form opieki wytchnieniowej i na odległość (teleporady), dostosowanych do potrzeb osób wymagających szczególnej opieki. 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak budownictwa społecznego, co skutkuje ograniczeniem możliwości zapewnienia mieszkań osobom o niższych dochodach i w trudnej sytuacji życiowej.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Potencjał do rozwoju energetyki odnawialnej m.in. farm wiatrowych oraz instalacji wykorzystujące energię geotermalną. • Zwiększająca się świadomość ekologiczna mieszkańców m.in. w zakresie wymiany indywidualnych źródeł ciepła. • Dostępność zróżnicowanych źródeł finansowania (w tym funduszy unijnych, krajowych), które stwarzają szerokie możliwości realizacji inwestycji. • Przynależność Gminy do LGD „Lider Zielonej Wielkopolski” (rozwój gospodarczy, poprawa dostępności i jakości infrastruktury społecznej, rozwój społeczny). • Współpraca samorządowa z gminami partnerskimi z gminami: Leuna (Niemcy), Bilina (Czechy) oraz Nowowołyńsk (Ukraina), umożliwiającą wymianę doświadczeń. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rosnąca konkurencyjność wśród gmin w zakresie pozyskiwania środków finansowanych ze źródeł zewnętrznych. • Zagrożenia związane z kryzysami międzynarodowymi i globalnymi, które mają bezpośredni wpływ na sytuację gospodarczą kraju. • Występowanie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią wzdłuż rzeki Obra. • Zwiększenie się skali zjawiska zagrożenia suszą. • Pogarszający się stan środowiska naturalnego, zmiany klimatyczne oraz zjawiska ekstremalne. • Rosnąca przewaga dużych ośrodków miejskich w zakresie życia, dostępności usług, wysokości wynagrodzeń itp. powodująca zmniejszenie się liczby młodych mieszkańców w Gminie.

**CZĘŚĆ II:
STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU
GMINY JARACZEWO**

1. Misja i wizja

W trakcie procesu strategicznego ustalono MISJĘ oraz WIZJĘ Gminy Jaraczewo, które stanowiły fundament do określenia celów strategicznych i operacyjnych.

Misja jest kluczowym elementem strategii, który określa główne kierunki rozwoju Gminy. Koncentruje się ona na podstawowych wartościach, które przyświecają Gminie i jej mieszkańcom w procesach rozwojowych. Wskazuje także na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Zawiera w sobie odpowiedź na pytanie, co jest naszym priorytetem. Jest to ścieżka, którą należy podążać w celu osiągnięcia wizji.

Uwzględniając przyjęte założenia **misja Gminy Jaraczewo** brzmi następująco:

Gmina Jaraczewo dąży w sposób zrównoważony do rozwoju nowoczesnej i bezpiecznej wspólnoty lokalnej, łączącej tradycje rolnicze z rozwojem przemysłu i usług, zapewniając mieszkańcom wysoką jakość życia, a przedsiębiorcą dogodne warunki do działania – z poszanowaniem środowiska oraz dziedzictwa kulturowego.

Z kolei **wizja** to jasno określony obraz Gminy w 2035 roku, który odzwierciedla aspiracje władz oraz oczekiwania lokalnej społeczności. Wizja pełni rolę drogowskazu – wskazuje kierunek, w którym Gmina powinna zmierzać, aby poprzez konsekwentną realizację zaplanowanych działań, osiągnąć pożądane zmiany i rezultaty. WIZJA ukazuje Gminę Jaraczewo w perspektywie strategicznej – zmienionej dzięki realizacji przyjętych działań i osiągnięciu zamierzonych celów.

Wizja Gminy Jaraczewo brzmi następująco:

W 2035 roku Gmina Jaraczewo to nowoczesna, dobrze skomunikowana i przyjazna mieszkańcom gmina rolniczo-przemysłowa, w której zrównoważony rozwój opiera się na innowacyjnym rolnictwie, aktywności gospodarczej oraz wysokiej jakości usług publicznych. Dzięki silnej tożsamości lokalnej, dobrze zachowanym walorom przyrodniczym i kulturowym oraz aktywnej społeczności, Jaraczewo jest miejscem atrakcyjnym do życia, pracy i wypoczynku – dla obecnych i przyszłych pokoleń.

Gmina Jaraczewo – tu gra tradycja, brzmi przyszłość!

2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia.

Na podstawie analizy aktualnej sytuacji Gminy Jaraczewo, jej aspektów społecznych, gospodarczych, przestrzennych i klimatyczno-środowiskowych, a także uwzględniając czynniki wewnętrzne i zewnętrzne, określono cztery główne cele strategiczne, które mają być osiągnięte w zgodzie z wizją rozwoju Gminy. W celu skutecznej realizacji założeń strategicznych, wyznaczono również cele szczegółowe (operacyjne), którym przypisano konkretne kierunki działań prowadzące do osiągnięcia zamierzonych rezultatów.

Wyznaczone dla Gminy Jaraczewo cele strategiczne odpowiadają zdefiniowanym obszarom rozwojowym w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej, które są ze sobą powiązane i wzajemnie się przenikają. W sferze przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej podstawę działań powinno stanowić dążenie do zrównoważonego rozwoju, opartego na racjonalnym gospodarowaniu przestrzenią, ochronie zasobów naturalnych oraz adaptacji do zmian klimatu. Z kolei w sferze gospodarczej i społecznej szczególne znaczenie ma wzmocnienie lokalnego potencjału, rozwój kapitału ludzkiego i społecznego oraz tworzenie warunków sprzyjających przedsiębiorczości, integracji społecznej i poprawie jakości życia mieszkańców.

Poniższa tabela przedstawia cele strategiczne wraz z odpowiadającymi im celami operacyjnymi. Realizacja założonych celów będzie kluczowym elementem w osiągnięciu zamierzonych rezultatów rozwoju Gminy Jaraczewo.

CELE STRATEGICZNE			
Cel 1	Cel 2	Cel 3	CEL 4
Jaraczewo funkcjonalne – bezpieczna, dostępna i przyjazna przestrzeń	Jaraczewo ekologiczne – gmina odporna klimatycznie i przyjazna środowisku	Jaraczewo przedsiębiorcze – silna gospodarka: lokalny biznes i turystyka	Jaraczewo z energią – aktywna społeczność i wysoka jakość życia
CELE OPERACYJNE			
1.1. Ład przestrzenny sprzyjający zrównoważonemu rozwojowi	2.1. Rozwój odnawialnych źródeł energii i efektywność energetyczna	3.1. Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości i atrakcyjności inwestycyjnej	4.1. Dostępne i zintegrowane usługi zdrowotne oraz społeczne
1.2. Sprawna i bezpieczna infrastruktura transportowa	2.2. Działania na rzecz poprawy jakości powietrza i ochrony przed emisjami	3.2. Rozwój nowoczesnego i zrównoważonego rolnictwa	4.2. Nowoczesna i wspierająca edukacja i wychowanie
1.3. Nowoczesna i dostępna infrastruktura techniczna	2.3. Wzmacnianie odporności klimatycznej i adaptacja do zmian klimatu	3.3. Wzmacnianie potencjału turystyki lokalnej i rekreacji	4.3. Rozwój oferty czasu wolnego i integracji społecznej mieszkańców

W tabeli na kolejnych stronach przedstawiono cele strategiczne wraz z przypisanymi do nich celami operacyjnymi oraz kierunkami działań.

CEL STRATEGICZNY 1: Jaraczewo funkcjonalne – bezpieczna, dostępna i przyjazna przestrzeń

Cel operacyjny 1.1. Ład przestrzenny sprzyjający zrównoważonemu rozwojowi

Cel operacyjny 1.2. Sprawna i bezpieczna infrastruktura transportowa

Cel operacyjny 1.3. Nowoczesna i dostępna infrastruktura techniczna

Jednym z celów Gminy Jaraczewo jest budowanie ładu przestrzennego, który będzie sprzyjał harmonijnemu rozwojowi Gminy oraz poprawie jakości życia jej mieszkańców. Skuteczna i zrównoważona polityka zagospodarowania przestrzennego ma kluczowe znaczenie dla planowania inwestycji, zapewnienia dostępności komunikacyjnej, rozwoju zabudowy mieszkaniowej i gospodarczej, a także dla przeciwdziałania rozlewaniu się zabudowy.

Wskazane kierunki działań obejmują zarówno prace planistyczne, jak i realizację konkretnych inwestycji w infrastrukturę techniczną i społeczną. Kluczowym wyzwaniem jest objęcie jak największej części Gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego oraz wyznaczenie terenów przeznaczonych pod rozwój różnych funkcji – mieszkaniowych, inwestycyjnych czy rekreacyjnych. Istotne znaczenie ma również rozwój infrastruktury drogowej i rowerowej, która zapewni skomunikowanie wszystkich miejscowości oraz poprawi bezpieczeństwo i komfort codziennego życia. Wśród działań przewidziano też poprawę dostępności do usług publicznych, rozbudowę sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej, a także wzmocnienie infrastruktury cyfrowej.

Szczególnie ważnym przedsięwzięciem, wpisanym w zapisy Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego, jest budowa obwodnicy Jaraczewa, która planowana jest na terenie miasta Jaraczewo oraz miejscowości Łobez. Inwestycja ta pozwoli odciążać centrum miejscowości z ruchu tranzytowego, poprawi bezpieczeństwo mieszkańców, jakość powietrza oraz warunki życia, a także zwiększy atrakcyjność inwestycyjną terenów zlokalizowanych w sąsiedztwie projektowanej trasy. Kolejną kluczową inwestycją z punktu widzenia bezpieczeństwa oraz dostępności transportowej mieszkańców jest planowana realizacja ścieżki rowerowej wzdłuż drogi krajowej nr 12, która stanie się ważnym elementem systemu komunikacji rowerowej w Gminie i ułatwi przemieszczanie się pomiędzy miejscowościami w sposób bezpieczny i niskoemisyjny.

Dzięki kompleksowemu podejściu Gmina Jaraczewo będzie mogła tworzyć przestrzeń przyjazną mieszkańcom, inwestorom i odwiedzającym – uporządkowaną, funkcjonalną i przygotowaną na dalszy, zrównoważony rozwój.

CEL 1: Jaraczewo funkcjonalne – bezpieczna, dostępna i przyjazna przestrzeń

Cel operacyjny	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźnik osiągnięcia działań
<p>1.1. Ład przestrzenny sprzyjający zrównoważonemu rozwojowi</p>	<ul style="list-style-type: none"> Opracowanie Planu Ogólnego, który zawierał będzie wytyczne do prowadzenia zrównoważonej polityki przestrzennej. Dążenie do pokrycia jak największej części Gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Wyznaczenie terenów pod zabudowę mieszkaniową, w tym zabudowę mieszkaniową wielorodzinną. Wyznaczenie terenów pod rozwój inwestycji. Rozwój terenów rekreacyjnych w tym infrastruktury towarzyszącej, w szczególności przy zbiorniku wodnym w Górze i Jaraczewie. Wyznaczenie terenów przeznaczonych pod rozwój odnawialnych źródeł energii. Zapewnienie wysokiego poziomu dostępności do budynków użyteczności publicznej dla osób ze specjalnymi potrzebami. 	<ul style="list-style-type: none"> Prowadzenie spójnej i zrównoważonej polityki przestrzennej, zgodnej z nowymi przepisami. Zapewnienie ładu przestrzennego, ograniczenie decyzji o warunkach zabudowy. Zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych różnych grup społecznych. Wzrost aktywności inwestycyjnej Gminy oraz przyciągnięcie nowych przedsiębiorców. Zwiększenie oferty wypoczynkowej. Wsparcie transformacji energetycznej. Podniesienie standardu dostępności usług. 	<ul style="list-style-type: none"> Przyjęcie Planu Ogólnego (tak/nie). Udział powierzchni Gminy objętej MPZP (%). Powierzchnia terenów wyznaczonych pod zabudowę mieszkaniową (ha). Powierzchnia terenów wyznaczonych pod rozwój inwestycji (ha). Liczba zmodernizowanych terenów rekreacyjnych (szt.). Powierzchnia terenów wyznaczonych pod rozwój OZE (ha). Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami (szt.).
<p>1.2. Sprawna i bezpieczna infrastruktura transportowa</p>	<ul style="list-style-type: none"> Rozbudowa, przebudowa i modernizacja infrastruktury drogowej, w celu jak najlepszego skomunikowania Gminy. Współpraca z zarządcami dróg wyższego rzędu, w celu realizacji kluczowej inwestycji jaką jest utworzenie obwodnicy Jaraczewa. 	<ul style="list-style-type: none"> Poprawa bezpieczeństwa i spójności komunikacyjnej Gminy. Odciążenie centrum miasta z ruchu tranzytowego oraz poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego. Poprawa mobilności mieszkańców. 	<ul style="list-style-type: none"> Długość rozbudowanych, zmodernizowanych, przebudowanych dróg (km). Utworzenie obwodnicy Jaraczewa (tak/nie).

	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa ścieżek oraz ciągów pieszo-rowerowych tworzących spójny system umożliwiający wybór alternatywnego, niskoemisyjnego środka transportu. • Współpraca z zarządcami dróg wyższego rzędu, w celu realizacji ścieżki rowerowej wzdłuż drogi krajowej nr 12 w celu poprawy bezpieczeństwa oraz dostępności transportowej mieszkańców. • Zapewnienie połączeń komunikacji zbiorowej i dostosowanie jej do potrzeb mieszkańców. • Współpraca z zarządcami kolei w celu przywrócenia połączeń kolejowych. • Budowa, rozbudowa i przebudowa oraz remonty oświetlenia ulicznego, przejść dla pieszych, sygnalizacji świetlnej i poprawa oznakowania drogowego. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zmniejszenie wykluczenia komunikacyjnego mieszkańców sołectw oraz seniorów. 	<ul style="list-style-type: none"> • Długość nowo wybudowanych ścieżek (km). • Utworzenie ścieżki rowerowej wzdłuż DK12 (tak/nie). • Liczba kursów komunikacji zbiorowej tygodniowo (szt.). • Przywrócenie połączeń kolejowych przez Gminę (tak/nie). • Liczba kolizji i wypadków drogowych (szt.).
<p>1.3. Nowoczesna i dostępna infrastruktura techniczna</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Modernizacja sieci wodociągowej, w celu zapewnienia ciągłości dostaw wody oraz poprawy jej jakości. • Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej m.in. w Rusku, Noskowie oraz Łobzowcu. • Wsparcie mieszkańców w budowie przydomowych oczyszczalni ścieków. • Stworzenie warunków do rozwoju sieci gazowej. • Zwiększenie dostępu do Internetu szerokopasmowego na terenie Gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wyższa jakość wody oraz ograniczenie awaryjności sieci. • Poprawa jakości i zwiększenie liczby osób korzystających z sieci kanalizacyjnej. • Zmniejszenie zanieczyszczeń wód i gleb poprzez ograniczenie niekontrolowanego odpływu ścieków. • Poprawa jakości powietrza. • Wyrównanie szans cyfrowych mieszkańców i poprawa jakości usług edukacyjnych i pracy zdalnej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Długość zmodernizowanej sieci wodociągowej (km). • Długość rozbudowanej/zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej (km). • Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków powstałych dzięki wsparciu Gminy (szt.). • Udział mieszkańców posiadających dostęp do sieci gazowej (%). • Liczba punktów adresowych w zasięgu stacjonarnego dostępu do usług szerokopasmowych (szt.).

CEL STRATEGICZNY 2: Jaraczewo ekologiczne – gmina odporna klimatycznie i przyjazna środowisku

Cel operacyjny 2.1. Rozwój odnawialnych źródeł energii i efektywność energetyczna

Cel operacyjny 2.2. Działania na rzecz poprawy jakości powietrza i ochrony przed emisjami

Cel operacyjny 2.3. Wzmacnianie odporności klimatycznej i adaptacja do zmian klimatu

Gmina Jaraczewo dąży również do wspierania działań, które pozwolą na ograniczenie negatywnego wpływu człowieka na środowisko, zwiększenia odporności lokalnej społeczności na skutki zmian klimatu oraz promowanie zrównoważonego gospodarowania zasobami naturalnymi. W obliczu coraz bardziej odczuwalnych skutków globalnych przemian klimatycznych, samorządy lokalne stają się ważnym ogniwem działań adaptacyjnych i proekologicznych.

Planowane kierunki działań obejmują m.in. rozwój odnawialnych źródeł energii, zarówno w sektorze publicznym, jak i prywatnym – poprzez wsparcie mieszkańców w termomodernizacji budynków oraz wymianie źródeł ciepła. Gmina przewiduje również inicjatywy wspierające tworzenie spółdzielni energetycznej, co zwiększy lokalną niezależność energetyczną. W działaniach szczególny nacisk położono na poprawę jakości powietrza – poprzez monitoring i edukację – a także na eliminację zagrożeń środowiskowych, takich jak azbest. W ramach adaptacji do zmian klimatu planuje się rozwój zielonej i błękitnej infrastruktury oraz inwestycje w gospodarkę wodną, w tym działania melioracyjne. Nie zabraknie także inwestycji w poprawę gotowości operacyjnej służb ratowniczych, co wzmocni bezpieczeństwo mieszkańców.

Realizacja tych działań przyczyni się do budowy Gminy nowoczesnej, energooszczędnej i zaangażowanej w ochronę przyrody – miejsca, które będzie nie tylko atrakcyjne do życia, ale również przygotowane na wyzwania przyszłości.

CEL 2: Jaraczewo ekologiczne – gmina odporna klimatycznie i przyjazna środowisku

Cel operacyjny	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźnik osiągnięcia działań
2.1. Rozwój odnawialnych źródeł energii i efektywność energetyczna	<ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie spółdzielni energetycznej, w celu zwiększenia niezależności energetycznej Gminy. • Rozwój odnawialnych źródeł energii, w tym wykorzystanie OZE w budynkach użyteczności publicznej. • Wsparcie mieszkańców (m.in. organizacyjne i finansowe) w wymianie źródeł ciepła na ekologiczne oraz termomodernizację budynków mieszkalnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie niezależności energetycznej Gminy. • Obniżenie kosztów eksploatacyjnych budynków i redukcja emisji dwutlenku węgla. 	<ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie spółdzielni energetycznej (tak/nie). • Udział budynków publicznych z instalacjami OZE (%). • Liczba beneficjentów (szt.)
2.2. Działania na rzecz poprawy jakości powietrza i ochrony przed emisjami.	<ul style="list-style-type: none"> • Usuwanie wyrobów zawierających azbest, w tym wspieranie mieszkańców w realizacji demontażu, transportu i unieszkodliwiania materiałów azbestowych. • Utworzenie czujnika monitoringu jakości powietrza oraz realizacja zajęć edukacyjnych w zakresie niskiej emisji i jej wpływu na zdrowie i środowisko. • Zwiększenie powierzchni terenów zieleni w szczególności m.in. w centrach miejscowości oraz wzdłuż ciągów komunikacyjnych jako naturalnych barier pyłowych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców. • Bieżące monitorowanie jakości powietrza. • Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców. • Ograniczenie emisji liniowej oraz poprawa estetyki i mikroklimatu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba zdemontowanych ton azbestu (t). • Czujnik monitoringu jakości powietrza (tak/nie). • Liczba nowych nasadzeń (szt.).
2.3. Wzmacnianie odporności klimatycznej i adaptacja do zmian klimatu.	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój błękitnej i zielonej infrastruktury w celu podniesienia jakości przestrzeni publicznej sprzyjającej rekreacji i adaptacji do zmian klimatu. • Poprawa gospodarki wodnej na terenie Gminy m.in. poprzez działania melioracyjne. • Kształtowanie świadomości ekologicznej i prośrodowiskowych postaw mieszkańców poprzez różnorodne działania edukacyjne oraz trwałą obecność treści edukacyjnych w przestrzeni publicznej. • Zwiększenie skuteczności i gotowości operacyjnej służb ratowniczych poprzez modernizację i 	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie odporności przestrzeni publicznych na skutki zmian klimatu. • Lepsze zarządzanie zasobami wodnymi, ograniczenie ryzyka powodzi i suszy. • Wzrost świadomości proekologicznej i zaangażowania społeczności lokalnej. • Poprawa gotowości operacyjnej służb ratowniczych w kontekście reagowania na zmiany klimatyczne. 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba zrealizowanych projektów w zakresie błękitnej i zielonej infrastruktury (szt.). • Liczba zmodernizowanych rowów melioracyjnych (szt.). • Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjnych (szt.).

doposażenie strażnic OSP, w celu podniesienia poziomu bezpieczeństwa mieszkańców, zwłaszcza w kontekście reagowania na skutki ekstremalnych zjawisk pogodowych, klęsk żywiołowych i sytuacji kryzysowych.

- Rozbudowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych.

- Zwiększenie efektywności systemu gospodarowania odpadami.

- Środki przekazane na doposażenie i modernizację OSP (zł).
- Rozbudowa PSZOK (tak/nie).

CEL STRATEGICZNY 3: Jaraczewo przedsiębiorcze – silna gospodarka: lokalny biznes i turystyka

Cel operacyjny 3.1. Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości i atrakcyjności inwestycyjnej

Cel operacyjny 3.2. Rozwój nowoczesnego i zrównoważonego rolnictwa

Cel operacyjny 3.3. Wzmacnianie potencjału turystyki lokalnej i rekreacji

Rozwój gospodarczy Gminy Jaraczewo będzie opierać się na wzmacnianiu lokalnego potencjału przedsiębiorczości, nowoczesnego rolnictwa oraz funkcji turystyczno-rekreacyjnych. Gmina stawia na wspieranie lokalnych firm, tworzenie korzystnych warunków do inwestowania, rozwój kompetencji mieszkańców oraz promocję działań gospodarczych i edukacyjnych służących rozwojowi przedsiębiorczości. Jednocześnie dostrzega znaczenie rolnictwa jako fundamentu lokalnej gospodarki, dlatego przewiduje działania wspierające innowacyjne i zrównoważone formy prowadzenia gospodarstw, w tym ekologicznych. Ważnym obszarem rozwoju jest również turystyka – zwłaszcza agroturystyka, rekreacja i promocja lokalnych wydarzeń oraz dziedzictwa kulturowego.

W zakresie wspierania przedsiębiorczości i atrakcyjności inwestycyjnej w perspektywie najbliższych lat planuje się m.in. rozwój narzędzi informacyjnych, promocję lokalnych usług i współpracę z otoczeniem edukacyjnym oraz rynku pracy. Celem jest stworzenie przyjaznego i nowoczesnego klimatu gospodarczego, który przyciąga inwestorów i wspiera rozwój firm rodzinnych. Równolegle istotne znaczenie przypisano rolnictwu, które wymaga dostosowania do wyzwań klimatycznych, rozwoju kompetencji wśród młodych rolników i promocji zrównoważonych praktyk, w tym ekologicznego gospodarowania. Planowane działania zakładają również wsparcie logistyczne i edukacyjne, a także promocję lokalnych produktów. Turystyka i kultura z kolei mają potencjał do generowania wartości dodanej i wzmacniania lokalnej tożsamości. Działania w tym obszarze obejmują rozwój agroturystyki, promocję gminnych wydarzeń, współpracę z NGO oraz troskę o zabytki – w tym wsparcie ich właścicieli.

Realizacja tych kierunków działań pozwoli na budowanie silnej i nowoczesnej gospodarki lokalnej, opartej na współpracy sektora publicznego, prywatnego i społecznego. Efektem będzie zwiększenie liczby aktywnych podmiotów gospodarczych, wyższa atrakcyjność inwestycyjna gminy oraz wzrost znaczenia Jaraczewa jako miejsca atrakcyjnego do prowadzenia działalności gospodarczej, życia i wypoczynku.

CEL 3: Jaraczewo przedsiębiorcze – silna gospodarka: lokalny biznes i turystyka

Cel operacyjny	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźnik osiągnięcia działań
<p>3.1. Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości i atrakcyjności inwestycyjnej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie cyfrowego katalogu lokalnych przedsiębiorców lokalnych wraz z ich ofertą usług oraz aktualnym zapotrzebowaniem na pracowników. • Wsparcie lokalnych przedsiębiorców poprzez wspólne działania promocyjne m.in. organizacje lokalnych targów pracy, promocja w gminnych mediach społecznościowych. • Współpraca z władzami powiatu jarocińskiego w zakresie profilu kształcenia zawodowego w szkołach ponadpodstawowych i ich dostosowania do potrzeb lokalnego rynku pracy. • Podjęcie działań w zakresie podniesienia kwalifikacji, nabywania nowych kompetencji oraz zdobywania doświadczenia zawodowego mieszkańców, w szczególności młodych dorosłych. • Promowanie przedsiębiorczości wśród dzieci i młodzieży poprzez organizację spotkań w gminnych placówkach oświatowych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy oraz pobudzenie rynku pracy. • Wzrost rozpoznawalności lokalnych firm i ich produktów oraz usług. • Lepsze dopasowanie oferty edukacyjnej do potrzeb lokalnego rynku pracy. • Wzrost kompetencji zawodowych mieszkańców i ich szans na rynku pracy. • Rozwijanie postaw przedsiębiorczych wśród młodego pokolenia. 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba firm zarejestrowanych w katalogu (szt.) • Liczba zorganizowanych wydarzeń promocyjnych (szt.) • Liczba spotkań/porozumień dotyczących kształcenia (szt.) • Liczba zrealizowanych szkoleń/kursów (szt.) • Liczba wydarzeń edukacyjnych z zakresu przedsiębiorczości (szt.)
<p>3.2. Rozwój nowoczesnego i zrównoważonego rolnictwa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie rolników indywidualnych w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych. • Realizacja szkoleń w zakresie zmian klimatycznych dla rolników, związanych m.in. z przeciwdziałaniem skutkom suszy. • Upowszechnianie wiedzy i kompetencji rolniczych wśród młodych mieszkańców i przyszłych rolników, m.in. podnoszenie wiedzy o nowoczesnym rolnictwie. • Wsparcie organizacyjne dla mieszkańców chcących założyć gospodarstwo ekologiczne. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost inwestycji w modernizację produkcji. • Podniesienie poziomu wiedzy rolników w zakresie adaptacji do zmian klimatu. • Wzmocnienie pokoleniowej ciągłości w rolnictwie. • Wzrost liczby gospodarstw ekologicznych • Zmniejszenie ilości nielegalnie składowanych odpadów rolniczych. • Wzrost rozpoznawalności produktów lokalnych i ich producentów. 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba wniosków o dofinansowanie złożonych przy wsparciu Gminy (szt.) • Liczba uczestników przeprowadzonych szkoleń w zakresie zmian klimatycznych dla rolników (szt.) • Liczba działań edukacyjnych organizowanych dla młodych rolników (szt.)

	<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja programów w zakresie odbioru odpadów powstałych w rolnictwie, w tym folii, opakowań po nawozach czy środkach ochronnych roślin. • Promocja lokalnych produktów rolnych w regionie poprzez uczestnictwo w różnego rodzaju wydarzeniach odbywających się na terenie powiatu jarocińskiego. 		<ul style="list-style-type: none"> • Liczba nowo założonych gospodarstw ekologicznych (szt.) • Liczba przeprowadzonych akcji odbioru odpadów powstałych w rolnictwie (szt.) • Liczba wydarzeń z udziałem producentów z rolniczych z terenu Gminy (szt.)
3.3. Wzmacnianie potencjału turystyki lokalnej i rekreacji	<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie inicjatyw zmierzających do utworzenia gospodarstw agroturystycznych oraz szeroki program ich promocji. • Aktywna promocja Gminy w mediach społecznościowych. • Współpraca z organizacjami pozarządowymi – szerszy zakres zadań Gminy przekazywanych lub realizowanych wspólnie z jednostkami tzw. „trzeciego sektora” zwłaszcza w obszarze turystyki i kultury. • Dalsza organizacja inicjatyw promujących Gminę, w tym m.in. Dni Ziemi Jaraczewskiej, Święto Parówki oraz zawodów wędkarskich. • Stworzenie gminnego kalendarza wydarzeń. • Podejmowanie inicjatyw zmierzających do modernizacji i zabezpieczenia zabytków wpisanych do Rejestru Zabytków oraz Gminnej Ewidencji Zabytków. • Wsparcie właścicieli zabytków niebędących własnością Gminy m.in. poprzez doradztwo oraz pomoc w przygotowaniu wniosków o dotację. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost liczby odwiedzających Gminę. • Zwiększenie rozpoznawalności Gminy jako miejsca atrakcyjnego turystycznie i inwestycyjnie. • Rozszerzenie oferty kulturalnej i turystycznej Gminy poprzez partnerską współpracę z NGO. • Wzrost udziału mieszkańców oraz gości zewnętrznych w wydarzeniach kulturalno-rekreacyjnych Gminy oraz promocja jej tożsamości. • Poprawa stanu technicznego oraz estetyki i zwiększenie dostępności obiektów zabytkowych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba utworzonych gospodarstw agroturystycznych (szt.) • Liczba obserwujących profile gminne w mediach społecznościowych (szt.). • Liczba współprac realizowanych razem z NGO (szt.) • Liczba wydarzeń promujących Gminę zorganizowanych w ciągu roku (szt.). • Stworzenie kalendarza wydarzeń (tak/nie) • Kwota środków zewnętrznych pozyskanych na modernizację zabytków (zł). • Liczba przygotowanych i złożonych wniosków o dotację z pomocą Gminy (szt.).

CEL STRATEGICZNY 4: Jaraczewo z energią – aktywna społeczność i wysoka jakość życia

Cel operacyjny 4.1. Dostępne i zintegrowane usługi zdrowotne oraz społeczne

Cel operacyjny 4.2. Nowoczesna i wspierająca edukacja i wychowanie

Cel operacyjny 4.3. Rozwój oferty czasu wolnego i integracji mieszkańców

Wysoka jakość życia mieszkańców oraz aktywność społeczna to fundamenty silnej i zrównoważonej wspólnoty lokalnej. W ramach tego celu Gmina Jaraczewo dąży do stworzenia przyjaznego otoczenia społecznego, w którym każdy mieszkaniec – niezależnie od wieku, zdrowia czy sytuacji życiowej – ma zapewniony dostęp do niezbędnych usług, możliwości rozwoju oraz przestrzeni do integracji i spędzania wolnego czasu.

W obliczu wyzwań demograficznych, takich jak starzenie się społeczeństwa i zauważalny odpływ osób młodych, szczególną wagę przywiązuje się do działań na rzecz poprawy dostępności opieki i usług społecznych dla seniorów oraz do przeciwdziałania migracjom młodego pokolenia poprzez rozwój m.in. edukacji, oferty mieszkaniowej i infrastruktury społeczno-rekreacyjnej. Zapewnienie odpowiedniego wsparcia staje się priorytetem, a jednocześnie podejmowane będą działania na rzecz zwiększenia atrakcyjności Gminy jako miejsca do życia i zakładania rodzin.

Równolegle rozwijana będzie nowoczesna edukacja – zarówno na etapie przedszkolnym i szkolnym, jak i w formie inicjatyw międzypokoleniowych, które służą aktywizacji społecznej i uczeniu się przez całe życie. Wsparcie edukacyjne ukierunkowane będzie na wyrównywanie szans, rozwój kompetencji oraz poprawę warunków nauki we wszystkich placówkach.

Istotnym elementem działań będzie także tworzenie warunków do integracji społecznej, budowania więzi międzyludzkich i aktywnego spędzania wolnego czasu. Gmina planuje inwestycje w infrastrukturę sportową, kulturalną i rekreacyjną, dostosowaną do różnych grup wiekowych i potrzeb mieszkańców, tworząc przestrzeń przyjazną, otwartą i wspierającą codzienną aktywność.

Realizacja tych działań przyczyni się do budowy silnej, zintegrowanej i aktywnej społeczności lokalnej, w której mieszkańcy czują się bezpiecznie, mają wpływ na lokalne sprawy i mogą rozwijać swój potencjał w sprzyjającym środowisku. Dzięki temu Jaraczewo stanie się Gminą, która nie tylko zaspokaja podstawowe potrzeby swoich mieszkańców, ale również wspiera ich rozwój, integrację i poczucie wspólnoty.

CEL 4: Jaraczewo z energią – aktywna społeczność i wysoka jakość życia

Cel operacyjny	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźnik osiągnięcia działań
<p>4.1. Dostępne i zintegrowane usługi zdrowotne oraz społeczne</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie Gminnego Centrum Wsparcia • Organizacja bezpłatnego transportu dla osób starszych i z niepełnosprawnościami, w celu skorzystania z usług medycznych. • Wsparcie rozwoju specjalistycznych usług medycznych, w tym dążenie do powstania gabinetów rehabilitacji. • Dalsza realizacja programów profilaktyki prozdrowotnej we współpracy z podmiotami świadczącymi opiekę medyczną. • Rozwój mieszkalnictwa na terenie Gminy, m.in. poprzez tworzenie mieszkań czynszowych lub socjalnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa dostępności do usług zdrowotnych i społecznych. • Wzrost świadomości zdrowotnej mieszkańców. • Zwiększenie dostępności mieszkań dla osób w trudnej sytuacji. 	<ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie Gminnego Centrum Wsparcia (tak/nie). • Liczba osób korzystających z przewozów w ciągu roku (szt.). • Liczba umów w zakresie specjalistycznej opieki zdrowotnej (szt.). • Liczba przeprowadzonych programów w zakresie profilaktyki (szt.) • Liczba mieszkań czynszowych/socjalnych (szt.).
<p>4.2. Nowoczesna i wspierająca edukacja i wychowanie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa przedszkola w Górze, w celu utworzenia nowoczesnych oddziałów opieki nad dziećmi. • Wyrównanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez działania w zakresie wzmocnienia kompetencji językowych oraz w zakresie przedmiotów ścisłych. • Modernizacja i doposażenie bazy dydaktycznej. • Dalsza współpraca z gminami partnerskimi w celu integracji młodzieży oraz wymiany doświadczeń. • Wsparcie finansowe dla dzieci i młodzieży szczególnie uzdolnionych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie dostępności opieki nad dziećmi. • Poprawa wyników uczniów w nauce, w szczególności językach obcych i matematyce. • Poprawa warunków nauczania w szkołach i przedszkolach na terenie Gminy. • Wzrost kompetencji społecznych, międzykulturowych oraz językowych młodzieży. 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba nowych miejsc wychowania przedszkolnego (szt.). • Średnie wyniki z egzaminów ósmoklasisty (%). • Środki przeznaczone na modernizację i doposażenie bazy dydaktycznej (zł). • Liczba zrealizowanych projektów partnerskich (szt.).

			<ul style="list-style-type: none"> • Przyznanie stypendiów (tak/nie)
<p>4.3. Rozwój oferty czasu wolnego i integracji społecznej mieszkańców</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie nowego budynku Gminnego Ośrodka Kultury wraz z konieczną infrastrukturą i wyposażeniem. • Wsparcie infrastruktury działalności świetlic wiejskich stanowiących centrum aktywności dla mieszkańców. • Wybudowanie boiska do lekkoatletyki. • Przebudowa Stadionu w Jaraczewie, w celu zwiększenia jego dostępności. • Renowacja skateparku w Jaraczewie m.in. poprzez wyposażenie terenu w nowe urządzenia. • Stworzenie Centrum Integracji i Rozrywki w Górze, m.in. poprzez powstanie placu zabaw, skateparku i pumptracku oraz zagospodarowanie terenu i montaż urządzeń. • Modernizacja boiska w Suchorzewku oraz terenu wokół niego. • Rozwój sieci placów zabaw na terenie Gminy oraz przystosowanie ich do potrzeb dzieci do lat 3 i osób z niepełnosprawnościami. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nowoczesna, dostępna i funkcjonalna infrastruktura społeczna. • Wzrost aktywności lokalnych społeczności. • Poprawa jakości infrastruktury sportowej. • Rozwój sportu i rekreacji wśród młodzieży. • Większa dostępność bezpiecznej przestrzeni dla najmłodszych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie Gminnego Ośrodka Kultury (tak/nie). • Liczba zmodernizowanych świetlic wiejskich (tak/nie). • Wybudowanie boiska do lekkoatletyki (tak/nie). • Przebudowa stadionu (tak/nie). • Stworzenie Centrum Integracji i Rozrywki (tak/nie). • Modernizacja boiska (tak/nie). • Liczba nowych placów zabaw (szt.).

3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Jaraczewo oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie

Gmina Jaraczewo to gmina miejsko-wiejska powiatu jarocińskiego, położona w południowej części województwa wielkopolskiego. Siedziba władz gminnych zlokalizowana jest w centralnej części Jaraczewa. Powierzchnia Gminy wynosi 133,1 km², z czego 76% stanowią użytki rolne, 17% lasy, a tereny zurbanizowane i pozostałe (w tym wody) około 7%. Na koniec 2023 roku w Gminie zameldowanych było 7 599 osób, co stanowiło 11% wszystkich mieszkańców powiatu. Gęstość zaludnienia w Gminie wyniosła w tym roku 57 os./km².

Teren Gminy został podzielony na 21 sołectw t.j.: Bielejewo, Brzostów, Cerekwica Nowa, Cerekwica Stara, Gola, Góra, Jaraczewo, Łobez, Łobzowiec, Łowęcice, Łukaszewo, Niedźwiady, Nosków, Panienka, Parzęczew, Poręba, Rusko, Strzyżewko, Suchorzewko, Wojciechowo, Zalesie.

Układ komunikacyjny Gminy wyróżnia się stosunkowo dobrze rozwiniętą siecią połączeń drogowych, obejmującą drogi o znaczeniu krajowym, regionalnym oraz lokalnym. Przez teren Gminy przebiega m.in. droga krajowa nr 12 relacji Łęknica – Dorohusk. Sieć drogową uzupełniają drogi powiatowe, gminne oraz wewnętrzne. Długość dróg gminnych na koniec 2023 roku wyniosła 81,6 km. Według danych GUS w 2023 roku w Gminie Jaraczewo znajdowało się 1,1 km dróg gminnych o nawierzchni gruntowej. Na terenie Gminy Jaraczewo nie znajduje się żaden czynny dworzec kolejowy, a najbliższy zlokalizowany jest w Jarocinie. W przeszłości przez teren Gminy przebiegała linia kolejowa nr 360, na której funkcjonowały cztery przystanki: Góra, Łobzowiec, Panienka i Wojciechowo. Obecnie linia ta nie obsługuje ruchu pasażerskiego, jednak dzięki bliskości stacji w Jarocinie mieszkańcy Gminy mają możliwość dojazdu – z przesiadkami – do największych miast w Polsce. Dodatkowo przez północno-wschodnią część Gminy przebiega nieczynna linia kolejowa nr 369 Śrem-Mieszków-Czempiń. Zgodnie z ustaleniami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego 2030, planowana jest rewitalizacja linii kolejowych przebiegających przez teren Gminy oraz przywrócenie ruchu pasażerskiego, co w przyszłości może znacząco poprawić dostępność komunikacyjną Gminy oraz wpłynąć pozytywnie na jej atrakcyjność osiedleńczą i inwestycyjną.

Zgodnie z ustaleniami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego, w rejonie miasta Jaraczewo oraz miejscowości Łobez wskazana jest budowa obwodnicy. Inwestycja ta jest istotna zarówno z perspektywy poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego i odciążenia centrum Jaraczewa od ruchu tranzytowego, jak i podniesienia komfortu życia mieszkańców oraz zwiększenia potencjału rozwojowego terenów inwestycyjnych położonych wzdłuż drogi krajowej nr 12. Na obecnym etapie nie jest jednak znany dokładny przebieg planowanej obwodnicy, co wymaga dalszych ustaleń projektowych oraz współpracy z właściwymi instytucjami i zarządcami dróg.

Należy również zaznaczyć, że na terenie Gminy Jaraczewo wytyczono szlak rowerowy dookoła Jaraczewa, tworzący tzw. rowerowy pierścień Gminy. Szlak ten został zaprojektowany w sposób umożliwiający zarówno jednokrotne objechanie całego obwodu, jak i realizację krótszych wycieczek dzięki systemowi szlaków łącznikowych wybiegających z rynku w Jaraczewie, który stanowi centralny punkt trasy. Na trasie szlaku wyznaczono trzy punkty postojowe z infrastrukturą umożliwiającą przerwę w podróży i przygotowanie się do dalszej trasy. Zlokalizowane są one w Rusku, Parzęczewie oraz Panience.

Szczególną rolę w strukturze Gminy odgrywa miasto Jaraczewo, które stanowi główny ośrodek lokalnej aktywności społeczno-gospodarczej. Miasto pełni funkcję administracyjną, usługową i handlową – zlokalizowana jest tu siedziba władz Gminy, placówki edukacyjne, obiekty użyteczności publicznej oraz kluczowe elementy infrastruktury technicznej. Pozostałe wsie tworzą natomiast spójną i uzupełniającą się sieć osadniczą. Miejscowości takie jak Góra, Rusko czy Nosków pełnią rolę uzupełniającą, zapewniając mieszkańcom dostęp do wybranych usług i funkcji lokalnych. Jednocześnie to właśnie Jaraczewo, dzięki swojemu centralnemu położeniu oraz koncentracji podstawowych funkcji publicznych i gospodarczych, stanowi najważniejsze lokalne centrum rozwoju Gminy.

W ramach prowadzonej polityki przestrzennej Gmina Jaraczewo identyfikuje obszary o wysokim potencjale rozwojowym dla różnych funkcji zagospodarowania, które mogą być wykorzystane w przyszłości. Miejscowości Niedźwiady i Gola charakteryzują się korzystnymi warunkami przestrzennymi i środowiskowymi, co predestynuje je do rozwoju inwestycji w zakresie odnawialnych źródeł energii. Jaraczewo oraz sąsiednie miejscowości, a także Góra, ze względu na istniejącą infrastrukturę i lokalizację, mogą stanowić dogodne obszary dla rozwoju zabudowy mieszkaniowej. Z kolei obszary w Jaraczewie i Goli mogą pełnić funkcję lokalnych stref aktywności gospodarczej, sprzyjając rozwojowi działalności inwestycyjnej, w tym przemysłu, usług i logistyki. Potencjalne przeznaczenie tych terenów powinno zostać uwzględnione w dokumentach planistycznych, tak by wspierać zrównoważony rozwój przestrzenny Gminy.

Dotychczasowa polityka przestrzenna Gminy Jaraczewo opierała się na zapisach Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, przyjętego Uchwałą nr XXXVIII/215/2018 Rady Miasta i Gminy Jaraczewo z dnia 22 lutego 2018 r. Należy jednak podkreślić, że w związku z reformą systemu planowania przestrzennego, Gmina zobowiązana jest do opracowania Planu Ogólnego, który – w odróżnieniu od studium – będzie aktem prawa miejscowego i stanie się podstawowym narzędziem kształtowania ładu przestrzennego w Gminie. W związku z tym, 28 maja 2024 r. Rada Miasta i Gminy Jaraczewo podjęła uchwałę nr II/10/2024 w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego miasta i gminy Jaraczewo. Należy również zaznaczyć, że na dzień opracowania niniejszego dokumentu plan ogólny miasta i gminy Jaraczewo znajduje się na etapie sporządzania i nie został jeszcze uchwalony. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (MPZP) to akty prawa miejscowego, które regulują funkcje oraz sposób zagospodarowania konkretnych terenów. W Gminie Jaraczewo obowiązują 4 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, które obejmują jedynie około 20% powierzchni Gminy. Oznacza to, że większość obszaru pozostaje bez uchwalonych planów miejscowych, co skutkuje koniecznością wydawania indywidualnych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Takie ograniczone pokrycie MPZP nie sprzyja kompleksowemu planowaniu rozwoju przestrzennego, może wydłużać procedury inwestycyjne oraz zwiększa ryzyko powstawania zabudowy rozproszonej.

Gmina Jaraczewo stanowi obszar występowania cennych surowców. Zgodnie z danymi zawartymi w SUIKZP na jej terenie występuje aż 26 udokumentowanych złóż kopalni, wśród których znajdują się głównie piaski i żwiry, ale także surowce ilaste ceramiki budowlanej, węgle brunatne oraz gazy ziemne. Wszystkie z udokumentowanych złóż podlegają pod Okręgowy Urząd Górniczy w Poznaniu.

Przez teren Gminy przebiega fragment linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 400 kV Pozań Plewiska – Ostrów Wlkp. Linia ta jest elementem Krajowego Systemu Elektroenergetycznego. Przez obszar Gminy przebiegają wysokiego ciśnienia z kopalni w Mieszkowie:

- DN 500 Radlin – Krobia,

- DN 250 odboczka Jarocin (Drzonek – Mieszków),
- DN 80 odboczka Borek Wielkopolski,
- DN 200 odboczka Roszków.

Na obszarze Gminy Jaraczewo jedyną formą ochrony przyrody są pomniki przyrody, obejmujące pojedyncze drzewa wyróżniające się cechami przyrodniczymi lub krajobrazowymi. Na terenie Gminy ustanowiono łącznie 6 takich pomników.

Całość terenu Gminy Jaraczewo położona jest w dorzeczu Warty, będącej lewobrzeżnym dopływem Odry. Głównym ciekim wodnym przepływającym przez obszar Gminy jest rzeka Obra, która odgrywa istotną rolę w lokalnym układzie hydrograficznym, pełniąc funkcje przyrodnicze, krajobrazowe oraz retencyjne. Rzeka i jej dopływy są elementami zlewni obejmującej zarówno wody płynące, jak i lokalne obszary podmokłe. Na terenie Gminy znajduje się również zbiornik wodny w Jaraczewie, który stanowi istotny element małej retencji oraz miejsce rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców. Oprócz niego występują mniejsze zbiorniki wodne i stawy, w tym o charakterze użytkowym, obsługujące gospodarstwa rolne lub wykorzystywane w celach hodowlanych. Według podziału na jednolite części wód powierzchniowych na terenie Gminy Jaraczewo znajdują się pięć JCWP o numerach:

- RW600010185629,
- RW600015185639,
- RW600009185269,
- RW60001018534,
- RW600010185529.

Na terenie Gminy Jaraczewo występują również wody podziemne. Zgodnie z obowiązującym podziałem jednolitych części wód podziemnych, na terenie Gminy znajdują się JCWPd o numerach:

- GW600070,
- GW600061.

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej Gminy należy uwzględnić występujące na obszarze Gminy obszary zagrożenia powodzią, w tym obszary szczególnego zagrożenia powodzią, które mają wpływ na możliwości zagospodarowania przestrzennego, lokalizację inwestycji oraz konieczność uwzględnienia ograniczeń wynikających z przepisów prawa wodnego i planów zarządzania ryzykiem powodziowym. Gmina Jaraczewo znajduje się (na podstawie map zagrożenia powodziowego udostępnionych przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie):

- częściowo na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. a) Prawa wodnego, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%);
- częściowo na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. b) Prawa wodnego, tj. obszarem, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%);
- częściowo na obszarach, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% (raz na 500 lat);
- poza obszarami obejmującymi tereny narażone na zalanie w przypadku uszkodzenia lub zniszczenia wału przeciwpowodziowego.

Tereny znajdujące się w ramach obszarów szczególnego zagrożenia powodzią podlegają określonemu zagospodarowaniu, gdzie zgodnie z art. 166 pkt. 10 ustawy Prawo wodne

planowane zagospodarowanie nie może m.in. naruszać ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym czy stanowić zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi czy środowiska oraz utrudnienia zarządzanie ryzykiem powodziowym.

Na terenie Gminy Jaraczewo obowiązują zapisy zawarte w następujących dokumentach:

- Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry,
- Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry.

Przeciwdziałanie skutkom suszy, zgodnie z art. 183 oraz 185 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, prowadzi się zgodnie z planem przeciwdziałania skutkom suszy, który uwzględnia podział kraju na obszary dorzeczy. Plan przeciwdziałania skutkom suszy zawiera analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych, propozycje budowy lub przebudowy urządzeń wodnych, propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji, jak również katalog działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

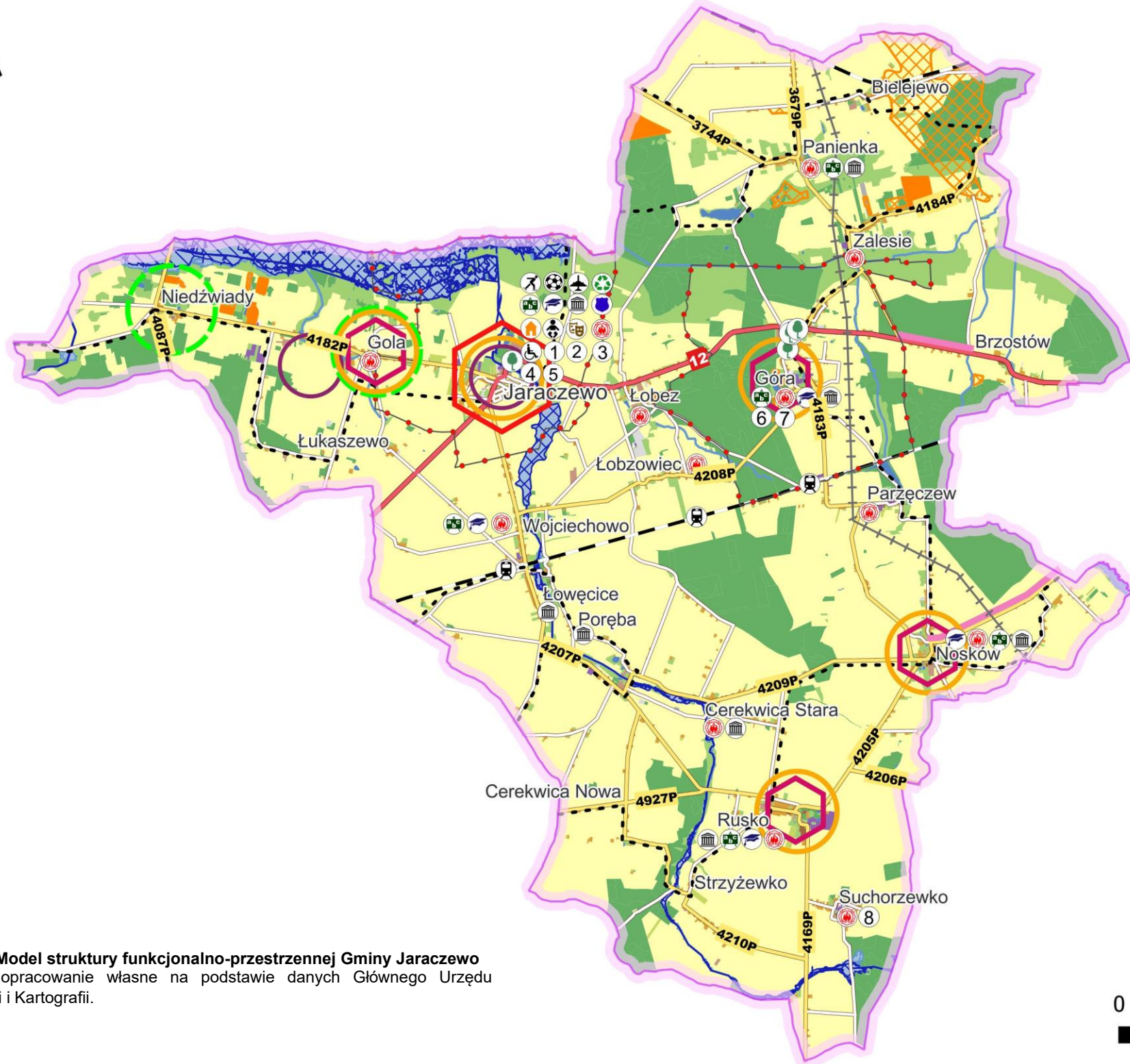
Według analizy przeprowadzonej na potrzeby Planu przeciwdziałania skutkom suszy Gmina Jaraczewo położona jest:

- w całości na terenie ekstremalnie zagrożonym suszą atmosferyczną,
- w całości na terenie ekstremalnie zagrożonym suszą rolniczą,
- w całości na terenie umiarkowanie zagrożonym suszą hydrologiczną,
- w południowej części na terenie umiarkowanie zagrożonym, w pozostałej części słabo zagrożonym suszą hydrogeologiczną.

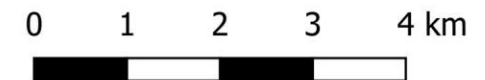
W łącznym zestawieniu Gmina Jaraczewo klasyfikuje się w całości jako obszar silnie zagrożony suszą.

W Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego zakłada się podejmowanie działań na rzecz zapobiegania zagrożeniom naturalnym przez m. in.:

- ochronę oraz zwiększanie zdolności retencyjnych zlewni (retencja leśna na obszarach rolniczych, retencja na obszarach zurbanizowanych),
- renaturyzację koryt cieków i ich brzegów, odtwarzanie retencji dolin rzek,
- budowę i modernizację budowli przeciwpowodziowych (m.in. zbiorników retencyjnych, kanałów ulgi, wałów przeciwpowodziowych, polderów), w tym zakończenie realizacji strategicznych inwestycji (Zbiornik Wielowieś Klasztorna na rzece Prośnie, polder Golina) oraz podjęcie działań technicznych w obszarach problemowych (HOT SPOT Kalisz, HOT SPOT Golina, HOT SPOT Poznań-Luboń, HOT SPOT Wieleń, HOT SPOT Warta – fragment w granicach województwa wielkopolskiego),
- budowę i modernizację obiektów małej retencji wodnej.

Ryc. 3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Jaraczewo
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu
Geodezji i Kartografii.

Oznaczenia

- Granice Gminy Jaraczewo
- obszar rewitalizacji

System osadniczy:

- ośrodek lokalny
- ośrodek pomocniczy

System powiązań przyrodniczych:

- pomnik przyrody
- tereny górnicze
- złoża kopalin

Główne korytarze i elementy sieci transportowych:

drogi:

- krajowe
- powiatowe
- gminne
- wewnętrzne
- linia kolejowa
- szlaki rowerowe

Główne elementy infrastruktury społecznej i technicznej:

- Urząd Miasta i Gminy
- Gminny Ośrodek Kultury
- Ośrodek Pomocy Społecznej
- komisariat policji
- szkoła podstawowa
- przedszkole
- żłobek
- obiekt istotny dla dziedzictwa lokalnego
- OSP
- PSZOK
- skatepark
- stadion miejski
- miejsce związane z wydarzeniami historycznymi
- stacja kolejowa
- linia elektroenergetyczna najwyższego napięcia

Kierunki zagospodarowania terenu:

- obszary predysponowane do rozwoju zabudowy mieszkaniowej

- obszary predysponowane do rozwoju terenów inwestycyjnych
- obszary predysponowane do lokalizacji odnawialnych źródeł energii

Planowane inwestycje:

- 1 rozbudowa PSZOK
  - 2 utworzenie Gminnego Centrum Wsparcia
  - 3 utworzenie nowego budynku GOK
  - 4 przebudowa stadionu
  - 5 renowacja skateparku
  - 6 budowa przedszkola
  - 7 stworzenie Centrum Integracji i Rozrywki
  - 8 modernizacja boiska
- planowana ścieżka rowerowa

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2%
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%

Pokrycie terenu:

- zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna
- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna
- zabudowa przemysłowo-składowa
- zabudowa handlowo-usługowa
- pozostała zabudowa
- tereny komunikacyjne
- tereny obsługi technicznej
- tereny wyrobisk i zwałowisk
- grunty orne
- łąki i tereny trawiaste
- sady i plantacje
- lasy i zadrzewienia
- wody powierzchniowe
- nieużytki
- rzeki i strumienie

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Ustalenia Strategii Rozwoju Gminy Jaraczewo na lata 2026-2035 obowiązują na terenie całej jednostki samorządu terytorialnego. Poszczególne cele operacyjne i kierunki działań będą realizowane zgodnie z aktualnymi potrzebami i uwarunkowaniami występującymi w poszczególnych miejscowościach.

Kształtowanie polityki przestrzennej w Gminie opiera się jednocześnie na uwarunkowaniach lokalnych oraz na rekomendacjach zawartych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego – Wielkopolska 2020+, przyjętego uchwałą V/70/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2019 r.

Gmina Jaraczewo w ramach podstawowego podziału obszarów funkcjonalnych została zakwalifikowana do Wiejskiego obszaru funkcjonalnego. Obejmuje on gminy i ośrodki powiatowe znajdujące się poza miejskimi obszarami funkcjonalnymi o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym. Obszary te są oddalone od głównych centrów wzrostu, dlatego ich rozwój wymaga wsparcia, opartego na lokalnych zasobach, wspomaganych przez czynniki aktywizujące. Ze względu na ograniczoną dostępność do głównych miast i realizowanych w nich usług, nie tylko publicznych, problemami tych obszarów są depopulacja i dalsze opóźnienia rozwojowe. Z tego powodu konieczne są skoordynowane działania na rzecz zwiększenia spójności regionu. Rozwój wiejskich obszarów funkcjonalnych ma na celu podniesienie jakości życia, poprawę dostępności do usług i zwiększenie konkurencyjności, co w dłuższej perspektywie wpłynie na wyrównanie poziomu rozwoju całego województwa wielkopolskiego.

PZPWW wyznacza następujące cele polityki przestrzennej dla Wiejskiego Obszaru Funkcjonalnego:

- Cel 1. Poprawa jakości przestrzeni osadniczej miast i wsi,
- Cel 2. Ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- Cel 3. Ochrona dziedzictwa kulturowego,
- Cel 4. Wzmacnianie potencjału społeczno-gospodarczego,
- Cel 5. Poprawa dostępności komunikacyjnej,
- Cel 6. Rozbudowa systemów infrastruktury technicznej.

Oprócz tego Gmina Jaraczewo zalicza się do ośmiu innych obszarów interwencji: wiejskich obszarów wymagających wsparcia procesów rozwojowych, obszarów ochrony gleb dla celów produkcji rolnej, obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi w skali dorzeczy, obszarów cennych przyrodniczo, obszarów ochrony krajobrazów kulturowych, obszarów ochrony i kształtowania zasobów wodnych, obszarów o najniższej dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich oraz obszarów o najniższej dostępności do usług warunkujących możliwości rozwojowe.

Analiza powyższych dokumentów, a także diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej oraz cele i kierunki działań przedstawione w niniejszej Strategii, pozwoliły na określenie ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Jaraczewo, które przedstawiono poniżej.

Tab. 2. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Jaraczewo

Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

- zachowanie terenów o dużych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych,
- ochrona terenów objętych ochroną prawną oraz innych obszarów cennych przyrodniczo, w tym terenów otwartych,
- zachowanie i przywracanie układu lokalnych korytarzy ekologicznych oraz ochrona przed ich defragmentacją,
- wbudowanie terenów rolnych i leśnych w obrębie korytarzy ekologicznych w ogólnodostępny system terenów otwartych i zieleni publicznej, powiązanie ich zielonymi ciągami pieszymi i rowerowymi łączącymi poszczególne miejscowości Gminy,
- utrzymanie różnorodności biologicznej,
- przeciwdziałanie rozlewaniu się zabudowy,
- wsparcie rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury, w szczególności poprzez ustalanie racjonalnych wskaźników w zakresie powierzchni biologicznie czynnej w dokumentach planistycznych, zapewnienie i egzekwowanie odpowiedniej retencji oraz wykorzystanie istniejącej przestrzeni i obiektów do jej rozwoju, w tym rozwój korytarzy ułatwiających przewietrzanie (redukcja smogu i obniżenie temperatury),
- tworzenie nowych oraz powiększenie już istniejących obszarów zielonych blisko obszarów mieszkaniowych (parki i skwery „kieszonkowe”),
- dążenie do realizacji zieleni izolacyjnej wzdłuż ciągów komunikacyjnych oraz istniejących i projektowanych zespołów zabudowy,
- ochrona cieków wodnych, m.in. poprzez zakaz lub ograniczenie zabudowy w pobliżu zbiorników i cieków wodnych z uwzględnieniem przepisów dotyczących zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią,
- ochrona wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniami pochodzenia komunikacyjnego i bytowego poprzez kontrole stanu technicznego instalacji kanalizacji sanitarnej i burzowej, konserwacje urządzeń do separacji substancji ropopochodnych i osadników piaskowych, itp.
- wykorzystanie głównych zbiorników wodnych do funkcji związanych z turystyką, rekreacją oraz sportem, z zachowaniem poszanowania środowiska przyrodniczego,
- wykorzystanie obszarów zielonych do celów turystycznych i rekreacyjnych poprzez budowę ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych, budowę i utrzymanie infrastruktury rekreacyjnej,
- ochrona terenów rekreacyjnych i wypoczynku, lasów i terenów zielonych przed zabudową związaną z uciążliwą działalnością gospodarczą (zakłady przemysłowe, magazynowe i usługowe),

- nadanie funkcji edukacyjnej nowym i istniejącym obszarom zielonym oraz elementom zielono-błękitnej infrastruktury,
- ochrona powietrza i zapobieganie przekraczaniu poziomów dopuszczalnych stężeń substancji szkodliwych w powietrzu poprzez działania termomodernizacyjne, wprowadzanie do celów grzewczych urządzeń o wysokiej sprawności energetycznej, rozwój zielonej energii i ograniczanie niskiej emisji wynikającej z ruchu samochodowego,
- rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym.

Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

- kształtowanie struktury przestrzennej uwypuklające i wzmacniające znaczenie istniejących obiektów o ważnych funkcjach lokalnych i ponadlokalnych,
- ochrona elementów dziedzictwa kulturowego, w szczególności wartościowych układów urbanistycznych i ruralistycznych, historycznych zespołów pałacowo-parkowych, zadrzewień przydrożnych i śródpolnych oraz obiektów zabytkowych,
- ochrona różnorodności i wielokulturowości dziedzictwa kulturowego regionu i dóbr kultury współczesnej,
- przystosowanie zachowanych założeń i obiektów, które utraciły swoje pierwotne funkcje, do nowych, współczesnych potrzeb, z uwzględnieniem wymogów w zakresie ich dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami oraz – w miarę możliwości – wykorzystujących rozwiązania w zakresie efektywności energetycznej oraz rozwiązania w zakresie adaptacji do zmian klimatu (zatrzymanie wód opadowych, przepuszczalność terenu, ogrody deszczowe i inne),
- restauracja i modernizacja techniczna obiektów zabytkowych zgodnie z wytycznymi konserwatora zabytków z dostosowaniem współczesnej funkcji do wartości zabytkowej obiektów, służącej jednocześnie rozwojowi gospodarczemu i włączeniu społecznemu,
- podporządkowanie nowej zabudowy historycznej kompozycji przestrzennej,
- zachowanie indywidualnych cech historycznego założenia urbanistycznego i charakterystycznych elementów kompozycji przestrzennej centrum miasta,
- zachowanie zespołu pałacowego w Cerekwicy, zespołu pałacowego w Górze oraz zespołu pałacowego w Rusku wraz z powiązaniem przestrzennymi z historycznym układem miasta, ochrona jego indywidualnych cech historycznych oraz utrzymanie funkcji kulturowej i przyrodniczej jako dominujących,
- podnoszenie walorów użytkowych oraz komercjalizacja funkcji turystycznej, z wykorzystaniem zasobu historycznego jako istotnego komponentu,
- ochrona gminnych tradycji związanych z jej rolniczą funkcją.

Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

- utrzymanie i kontynuacja istniejącej struktury przestrzennej i form zabudowy, z możliwością jej uzupełnienia,
- kształtowanie czytelnej, zwartej struktury przestrzennej i dopełnianie układów urbanistycznych,
- utrzymanie dominującej formy zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej realizowanej indywidualnie i w zorganizowanych zespołach mieszkaniowych, ze szczególnym uwzględnieniem kontroli nad charakterem zabudowy, jej intensywności oraz rozdrobnieniem podziałów ewidencyjnych,
- wyznaczanie zróżnicowanych standardów zabudowy dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w dostosowaniu do charakteru miejsca – z uwzględnieniem potrzeby zapewnienia dostępności do usług społecznych (przedszkola, szkoły, place zabaw, zieleń publiczna, usługi sportu, rekreacji i turystyki),
- kształtowanie nowych obszarów zabudowy mieszkaniowej w oparciu o układ komunikacyjny o parametrach dostosowanych do intensywności zabudowy i zapewniający przepustowość w skali lokalnej i ponadlokalnej,
- zachowanie, ochrona przed zainwestowaniem i wykorzystanie zasobów w postaci gleb wysokiej jakości i przydatności rolniczej,
- utrzymanie zwartych kompleksów użytków rolnych i zielonych z zadrzewieniami śródpolnymi oraz otuliną biologiczną cieków wodnych,
- ograniczenie negatywnego wpływu kluczowych inwestycji celu publicznego na zabudowę mieszkaniową, środowisko i krajobraz,
- uwzględnienie planowanych inwestycji ponadlokalnych (regionalnych, krajowych) w polityce przestrzennej Gminy,
- stosowanie rozwiązań eliminujących lub ograniczających oddziaływanie planowanych inwestycji poza granice przekształcanego lub zagospodarowywanego terenu,
- zachowanie i wzmacnianie funkcji usługowych w części śródmiejskiej z jednoczesnym ukształtowaniem dodatkowych centrów służących obsłudze poszczególnych osiedli oraz wsi a także przy głównych trasach komunikacyjnych,
- przeciwdziałanie konfliktom przestrzennym poprzez zachowanie równowagi pomiędzy dostępnością usług, lokalizacji terenów działalności gospodarczej i terenów produkcyjnych a uciążliwością ich oddziaływania na tereny sąsiednie,
- nawiązanie gabarytami, powierzchnią zabudowy i stylem architektonicznym nowych i przebudowywanych obiektów do istniejącej zabudowy występującej na danym obszarze, w szczególności w obszarze zabytkowej zabudowy i zabudowy śródmiejskiej,

- planowanie zabudowy wielorodzinnej w sposób ekstensywny, z zachowaniem dużej przestrzeni dla zieleni, retencji wodnej oraz miejsc postojowych dla pojazdów i zaplecza społecznego,
- podnoszenie dostępności terenów i obiektów usługowych dla osób ze szczególnymi potrzebami,
- wsparcie dla rozwoju odnawialnych źródeł energii,
- przyjęcie rozwiązań wynikających z przepisów prawa wodnego oraz ograniczenie rozwoju nowej zabudowy na terenach zagrożonych ryzykiem powodziowym.

Zgodnie z § 3, ust. 10 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydania z niego wypisów i wyrysów, na terenie Gminy Jaraczewo dopuszcza się określenie wyższego zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową, niż wynika to ze wzoru z ust. 2, jeżeli jest to uzasadnione szczególnymi potrzebami w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej.

Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, pod pojęciem handlu wielkopowierzchniowego rozumie się handel realizowany w obiekcie handlowym o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m². Jego lokalizacja jest regulowana w planie ogólnym poprzez wskazanie strefy handlu wielkopowierzchniowego oraz konieczność sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w przypadku potrzeby realizacji tego obiektu. Plan miejscowy sporządza się wtedy dla terenu położonego na obszarze obejmującym co najmniej obszar, na którym powinny nastąpić zmiany w strukturze funkcjonalno-przestrzennej w wyniku realizacji tego obiektu.

Na obszarze Gminy Jaraczewo nie planuje się lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Z tego względu nie ustala się zasad i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w zakresie ich lokalizacji.

Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, pod pojęciem inwestycji celu publicznego należy rozumieć działania o znaczeniu lokalnym (gminnym) i ponadlokalnym (powiatowym, wojewódzkim i krajowym), a także krajowym (obejmującym również inwestycje międzynarodowe i ponadregionalne), oraz metropolitalnym (obejmującym obszar metropolitalny) bez względu na status podmiotu podejmującego te działania oraz źródła ich finansowania, stanowiące realizację

celów, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, m.in.:

- wydzielanie gruntów pod drogi publiczne, drogi rowerowe i drogi wodne, budowa, utrzymywanie oraz wykonywanie robót budowlanych tych dróg, obiektów i urządzeń transportu publicznego, a także łączności publicznej i sygnalizacji,
- budowa i utrzymywanie publicznych urządzeń służących do zaopatrzenia ludności w wodę, gromadzenia, przesyłania, oczyszczania i odprowadzania ścieków oraz odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym ich składowania lub ich wykorzystania w instalacji odnawialnego źródła energii wytwarzającej biogaz w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii,
- budowa oraz utrzymywanie obiektów i urządzeń służących ochronie środowiska, zbiorników i innych urządzeń wodnych służących zaopatrzeniu w wodę, regulacji przepływów i ochronie przed powodzią, a także regulacja i utrzymywanie wód oraz urządzeń melioracji wodnych, będących własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego,
- budowa, utrzymywanie obiektów oraz urządzeń niezbędnych na potrzeby obronności państwa, a także ustanowienie strefy ochronnej terenu zamkniętego, w tym wynikające z umów lub porozumień międzynarodowych, a także na potrzeby ochrony granicy państwowej lub zapewnienia bezpieczeństwa publicznego, w tym budowa i utrzymywanie aresztów śledczych, zakładów karnych oraz zakładów dla nieletnich,
- poszukiwanie, rozpoznawanie, wydobywanie złóż kopalin objętych własnością górnictwem,
- zakładanie i utrzymywanie cmentarzy,
- ustanawianie i ochrona miejsc pamięci narodowej,
- ochrona zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt lub siedlisk przyrody,
- wydzielanie gruntów pod publicznie dostępne przestrzenie i obiekty: ciągi piesze, place, parki, promenady lub bulwary, a także ich urządzenie, w tym budowa lub przebudowa.

W przypadku lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego na terenie Gminy przyjmuje się w szczególności:

- ograniczenie negatywnego wpływu kluczowych inwestycji celu publicznego na zabudowę mieszkaniową, środowisko i krajobraz,
- lokalizowanie kluczowych inwestycji celu publicznego poza obszarami chronionymi, glebami wysokiej przydatności rolniczej i terenami leśnymi,
- uwzględnienie planowanych inwestycji ponadlokalnych (regionalnych, krajowych) w polityce przestrzennej Gminy,
- stosowanie rozwiązań eliminujących lub ograniczających oddziaływanie planowanych inwestycji poza granice przekształcanego lub zagospodarowywanego terenu,

- wykorzystanie istniejącej infrastruktury do realizacji inwestycji celu publicznego.

Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

W zakresie transportu i komunikacji:

- zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej poprzez rozwój układu drogowego, komunikacji zbiorowej, infrastruktury pieszo-rowerowej, węzłów komunikacyjnych,
- zwiększenie zrównoważonej mobilności i funkcjonalności oraz efektywności transportu miejskiego poprzez budowę, przebudowę i modernizację infrastruktury transportu oraz zakup i modernizację zero- lub niskoemisyjnych aktywów mobilnych wykorzystywanych w transporcie zbiorowym,
- dążenie do ograniczenia ruchu indywidualnych pojazdów samochodowych, szczególnie na obszarach o dużych walorach przyrodniczych i dużej wrażliwości środowiska na czynniki antropopresyjne,
- wyprowadzenie tranzytowego ruchu kołowego poza centrum miasta – budowa obwodnicy,
- wyznaczanie w dokumentach planistycznych dróg o szerokości zapewniającej możliwość wykonania wszystkich niezbędnych do prawidłowego wykorzystania drogi elementów, jak chodniki, parkingi, ciągi rowerowe,
- wprowadzanie rozwiązań drogowych w obszarach zabudowy minimalizujących geometrię dróg i skrzyżowań, pozostawiając jednocześnie wystarczającą, wygodną przestrzeń dla pieszych, ruchu rowerowego, transportu publicznego, jak również dla osób z niepełnosprawnościami i starszych,
- wspieranie zeroemisyjnych form indywidualnej mobilności, m.in. poprzez budowę i rozbudowę dróg rowerowych (w tym kontrapasów) oraz dróg dla pieszych i rowerów, wraz z infrastrukturą towarzyszącą, kontraruchów oraz pasów ruchu dla rowerów,
- budowa ścieżek rowerowych poprawiających dostępność i obsługę komunikacyjną sołectw poprzez stworzenie ciągłego systemu komunikacji rowerowej.

W zakresie infrastruktury technicznej i społecznej:

- kreowanie połączeń pomiędzy zabudową mieszkaniową a infrastrukturą społeczną oraz dążenie do poprawy dostępności infrastruktury społecznej i technicznej,
- dalszy rozwój systemów infrastruktury technicznej, w tym wodno-kanalizacyjnej, będącej podstawą do lokalizacji zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z działalnością gospodarczą,
- wyposażenie terenów w sprawny system odprowadzania i utylizacji ścieków, niezbędny przy wysokim stopniu zwodociągowania,

- utrzymywanie i poprawa jakości usług o charakterze publicznym (szkoły, przedszkola, instytucje kultury, obiekty sportowe), w tym bazy infrastrukturalnej oraz rozwój systemu opieki nad osobami ze szczególnymi potrzebami,
- kształtowanie centralnych przestrzeni publicznych w poszczególnych wsiach umożliwiających aktywność społeczną, budowę oraz umacnianie więzi społecznych i budowanie lokalnej tożsamości,
- rozwój błękitno-zielonej infrastruktury oraz zapewnienie odpowiedniej retencji (powierzchnia biologicznie czynna, budowa zbiorników na deszczówkę z terenów utwardzonych w celu wtórnego wykorzystania),
- tworzenie warunków dla lokalizacji instalacji urządzeń wykorzystujących odnawialne źródła energii na poziomie aktów planistycznych (plan ogólny, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego).

Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

Urządzenia wytwarzające energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW powinny być lokalizowane na gruntach klasy IV lub niższej i nie mogą wpływać na poszerzenie obszaru stref ochronnych, które związane są z ograniczeniami w zabudowie, zagospodarowaniu oraz użytkowaniu terenu poza granicami wyznaczonego obszaru. W przypadku lokalizacji takich urządzeń wyznacza się następujące zasady:

- stosowanie rozwiązań eliminujących lub ograniczających oddziaływanie planowanych inwestycji poza granice przekształcanego lub zagospodarowywanego terenu,
- lokalizowanie ośrodków produkcyjnych i infrastruktury technicznej (w tym odnawialnych źródeł energii) na terenach ściśle określonych, z uwzględnieniem istniejących form ochrony przyrody oraz z zachowaniem bezpiecznej strefy ochronnej od zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży,
- dbałość o relacje funkcjonalno-przestrzenne z terenami sąsiednimi,
- podejmowanie działań powstrzymujących znaczne przeobrażenie krajobrazu kulturowego,
- w granicach stref ochronnych dla elektrowni fotowoltaicznych wszelkie przedsięwzięcia nie mogą przekraczać standardów jakości środowiska,
- wyłącza się obszary chronionego krajobrazu z lokalizowania elektrowni wiatrowych o mocy większej niż moc mikroinstalacji w rozumieniu przepisów Ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii.

Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

Do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zalicza się te przedsięwzięcia, które zostały określone w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w podziale na przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko oraz te mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

W przypadku lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko na terenie Gminy należy uwzględnić:

- lokalizację w miejscach, które nie naruszają funkcjonowania korytarzy ekologicznych, obszarów chronionych oraz nie przyczyniają się do niszczenia siedlisk gatunków występujących w Gminie,
- rozmieszczenie form ochrony przyrody, ograniczenia wynikające z uchwał je powołujących, planów ochrony tych obszarów oraz aktów prawa miejscowego,
- realizację działań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą możliwych negatywnych oddziaływań na środowisko
- przeprowadzenie indywidualnej procedury badania wpływu przedsięwzięcia na środowisko w ramach oceny oddziaływania na środowisko na podstawie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

- kontynuacja rolniczego sposobu użytkowania terenów, szczególnie w obrębie zwartych kompleksów gleb o wysokiej jakości i przydatności rolniczej,
- przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy w celu ochrony kompleksów rolnych i leśnych,
- zachowanie korytarzy ekologicznych oraz siedlisk gatunków chronionych i zagrożonych,
- kształtowanie prawidłowych relacji pomiędzy zabudową związaną z produkcją rolną a zabudową mieszkaniową na wsiach,
- utrzymanie zwartych kompleksów użytków rolnych i zielonych z zadrzewieniami śródpolnymi,
- zalesianie gruntów najsłabszych, nieużytków i gruntów rolniczo nieprzydatnych,
- prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej, poprzez właściwy dobór upraw dostosowanych do warunków środowiskowych, wykorzystanie potencjału produkcyjnego trwałych użytków zielonych dla produkcji zwierzęcej, racjonalne stosowanie nawożenia i środków ochrony roślin,
- zwiększanie opłacalności produkcji rolnej, poprzez polepszanie struktury gospodarstw rolnych, wprowadzanie nowych technologii i innowacji, inwestycje we

wzrost produktywności, rozwijanie współpracy rolników między sobą i branżą przetwórstwa, rozwój rynków lokalnych i targowisk,

- dopuszcza się przekształcenie profilu istniejących gospodarstw rolnych na agroturystyczny, zgodnie ze wskazanymi kierunkami rozwojowymi sektora turystyki w Gminie.

Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji w Gminie Jaraczewo wyznaczony został na podstawie uchwały nr IV/22/2024 Rady Miasta i Gminy Jaraczewo z dnia 31 lipca 2025 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na obszarze Gminy Jaraczewo.

Główne zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na wskazanych terenach powinny uwzględniać:

W zakresie obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji:

- określenie rozwiązań planistycznych zgodnie z założeniami gminnego programu rewitalizacji,
- utrzymanie i kontynuację istniejącej struktury przestrzennej i form zabudowy z możliwością jej uzupełnienia,
- przywrócenie estetyki i funkcjonalności obszarów zdegradowanych,
- utworzenie wielofunkcyjnych przestrzeni publicznych,
- zwiększenie dostępności do terenów zieleni oraz terenów rekreacyjnych,
- współpracę z instytucjami naukowymi i ekspertami w celu opracowania innowacyjnych rozwiązań technicznych i projektowych dla obszarów zdegradowanych.

W zakresie obszarów wymagających rehabilitacji:

- dostosowanie zabudowy do współczesnych standardów funkcjonalno-przestrzennych,
- poprawa stanu technicznego infrastruktury w sposób nie oddziałujący znacząco na środowisko.

Na terenie Gminy nie występują obszary wymagające przekształceń, rekultywacji oraz remediacji.

4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań

Cele strategiczne oraz kierunki działań zawarte w niniejszej Strategii odnoszą się do zidentyfikowanych problemów, które mieszkańcy napotykają na obszarze Gminy Jaraczewo. Jednocześnie, są one spójne z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu o randze wojewódzkiej i krajowej, takimi jak Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR) oraz Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030. Komplementarność celów jakie wyznacza Strategia z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność realizacji tego dokumentu.

Cel główny KSRR zakłada „efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym”. Cel ten uzupełniony jest 3 celami operacyjnymi:

- Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym;
- Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych;
- Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 jest elementem systemu programowania przygotowywanego na różnych poziomach. Jej treść uwzględnia ustalenia dokumentów wyższego rzędu, w szczególności zapisy projektów dokumentów wspólnotowych dotyczących polityki spójności po 2020 roku, strategii krajowych, takich jak: Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) oraz Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030.

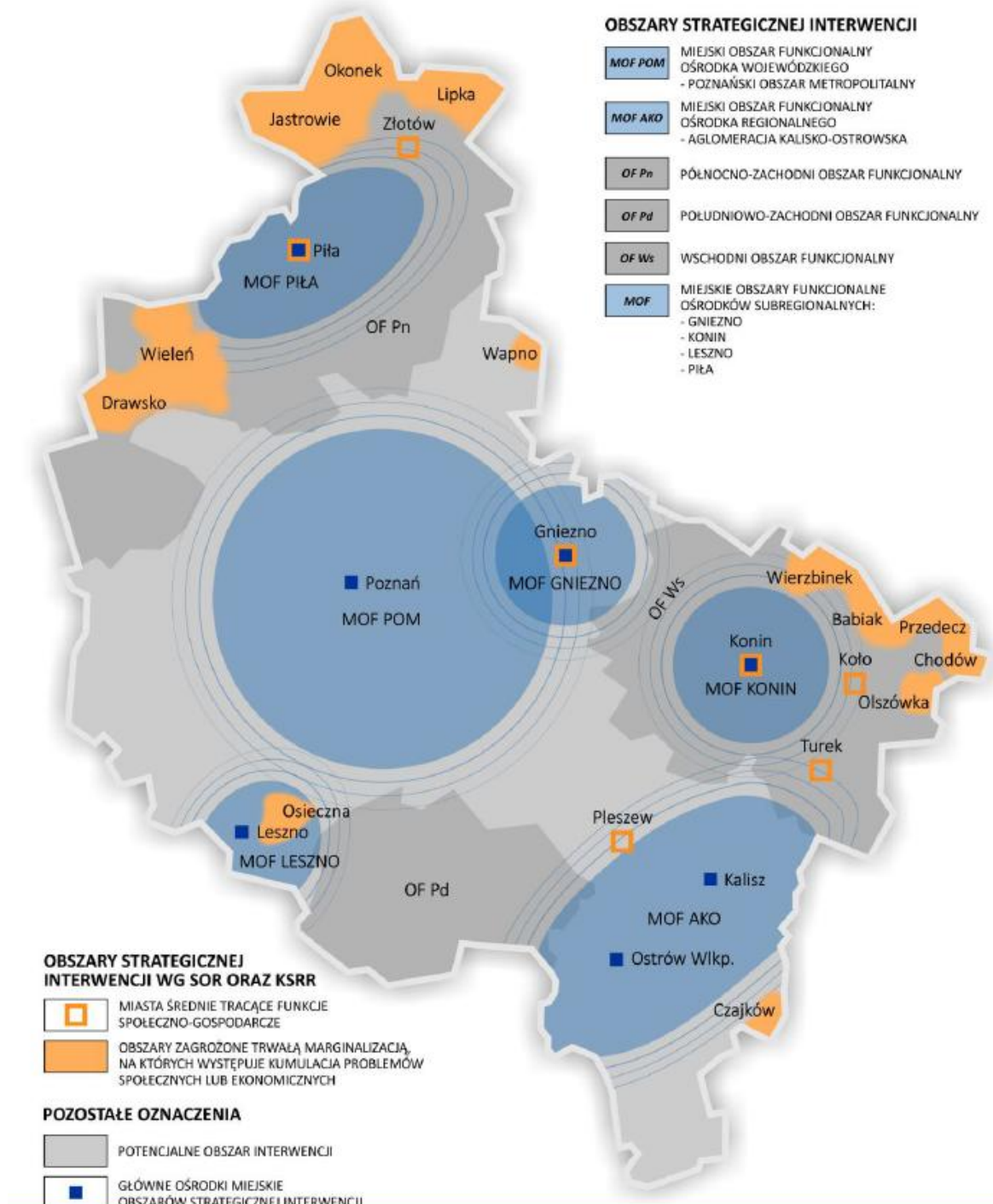
Wizja rozwoju województwa wielkopolskiego w perspektywie do 2030 roku brzmi: „Wielkopolska w 2030 roku to region przodujący w kraju, liczący się w Europie i szanujący jej uniwersalne wartości, świadomy swojego dziedzictwa przyrodniczego i cywilizacyjnego, spójny, zrównoważony i dostępny terytorialnie, otwarty na nowe idee i ludzi, silny nowoczesną gospodarką, aspiracjami i wiedzą swoich mieszkańców, zapewniający im bardzo dobre warunki życia, pracy i wypoczynku na całym obszarze województwa.”

Dokument zawiera następującą misję: „Samorząd Województwa umacnia krajową i europejską pozycję Wielkopolski, rozwija jej potencjał społeczny i gospodarczy, podnosi poziom życia mieszkańców oraz dba o środowisko przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe regionu dla dobra jego obecnych i przyszłych pokoleń w myśl zasad zrównoważonego rozwoju.”

W Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku wyznaczono następujące cele strategiczne:

1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców.
2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu.
3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski.
4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem.

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku wskazuje również Obszary Strategicznej Interwencji (OSI), które są podstawą terytorialnego ukierunkowania celów interwencji. Do obszarów tych należy w szczególności kierować interwencję publiczną obejmującą finansowane z różnych źródeł inwestycje, w tym gospodarcze, infrastrukturalne i zasoby ludzkie. Dotyczy to zarówno obszarów charakteryzujących się największym potencjałem rozwojowym, które mają znaczący wpływ na wzrost konkurencyjności regionu, jak i obszarów o najtrudniejszej sytuacji społeczno-gospodarczej, które wymagają wsparcia, aby zapobiec ich dalszej marginalizacji.

Ryc. 4. Obszary strategicznej interwencji w województwie wielkopolskim

Źródło: Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku.

W Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku, Gmina Jaraczewo nie została zaliczona do żadnego obszaru strategicznej interwencji.

Z kolei zgodnie z zapisami dokumentu „Wymiar terytorialny. Zasady opiniowania strategii terytorialnych w ramach programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 (ZIT, IIT, GPR)”, który stanowi uzupełnienie SRWW 2030 w zakresie zasięgów OSI, Gmina Jaraczewo należy do obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją (delimitacja na poziomie regionalnym).

Tabela poniżej przedstawia spójność celów strategicznych i operacyjnych zawierających się w Strategii Rozwoju Gminy Jaraczewo na lata 2026-2035 ze Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku oraz kluczowymi kierunkami działań obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją.

Tab. 3. Spójność celów strategicznych i operacyjnych Strategii Rozwoju Gminy Jaraczewo na lata 2026-2035 ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku	Kluczowe kierunki działań dla Obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją	Strategia Rozwoju Gminy Jaraczewo na lata 2026-2035
<p>Cel strategiczny 1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców 1.1. Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu 1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia 1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • działania naprawcze związane z upadkiem tradycyjnych lokalnych gospodarek oraz odbudowa bazy gospodarczej, • wzmocnienie procesów dezagrarnizacji i powstawania pozarolniczych miejsc pracy, • zwiększenie poziomu przedsiębiorczości, wykształcenia i kwalifikacji zawodowych, dopasowanie popytu i podaży na rynku pracy, m.in. przez wsparcie szkolnictwa zawodowego dostosowanego do potrzeb lokalnej gospodarki, rozwoju MŚP, • inkubowanie przedsięwzięć wykorzystujących lokalny potencjał i zasoby. 	<p>Cel strategiczny 3. Jaraczewo przedsiębiorcze – silna gospodarka: lokalny biznes i turystyka 3.1. Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości i atrakcyjności inwestycyjnej 3.2. Rozwój nowoczesnego i zrównoważonego rolnictwa 3.3. Wzmacnianie potencjału turystyki lokalnej i rekreacji</p>
<p>Cel strategiczny 2: Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu 2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie 2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • przeciwdziałanie niekorzystnej strukturze demograficznej oraz ujemnemu saldu migracji, m.in. przez poprawę jakości oraz dostępu do podstawowych usług publicznych, zdrowotnych i opieki senioralnej, • przeciwdziałanie deprywacji infrastruktury 	<p>Cel strategiczny 3. Jaraczewo przedsiębiorcze – silna gospodarka: lokalny biznes i turystyka 3.3. Wzmacnianie potencjału turystyki lokalnej i rekreacji</p> <p>Cel strategiczny 4: Jaraczewo z energią – aktywna</p>

<p>2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu</p>	<p>publicznej oraz jej uzupełnianie,</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiększanie atrakcyjności osiedleńczej, • wsparcie rozwoju potencjału turystycznego. 	<p>społeczność i wysoka jakość życia 4.1. Dostępne i zintegrowane usługi zdrowotne oraz społeczne 4.2. Nowoczesna i wspierająca edukacja i wychowanie 4.3. Rozwój oferty czasu wolnego i integracji społecznej mieszkańców</p>
<p>Cel strategiczny 3: Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski 3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa 3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski 3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększanie dostępności terytorialnej i komunikacyjnej, • wzmocnienie i integracja powiązań transportowych (połączeń drogowych i kolejowych), zwłaszcza z ośrodkiem metropolitalnym. 	<p>Cel strategiczny 1: Jaraczewo funkcjonalne – bezpieczna, dostępna i przyjazna przestrzeń 1.1. Ład przestrzenny sprzyjający zrównoważonemu rozwojowi 1.2. Sprawna i bezpieczna infrastruktura transportowa 1.3. Nowoczesna i dostępna infrastruktura techniczna</p> <p>Cel strategiczny 2: Jaraczewo ekologiczne – gmina odporna klimatycznie i przyjazna środowisku 2.1. Rozwój odnawialnych źródeł energii i efektywność energetyczna 2.2. Działania na rzecz poprawy jakości powietrza i ochrony przed emisjami 2.3. Wzmacnianie odporności klimatycznej i adaptacja do zmian klimatu</p>
<p>Cel strategiczny 4: Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem 4.1. Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług 4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju</p>	<ul style="list-style-type: none"> • poprawa zdolności instytucjonalnej koniecznej do efektywnego zarządzania procesami rozwojowymi, poprawa funkcjonowania instytucji publicznych na tych obszarach, • ograniczenie skutków peryferyjnego położenia obszarów przygranicznych, działania na rzecz współpracy na wszystkich szczeblach administracji w obrębie województwa jak i poza jego granicami, lepsze wykorzystanie możliwości jakie oferuje współpraca ponadlokalna i międzywojewódzka, • nadanie nowych funkcji obszarom zdegradowanym, • prowadzenie polityki służącej sukcesywnej 	<p>Cel strategiczny 1: Jaraczewo funkcjonalne – bezpieczna, dostępna i przyjazna przestrzeń 1.1. Ład przestrzenny sprzyjający zrównoważonemu rozwojowi</p> <p>Cel strategiczny 3. Jaraczewo przedsiębiorcze – silna gospodarka: lokalny biznes i turystyka 3.1. Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości i atrakcyjności inwestycyjnej</p> <p>Cel strategiczny 4: Jaraczewo z energią – aktywna społeczność i wysoka jakość życia 4.2. Nowoczesna i wspierająca edukacja i wychowanie</p>

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku.

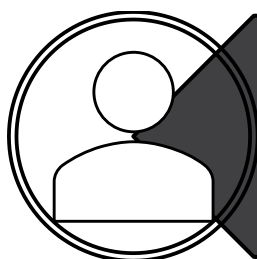

5. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

Prawidłowy przebieg realizacji Strategii Rozwoju Gminy Jaraczewo na lata 2026-2035 będzie kontrolowany poprzez odpowiednie jej wdrażanie, a następnie monitoring, ewaluację i w razie konieczności – aktualizację.

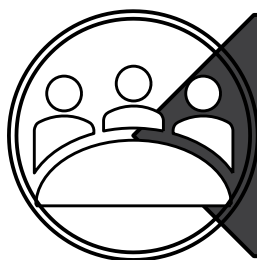
Wdrażanie Strategii

Strategia realizowana będzie w latach na jakie przyjęty został dokument, a więc w latach 2026-2035. Jednym z elementów wdrażania niniejszej Strategii jest obowiązek pracowników Urzędu oraz jednostek organizacyjnych do zapoznania się z dokumentem oraz wyznaczenie obszarów, za które każda jednostka lub pracownik będą odpowiedzialni. Podmiotami zaangażowanymi w proces realizacji Strategii będzie sektor publiczny (władze samorządowe, jednostki organizacyjne Gminy, inne jednostki samorządu terytorialnego), sektor prywatny (partnerzy prywatni i biznesowi, przedsiębiorcy, inwestorzy, organizacje otoczenia biznesu, zrzeszenia gospodarcze) oraz sektor społeczny (mieszkańcy, organizacje pozarządowe, liderzy społeczni, osoby publiczne). Z kolei za etap wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii odpowiedzialny będzie Burmistrz Miasta i Gminy Jaraczewo, Rada Miasta i Gminy Jaraczewo oraz pracownicy Urzędu, jednostki organizacyjne i partnerzy Gminy.

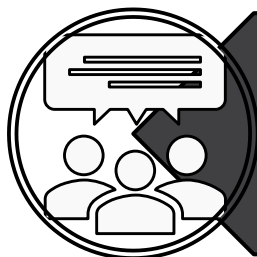
Burmistrz Miasta i Gminy Jaraczewo

- stymulowanie i koordynacja działań
- integrowanie zasobów

Rada Miasta i Gminy Jaraczewo

- wsparcie strategiczne przy realizacji i ewaluacji strategii oraz podejmowaniu decyzji strategicznych

Urząd Miasta i Gminy Jaraczewo

- koordynacja działań
- poszukiwanie nowych źródeł finansowania
- monitoring, ewaluacja i przygotowanie zmian do aktualizacji
- realizacja

Strategia Rozwoju Gminy Jaraczewo na lata 2026-2035 jest dokumentem określającym kierunki rozwoju w poszczególnych obszarach funkcjonowania samorządu.

W celu zachowania nadrzędności oraz spójności Strategii wobec innych planów, programów i dokumentów o charakterze strategicznym, opracowywanych w Gminie na potrzeby realizacji zadań, rekomenduje się ich aktualizację zgodnie z celami strategicznymi. Zagwarantowanie spójnego podejścia do polityki rozwoju wymagać zatem będzie uwzględnienia zapisów Strategii w zakresie konkretnych obszarów zarówno w dokumentach wieloletnich, jak i programach przyjmowanych corocznie. Pozwoli to wzmocnić efekt podejmowanych działań i jednocześnie uszczegółović zapisy Strategii.

Wdrażając Strategię, samorząd Gminy Jaraczewo będzie dbał o dobrą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, ale również z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz administracją rządową. Dodatkowo Gmina będzie aktywnie uczestniczyć w konsultacjach innych Strategii przyjmowanych przez okoliczne podmioty z jej otoczenia (w szczególności z terenu powiatu jarocińskiego).

W celu zaangażowania organizacji pozarządowych we wspólne działania na rzecz rozwoju Gminy, projekty będą realizowane w partnerstwie z NGO. Dzięki temu możliwe będzie lepsze dostosowanie działań do potrzeb lokalnej społeczności, efektywniejsze wykorzystanie zasobów, a także wzmocnienie kapitału społecznego i budowanie trwałych relacji międzysektorowych.

Monitoring i ewaluacja Strategii

W celu sprawdzenia efektywności prowadzonych działań zakłada się przeprowadzenie analizy stopnia realizacji zakładanych celów. Prowadzenie monitoringu pozwala na weryfikację i reakcję w przypadku występowania negatywnych zjawisk, a także wprowadzenie aktualizacji dokumentu, o ile zajdzie taka potrzeba.

System monitorowania pełni funkcje kontrolne oraz weryfikujące skuteczność wdrażanych przedsięwzięć. Efekty Strategii będą monitorowane i opisywane w corocznym Raporcie o stanie gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Jednocześnie monitorowanie strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

Monitoring będzie odbywał się również przy pomocy tabeli ewaluacyjnej, stanowiącej załącznik nr 3 do niniejszego dokumentu. Odpowiednie uzupełnienie tabeli pozwoli na sprawdzenie tego czy i w jakim stopniu zaplanowane działanie zostało zrealizowane. W ten sposób można będzie ocenić, w jakiej części wykonano założony cel operacyjny, a dalej strategiczny. Monitoring przeprowadzany będzie co 2 lata od roku przyjęcia Strategii i tym samym rozpoczęcia wdrażania jej założeń.

Po wdrożeniu Strategii zostanie przeprowadzona ewaluacja ex-post. Punktem bazowym, do oparcia wyników, będzie przeprowadzona w 2024 roku ewaluacja ex-ante (Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej Gminy Jaraczewo). Celem ewaluacji ex-post będzie określenie długotrwałych efektów wdrażania Strategii, w tym wielkości zaangażowanych środków oraz skuteczności i efektywności podjętych działań. Wynikiem oceny końcowej powinny być wskazania odnośnie do dalszej polityki rozwoju Gminy Jaraczewo oraz zdefiniowane czynniki, przyczyniające się do sukcesu lub niepowodzenia wdrażania Strategii.

Aktualizacja Strategii

Bieżące monitorowanie i ocena skuteczności działań Strategii Rozwoju Gminy Jaraczewo na lata 2026-2035 będzie przesłanką do zareagowania, a tym samym wprowadzenia zmian w dokumencie w przypadkach uzasadnionych.

W momencie, gdy Burmistrz zidentyfikuje konieczność modyfikacji Strategii Rozwoju Gminy, występuje do Rady Miasta i Gminy Jaraczewo z wnioskiem o jej zmianę.

Ewentualna aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Jaraczewo będzie następować w trybie przewidzianym w art. 10f ust. 5 ustawy o samorządzie gminnym, który stanowi, iż strategia rozwoju gminy podlega aktualizacji, jeżeli wymaga tego sytuacja społeczna, gospodarcza lub przestrzenna gminy albo gdy jest to konieczne dla zachowania jej spójności ze strategią rozwoju ponadlokalnego lub strategią rozwoju województwa. Do aktualizacji strategii rozwoju gminy stosuje się wtedy zapisy z art. 10f ust. 1–4 ustawy o samorządzie gminnym.

6. Ramy finansowe i źródła finansowania

Gmina Jaraczewo na bieżąco analizuje możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania działalności, w tym kierunków działań przewidzianych w Strategii, zarówno stanowiących wydatki bieżące i majątkowe. Analizy te obejmują:

- fundusze unijne, m.in. **Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027** oraz środki unijne w ramach ogólnopolskich programów operacyjnych dla polityki spójności;
- środki z Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności;
- programy rządowe, w tym m.in. Fundusz Rozwoju Dróg Samorządowych, Aktywny Maluch, Senior+, Dostępny Samorząd oraz inne programy w obszarze ochrony środowiska, sportu, kultury, edukacji i innych;
- programy jednostek samorządu terytorialnego wyższych szczebli, w tym zwłaszcza programy finansowane ze środków Samorządu Województwa Wielkopolskiego;
- inne, nieunijne fundusze międzynarodowe;
- inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dystrybuowane przed podmioty publiczne i prywatne.

Program Regionalny: Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 będzie głównym dokumentem określającym kierunki wsparcia finansowanego ze środków Unii Europejskiej w województwie wielkopolskim w okresie budżetowym 2021-2027.

W ramach nowej perspektywy finansowej 2021-2027 samorząd będzie miał możliwość korzystania z nowej puli dofinansowań. Polityka spójności na lata 2021-2027 docelowo obejmie fundusze takie jak:

- **EFRR** – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,
- **FS** – Fundusz Spójności,
- **EFS+** – Europejski Fundusz Społeczny+.

Do programów krajowych w nowej perspektywie finansowej 2021-2027 należą m.in.:

- **FENiKS** – Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko,
- **FENG** – Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki,
- **FERS** – Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027,

- **FERC** – Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy,
- **PTFE** – Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich,
- **FEPŻ** – Fundusze Europejskie Pomoc Żywnościowa,
- programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej.

Powyższe instrumenty finansowe, jak i środki własne Gminy wskazują na potencjalne źródła finansowe, z których mogą być pozyskane środki na realizację Strategii Rozwoju Gminy Jaraczewo na lata 2026-2035. Głównymi źródłami finansowania celów rozwojowych będą dochody własne Gminy, takie jak podatki i opłaty lokalne, udział w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz pozostałe środki publiczne. Jednocześnie wiele zadań przewidzianych w strategii realizowanych będzie w ramach bieżącej działalności poszczególnych referatów Urzędu Miasta i Gminy Jaraczewo oraz jednostek organizacyjnych Gminy Jaraczewo.

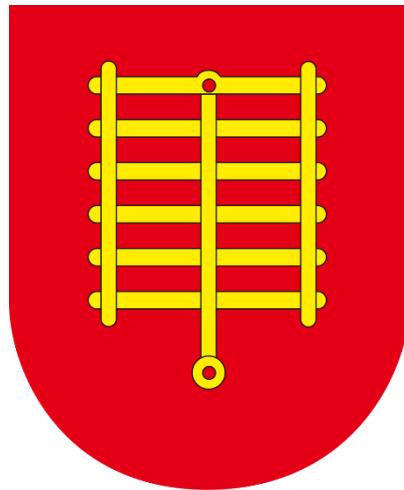
Realizacja części zadań przewidzianych w Strategii wymaga i zakłada współpracę z gminami sąsiednimi, powiatem jarocińskim oraz województwem wielkopolskim i ich jednostkami organizacyjnymi. Współpraca ta może obejmować również wymiar finansowy, w tym przekazanie dotacji na realizację zadania.

Podstawę do określenia ram finansowych działań strategicznych stanowić będzie budżet Gminy oraz wieloletnia prognoza finansowa. Gmina będzie utrzymywać nadwyżkę operacyjną w sposób niezagrażający dyscyplinie finansów publicznych i umożliwiającą spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Pozostałe środki, a także dochody majątkowe przeznaczane będą na realizację zaplanowanych inwestycji. Długookresowe cele strategiczne określone będą w wieloletniej prognozie finansowej. W celu oddania realności prognozy oraz rzetelności finansowego przedstawienia planowanych działań, wieloletnia prognoza finansowa oddawać będzie wszystkie wydarzenia, które mają lub mogą mieć wpływ na gospodarkę finansową Gminy, a przede wszystkim uzależnione będą od czynników makroekonomicznych, takich jak: PKB, inflacja, tempo wzrostu wynagrodzeń, czy planowane zmiany systemowe np. w ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Na tej podstawie wyznaczane będą możliwe do przeznaczenia limity wydatków w poszczególnych latach na wyznaczone przedsięwzięcia.

W przypadku zaciągania zwrotnych źródeł finansowania, kształt wskaźnika obsługi zadłużenia określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych w każdym roku prognozy powinien uwzględniać obsługę dodatkowych zobowiązań Gminy.

Natomiast potencjał inwestycyjny Gminy Jaraczewo, rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów) w latach 2026-2035 wyniesie 100 472 430,78 zł. Należy jednak mieć na uwadze, że dane zawarte w WPF najbardziej precyzyjnie odnoszą się do roku bieżącego i przyszłego. Prognoza na kolejne lata wyznaczana jest na podstawie trendów makroekonomicznych, które w obecnej sytuacji gospodarczej często ulegają zmianie, dlatego potencjał inwestycyjny Gminy Jaraczewo przedstawia szacunkowe wartości.

**Załącznik nr 1: Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej,
przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej Gminy
Jaraczewo**

**Diagnoza sytuacji przestrzennej,
klimatyczno-środowiskowej,
gospodarczej i społecznej Gminy
Jaraczewo**

SPIS TREŚCI

METODOLOGIA BADAŃ	71
CZĘŚĆ 1: SYTUACJA PRZESTRZENNA	72
1.1. Informacje ogólne	72
1.2. Transport i łączność	73
1.3. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	76
1.4. Walory kulturowe i turystyczne	83
CZĘŚĆ 2: SYTUACJA KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWA	88
2.1. Walory przyrodnicze	88
<i>Ukształtowanie powierzchni i rzeźba terenu</i>	88
<i>Wody powierzchniowe i podziemne</i>	88
<i>Flora i fauna</i>	90
<i>Warunki klimatyczne</i>	91
<i>Jakość powietrza</i>	91
<i>Złoża kopalin</i>	92
<i>Ochrona przyrody</i>	93
2.2. Klimat i odnawialne źródła energii	94
2.3. Infrastruktura techniczna i działalność w zakresie ochrony środowiska	97
<i>Urządzenia sieciowe i energia cieplna</i>	97
<i>Gospodarka odpadami</i>	99
<i>Pozostała działalność</i>	100
CZĘŚĆ 3: SYTUACJA GOSPODARCZA	101
3.1. Gospodarka lokalna	101
<i>Przedsiębiorczość</i>	101
<i>Rolnictwo</i>	104
<i>Rynek pracy</i>	106
3.2. Stan finansów samorządowych	109
<i>Wykonanie budżetu</i>	109
<i>Struktura dochodów i wydatków</i>	111
<i>Finansowanie ze źródeł zewnętrznych</i>	115
<i>Potencjał inwestycyjny</i>	118
CZĘŚĆ 4: SYTUACJA SPOŁECZNA	119

4.1. Demografia.....	119
4.2. Kapitał społeczny	123
<i>Żłobki i przedszkola</i>	123
<i>Szkoły</i>	126
<i>Kultura i sport</i>	132
<i>Bezpieczeństwo publiczne</i>	134
<i>Otoczenie zewnętrzne i wewnętrzne</i>	135
4.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	140
Spis tabel.....	143
Spis rycin.....	144

METODOLOGIA BADAŃ

Punktem wyjścia do opracowania Strategii Rozwoju Gminy Jaraczewo na lata 2026-2035 jest niniejsza Diagnoza sytuacji przestrzennej, klimatyczno-środowiskowej, gospodarczej i społecznej jednostki. Dokument strategiczny wskazuje główne wyzwania społeczno-gospodarcze i przestrzenno-środowiskowe stojące przed Gminą, które powinny zostać podjęte w procesie realizacji Strategii. W tym celu przeprowadzona została ocena stanu istniejącego jednostki w ujęciu systemowym oraz dynamicznym. Ujęcie systemowe oznacza rozpoznanie związków pomiędzy środowiskiem przyrodniczym, społecznym i gospodarczym Gminy oraz jego relacji z otoczeniem zewnętrznym, które to czynniki mają podstawowe znaczenie dla efektywnego funkcjonowania systemu jako całości. Ujęcie dynamiczne oznacza z kolei porównanie sytuacji jednostki w danym przedziale czasowym oraz obserwację zmiany. Na potrzeby niniejszego opracowania analizie poddano sytuację Gminy Jaraczewo w latach 2019-2023 (o ile nie zaznaczono inaczej). W celu oceny stanu istniejącego Gminy zastosowano również metodę porównawczą, w której wykorzystane zostały średnie wartości dla gmin powiatu jarocińskiego oraz województwa wielkopolskiego stanowiących punkt odniesienia dla Gminy Jaraczewo.

Dokument powstał w oparciu o dane Urzędu Miasta i Gminy Jaraczewo, gminne plany, programy oraz dokumenty strategiczne, a także dane Głównego Urzędu Statystycznego. Ponadto przeanalizowane zostały dokumenty wyższego szczebla pod względem ujęcia w nich Gminy. Dane demograficzne pochodzące z Banku Danych Lokalnych GUS mogą różnić się od informacji udostępnianych przez Urząd Miasta i Gminy Jaraczewo, ponieważ w procesie ich pozyskiwania wykorzystano różne metody badawcze. W GUS bilanse liczby i struktury ludności w gminach opracowane są w oparciu o wyniki Narodowych Spisów Powszechnych z uwzględnieniem zmian spowodowanych ruchem naturalnym (urodzeniami i zgonami), migracjami ludności (na pobyt stały i czasowy) oraz przemieszczeniami związanymi ze zmianami administracyjnymi. Dane o zarejestrowanych urodzeniach i zgonach pochodzą ze sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego, dane o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, a źródłem danych o zameldowaniach na pobyt stały w gminie jest rejestr PESEL (od 2006 roku). Mimo niewielkich rozbieżności pomiędzy gminną ewidencją a danymi GUS, analiza danych pozwala na zbadanie trendów i prognozowanych zmian w strukturze demograficznej. Stosowanie przez GUS spójnej metodyki obliczeń dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego, umożliwia przeprowadzenie analizy porównawczej gminy, powiatu i województwa, w oparciu o porównywalne dane i wskaźniki.

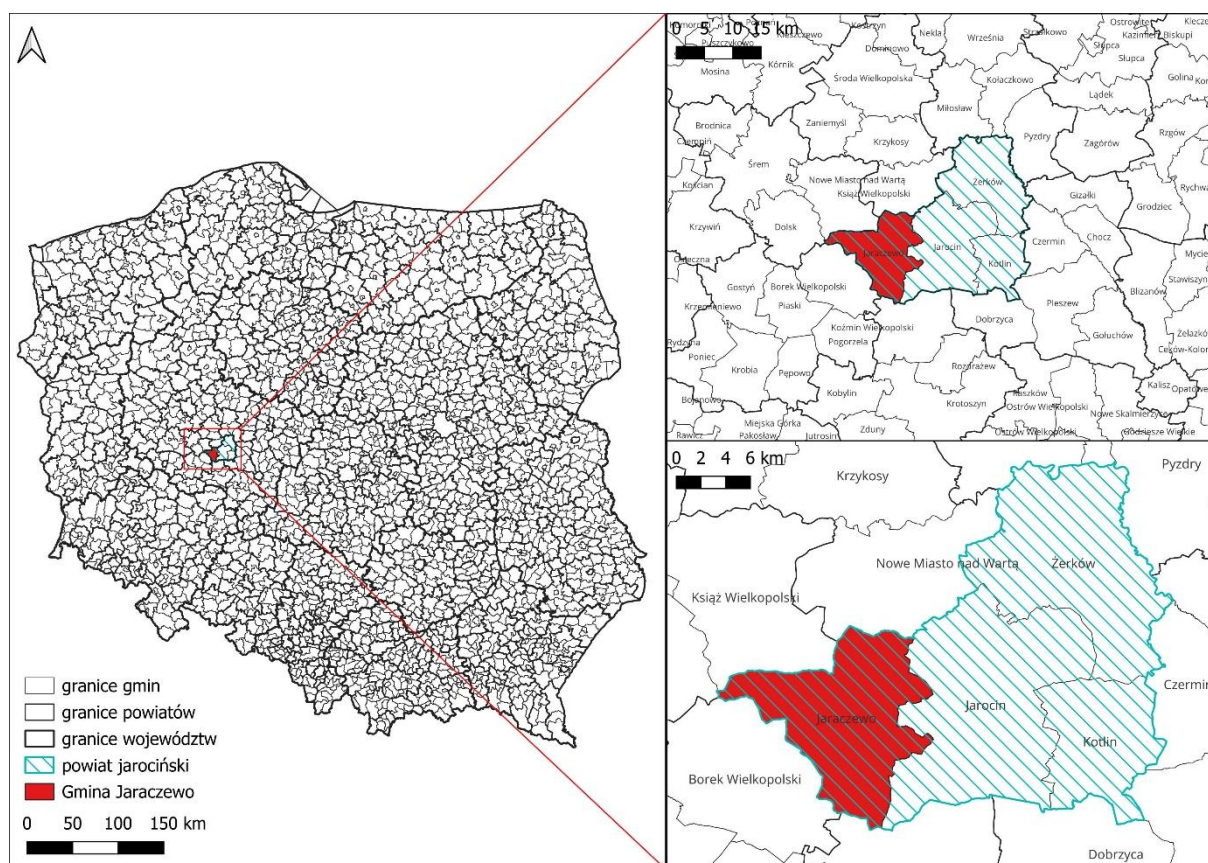
CZĘŚĆ 1: SYTUACJA PRZESTRZENNA

1.1. Informacje ogólne

Gmina Jaraczewo to gmina miejsko-wiejska powiatu jarocińskiego, położona w południowej części województwa wielkopolskiego. Siedziba władz gminnych zlokalizowana jest w centralnej części Jaraczewa. Powierzchnia Gminy wynosi 133,1 km², z czego 76% stanowią użytki rolne, 17% lasy, a tereny zurbanizowane i pozostałe (w tym wody) około 7%. Na koniec 2023 roku w Gminie zameldowanych było 7 599 osób, co stanowiło 11% wszystkich mieszkańców powiatu. Gęstość zaludnienia w Gminie wyniosła w tym roku 57 os./km².

Gmina Jaraczewo graniczy:

- od zachodu z gminą Jarocin (powiat jarociński),
- od wschodu z gminami: Borek Wielkopolski (powiat gostyński) i Dolsk (powiat śremski),
- od południa z gminą Koźmin Wielkopolski (powiat krotoszyński),
- od północy z gminami: Książ Wielkopolski (powiat śremski) i Nowe Miasto nad Wartą (powiat średzki).

Ryc. 1. Położenie Gminy Jaraczewo na tle województwa wielkopolskiego i powiatu jarocińskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

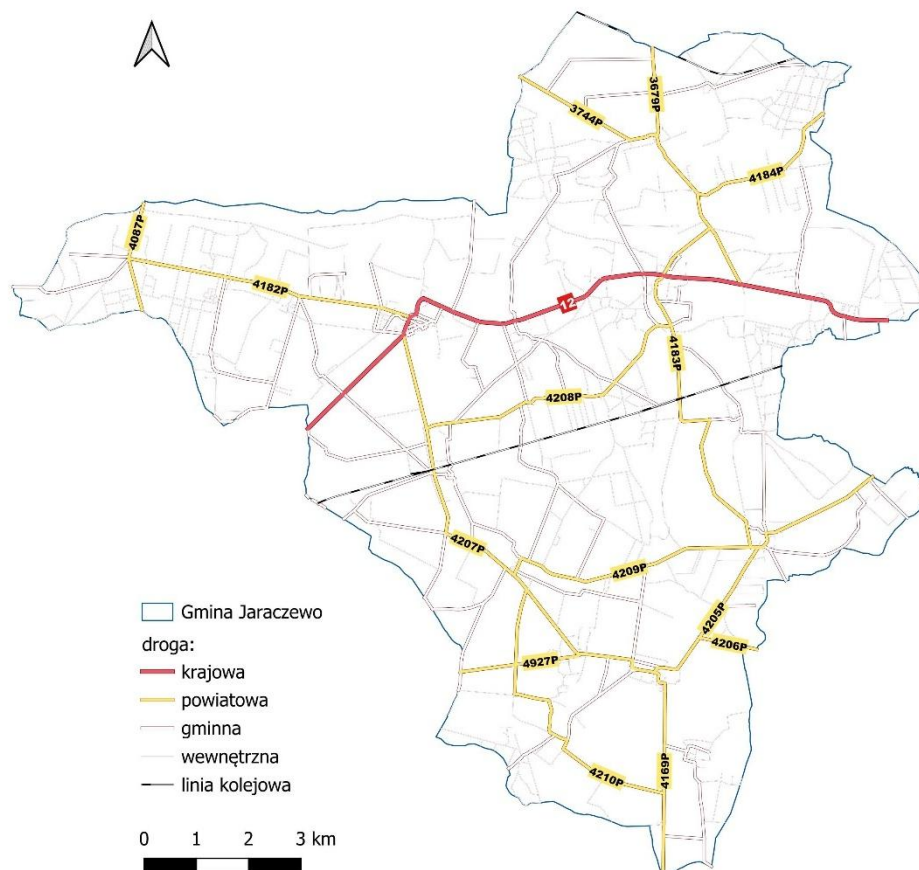
Teren Gminy został podzielony na następujące 21 sołectw: Bielejewo, Brzostów, Cerekwica Nowa, Cerekwica Stara, Gola, Góra, Jaraczewo, Łobez, Łobzowiec, Łowęcice, Łukaszewo, Niedźwiady, Nosków, Panienka, Parzęczew, Poręba, Rusko, Strzyżewko, Suchorzewko, Wojciechowo, Zalesie.

Zgodnie z Klasyfikacją funkcjonalną gmin Polski na potrzeby monitoringu planowania przestrzennego autorstwa Śleszyńskiego i Komornickiego, Gmina Jaraczewo została zaliczona do grupy gmin o intensywnej funkcji rolniczej. W przypadku tej jednostki

- ok. 1 godz. 15 min. do Kalisza.

Na terenie Gminy Jaraczewo nie znajduje się żaden czynny dworzec kolejowy, a najbliższy zlokalizowany jest w Jarocinie. W przeszłości przez teren Gminy przebiegała linia kolejowa nr 360, na której funkcjonowały cztery przystanki: Góra, Łobzowiec, Panienka i Wojciechowo. Obecnie linia ta nie obsługuje ruchu pasażerskiego, jednak dzięki bliskości stacji w Jarocinie mieszkańcy Gminy mają możliwość dojazdu – z przesiadkami – do największych miast w Polsce.

Ryc. 3. Sieć drogowa na terenie Gminy Jaraczewo

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Sieć drogowa na terenie Gminy Jaraczewo zapewnia mieszkańcom sprawne przemieszczanie się zarówno w obrębie Gminy, jak i w kontekście komunikacji z innymi częściami powiatu jarocińskiego. Przegląd stanu dróg odbywa się corocznie, co umożliwia efektywne planowanie działań naprawczych oraz inwestycji w infrastrukturę drogową. Za utrzymanie, remonty i rozbudowę dróg w Gminie Jaraczewo odpowiadają zarządcy poszczególnych odcinków dróg, którzy dbają o ich należyty stan techniczny i funkcjonalność.

W latach 2019-2023 wydatki w Dziale 600 Transport i łączność w Gminie Jaraczewo kształtowały się na poziomie od około 1,3 mln zł do prawie 4,3 mln zł. Najniższe wydatki odnotowano w 2019 roku, kiedy wyniosły 1,34 mln zł. W 2020 roku nastąpił znaczący wzrost do 3,9 mln zł, natomiast w 2021 roku poziom nakładów ponownie obniżył się do 1,38 mln zł. W 2022 roku wydatki wzrosły do 2,8 mln zł, osiągając w 2023 roku najwyższy poziom w analizowanym okresie – 4,27 mln zł. Średnia roczna wysokość wydatków w Dziale 600 wyniosła 2,74 mln zł, co stanowiło około 5% wszystkich wydatków Gminy Jaraczewo.

Szczegółowe dane dotyczące wydatków Gminy Jaraczewo w dziale transport i łączność w analizowanym okresie prezentuje poniższa tabela.

Tab. 4. Wydatki w dziale transport i łączność w latach 2019-2023 w Gminie Jaraczewo (tys. zł)

DZIAŁ		2019	2020	2021	2022	2023	średnia	udział
600	Transport i łączność, w tym:	1 341	3 904	1 381	2 802	4 273	2 740	5%
Wydatki majątkowe		773	3 488	819	2 082	3 506	2 134	–

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W 2023 roku na terenie Gminy Jaraczewo zrealizowano wiele inwestycji dotyczących modernizacji infrastruktury drogowej i okołodrogowej. Najbardziej kapitałochłonne okazały się przedsięwzięcia związane z budową nowych odcinków drogowych, co wynika z wysokich kosztów robót ziemnych, nawierzchniowych oraz infrastruktury towarzyszącej. Poniższa tabela przedstawia najważniejsze zrealizowane inwestycje wraz z ich kosztami.

Tab. 5. Najważniejsze inwestycje infrastrukturalne zrealizowane na terenie Gminy Jaraczewo w 2023 roku

Inwestycja	Koszt (zł)
Przebudowa ulicy Jabłoniowej w Rusku	1 950 000,00
Przebudowa ulicy Jabłoniowej w Rusku - udział gminy	658 000,00
Przebudowa drogi dojazdowej do gruntów rolnych w m. Gola	148 550,00
Przebudowa drogi w miejscowości Brzostów	116 750,00
Przebudowa drogi dojazdowej do gruntów rolnych w m. Łowęcice	110 750,00

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu Gminy Jaraczewo za 2023 rok.

Gmina Jaraczewo organizuje transport zbiorowy na podstawie umowy zawartej z przewoźnikiem zewnętrznym. Usługi przewozowe realizowane są przez firmę z Żerkowa – Usługi Transportowe Roman Grzelak, która odpowiada za dowóz mieszkańców, w tym dzieci i młodzieży, do placówek edukacyjnych oraz zapewnia obsługę komunikacyjną większości miejscowości. Transport publiczny obejmuje główne ciągi komunikacyjne i podstawowe potrzeby przewozowe mieszkańców, jednak jego zasięg przestrzenny jest ograniczony i nie obejmuje w równym stopniu wszystkich sołectw Gminy.

Na terenie Gminy funkcjonuje również transport indywidualny oraz prywatne przewozy realizowane przez komercyjnych operatorów autobusowych, co uzupełnia ofertę przewozową. Mimo to, ograniczona liczba kursów i brak stałych połączeń w niektórych miejscowościach stanowią wyzwanie w zakresie dostępności transportu dla mieszkańców. W związku z tym, rozwój systemu transportu zbiorowego oraz poprawa dostępności komunikacyjnej są postrzegane jako istotny kierunek działań Gminy Jaraczewo w najbliższych latach.

W dzisiejszych czasach kluczowym czynnikiem wpływającym na rozwój społeczno-ekonomiczny jest łączność, z której najważniejszym elementem stał się dostęp do wysokiej jakości Internetu szerokopasmowego. Internet odgrywa integralną rolę w codziennym życiu,

będąc narzędziem wykorzystywanym zarówno w pracy zawodowej, edukacji, jak i w celach rekreacyjnych.

Zgodnie z raportem Ministerstwa Cyfryzacji „Polska w zasięgu stacjonarnego dostępu do Internetu” na IV kwartał 2024 roku, 80,9% punktów adresowych w Gminie Jaraczewo ma dostęp do szerokopasmowego Internetu. Z tego 66,6% punktów posiada dostęp do sieci o przepustowości co najmniej 1 000 Mb/s. Z danych zawartych w raporcie wynika, że 84,8% punktów adresowych jest objętych zasięgiem Internetu za pośrednictwem światłowodów, 14,8% korzysta z fal radiowych (FWA), a około 0,5% korzysta z parowych lub współosiowych kabli miedzianych. W Gminie Jaraczewo zaplanowane są dalsze inwestycje obejmujące 9 punktów adresowych, które mają na celu zwiększenie dostępności do szybkiego Internetu szerokopasmowego, co wpłynie na dalszy rozwój cyfrowy regionu.

1.3. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

Planowanie przestrzenne jest istotnym narzędziem w rękach samorządów, które pozwala na zapobieganie konfliktom przestrzennym oraz efektywne wykorzystanie dostępnych terenów. Proces ten opiera się na dokumentach planistycznych oraz decyzjach instytucji wyższego szczebla. Jego głównym celem jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju, w którym aspekty społeczne, gospodarcze i środowiskowe są rozwijane w sposób, który nie pogarsza stanu innych sfer.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa stanowi kluczowy dokument wyznaczający kierunki rozwoju regionu. Określa politykę przestrzenną, planowaną strukturę funkcjonalno-przestrzenną oraz działania mające na celu realizację celów publicznych na poziomie ponadlokalnym. Dzięki temu planowanie przestrzenne wspiera harmonijny rozwój regionu, uwzględniając potrzeby społeczne, gospodarcze i ochronę środowiska

Nadrzędnym dokumentem określającym podstawowe ramy prowadzenia polityki przestrzennej w skali regionalnej jest Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego. W planie tym określono trzy następujące cele polityki przestrzennej województwa:

- Cel 1. Podtrzymanie i restrukturyzacja przemysłu energetycznego,
- Cel 2. Kształtowanie nowych funkcji stanowiących podstawę rozwoju obszaru,
- Cel 3. Kształtowanie środowiska przyrodniczego.

Zgodnie z ustaleniami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego, Gmina Jaraczewo zaliczona została do wiejskiego obszaru funkcjonalnego (Ryc. 4).

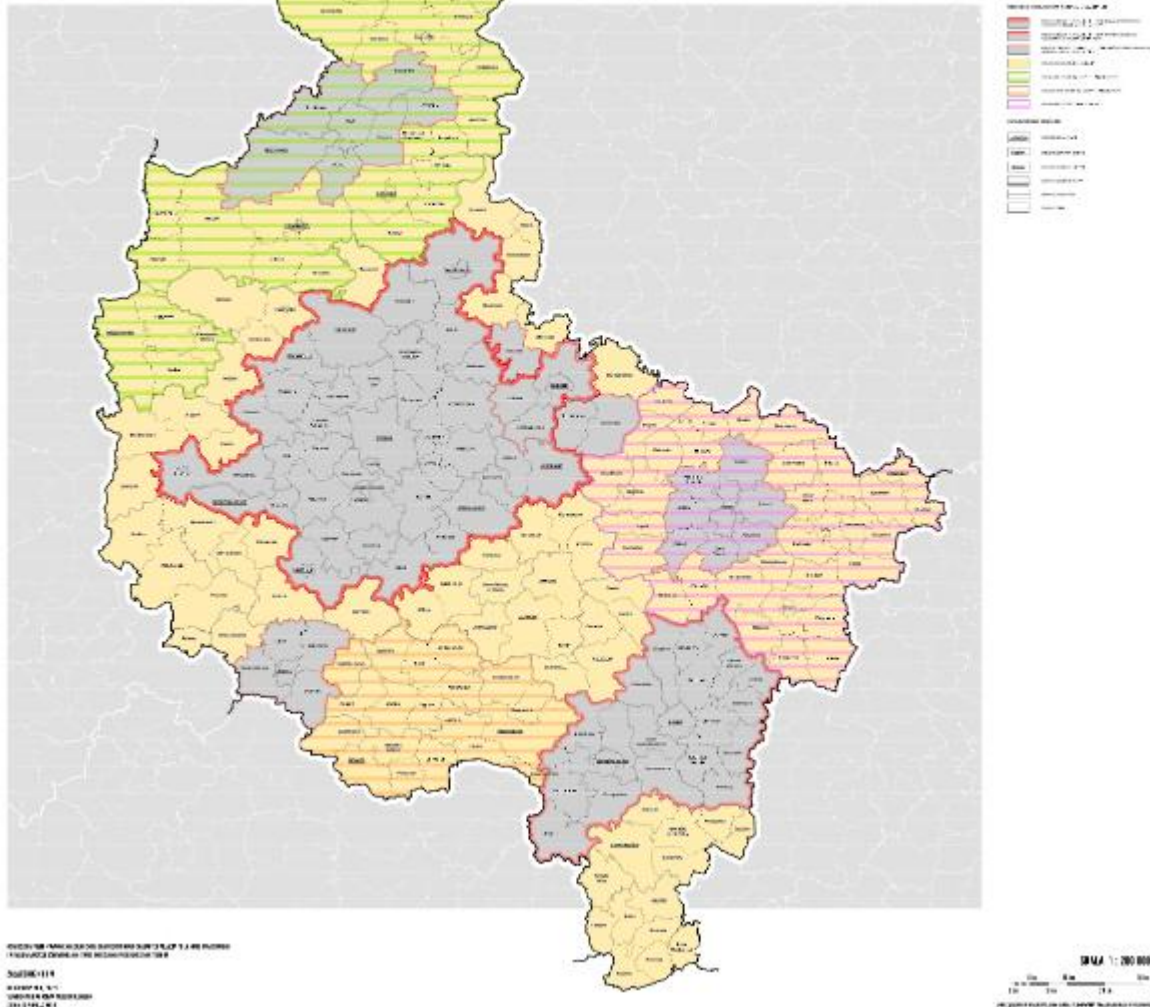
Dla wiejskiego obszaru funkcjonalnego zdefiniowano cele polityki przestrzennej, w tym cel kluczowy, rozumiany jako nadrzędny względem pozostałych. Celem nadrzędnym dla rozwoju przestrzennego wiejskiego obszaru funkcjonalnego ma być kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej ukierunkowane na podnoszenie jakości życia mieszkańców, poprawę dostępności do usług oraz osiągnięcie wysokiego poziomu konkurencyjności i dostępności obszaru. Dla realizacji celu kluczowego sformułowano następujące cele w zakresie polityki przestrzennej:

- Cel 1. Poprawa jakości przestrzeni osadniczej miast i wsi,
- Cel 2. Ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- Cel 3. Ochrona dziedzictwa kulturowego,
- Cel 4. Wzmacnianie potencjału społeczno-gospodarczego,

- Cel 5. Poprawa dostępności komunikacyjnej,
- Cel 6. Rozbudowa systemów infrastruktury technicznej.

W zakresie pozostałych interwencji Gminę Jaraczewo zaliczono również do:

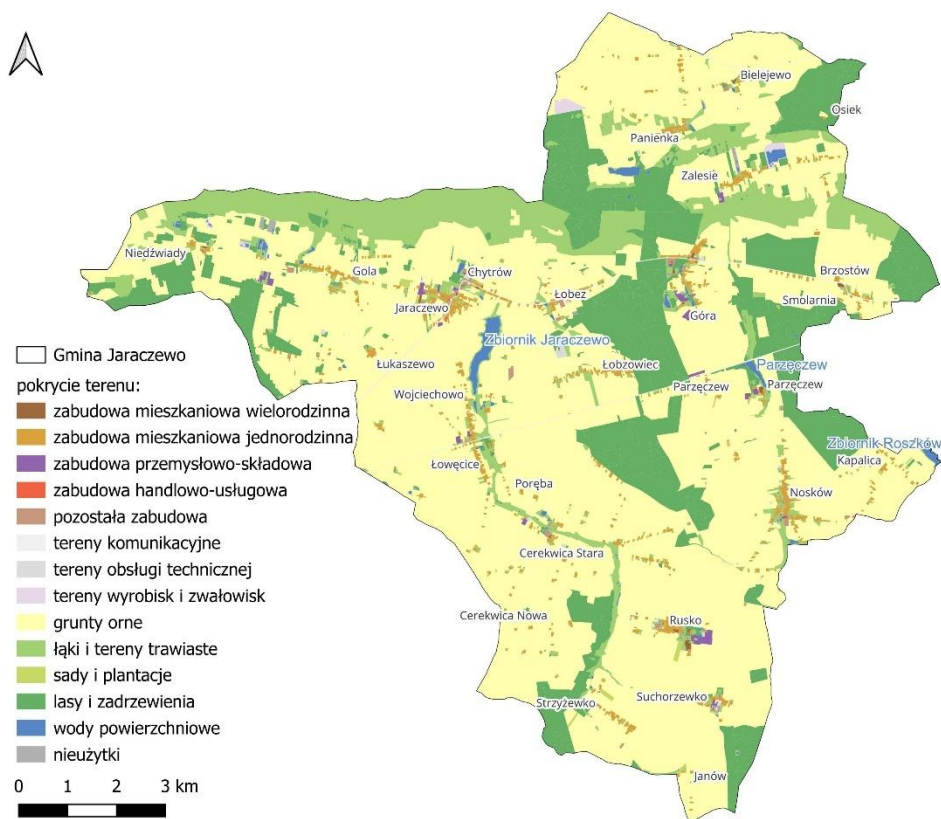
- wiejskich obszarów wymagających wsparcia procesów rozwojowych – obszarów o niższym poziomie rozwoju gospodarczego i infrastrukturalnego, w których konieczne jest podejmowanie działań na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców i wzmocnienia lokalnej gospodarki,
- obszarów ochrony gleb dla celów produkcji rolnej – terenów o wysokiej jakości glebach użytkowanych rolniczo, wymagających ochrony przed degradacją, zanieczyszczeniem i nadmierną zabudową w celu zachowania ich funkcji produkcyjnej,
- obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi w skali dorzeczy – stref zagrożonych okresowymi podtopieniami, gdzie planowanie przestrzenne powinno uwzględniać działania ograniczające ryzyko powodzi i chroniące mieszkańców oraz infrastrukturę,
- obszarów cennych przyrodniczo – przestrzeni wyróżniających się walorami środowiskowymi i bioróżnorodnością, które wymagają odpowiedniego zagospodarowania sprzyjającego ochronie przyrody,
- obszarów ochrony krajobrazów kulturowych – terenów o szczególnych wartościach historycznych i kulturowych, na których istotne jest zachowanie tradycyjnego układu zabudowy, elementów dziedzictwa i krajobrazu,
- obszarów ochrony i kształtowania zasobów wodnych – obszarów istotnych dla ochrony jakości i ilości zasobów wodnych, retencji wód oraz zrównoważonego gospodarowania zasobami wodnymi,
- obszarów o najniższej dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich – terenów o ograniczonej dostępności komunikacyjnej, co może utrudniać mobilność mieszkańców i dostęp do usług publicznych,
- obszarów o najniższej dostępności do usług warunkujących możliwości rozwojowe – obszarów, w których występuje ograniczony dostęp do edukacji, ochrony zdrowia i usług społecznych, co wymaga działań wyrównujących szanse rozwojowe mieszkańców.

Ryc. 4. Podział województwa wielkopolskiego na obszary funkcjonalne

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego.

Sieć osadniczą Gminy Jaraczewo tworzy 21 sołectw, obejmujących liczne miejscowości i osady. Szczególną rolę w tej strukturze odgrywa Jaraczewo, które stanowi główny ośrodek lokalnej aktywności społeczno-gospodarczej. Miejscowość pełni funkcję administracyjną, usługową i handlową – zlokalizowana jest tu siedziba władz Gminy, placówki edukacyjne, obiekty użyteczności publicznej oraz kluczowe elementy infrastruktury technicznej. Pozostałe wsie tworzą natomiast spójną i uzupełniającą się sieć osadniczą. Miejscowości takie jak Góra, Rusko czy Nosków pełnią rolę uzupełniającą, zapewniając mieszkańcom dostęp do wybranych usług i funkcji lokalnych. Jednocześnie to właśnie Jaraczewo, dzięki swojemu centralnemu położeniu oraz koncentracji podstawowych funkcji publicznych i gospodarczych, stanowi najważniejsze lokalne centrum rozwoju Gminy.

Ryc. 5. Pokrycie terenu Gminy Jaraczewo

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Podstawowym dokumentem planistycznym określającym politykę przestrzenną gminy i wyznaczającym kierunki rozwoju jest studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Określa ono obszary przewidziane do rozwoju zabudowy mieszkaniowej, usługowej, społecznej, produkcyjnej oraz związanej z nią infrastruktury technicznej i drogowej. Studium kompleksowo odnosi się do problemów gminy związanych z planowaniem i zagospodarowaniem przestrzennym i określa sposoby i możliwości ich rozwiązania. Tekst jednolity Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jaraczewo stanowi załącznik nr 1 do Uchwały nr XXXVIII/215/2018 Rady Miasta i Gminy Jaraczewo z dnia 22 lutego 2018 r.¹

Należy jednak zaznaczyć, że w wyniku reformy planowania przestrzennego Gmina zobowiązana jest do opracowania do końca czerwca 2026 roku planu ogólnego – dokumentu, który zastąpi jej dotychczasowe Studium. W związku z tym, 28 maja 2024 r. Rada Miasta i Gminy Jaraczewo podjęła uchwałę nr II/10/2024 w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego miasta i gminy Jaraczewo². Należy również zaznaczyć, że na dzień opracowywania niniejszego dokumentu plan ogólny miasta i gminy Jaraczewo znajduje się na etapie sporządzania i nie został jeszcze uchwalony.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (MPZP) to akty prawa miejscowego, które regulują funkcje oraz sposób zagospodarowania konkretnych terenów. Niski stopień pokrycia powierzchni gminy MPZP może prowadzić do chaosu przestrzennego, utrudniając planowanie rozwoju. W Gminie Jaraczewo obowiązują 4 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, które obejmują jedynie około 20% powierzchni Gminy. Oznacza to, że

¹ Tekst jednolity Studium z 2018 r.: mpzp.igeomap.pl/doc/jarocin/jaraczewo/000.pdf (dostęp: 01.07.2025 r.)

² Treść Uchwały z 2024 r.: jaraczewo.bip.net.pl/?p=document&action=show&id=12886&bar_id=5562 (dostęp: 01.07.2025 r.)

większość obszaru pozostaje bez uchwalonych planów miejscowych, co skutkuje koniecznością wydawania indywidualnych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Takie ograniczone pokrycie MPZP nie sprzyja kompleksowemu planowaniu rozwoju przestrzennego, może wydłużać procedury inwestycyjne oraz zwiększa ryzyko powstawania zabudowy rozproszonej.

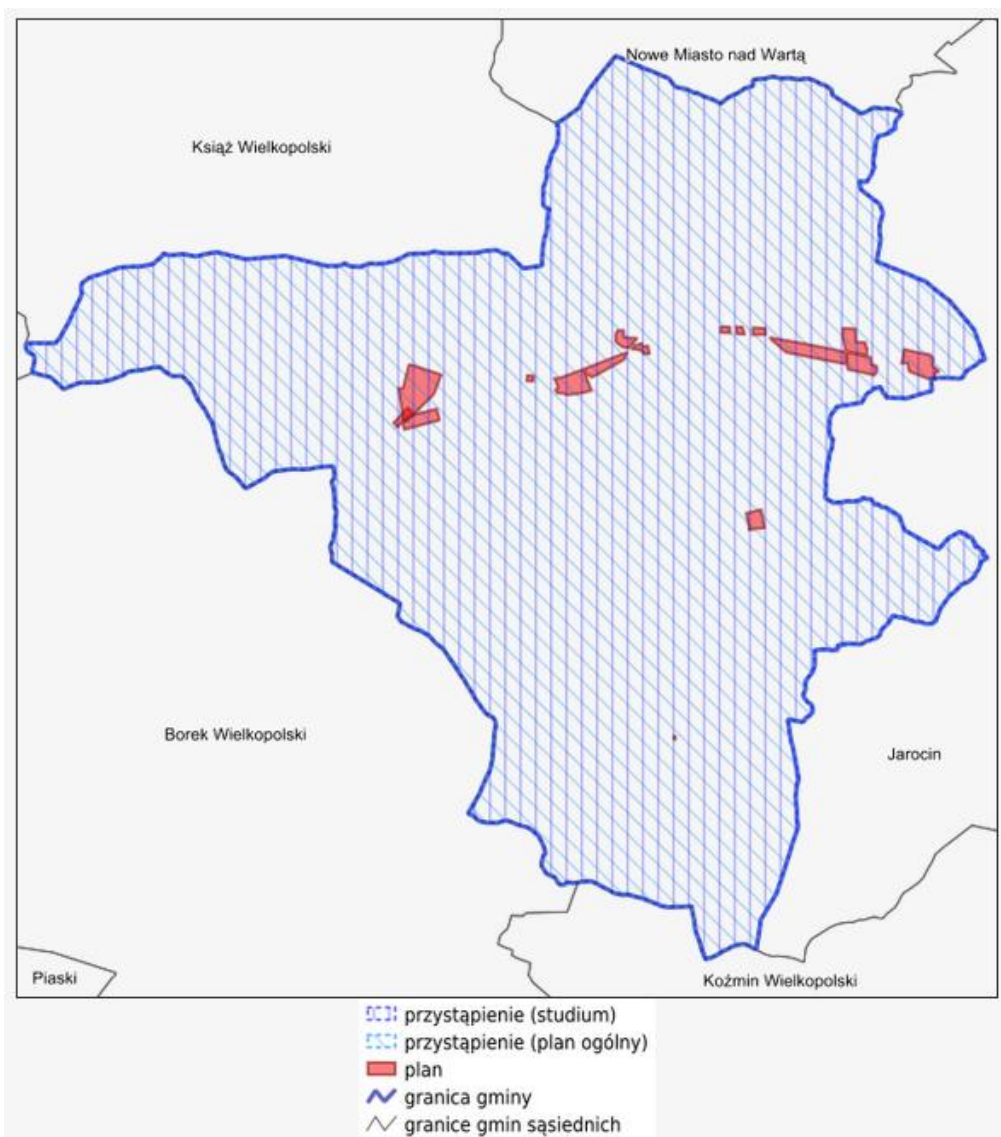
Wykaz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego prezentuje poniższa tabela.

Tab. 6. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego w Gminie Jaraczewo

Lp.	Nazwa Uchwały	Pow. (ha)	Data Uchwały	Nr Uchwały
1	w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Jaraczewo	0,22	29.08.2002 r.	XXXVIII/231/2002
2	w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego Gminy Jaraczewo	147,65	30.09.2003 r.	XII/82/2003
3	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Jaraczewo w Parzęczewie	9,14	24.11.2005 r.	XXXVII/186/2005
4	w sprawie uchwalenia częściowej zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla części obszaru miasta Jaraczewo położonego na terenie Gminy Jaraczewo	45,65	29.06.2017 r.	XXXI/168/2017

Źródło: rejestr urbanistyczny Gminy Jaraczewo.

Zakres przestrzenny obowiązujących MPZP prezentuje poniższa rycina.

Ryc. 6. Zasięg przestrzenny miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w Gminie Jaraczewo
 Źródło: <https://jaraczewo.e-mapa.net/wykazplanow/> (dostęp: 01.07.2025 r.).

Na terenach nieobjętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego polityka przestrzenna Gminy prowadzona jest za pośrednictwem decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu (tzw. WZ) bądź decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

W latach 2019-2023 na terenie Gminy Jaraczewo wydano 293 decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, podczas gdy w tym samym okresie dla całego powiatu jarocińskiego odnotowano ich 2811. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców wskaźnik dla Gminy Jaraczewo wynosił średnio 7,49, natomiast dla powiatu jarocińskiego – 7,98. Oznacza to, że intensywność wydawania decyzji planistycznych w Gminie Jaraczewo była zbliżona do średniej powiatowej. Warto zauważyć, że w obu przypadkach widoczna była tendencja spadkowa, szczególnie wyraźna po 2021 roku. Tabela poniżej przedstawia również dane dotyczące wydanych pozwoleń na budowę oraz zgłoszenia budowy z projektem budowlanym. Łącznie w Gminie Jaraczewo wydano lub przyjęto 150 pozwoleń i zgłoszeń, co stanowiło około 11,3% wszystkich decyzji wydanych w powiecie jarocińskim. W latach 2019-2023 widoczny był wyraźny spadek liczby wydawanych pozwoleń na budowę. Wskaźnik liczby pozwoleń w przeliczeniu na 1000 mieszkańców obniżył się z 4,8 w 2019 roku do 2,5 w 2023 roku, podczas gdy średnia dla gmin powiatu jarocińskiego wahała się w tym czasie od 3,1 do 4,7.

W analizowanych latach dominującą kategorią pozwoleń i zgłoszeń były nowe budynki mieszkalne, które stanowiły średnio 55,9% wszystkich wydanych decyzji. Dla porównania, średni udział w gminach powiatu jarocińskiego wynosił 60,5%. Pozwolenia na budowę budynków zbiorowego zamieszkania oraz budynków niemieszkalnych i obiektów inżynierii wodnej stanowiły w Gminie Jaraczewo średnio 44,1%, podczas gdy w gminach powiatu jarocińskiego średnia wynosiła 39,5%. Wynika to z charakteru Gminy Jaraczewo, w której oprócz budownictwa mieszkaniowego istotny udział stanowią inwestycje związane z rozwojem infrastruktury technicznej i budownictwem usługowym, co odzwierciedla zróżnicowane potrzeby mieszkańców i lokalnej gospodarki.

Tab. 7. Ruch budowlany w Gminie Jaraczewo w latach 2019-2023 na tle średniej gmin powiatu jarocińskiego

		2019	2020	2021	2022	2023
Decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu						
ogółem	Gmina Jaraczewo	78	60	60	48	47
	powiat	659	555	627	491	479
na 1 tys. mieszkańców	Gmina Jaraczewo	9,58	7,68	7,75	6,24	6,19
	powiat	9,21	7,87	8,93	7,01	6,87
Pozwolenia wydane na budowę i zgłoszenia budowy z projektem budowlanym						
ogółem	Gmina Jaraczewo	39	37	26	29	19
	powiat	265	333	287	223	214
na 1 tys. mieszkańców	Gmina Jaraczewo	4,79	4,74	3,36	3,77	2,50
	powiat	3,70	4,72	4,09	3,18	3,07
w tym nowe budynki mieszkalne (%)	Gmina Jaraczewo	51,28	59,46	57,69	58,62	52,63
	powiat	65,66	66,67	60,63	57,40	52,34
w tym nowe budynki zbiorowego zamieszkania oraz niemieszkalne i objekty inżynierii lądowej i wodnej (%)	Gmina Jaraczewo	48,72	40,54	42,31	41,38	47,37
	powiat	34,34	33,33	39,37	42,60	47,66

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

1.4. Walory kulturowe i turystyczne

Historia Gminy Jaraczewo sięga średniowiecza i jest nierozzerwalnie związana z dziejami wielkopolskich rodów szlacheckich, które przez wieki kształtowały losy tego obszaru. Pierwsze wzmianki o osadnictwie na terenie dzisiejszej Gminy pochodzą już z XIII i XIV wieku. Szczególne znaczenie miała wieś Góra, której istnienie potwierdzono w dokumentach z 1324 roku. Centrum dzisiejszej Gminy od wieków stanowiło Jaraczewo – dawny gród i gniazdo rodowe rodziny Jaraczewskich herbu Zaremba. W 1394 roku w aktach sądowych po raz pierwszy pojawiło się nazwisko Beniamina z Jaraczewa, jednego z członków tego wpływowego rodu. Tradycja wskazuje, że już około stu lat wcześniej powstał w Jaraczewie kościół parafialny pw. św. Marii Magdaleny, erygowany przez biskupa poznańskiego Andrzeja Zarembę. W XVI wieku miejscowość zyskała szczególny status – w 1519 roku król Zygmunt I Stary nadał Jaraczewu prawa miejskie. Oryginalny przywilej lokacyjny, spisany na pergaminie i opatrzony królewską pieczęcią, przetrwał do czasów współczesnych. Przez stulecia Jaraczewo pełniło funkcję lokalnego centrum administracyjnego i gospodarczego, gdzie odbywały się jarmarki i skupiała się działalność rzemieślnicza. Po II rozbiórce Polski Jaraczewo znalazło się w zaborze pruskim, co rozpoczęło okres intensywnych przemian społecznych i gospodarczych. Mieszkańcy wielokrotnie angażowali się w działalność narodową, w tym w akcje strajkowe i walkę o polski język w szkołach. W XIX wieku miasto rozwijało się dynamicznie – funkcjonowały tu liczne warsztaty rzemieślnicze, gorzelnie, szkoła elementarna, kasa pożyczkowa oraz poczta. Jednak brak dostępu do kolei w kluczowym momencie rozwoju regionu spowodował zahamowanie dalszego rozkwitu Jaraczewa jako ośrodka miejskiego. W 1934 roku, po ponad czterech wiekach posiadania praw miejskich, Jaraczewo utraciło status miasta decyzją władz administracyjnych II Rzeczypospolitej. Po 1945 roku rozpoczął się proces odbudowy i ponownego rozwoju, którego efektem było umocnienie pozycji Jaraczewa jako lokalnego centrum administracyjnego. Symbolicznym wydarzeniem w najnowszych dziejach była decyzja o przywróceniu praw miejskich z dniem 1 stycznia 2016 roku. Obecnie Jaraczewo to najmocniej zurbanizowana i największa miejscowość w Gminie, gdzie mieszczą się siedziby władz samorządowych, instytucji publicznych oraz organizacji społecznych. Dziedzictwo historyczne pozostaje widoczne – w zabytkach architektury sakralnej, układzie urbanistycznym oraz lokalnej tożsamości mieszkańców.

O bogatej historii Gminy Jaraczewo świadczy duża liczba zabytków znajdujących się na jej terenie. W Programie opieki nad zabytkami Gminy Jaraczewo na lata 2022-2025 wskazano szereg obiektów ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków. Część z zabytków nieruchomości z terenu Gminy wpisanych zostało również do rejestru zabytków województwa wielkopolskiego.

Tab. 8. Wykaz obiektów nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków województwa wielkopolskiego na terenie Gminy Jaraczewo

Miejscowość	Zabytki
Cerekwica	zespół pałacowy, ob. ośrodek wychowawczy, nr rej.: 125/Wlkp/A z 3.04.2003: <ul style="list-style-type: none"> - pałac, XVII/XVIII, XVIII/XIX - kuchnia, ob. warsztaty, 1920 - oficyna, 1 poł. XIX - dom mieszkalny, 1918 - szkoła, 1920 - dom nr 8, XIX/XX - park, XIX-XX

Góra	<p>kościół par. pw. Wniebowzięcia NMP, 1817-30, nr rej.: 1500/A z 27.03.1974</p> <p>budynek stacji kolejowej, 1898, nr rej.: 446/A z 8.06.1989</p> <p>zespół pałacowy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pałac, 1877-78, nr rej.: 159/Wlkp/A z 24.02.1973 i z 31.03.2004 - park, XIX, nr rej.: jw. - budynki na terenie parku, nr rej.: 290/Wlkp/A z 28.03.2006: <ul style="list-style-type: none"> • dom, drewn, 4 ćw. XIX • oficyna, 4 ćw. XIX • stajnia z domem stajennego, 4 ćw. XIX • ujeżdżalnia z szorownią, 4 ćw. XIX - budynki folwarczne, nr rej.: 192/Wlkp/A z 15.09.1969 i z 6.04.2006: <ul style="list-style-type: none"> • oficyna, 1839 • spichrz, 1840 • stodoła ze spichrzem, 4 ćw. XIX • waga wozowa, 4 ćw. XIX • obora, 4 ćw. XIX • magazyn nawozów, 4 ćw. XIX • kuźnia, 4 ćw. XIX • gorzelnia, 4 ćw. XIX • browar, 4 ćw. XIX • magazyn z wieżą, 4 ćw. XIX • ogrodzenie, mur., z bramą wjazdową, 4 ćw. XIX <p>piec do wypału cegły, ul. Spółdzielcza, 1870, nr rej.: 171/Wlkp/A z 28.04.2004</p>
Jaraczewo	<p>kościół par. pw. św. Marii Magdaleny, 1843, nr rej.: III-885/14/61 z 27.12.1961</p> <p>synagoga, ob. GOK i OSP, ul. Kolejowa 4, 2 poł. XIX, nr rej.: 941/Wlkp/A z 1.11.2014</p> <p>zespół dworski, XIX, nr rej.: 1616/A z 17.09.1974:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dwór - park <p>dom, Rynek 11, 1 poł. XIX, nr rej.: 740/A z 15.09.1969</p> <p>dom, Rynek 12, 1 poł. XIX, nr rej.: 741/A z 15.09.1969</p> <p>dom, Rynek 13, 1 poł. XIX, nr rej.: 742/A z 15.09.1969</p>
Łowęcice	<p>zespół dworski, nr rej.: 745/Wlkp/A z 30.07.1986 i z 31.05.2012:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dwór, 2 poł. XIX - park, poł. XIX
Nosków	<p>kościół par. pw. Świętej Trójcy, drewn., 1749, nr rej.: 509/A z 31.12.1990</p> <p>dzwonnica, drewn., XVIII, nr rej.: jw.</p>
Panienka	<p>kościół pw. Najśw. Imienia Jezus, drewn., 1787, nr rej.: KS.Z.-II-1/15/49 z 19.07.1949</p> <p>plebania, pocz. XIX, nr rej.: 987/A z 6.03.1970</p>
Poręba	<p>kościół ewangelicki, ob. rzym.-kat. fil. pw. Niepokalanego Serca NMP, 1896, nr rej.: 744/Wlkp/A z 31.05.2012</p> <p>cmentarz ewangelicki przy kościele, nr rej.: jw.</p>

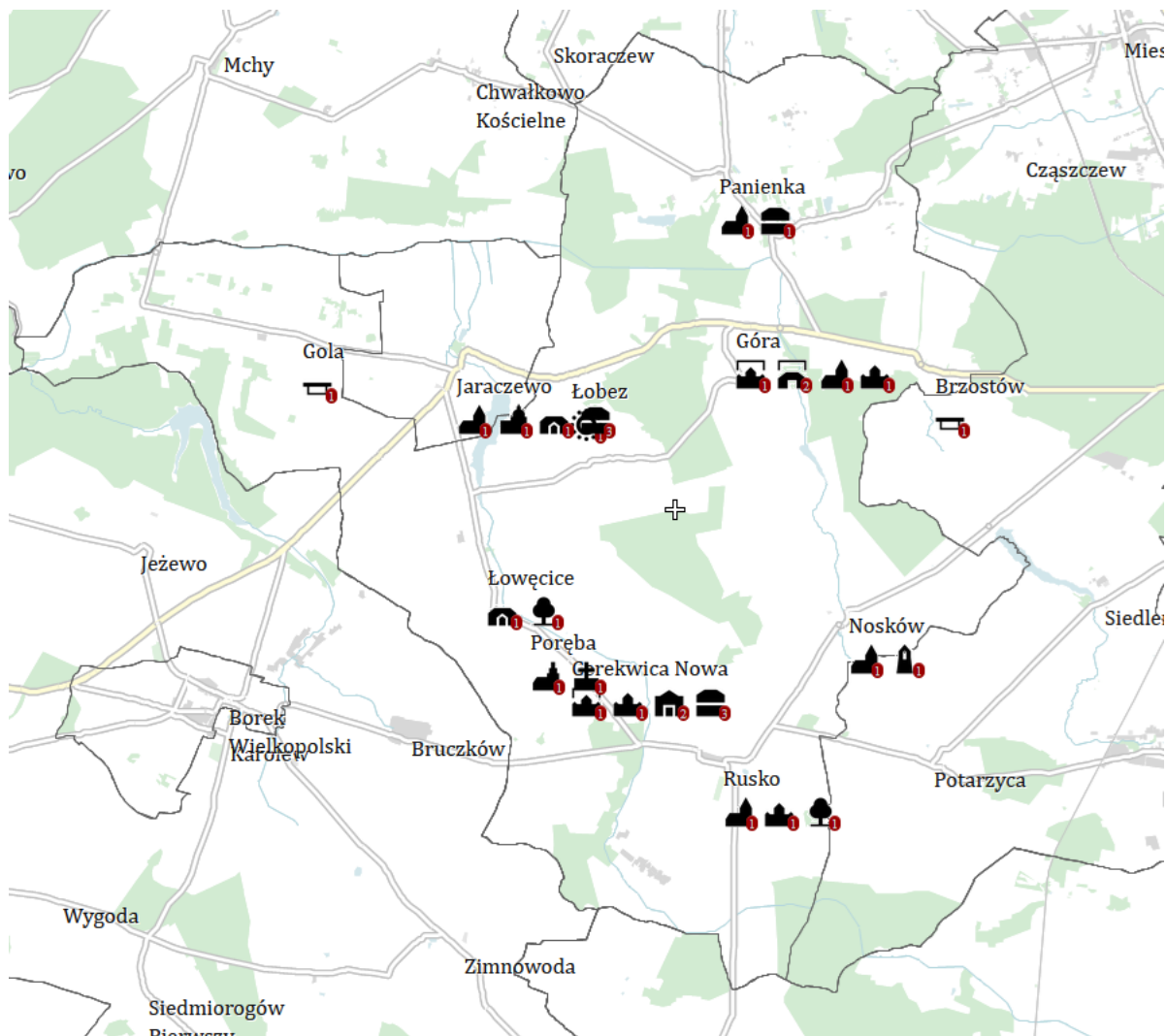
Rusko	kościół par. pw. św. Wojciecha, szach., 1833, nr rej.: kl.III-885/11/61 z 27.12.1961 zespół pałacowy, nr rej.: 364/1409/A z 27.02.1973: - pałac, 1873 - park, 2 poł. XIX
--------------	---

Źródło: opracowanie własne na podstawie Wykazu zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków województwa podlaskiego prowadzonego przez Narodowy Instytut Dziedzictwa.

W Gminie Jaraczewo znajduje się również 7 miejsc pamięci i są to:

- pomnik lotników amerykańskich w Jaraczewie,
- obelisk w hołdzie poległym i pomordowanym w I i II wojnie światowej w Jaraczewie,
- pomnik bohaterów walk o niepodległość 1918-1920 w miejscowości Góra,
- obelisk w lesie we wsi Bielejowo,
- tablica pamiątkowa ku czci Bohaterów Armii Poznań w Jaraczewie,
- tablica pamiątkowa ku czci Ewarysta Estkowskiego w Wojciechowie,
- tablica pamiątkowa ku czci Edmunda Leśniorowskiego w Noskowie.

Mapa przedstawia rozmieszczenie zabytków nieruchomych na terenie Gminy Jaraczewo, z wyraźnym skupiskiem obiektów w obrębie miasta oraz w większych wsiach, takich jak Góra czy Cerekwica Nowa. Wśród zinwentaryzowanych zabytków dominują zespoły dworsko-pałacowe i folwarczne, budynki mieszkalne, obiekty przemysłowe oraz obiekty sakralne uzupełnione o m.in. cmentarze.

Ryc. 7. Rozmieszczenie zabytków wpisanych do rejestru zabytków na terenie Gminy Jaraczewo

Źródło: <https://mapy.zabytek.gov.pl/nid/> (dostęp: 01.07.2025 r.).

Gmina Jaraczewo to obszar o dominującej funkcji rolniczej, cechujący się rozległymi terenami uprawnymi oraz bogatym dziedzictwem historycznym południowej Wielkopolski. Miejscowość Jaraczewo, pełniąc funkcję administracyjnego i społecznego centrum Gminy, zachowała elementy dawnego układu urbanistycznego oraz liczne pamiątki historyczne związane z wielowiekową historią. W Gminie dominują tradycyjne gospodarstwa rolne, które do dziś kształtują lokalny krajobraz i podkreślają jej rolniczy charakter. Choć obszar ten nie posiada typowo turystycznego profilu, jest miejscem chętnie odwiedzanym przez osoby poszukujące ciszy, wypoczynku w otoczeniu przyrody oraz możliwości poznania historii regionu. Zabytkowe kościoły, dawne dwory i ślady wielowiekowego osadnictwa stanowią atrakcję dla miłośników historii i regionalnych tradycji. Gmina rozwija również infrastrukturę rekreacyjną, obejmującą boiska sportowe, place zabaw oraz tereny zieleni, które służą integracji mieszkańców i organizacji wydarzeń plenerowych. Na szczególną uwagę zasługuje aktywne życie kulturalne i społeczne. W Jaraczewie i okolicznych wsiach odbywają się cykliczne wydarzenia, które budują lokalną tożsamość i przyciągają gości z sąsiednich miejscowości. Do najważniejszych inicjatyw należą imprezy o charakterze integracyjnym i promującym tradycje kulinarne regionu, takie jak Święto Parówki – wydarzenie wyróżniające się współpracą samorządu, instytucji kultury i lokalnych producentów. Organizowane są także dożynki gminne, Dni Ziemi Jaraczewskiej, spotkania tematyczne oraz zloty zabytkowych samochodów, które zyskują coraz większą popularność. Gmina Jaraczewo

charakteryzuje się więc przewagą funkcji rolniczych i zachowaniem tradycyjnego układu osadniczego, przy jednoczesnym stopniowym rozwoju infrastruktury społecznej i oferty kulturalnej.

Ryc. 8. Szlaki rowerowe na terenie Gminy Jaraczewo
Źródło: jaraczewo.pl/szlaki-rowerowe.html (dostęp: 01.07.2025 r.).

Należy również zaznaczyć, że na terenie Gminy Jaraczewo wytyczono malowniczy szlak rowerowy dookoła Jaraczewa, tworzący tzw. rowerowy pierścień Gminy. Szlak ten został zaprojektowany w sposób umożliwiający zarówno jednokrotne objeżdżenie całego obwodu, jak i realizację krótszych wycieczek dzięki systemowi szlaków łącznikowych wybiegających z rynku w Jaraczewie, który stanowi centralny punkt trasy. Rowerowy pierścień Jaraczewa posiada cztery połączenia z innymi trasami, co pozwala na elastyczne planowanie wypraw oraz integrację z regionalną siecią szlaków turystycznych. Na północy trasa łączy się ze szlakami Księży Wielkopolskiego, a poprzez nie ze „Szlakiem nadwarciańskim” biegnącym od Poznania w kierunku Konina i Jeziorska. Na zachodzie szlak dochodzi do tras rowerowych Dolska, skąd prowadzi do wojewódzkiego „Ziemiańskiego szlaku rowerowego”. Z kolei na południowym zachodzie łączy się z „Pierwszą Powiatową Trasą Rowerową” Gostynia. Na wschodzie trasa prowadzi do Jarocina, gdzie zlokalizowany jest dworzec kolejowy oraz przebiega „Transwielkopolska trasa rowerowa”, co umożliwia łatwe łączenie turystyki rowerowej z transportem publicznym. Na trasie szlaku wyznaczono trzy punkty postojowe z infrastrukturą umożliwiającą przerwę w podróży i przygotowanie się do dalszej trasy. Zlokalizowane są one w Rusku, Parzęczewie oraz Panience. Trasa prowadzi przez tereny o zróżnicowanym charakterze – od otwartych przestrzeni pól uprawnych po obszary o bogatej historii i zachowanym dziedzictwie architektonicznym, dzięki czemu rowerzyści mają okazję nie tylko aktywnie wypoczywać, ale również poznawać mniej znane miejsca Gminy Jaraczewo.

CZĘŚĆ 2: SYTUACJA KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWA

2.1. Walory przyrodnicze

Walory przyrodnicze wpływają w sposób znaczący na potencjał rozwojowy jednostki samorządu terytorialnego. Warunki atmosferyczne, ukształtowanie terenu, budowa geologiczna czy zbiorniki wodne stanowią czynniki mogące determinować atrakcyjność turystyczną, warunki do uprawy rolniczej czy eksploatację surowców mineralnych, a zatem definiować stan gospodarki lokalnej oraz wyznaczać kierunki jej rozwoju.

Ukształtowanie powierzchni i rzeźba terenu

Zgodnie z regionalizacją fizycznogeograficzną Polski (Solon i inni) opracowaną na podstawie pracy Jerzego Kondrackiego, Gmina Jaraczewo położona jest w megaregionie Pozaalpejskiej Europy Środkowej, w prowincji Niżu Środkowoeuropejskiego, na styku podprowincji Nizin Środkowopolskich i Pojezierza Południowobałtyckiego. Gmina zlokalizowana jest, według przyjętej regionalizacji, w makroregionach Pojezierza Leszczyńskiego i Niziny Południowowielkopolskiej. Obszar Gminy położony jest w granicach mezoregionu Wysoczyzny Kaliskiej i Wału Żerkowskiego.

Krajobraz Gminy Jaraczewo charakteryzuje się równinnym i lekko falistym ukształtowaniem terenu, typowym dla obszarów wysoczyznowych i morenowych, które uformowane zostały przez działalność lądolodu oraz procesy fluwioglacjalne w czasie zlodowaceń plejstocenijskich. Teren Gminy cechuje się niewielkimi deniwelacjami, a krajobraz uzupełniają doliny rzeczne, lokalne wyniesienia oraz zagłębienia bezodpływowe, w których występują oczka wodne i podmokłe łąki. Przez obszar Gminy przepływa rzeka Obra, która odgrywa istotną rolę w kształtowaniu lokalnego układu hydrograficznego oraz wpływa na warunki przyrodnicze i rolnicze. Na terenie Gminy zlokalizowany jest również zbiornik wodny Jaraczewo, pełniący funkcje retencyjne, rekreacyjne i krajobrazowe. Zbiornik ten stanowi ważny element lokalnej infrastruktury wodnej, będąc miejscem rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców oraz korzystnie wpływając na mikroklimat i różnorodność biologiczną okolicy. Znaczne powierzchnie zajmują także lasy i zadrzewienia śródpolne, które odgrywają istotną rolę w krajobrazie i pełnią funkcje ochronne.

Wody powierzchniowe i podziemne

Całość terenu Gminy Jaraczewo położona jest w dorzeczu Warty, będącej lewobrzeżnym dopływem Odry. Głównym ciekim wodnym przepływającym przez obszar Gminy jest rzeka Obra, która odgrywa istotną rolę w lokalnym układzie hydrograficznym, pełniąc funkcje przyrodnicze, krajobrazowe oraz retencyjne. Rzeka i jej dopływy są elementami zlewni obejmującej zarówno wody płynące, jak i lokalne obszary podmokłe. Na terenie Gminy znajduje się również zbiornik wodny w Jaraczewie, który stanowi istotny element małej retencji oraz miejsce rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców. Oprócz niego występują mniejsze zbiorniki wodne i stawy, w tym o charakterze użytkowym, obsługujące gospodarstwa rolne lub wykorzystywane w celach hodowlanych. Według podziału na jednolite części wód powierzchniowych na terenie Gminy Jaraczewo znajdują się pięć JCWP o numerach:

- RW600010185629,
- RW600015185639,
- RW600009185269,
- RW600010185534,
- RW600010185529.

Na terenie Gminy Jaraczewo występują również wody podziemne. Zgodnie z obowiązującym podziałem jednolitych części wód podziemnych, na terenie Gminy znajdują się JCWPd o numerach:

- GW600070,
- GW600061.

Jednostki te zlokalizowane są w dorzeczu Odry, w regionie wodnym Warty. W pierwszej z nich stan chemiczny został oceniony jako słaby, natomiast stan ilościowy jako dobry. W drugiej jednostce zarówno stan chemiczny, jak i ilościowy oceniono jako dobry.

Szczegółową charakterystykę wód powierzchniowych i podziemnych przedstawiają z kolei poniższa tabela.

Tab. 9. Charakterystyka wód powierzchniowych na terenie Gminy Jaraczewo

Nazwa oraz kod	Status	Klasyfikacja stanu/potencjału ekologicznego	Klasyfikacja stanu chemicznego	Ocena stanu	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Wyznaczone cele środowiskowe*
Pogona (RW600010185629)	SZCW - silnie zmieniona część wód	umiarkowany potencjał ekologiczny	brak danych	zły stan wód	zagrożona	umiarkowany potencjał ekologiczny dobry stan chemiczny
Kanał Mosiński do Kani (RW600015185639)	SZCW - silnie zmieniona część wód	umiarkowany potencjał ekologiczny	brak danych	zły stan wód	zagrożona	umiarkowany potencjał ekologiczny dobry stan chemiczny
Lubieszka (RW600009185269)	NAT - naturalna część wód	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny dobry	zły stan wód	zagrożona	umiarkowany stan ekologiczny dobry stan chemiczny
Kanał Roguski (RW600010185534)	NAT - naturalna część wód	umiarkowany stan ekologiczny	brak danych	zły stan wód	zagrożona	umiarkowany stan ekologiczny dobry stan chemiczny
Kanał Książ (RW600010185529)	SZCW - silnie zmieniona część wód	Słaby potencjał ekologiczny	stan chemiczny dobry	zły stan wód	zagrożona	dobry potencjał ekologiczny dobry stan chemiczny

Źródło: opracowanie własne na podstawie apgw.gov.pl (dostęp: 10.07.2025 r.).

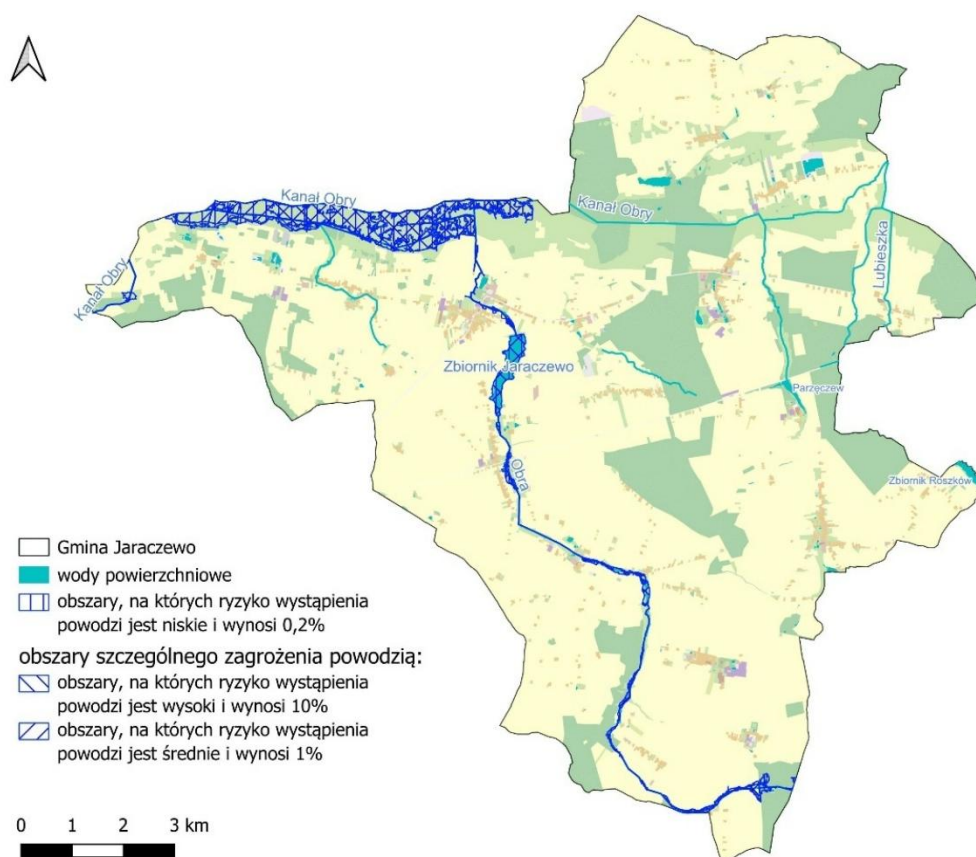
Tab. 10. Charakterystyka wód podziemnych na terenie Gminy Jaraczewo

Numer oraz kod	Klasyfikacja stanu ilościowego	Klasyfikacja stanu chemicznego	Stan JCWPd (ocena 2019)	Wyznaczone cele środowiskowe	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
JCWPd nr 70 (GW600070)	dobry	słaby	słaby	dobry stan chemiczny dobry stan ilościowy	zagrożona chemicznie
JCWPd nr 61 (GW600061)	dobry	dobry	dobry	dobry stan chemiczny dobry stan ilościowy	niezagrożony

Źródło: opracowanie własne na podstawie apgw.gov.pl (dostęp: 10.07.2025 r.).

Na terenie Gminy Jaraczewo występują obszary o niskim, średnim i wysokim zagrożeniu powodziowym, które koncentrują się wzdłuż rzeki Obry, wpływającej do Gminy od strony południowej. Zagrożenie powodziowe występuje także w rejonie Kanału Obry w północnej części Gminy oraz w najbliższej okolicy Zbiornika Jaraczewo. Bliskie sąsiedztwo zabudowy z obszarami narażonymi na zalanie stanowi istotne zagrożenie dla mieszkańców, szczególnie w okresach wezbrań.

Sieć hydrograficzną Gminy oraz obszary zagrożenia powodziowego prezentuje poniższa rycina.

Ryc. 9. Sieć hydrologiczna i obszary zagrożenia powodzią na terenie Gminy Jaraczewo

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ISOK.

Flora i fauna

Zgodnie z podziałem Polski na regiony geobotaniczne według Matuszkiewicza, teren Gminy Jaraczewo położony jest na styku dwóch jednostek: Okręgu Wysoczyzny Kaliskiej, należącego do Podkrajny Południowowielkopolskiej oraz Okręgu Jarocińsko-Rychwalskiego, będącego

częścią Krainy Środkowowielkopolskiej. Obie jednostki wchodzi w skład Działu Brandenbursko-Wielkopolskiego. Takie położenie na granicy dwóch okręgów skutkuje zróżnicowaną strukturą siedlisk oraz mozaikowym układem zbiorowisk roślinnych.

Szata roślinna Gminy Jaraczewo odzwierciedla cechy krajobrazu nizinnego o dużym stopniu przekształcenia rolniczego. Dominują tu zbiorowiska grądowe z udziałem dębu szypułkowego, grabu i lipy, a w dolinach rzecznych – łągi olszowo-jesionowe oraz zarośla wierzbowe. Występują również łąki wilgotne i zbiorowiska szuwarowe w strefach podmokłych i wzdłuż rzek. Teren Gminy zajmują w przeważającej części grunty rolne, a naturalna roślinność została w znacznej mierze przekształcona w wyniku działalności człowieka. Elementami wzbogacającymi krajobraz są aleje drzew przydrożnych, zadrzewienia śródpolne oraz parki podworskie i przykościelne. W otoczeniu siedlisk ludzkich powszechne są nasadzenia ogrodowe i ozdobne.

Fauna Gminy Jaraczewo jest typowa dla obszarów nizinnych i rolniczo-leśnych. W rozproszonych kompleksach leśnych oraz zadrzewieniach występują m.in. jelenie, sarny, dziki, lisy i kuny. Na obszarach rolniczych i łąkowych licznie pojawiają się zające, jeże i drobne gryzonie, a także ptaki polne, takie jak kuropatwy, bażanty czy skowronki. W dolinach rzecznych i w sąsiedztwie zbiorników wodnych spotkać można ptaki wodno-błotne – m.in. czaple, kaczki i bociany. W wodach rzek i zbiorników występują np. okonie, płocie, karasie i liny.

Taka zróżnicowana struktura siedlisk – od kompleksów leśnych, przez doliny rzeczne i łąki, po pola uprawne i tereny zabudowane – sprzyja powstawaniu bogatych ekosystemów. Krajobraz Gminy Jaraczewo, mimo dużego udziału gruntów użytkowanych rolniczo, zachowuje wiele wartości przyrodniczych i ekologicznych, które stanowią ważny potencjał rozwojowy w zakresie rekreacji, edukacji przyrodniczej oraz zrównoważonego gospodarowania zasobami środowiska.

Warunki klimatyczne

Zgodnie z podziałem Polski na regiony klimatyczne według Wosia, Gmina Jaraczewo położona jest na styku dwóch regionów klimatycznych: Regionu Środkowowielkopolskiego oraz Regionu Południowowielkopolskiego. Obszar ten charakteryzuje się klimatem umiarkowanie ciepłym, z przewagą wpływów kontynentalnych, ale przy braku wyraźnie zaznaczonych barier naturalnych, co sprzyja mieszaniu się mas powietrza.

Klimat Gminy ma łagodny, lekko suchy charakter, z dość dużą liczbą dni bezopadowych. Średnie temperatury najchłodniejszego miesiąca – stycznia – wynoszą od $-2,5^{\circ}\text{C}$ do $-1,5^{\circ}\text{C}$, natomiast najcieplejszego miesiąca – lipca – kształtują się na poziomie $17,5^{\circ}\text{C}$ do $18,5^{\circ}\text{C}$. Roczna suma opadów waha się w granicach 500-600 mm, z największym natężeniem w miesiącach letnich, zwłaszcza w czerwcu i lipcu, a najmniejszym w lutym. Wilgotność powietrza utrzymuje się na poziomie około 70-75%, co wpływa na umiarkowaną częstość występowania zachmurzenia. W regionie dominują wiatry zachodnie i południowo-zachodnie.

Klimatyczne warunki Gminy Jaraczewo sprzyjają prowadzeniu rolnictwa – występuje tu przeciętnie 210-220 dni okresu wegetacyjnego, co pozwala na rozwój upraw zbóż, roślin okopowych oraz warzyw. Warunki klimatyczne mają również istotny wpływ na strukturę roślinności naturalnej oraz kształtują lokalne warunki bytowania fauny.

Jakość powietrza

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska prowadzi badania jakości powietrza dla terenu całej Polski. Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Poznaniu publikuje raporty dotyczące

rocznej oraz pięcioletniej oceny jakości powietrza na terenie województwa wielkopolskiego. W ramach przeprowadzonego badania region podzielony został na 3 strefy w oparciu o następujące kryteria:

- aglomeracje o liczbie mieszkańców powyżej 250 tys.,
- miasta o liczbie mieszkańców powyżej lub zbliżonej do 100 tys.,
- pozostały obszar województwa niewchodzący w skład wyżej wspomnianych aglomeracji i miast.

Tym samym badanie na terenie województwa wielkopolskiego przeprowadza się z podziałem na strefy:

- aglomeracji poznańskiej,
- miasta Kalisza,
- strefy wielkopolskiej.

Gmina Jaraczewo przynależy do strefy wielkopolskiej, dla której w 2024 roku stwierdzono przekroczenie poziomu celu długoterminowego ozonu (O_3) oraz benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10.

Głównymi źródłami emisji zanieczyszczeń powietrza na terenie Gminy Jaraczewo są emisje związane z ruchem drogowym, szczególnie wzdłuż drogi krajowej nr 12, a także lokalne źródła grzewcze, w tym indywidualne systemy ogrzewania opalane paliwami stałymi. W sezonie zimowym jakość powietrza ulega pogorszeniu na skutek wzmożonego zużycia węgla i drewna do ogrzewania domów jednorodzinnych, co prowadzi do okresowego wzrostu stężenia pyłów zawieszonych (PM10 i PM2,5) oraz benzo(a)pirenu. Na terenie Gminy Jaraczewo nie funkcjonuje stacja monitoringu jakości powietrza należąca do Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (GIOŚ). Najbliższa taka stacja zlokalizowana jest w Jarocinie i dostarcza dane tła regionalnego. Brak jest również gminnej sieci czujników pomiarowych, które umożliwiłyby bieżące monitorowanie jakości powietrza na poziomie lokalnym. Pomimo korzystnego położenia w otwartym krajobrazie równinnym, który sprzyja przewietrzaniu, zanieczyszczenia powietrza w sezonie grzewczym mogą prowadzić do okresowego przekraczania dopuszczalnych norm jakości powietrza.

Złóża kopalin

Gmina Jaraczewo stanowi obszar występowania cennych surowców. Zgodnie z danymi zawartymi w SUIKZP na jej terenie występuje aż 26 udokumentowanych złóż kopalin, wśród których znajdują się głównie piaski i żwiry, ale także surowce ilaste ceramiki budowlanej, węgle brunatne oraz gazy ziemne. Wszystkie z udokumentowanych złóż podlegają pod Okręgowy Urząd Górniczy w Poznaniu.

Poniższa tabela przedstawia wykaz udokumentowanych kopalin występujących na terenie Gminy Jaraczewo.

Tab. 11. Złóża kopalin na terenie Gminy Jaraczewo

Nazwa	ID	Kopalina	Powierzchnia (ha)
Brzostów ZW	20378	Piaski i żwiry	1,8
Chwałęcín	20452	Gazy ziemne	341
Gola	8599	Piaski i żwiry	1,3

Gola DT	21410	Piaski i żwiry	2
Gola DT - II	21690	Piaski i żwiry	2
Gola II	10115	Piaski i żwiry	2
Gola III	11094	Piaski i żwiry	2
Gola IV	13890	Piaski i żwiry	2
Gola V	15825	Piaski i żwiry	1,2
Gola VI	17873	Piaski i żwiry	2
Gola VII	20171	Piaski i żwiry	1,4
Góra	2010	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	4,9
Łobez	14166	Piaski i żwiry	1
Niedźwiady	8869	Piaski i żwiry	0,3
Niedźwiady I	18613	Piaski i żwiry	1,9
Niedźwiady PM	21666	Piaski i żwiry	4,8
Panienka	4403	Piaski i żwiry	11,6
Panienka	5356	Kredy	10,3
Panienka III	2939	Piaski i żwiry	1,7
Panienka IV	4576	Piaski i żwiry	3,9
Panienka MB	17616	Piaski i żwiry	2
Panienka MB I	18005	Piaski i żwiry	14,6
Zalesie	5106	Piaski i żwiry	4,8
Zalesie II	9120	Piaski i żwiry	1,4
Zalesie KR	14870	Piaski i żwiry	17,7
Zalesie-Pępowo	760	Węgle brunatne	12 740

Źródło: opracowanie własne na podstawie midas-app.pgi.gov.pl (dostęp: 26.06.2025 r.).

Ochrona przyrody

Ochrona przyrody na terenie Gminy Jaraczewo realizowana jest na podstawie zapisów ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. Zgodnie z przytoczoną ustawą za ochronę przyrody uznaje się zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie zasobów przyrody i jej składów, co odbywa się w oparciu o formy ochrony przyrody. Na obszarze Gminy Jaraczewo jedyną formą ochrony przyrody są pomniki przyrody, obejmujące pojedyncze drzewa wyróżniające się cechami przyrodniczymi lub krajobrazowymi. Na terenie Gminy

ustanowiono łącznie 6 takich pomników. Szczegółowe dane na temat występujących pomników przyrody przedstawia poniższa tabela.

Tab. 12. Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Jaraczewo

Kod	Forma ochrony	Rodzaj tworu	Gatunek	Data utworzenia
PL.ZIPOP.1393.PP.3006012.670	pomnik przyrody	drzewo	Dąb szypułkowy – Quercus robur	05.07.1967 r.
PL.ZIPOP.1393.PP.3006012.672	pomnik przyrody	drzewo	Lipa drobnolistna – Tilia cordata	05.04.1980 r.
PL.ZIPOP.1393.PP.3006012.673	pomnik przyrody	drzewo	Dąb szypułkowy – Quercus robur	05.04.1980 r.
PL.ZIPOP.1393.PP.3006012.674	pomnik przyrody	drzewo	Dąb szypułkowy – Quercus robur	05.04.1980 r.
PL.ZIPOP.1393.PP.3006012.675	pomnik przyrody	drzewo	Dąb szypułkowy – Quercus robur	05.04.1980 r.
PL.ZIPOP.1393.PP.3006012.677	pomnik przyrody	drzewo	Wiąz szypułkowy – Ulmus laevis	05.04.1980 r.

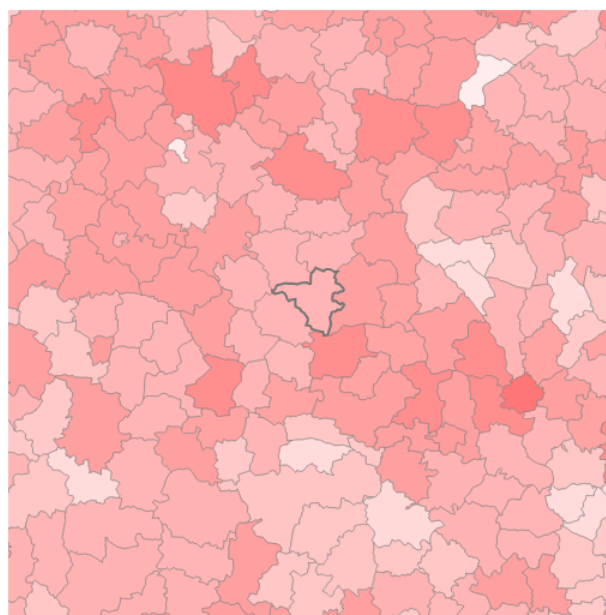
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody.

2.2. Klimat i odnawialne źródła energii

Według regionalizacji klimatycznej W. Okołowicza Gmina Jaraczewo położona jest w dziale klimatycznym Niżu Polskiego, w obrębie regionu śląsko-wielkopolskiego, obejmującego południową część województwa wielkopolskiego. Obszar ten charakteryzuje się klimatem umiarkowanie ciepłym przejściowym, z wyraźnymi wpływami kontynentalnymi, które przejawiają się stosunkowo niskimi opadami rocznymi, znaczną liczbą dni pogodnych oraz dużymi amplitudami temperatur między latem a zimą.

Analizując klimat lokalny należy brać również pod uwagę zmiany klimatyczne, które silnie wpływają na komfort życia mieszkańców, w szczególności miast i terenów zurbanizowanych. Wdrażanie działań zwiększających odporność tych terenów na zmiany klimatu znajduje oparcie w szeroko pojętym interesie publicznym zawierającym się w dążeniu do zapewnienia jak najkorzystniejszych warunków bytowania człowieka. Poniższe zestawienie przedstawia analizę ryzyka w zakresie zagrożenia niedoborem zasobów wodnych w Gminie Jaraczewo w kolejnych dziesięcioleciach. Wynika z niego, że ryzyko zagrożenia jest duże, a niedobór zasobów wodnych może dotyczyć około 70% powierzchni Gminy. Wpływ na to będzie miało stopniowe podnoszenie się temperatury powietrza, a także zwiększanie się ryzyka zagrożenia suszą.

Porównanie: gospodarka wodna - zagrożenia niedoborem zasobów - RCP 8.5 - 2021-2030 vs 2011-2021

JARACZEWO (POW. JAROCIŃSKI, WOJ. WIELKOPOLSKIE)

Informacje szczegółowe o obszarze

Ekspozycja: 0,313

Podatność: I

Zagrożenie:

- 2021-2030: 0,638
- 2031-2040: 0,688
- 2041-2050: 0,688
- 2051-2060: 0,688
- 2061-2070: 0,688
- 2071-2080: 0,738
- 2081-2090: 0,738
- 2091-2100: 0,738

Ryzyko:

- 2021-2030: 3
- 2031-2040: 3
- 2041-2050: 3
- 2051-2060: 3
- 2061-2070: 3
- 2071-2080: 3
- 2081-2090: 3
- 2091-2100: 3

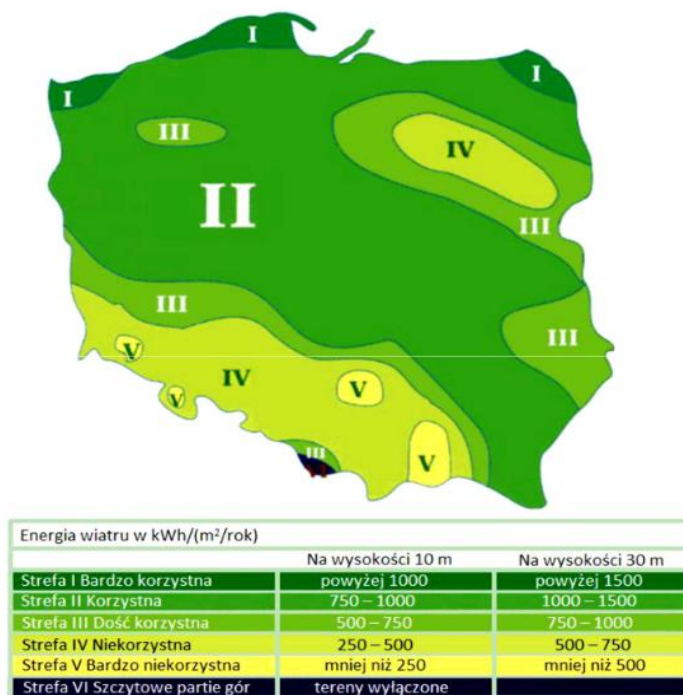
Ryc. 10. Analiza ryzyka w zakresie zagrożenia niedoborem zasobów wodnych w Gminie Jaraczewo

Źródło: <https://ryzyko.ios.gov.pl/> (dostęp: 27.06.2025).

Na przestrzeni ostatnich lat temat zrównoważonego rozwoju oraz transformacji energetycznej stał się nieodłącznym elementem debaty publicznej. W związku z tym, coraz większy nacisk kładziony jest na osiągnięcie neutralności energetycznej oraz dekarbonizację gospodarki, czego efektem jest stopniowe zwiększanie nakładów inwestycyjnych na rozwój odnawialnych źródeł energii (OZE). Ze względu na specyficzne uwarunkowania geograficzne Polski, najszybciej rozwijającymi się gałęziami OZE są technologie wykorzystujące potencjał wiatrowy, słoneczny oraz geotermalny.

Energia wiatrowa jest zasobem w pełni odnawialnym, niewyczerpalnym. Ocenia się, że pod względem występowania odpowiedniej siły wiatru na 2/3 terytorium Polski występują korzystne warunki do rozwoju energetyki wiatrowej. Produkcja energii z wiatru jest opłacalna przy jego średniej rocznej prędkości na wysokości 30 m nad ziemią minimum 4 m/s.

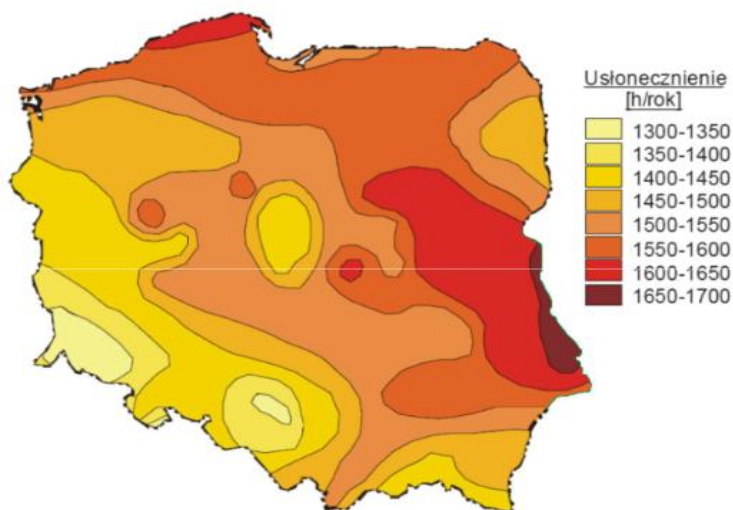
Poniższa rycina przedstawia rozkład energii wiatrowej w Polsce na wysokości 10 i 30 metrów w podziale na 6 stref. Gmina Jaraczewo zlokalizowana jest na obszarze Strefy II, która charakteryzuje się korzystnymi warunkami wietrznymi – potencjał energetyczny obszaru mieści się w zakresie 750-1000 kWh/(m²/rok) na wysokości 10 metrów, a na wysokości 30 metrów 1000-1500 kWh/(m²/rok). Oznacza to, że Gmina Jaraczewo charakteryzuje się dobrymi warunkami do lokalizowania na jej terenie siłowni wiatrowych.

Ryc. 11. Energia wiatru w Polsce w kWh/(m²/rok) na wysokości 10 i 30 metrów

Źródło: „Energia & Przemysł” – marzec 2007, na podstawie danych prof. Haliny Lorenc, IMiGW.

Poniższa mapa przedstawia średnie roczne sumy nasłonecznienia w Polsce, które odzwierciedlają potencjał do rozwoju energetyki słonecznej w poszczególnych regionach kraju. Gmina Jaraczewo położona jest na obszarze, dla którego średnie sumy usłonecznienia w ciągu roku wahają się w przedziale 1500-1550 h/rok. Są to dobre warunki, które umożliwiają rozwój energetyki słonecznej na terenie badanej jednostki.

Ryc. 12. Średnie roczne sumy usłonecznienia w Polsce

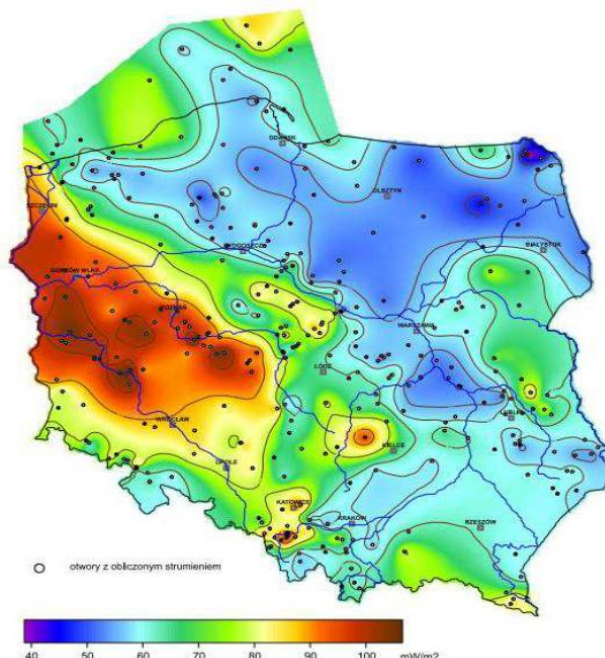
Źródło: „Energia & Przemysł” – marzec 2007, na podstawie danych prof. Haliny Lorenc, IMiGW.

Energię geotermalną rozumieć należy jako energię ciepłą wnętrza Ziemi. Energię tą dzieli się w zależności od głębokości, z której jest eksploatowana na dwa typy:

- geotermię płytką (energia pobierana jest z głębokości do 100 m za pomocą pomp ciepła),

- geotermię głęboką (energia pobierana jest z wnętrza Ziemi, na głębokości kilku kilometrów).

Gmina Jaraczewo położona jest na obszarze południowej wielkopolski, będącej miejscem, które posiada wyjątkowo korzystne uwarunkowania do rozbudowy sieci instalacji wykorzystujących energię geotermalną.

Ryc. 13. Mapa rozkładu gęstości ziemskiego strumienia ciepłego na obszarze Polski

Źródło: <https://www.mos.gov.pl/> (Szewczyk & Gientka, 2009).

Przeprowadzona analiza pozwala zakładać, że Gmina Jaraczewo odznacza się dobrymi uwarunkowaniami do rozwoju OZE. Najbardziej korzystną formą tego typu instalacji mogą być farmy wiatrowe oraz instalacje wykorzystujące energię geotermalną. W regionie tym istnieje zatem duży potencjał do wykorzystania energii wiatrowej oraz geotermalnej, co stwarza szerokie możliwości dla rozwoju zrównoważonej energetyki.

2.3. Infrastruktura techniczna i działalność w zakresie

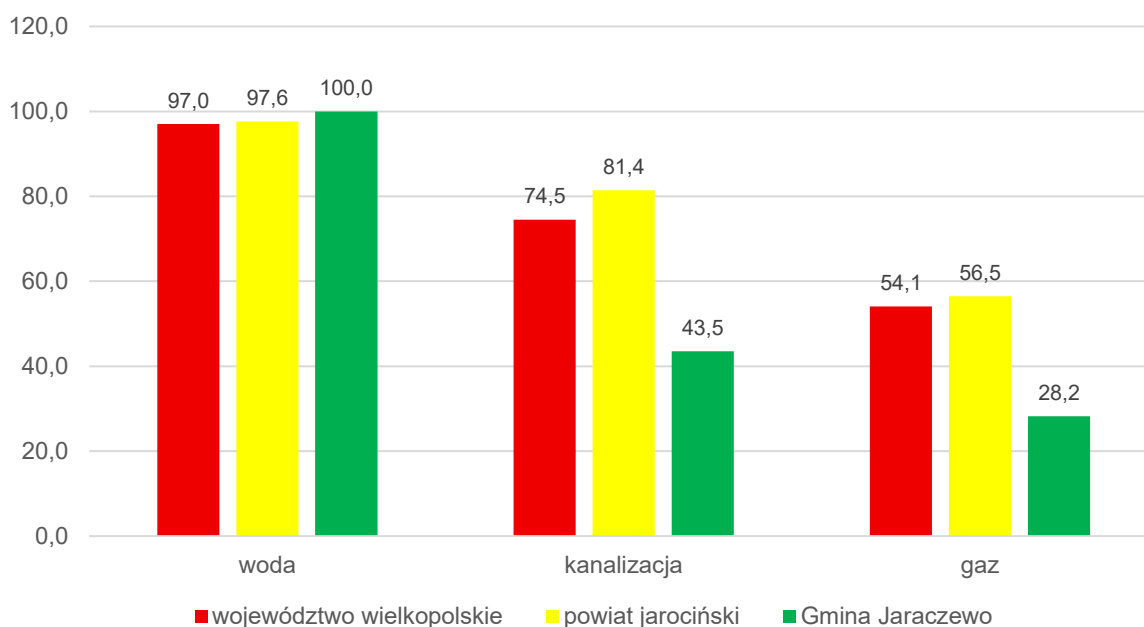
Stan techniczny oraz poziom rozbudowania infrastruktury technicznej jest czynnikiem mogącym w sposób znaczący oddziaływać na środowisko naturalne oraz komfort życia mieszkańców jednostki. Zły stan techniczny infrastruktury technicznej skutkować może przedostaniem się do środowiska zanieczyszczeń, a co za tym idzie doprowadzić do jego degradacji. Jej niska dostępność w połączeniu z niską świadomością ekologiczną motywować natomiast może część społeczności do utylizowania problematycznych nieczystości ciekłych i stałych z pominięciem obowiązujących regulacji prawnych, w sposób prowadzący do degradacji środowiska.

Urządzenia sieciowe i energia ciepła

Dostępność infrastruktury sieciowej jest kluczowym czynnikiem wpływającym na atrakcyjność osiedleńczą, potencjał inwestycyjny gminy oraz jakość życia jej mieszkańców. Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że w 2023 roku 100% mieszkańców Gminy Jaraczewo miało dostęp do sieci wodociągowej, co stanowi wartość wyższą od średniej dla powiatu jarocińskiego (97,6%) oraz województwa wielkopolskiego (97%). W tym samym roku 43,5% mieszkańców Gminy Jaraczewo korzystało z sieci

kanalizacyjnej, w porównaniu do 81,4% w powiecie jarocińskim i 74,5% w województwie wielkopolskim. Relatywnie niski poziom skanalizowania w Gminie wskazuje na konieczność dalszych inwestycji w infrastrukturę sanitarną, co ma istotne znaczenie dla ochrony środowiska i poprawy warunków życia mieszkańców. W 2023 roku dostęp do sieci gazowej miało 28,2% mieszkańców Gminy Jaraczewo, co stanowi wartość niższą niż średnia w powiecie jarocińskim (56,5%) oraz w województwie wielkopolskim (54,1%). Niski poziom gazyfikacji oznacza, że dla większości mieszkańców główną alternatywą pozostają instalacje grzewcze zasilane paliwami stałymi – takimi jak węgiel, drewno czy biomasa. Ich użytkowanie, zwłaszcza w przestarzałych kotłach, może negatywnie wpływać na jakość powietrza i stan środowiska, co stanowi wyzwanie w kontekście poprawy warunków życia i realizacji celów środowiskowych. Choć ogrzewanie gazowe nie jest systemem ciepłowniczym w ścisłym znaczeniu, jego rozwój w Gminie może stanowić istotny element poprawy jakości powietrza, ograniczenia niskiej emisji i podnoszenia komfortu mieszkańców.

Szczegółowe dane dotyczące udziału mieszkańców posiadających dostęp do instalacji sieciowych prezentuje poniższa rycina.

Ryc. 14. Udział korzystających z instalacji sieciowych w Gminie Jaraczewo w 2023 roku na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Podmiotem odpowiedzialnym za dostarczanie wody, a także za odprowadzanie oraz zagospodarowanie ścieków na terenie Gminy Jaraczewo jest Komunalny Zakład Budżetowy w Jaraczewie. Gmina Jaraczewo nie posiada własnej oczyszczalni ścieków – ścieki komunalne zbierane są systemem kanalizacyjnym i odprowadzane do punktu końcowego zrzutu, a następnie kierowane do oczyszczalni ścieków w Cielczy, zlokalizowanej na terenie gminy Jarocin. Według danych za 2024 rok, ilość ścieków komunalnych odprowadzonych do punktu zrzutu wynosiła 95 295,09 m³, co potwierdza znaczną skalę obsługiwanego strumienia ścieków. Obecnie nie funkcjonuje na terenie Gminy żadna oczyszczalnia ścieków, a całość procesu oczyszczania realizowana jest w obiekcie zewnętrznym. Na mocy uchwały Nr XLIV/234/2022 Rady Miasta i Gminy Jaraczewo z dnia 13 grudnia 2022 r. wyznaczono aglomerację Jaraczewo o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) 3061, obejmującą następujące miejscowości położone na terenie Gminy: Brzostów, Góra, Jaraczewo, Łobez, Łowęcice, Wojciechowo. Dostrzega się jednak potrzebę dalszego

rozwoju infrastruktury kanalizacyjnej oraz działań zmierzających do zwiększenia niezależności Gminy w zakresie gospodarki ściekowej.

Zgodnie z danymi dotyczącymi struktury indywidualnych źródeł ciepła na terenie Gminy Jaraczewo, najczęściej wykorzystywanymi nośnikami energii były: węgiel kamienny (46,9%), biomasa, w tym drewno (31,4%) oraz gaz ziemny (19,6%). Władze Gminy podejmują działania na rzecz poprawy jakości powietrza i efektywności energetycznej, zachęcając mieszkańców do wymiany przestarzałych systemów grzewczych na nowoczesne, ekologiczne rozwiązania. W tym celu m. in. przypominają o możliwości skorzystania z programów dofinansowujących wymianę źródeł ciepła, takich jak program "Czyste Powietrze".

Szczegółowe dane prezentuje poniższa tabela.

Tab. 13. Struktura indywidualnych źródeł ciepła na terenie Gminy Jaraczewo w 2024 roku

Nośnik energii	Liczba źródeł	Udział
węgiel kamienny	1 469	46,9%
gaz ziemny	614	19,6%
olej opałowy	12	0,4%
biomasa, w tym drewno	982	31,4%
ciepło sieciowe (lokalne kotłownie, elektrociepłownie, biogazownie, spalarnie odpadów)	–	–
energia elektryczna	–	–
energia słoneczna (kolektory słoneczne)	29	0,9%
energia geotermalna (pompy ciepła)	25	0,8%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków.

Gospodarka odpadami

Odpowiedzialność za odbiór i wywóz odpadów komunalnych na terenie Gminy Jaraczewo spoczywa na firmie ZGO-NOVA Sp. z o.o., która ma swoją siedzibę przy ul. M. Małynicza 1 w Witaszyczkach. Za zagospodarowanie odpadów jest natomiast odpowiedzialne Wielkopolskie Centrum Recyklingu Sp. z o.o. w Jarocinie zlokalizowane pod tym samym adresem. System gospodarki odpadami obejmuje wszystkie nieruchomości zamieszkałe, natomiast nieruchomości niezamieszkałe są obsługiwane na podstawie odrębnych umów przez podmioty odbierające odpady. Odbiór odpadów odbywa się zgodnie z wyznaczonym harmonogramem, a odpady segregowane są na 6 frakcji: odpady zmieszane, papier, metale i tworzywa sztuczne, szkło, popiół oraz bioodpady.

W latach 2020-2024 liczba osób objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi zmniejszyła się z 6 947 do 6 742, co częściowo może mieć związek ze spadkiem liczby mieszkańców Gminy. Największy spadek liczby osób objętych systemem odnotowano w 2024 roku, kiedy to liczba mieszkańców objętych systemem zmniejszyła się o 96 osób w porównaniu do roku poprzedniego. Zmniejszenie liczby osób objętych systemem nie wpłynęło jednak na ilość zebranych odpadów komunalnych, która w 2024 roku

wyniosła 2 258 ton, podczas gdy w 2023 roku zebrano 1 934 tony. Nieznacznie wzrosła również ilość odpadów zebranych w przeliczeniu na mieszkańca.

W 2020 roku 30% zebranych odpadów stanowiły odpady segregowane. W kolejnych latach poziom segregacji odpadów znacząco wzrósł, osiągając w latach 2022-2024 zakres od 60% do 64%. Stan segregacji odpadów w Gminie Jaraczewo odzwierciedla również wskaźnik poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych, obowiązujący od 2021 roku. W latach 2021-2022 Gmina spełniała wymagany stan minimalny w tym zakresie, jednak w 2023 roku nie udało się osiągnąć wymaganego poziomu.

Tab. 14. Stan gospodarki odpadami w Gminie Jaraczewo w latach 2020-2024

		2020	2021	2022	2023	2024
Liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi (os.)		6 947	6 941	6 911	6 838	6 742
Łączna ilość zebranych odpadów komunalnych (Mg), w tym:		2 082,16	2 080,55	1 884,66	1 934,18	2 258,43
zmieszane		1 454,86	1 302,02	723,46	704,84	909,08
segregowane		627,30	778,53	1 161,20	1 229,34	1 349,35
Udział odpadów segregowanych w łącznej ilości odpadów		30%	37%	62%	64%	60%
Ilość zebranych odpadów na mieszkańca		0,30	0,30	0,27	0,28	0,33
Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych (%)	Gmina	–	22,19	33,13	27,78	37,2
	wymagany	–	>20	>25	>35	–

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Gminy Jaraczewo.

Przeprowadzona analiza wskazuje, że Gmina Jaraczewo stoi przed wyzwaniami w zakresie zarządzania odpadami komunalnymi, które dotyczą przede wszystkim dalszego podnoszenia świadomości ekologicznej wśród mieszkańców. Pomimo znacznego wzrostu poziomu segregacji odpadów w ostatnich latach, w 2023 roku nie udało się osiągnąć wymaganego minimalnego poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu, co sygnalizuje potrzebę intensyfikacji działań edukacyjnych oraz poprawy jakości selektywnej zbiórki. W kontekście rosnącej ilości odpadów w przeliczeniu na mieszkańca konieczne jest wdrażanie rozwiązań sprzyjających gospodarce o obiegu zamkniętym, które pozwolą ograniczyć negatywny wpływ działalności człowieka na środowisko. Dodatkowo należy zaznaczyć, że na terenie Gminy funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) zlokalizowany w Jaraczewie przy ul. Golskiej 56B, co zwiększa dostępność infrastruktury i ułatwia mieszkańcom przekazywanie odpadów problemowych oraz selektywną zbiórkę.

Pozostała działalność

Podstawowym dokumentem w zakresie ochrony środowiska obowiązującym na terenie Gminy Jaraczewo jest Program ochrony środowiska dla Gminy Jaraczewo na lata 2021-2025 z perspektywą do roku 2030, wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Jaraczewo na lata 2021-2025 z perspektywą do roku 2030, przyjęty uchwałą nr XXXV/192/2022 Rady Miasta i Gminy Jaraczewo z dnia 28 stycznia 2022 r.

CZĘŚĆ 3: SYTUACJA GOSPODARCZA

3.1. Gospodarka lokalna

Przedsiębiorczość

Liczba podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy jest jednym z kluczowych wskaźników oceny lokalnego rynku pracy oraz sytuacji gospodarczej. Wskazuje ona na poziom przedsiębiorczości i dynamikę rozwoju gospodarczego w danej jednostce samorządowej. Na podstawie danych z rejestru REGON, w latach 2019-2023, w Gminie Jaraczewo odnotowano wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. W 2023 roku zarejestrowanych było 695 podmiotów, co stanowiło 8,9% wszystkich przedsiębiorstw w powiecie jarocińskim, plasując Gminę Jaraczewo na trzecim miejscu pod względem liczby przedsiębiorstw w powiecie. Największą liczbę zarejestrowanych podmiotów wśród gmin powiatu odnotowano w gminie Jarocin, która pełni rolę lokalnego ośrodka gospodarczego. Wzrost liczby podmiotów o 59 w ciągu czterech lat świadczy o rozwoju gospodarki w Gminie Jaraczewo. Należy jednak podkreślić, że był to najniższy przyrost spośród wszystkich gmin powiatu, co w efekcie przełożyło się na spadek udziału Gminy w ogólnej liczbie przedsiębiorstw rejestrowanych w powiecie jarocińskim.

Szczegółowe dane dotyczące zmiany liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych spośród gmin powiatu jarocińskiego prezentuje poniższa tabela.

Tab. 15. Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w gminach powiatu jarocińskiego w latach 2019-2023

JST	2019		2023		zmiana liczby zarejestrowanych podmiotów w okresie 2019-2023
	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	
powiat jarociński	6 817	100,0%	7 789	100,0%	972
Gmina Jaraczewo	636	9,3%	695	8,9%	59
Gmina Jarocin	4 838	71,0%	5 542	71,2%	704
Gmina Kotlin	476	7,0%	559	7,2%	83
Gmina Żerków	867	12,7%	993	12,7%	126

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na koniec 2023 roku, wśród podmiotów gospodarczych działających na terenie Gminy Jaraczewo, najwięcej przedsiębiorstw zarejestrowanych było w sekcji F, która obejmuje działalność związaną z budownictwem, stanowiącą 26% wszystkich podmiotów. Kolejnymi dużymi grupami były sekcja G – handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, w tym motocykli (19%) oraz S i T – pozostała działalność usługowa. Istotny udział miały także przedsiębiorstwa z sekcji C – przetwórstwo przemysłowe (9%) oraz sekcji N – działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (5%). W pozostałych sekcjach odsetek zarejestrowanych podmiotów nie przekroczył 5%.

Struktura przedsiębiorstw w Gminie Jaraczewo wskazuje na dominację sektora budownictwa i handlu, które łącznie obejmują 45% wszystkich zarejestrowanych działalności

gospodarczych. Niski udział firm z branż nowoczesnych usług, działalności informacyjnej czy sektora finansowego potwierdza tradycyjny, w dużej mierze usługowo-budowlany charakter lokalnego rynku pracy. Równocześnie stosunkowo wysoki odsetek podmiotów z sektora przetwórstwa przemysłowego stanowi ważny potencjał rozwojowy gospodarki Gminy, jednak w perspektywie długofalowej konieczne będzie dążenie do dalszej dywersyfikacji i wzmocnienia branż opartych na wiedzy i nowoczesnych usługach.

Szczegółowe dane dotyczące struktury działalności przedsiębiorstw zarejestrowanych w Gminie Jaraczewo prezentuje poniższa tabela.

Tab. 16. Podmioty działające na terenie Gminy Jaraczewo na koniec 2023 r. według sekcji PKD

SEKCJE PKD 2007	Liczba podmiotów	Udział
SEKCJA A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	24	3,5%
SEKCJA B Górnictwo i wydobywanie	3	0,4%
SEKCJA C Przetwórstwo przemysłowe	61	8,8%
SEKCJA D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	2	0,3%
SEKCJA E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1	0,1%
SEKCJA F Budownictwo	177	25,5%
SEKCJA G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	135	19,5%
SEKCJA H Transport i gospodarka magazynowa	31	4,5%
SEKCJA I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	12	1,7%
SEKCJA J Informacja i komunikacja	3	0,4%
SEKCJA K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	14	2,0%
SEKCJA L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	16	2,3%
SEKCJA M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	34	4,9%
SEKCJA N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	35	5,0%
SEKCJA O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	17	2,4%
SEKCJA P Edukacja	19	2,7%
SEKCJA Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	15	2,2%

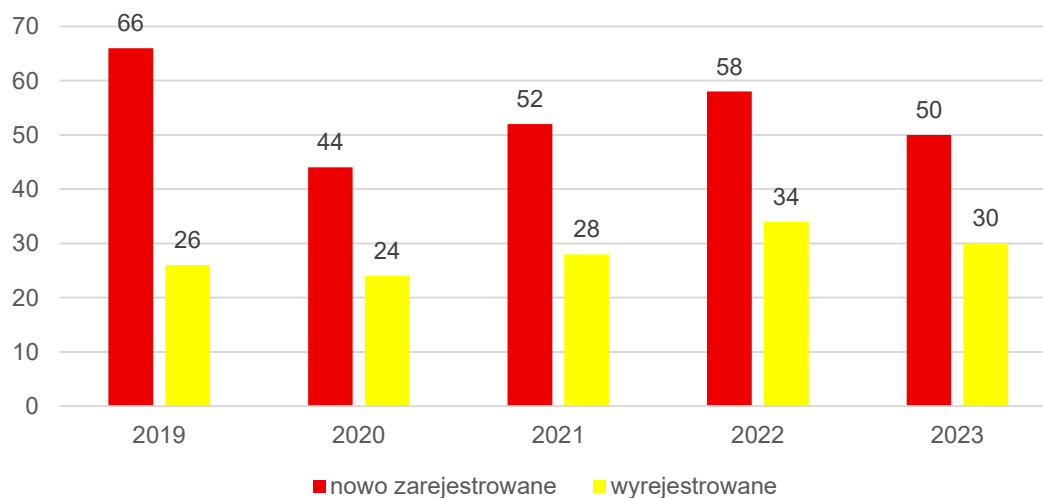
SEKCJA R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	14	2,0%
SEKCJA S i T Pozostała działalność usługowa	81	11,7%
SEKCJA U Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Do największych przedsiębiorstw działających na terenie Gminy można zaliczyć m.in.:

- Biegun Wędliny Sp. z o.o. – zakład mięsny specjalizujący się w przetwórstwie mięsa i produkcji wyrobów wędliniarskich. Firma dostarcza swoje produkty zarówno na rynek lokalny, jak i do odbiorców regionalnych,
- Larus – przedsiębiorstwo zajmujące się produkcją przetworów rybnych. Działalność firmy obejmuje przetwarzanie i konfekcjonowanie ryb oraz wyrobów gotowych, co stanowi istotny element oferty spożywczej w regionie,
- Sorpac Sp.j. – producent maszyn do ważenia i pakowania, obsługujący klientów z sektora spożywczego i przemysłowego. Firma realizuje zamówienia dla odbiorców krajowych oraz zagranicznych, przyczyniając się do rozwoju lokalnego przemysłu maszynowego,
- ABRISO Sp. z o.o. – przedsiębiorstwo zajmujące się produkcją pianki polietylenowej, folii bąbelkowej oraz polistyrenu ekstrudowanego wykorzystywanych w budownictwie i branży opakowaniowej. Produkty firmy trafiają do szerokiego grona odbiorców w kraju i za granicą, stanowiąc ważny komponent rynku materiałów izolacyjnych i ochronnych.

Poniższa rycina ilustruje liczbę nowo zarejestrowanych oraz wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON na terenie Gminy Jaraczewo w latach 2019-2023. Z analizy danych wynika, że w każdym z analizowanych lat liczba nowo zarejestrowanych podmiotów przewyższała liczbę wyrejestrowanych. Największą różnicę między tymi dwiema wartościami odnotowano w 2019 roku, kiedy wynosiła ona 40 podmiotów. Z kolei najmniejszą różnicę zauważono w 2020 i 2023 roku – w obu latach wyniosła ona 20 podmiotów.

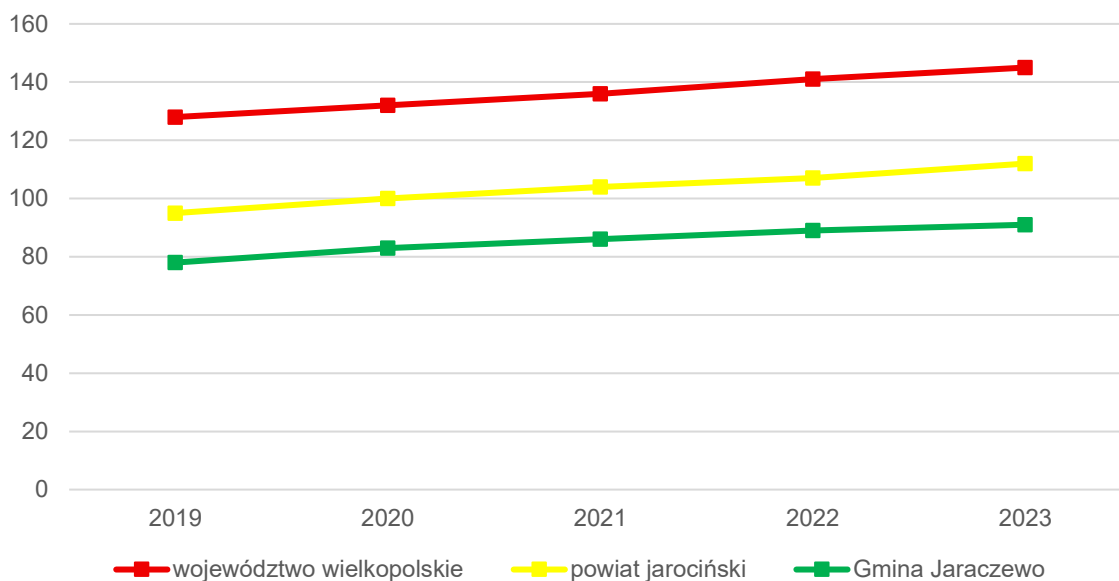

Ryc. 15. Porównanie liczby podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON w latach 2019-2023 działających na terenie Gminy Jaraczewo

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Aby uzyskać porównywalność poziomu rozwoju przedsiębiorczości w różnych jednostkach samorządu terytorialnego, stosowane jest kryterium liczby przedsiębiorstw przypadających na 1 tys. mieszkańców. Gmina Jaraczewo została zestawiona ze średnią dla gmin powiatu jarocińskiego oraz województwa wielkopolskiego, co ilustruje poniższa rycina. W latach 2019-2023 odnotowano wzrost wskaźnika zarówno dla Gminy Jaraczewo, jak i średniej dla gmin powiatu oraz województwa. Warto również zauważyć, że w całym badanym okresie średnia wartość wskaźnika dla Gminy Jaraczewo była niższa niż w grupie porównawczej, co świadczy o niższym poziomie przedsiębiorczości w Gminie.

Szczegółowe dane przedstawia poniższa rycina.

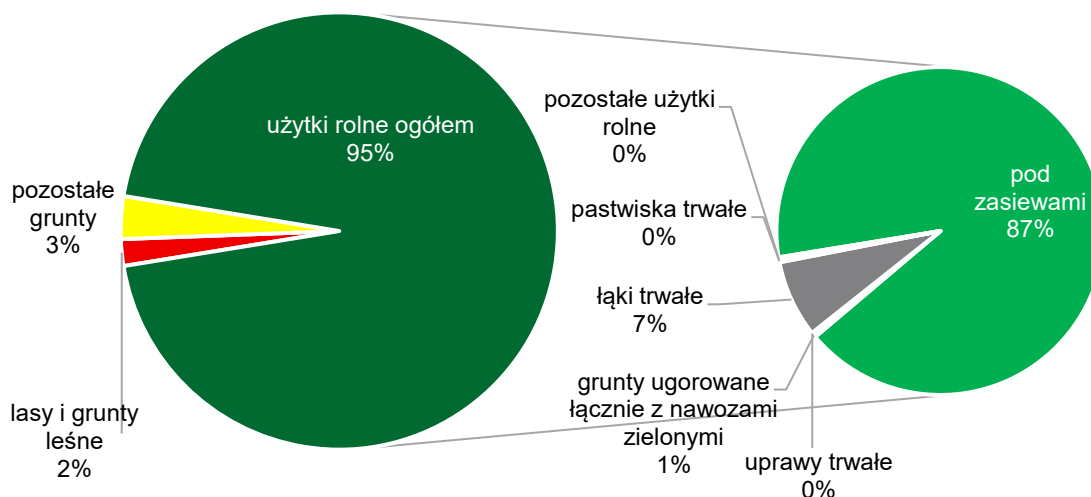
Ryc. 16. Liczba podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Jaraczewo na tle średniej dla gmin powiatu i województwa w latach 2019-2023
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rolnictwo

Gmina Jaraczewo ma charakter typowo rolniczy (użytki rolne stanowią około 76% jej powierzchni), dlatego analizując jej gospodarkę lokalną należy uwzględnić specyfikę znajdujących się na jej terenie gospodarstw rolnych. Najbardziej rzetelnym źródłem informacji odzwierciedlającym realny stan rolnictwa są przeprowadzone raz na 10 lat Powszechne Spisy Rolne. Obowiązek przeprowadzenia spisów wynika z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady, a uszczegółowionego na poziomie krajowym w drodze ustawy z dnia 31 lipca 2019 r. o Powszechnym Spisie Rolnym w 2020 r. Udział w spisie rolnym jest obowiązkowy, a odmowa przystąpienia skutkować może nałożeniem grzywny. Dzięki przyjętym rozwiązaniom w ostatnim Powszechnym Spisie Rolnym przeprowadzonym w 2020 r. według danych GUS wzięło udział 98% polskich gospodarstw rolnych. Tym samym, analiza stanu rolnictwa na terenie Gminy Jaraczewo przeprowadzona została głównie w oparciu o dane pozyskane na drodze PSR 2020.

Gleby występujące na terenie Gminy Jaraczewo charakteryzują się dużym zróżnicowaniem typologicznym i jakościowym. W południowej części Gminy dominują gleby brunatne wytworzone z glin zwałowych oraz bielice naglinowe, cechujące się stosunkowo dobrą przydatnością rolniczą. W północnej i zachodniej części obszaru przeważają natomiast gleby pseudobielicowe oraz gleby brunatne wylugowane o nieco słabszych właściwościach użytkowych. Na terenie Gminy występują także bogate złoża żwirów, ilów oraz gytii wapiennej, stanowiącej wysokiej jakości surowiec do produkcji wapna nawozowego.

W 2020 roku użytki rolne zajmowały około 95% gospodarstw rolnych. W ich strukturze użytkowania dominowały grunty pod zasiewami (87%), łąki trwałe (7%) i grunty ugorowane (1%). Z kolei lasy i grunty leśne stanowiły średnio ok. 2% ich powierzchni, a pozostałe grunty – ok. 3%. Strukturę użytkowania gruntów rolnych prezentuje poniższa rycina.

Ryc. 17. Użytkowanie gospodarstw rolnych oraz użytków rolnych na terenie Gminy Jaraczewo w 2020 roku
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PSR 2020.

W 2020 r. w Gminie Jaraczewo łącznie zarejestrowanych było 600 gospodarstw rolnych, co stanowiło ok. 24,8% wszystkich gospodarstw rolnych znajdujących się w powiecie jarocińskim. Warto jednak zaznaczyć, że średnia wielkość gospodarstwa rolnego w Gminie Jaraczewo była większa niż średnia dla powiatu jarocińskiego (na terenie badanej jednostki wyniosła ok. 17,7 ha, podczas gdy w całym powiecie średnia kształtowała się na poziomie 16 ha). Większość z gospodarstw rolnych w Gminie Jaraczewo według grup obszarowych użytków rolnych zawierała się w przedziale 1-5 ha (28% wszystkich gospodarstw), a drugim z kolei były gospodarstwa znajdujące się w przedziale 15 ha i więcej (27%).

Tab. 17. Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych w Gminie Jaraczewo na tle powiatu jarocińskiego

Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych	Gmina Jaraczewo		powiat jarociński	
	Liczba podmiotów	Udział	Liczba podmiotów	Udział
ogółem	600	25%	2 419	100%
do 1 ha włącznie	22	4%	67	3%
1 - 5 ha	170	28%	829	34%
5 - 10 ha	123	21%	457	19%

10 - 15 ha	122	20%	395	16%
15 ha i więcej	163	27%	671	28%
Średnia wielkość gospodarstwa rolnego dla użytków rolnych (ha)	17,71		15,97	

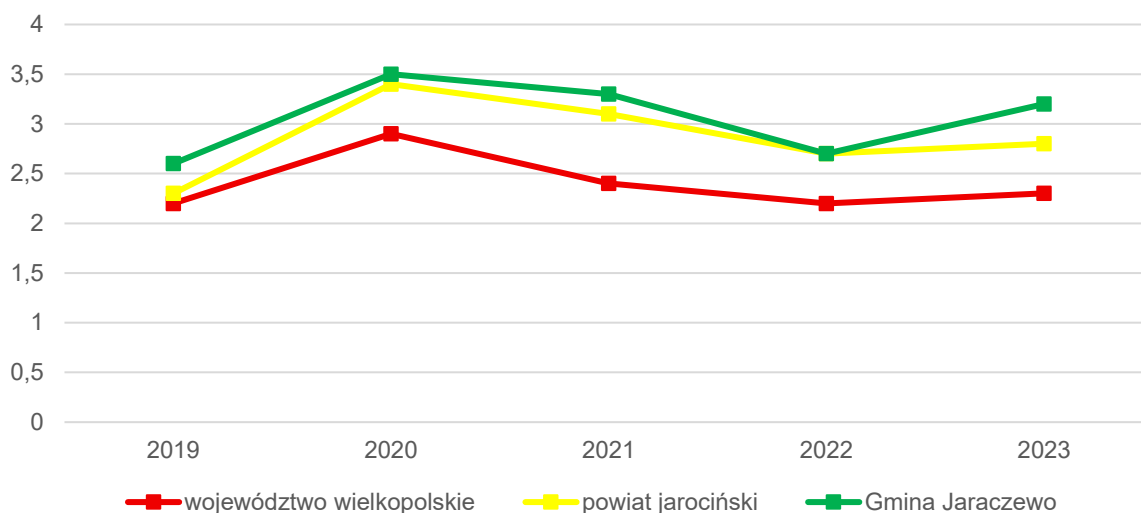
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PSR 2020.

Struktura wielkościowa gospodarstw rolnych jest szczególnie istotna w analizie ich dochodowości. Nadmierne rozdrobnienie determinuje brak możliwości utrzymania gospodarstwa domowego w oparciu o środki pozyskane z działalności rolniczej. Z kolei wielkopowierzchniowe gospodarstwa rolne wymagają wysokiego stopnia mechanizacji produkcji, co wiąże się z ich kapitałochłonnością. Zdecydowana większość gospodarstw rolnych wykazała dochód uzyskany z prowadzonej działalności rolniczej (595 gospodarstw). Poddając jednak analizie również inne źródła dochodu, widoczne jest, że bardzo często gospodarstwa domowe nie są utrzymywane wyłącznie z prowadzonej działalności rolniczej, ale również z innych form zarobkowania. W 37% przypadków były to również dochody z pracy najemnej, w 23% - dochody z emerytury i renty, w 11% – dochody z innych niezarobkowych źródeł poza emeryturą i rentą, a w 10% dochody z pozarolniczej działalności gospodarczej. Wysoki udział gospodarstw czerpiących dochody z tytułu renty lub emerytury może świadczyć o tym, że są to gospodarstwa osób w wieku poprodukcyjnym, zajmujących się prowadzeniem gospodarstw rolnych. Potencjalnie może to również świadczyć o tym, że kolejne pokolenia nie chcą przejmować rodzinnych gospodarstw i kontynuować prowadzenia działalności rolniczej. Wartość ta była jednak niższa niż średnia w powiecie, gdzie udział ten wynosił około 28%.

Rynek pracy

Zjawiskiem ściśle związanym z dynamiką oraz kierunkiem rozwoju gospodarczego jednostki samorządowej jest sytuacja na rynku pracy. Dostępność stabilnego zatrudnienia w połączeniu z satysfakcją z wykonywanej pracy ma bezpośredni wpływ na ocenę jakości życia mieszkańców oraz atrakcyjność osiedleńczą jednostki. Wyrazem złej sytuacji na lokalnym rynku pracy jest wzrost bezrobocia. Osobę bezrobotną rozumieć należy jako osobę, która ukończyła 18 rok życia i nie osiągnęła jeszcze wieku emerytalnego, która pozostaje niezatrudniona i nie podejmuje działalności zarobkowej, ale może podjąć pracę i jest zarejestrowana w odpowiednim dla miejsca stałego bądź czasowego zameldowania powiatowym urzędzie pracy oraz poszukuje miejsca zatrudnienia lub pracy zarobkowej. Wysokie bądź długotrwałe bezrobocie wpływać może także na nasilenie się innych problemów społecznych, takich jak: ubóstwo, alkoholizm czy przestępczość.

Poniższa rycina przedstawia zmiany udziału osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Jaraczewo na tle średniej dla gmin powiatu jarocińskiego oraz województwa wielkopolskiego w latach 2019-2023. W analizowanym okresie średnia wartość wskaźnika na terenie badanej jednostki kształtowała się na poziomie 3,1%, co stanowiło wynik wyższy od średniej dla gmin województwa wielkopolskiego (2,4%) oraz powiatu jarocińskiego (2,9%). Udział osób pozostających bez pracy na terenie Gminy był najwyższy w 2020 roku, kiedy to kształtował się na poziomie 3,5%. Sytuacja ta była skutkiem kryzysu gospodarczego wywołanego globalną pandemią SARS-CoV-2. W kolejnych latach wskaźnik udziału osób bezrobotnych utrzymywał tendencję spadkową. W 2021 roku wyniósł 3,3%, a w 2022 roku obniżył się do poziomu 2,7%. Oznacza to, że w końcowym okresie analizy sytuacja na lokalnym rynku pracy stopniowo stabilizowała się po pandemicznych zakłóceniach. W 2023 roku odnotowano jednak ponowny wzrost do poziomu 3,2%.

Ryc. 18. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Jaraczewo na tle średniej gmin powiatu i województwa w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Poniższa tabela przedstawia strukturę osób bezrobotnych w powiecie jarocińskim w 2024 roku (stan na czerwiec). Liczba bezrobotnych zarejestrowanych ogółem wynosiła wówczas 1157 osób, z czego 61% stanowiły kobiety. Pod względem czasu pozostawania bez pracy w miesiącach, największą grupę w powiecie tworzyły osoby nie pracujące od 3 do 6 miesięcy (łącznie 260 osób, w tym 150 kobiet) oraz osoby pozostające bez pracy od 12 do 24 miesięcy (łącznie 203 osoby, w tym 144 kobiety). Znaczącą grupę stanowiły osoby pozostające bez pracy powyżej 24 miesięcy (15%). Analizując strukturę wieku bezrobotnych zaobserwowano, że najwyższy odsetek osób pozostawających bez pracy stanowili bezrobotni w grupie wiekowej 35-44 lata (łącznie 295 osób, w tym 201 kobiety) oraz w grupie wiekowej 25-34 lata (łącznie 288 osób, w tym 202 kobiety). Pod względem poziomu wykształcenia najwyższy odsetek bezrobotnych zaobserwowano wśród osób, które uzyskały wykształcenie zasadnicze zawodowe (łącznie 398 osób, w tym 223 kobiety) oraz wśród osób posiadających wykształcenie policealne i średnie zawodowe lub branżowe (łącznie 305 osób, w tym 204 kobiety). Podsumowując, w 2024 roku w powiecie jarocińskim dominowało bezrobocie średnio i długookresowe. Największe trudności ze znalezieniem pracy miały osoby w wieku 25-44 lat, posiadające wykształcenie policealne, zasadnicze zawodowe lub średnie zawodowe/branżowe, w szczególności kobiety, które stanowiły znaczną część populacji zarejestrowanych bezrobotnych. Zjawisko to wskazuje na potrzebę ukierunkowanych działań wspierających aktywizację zawodową tej grupy mieszkańców.

Tab. 18. Struktura bezrobotnych w powiecie jarocińskim w 2024 roku (stan na 30 czerwca 2024 r.)

		Ogółem	w tym kobiety
Bezrobotni zarejestrowani ogółem		1157	706
Czas pozostawania bez pracy w m-c	do 1	136	70
	1-3	186	93
	3-6	260	150
	6-12	200	120

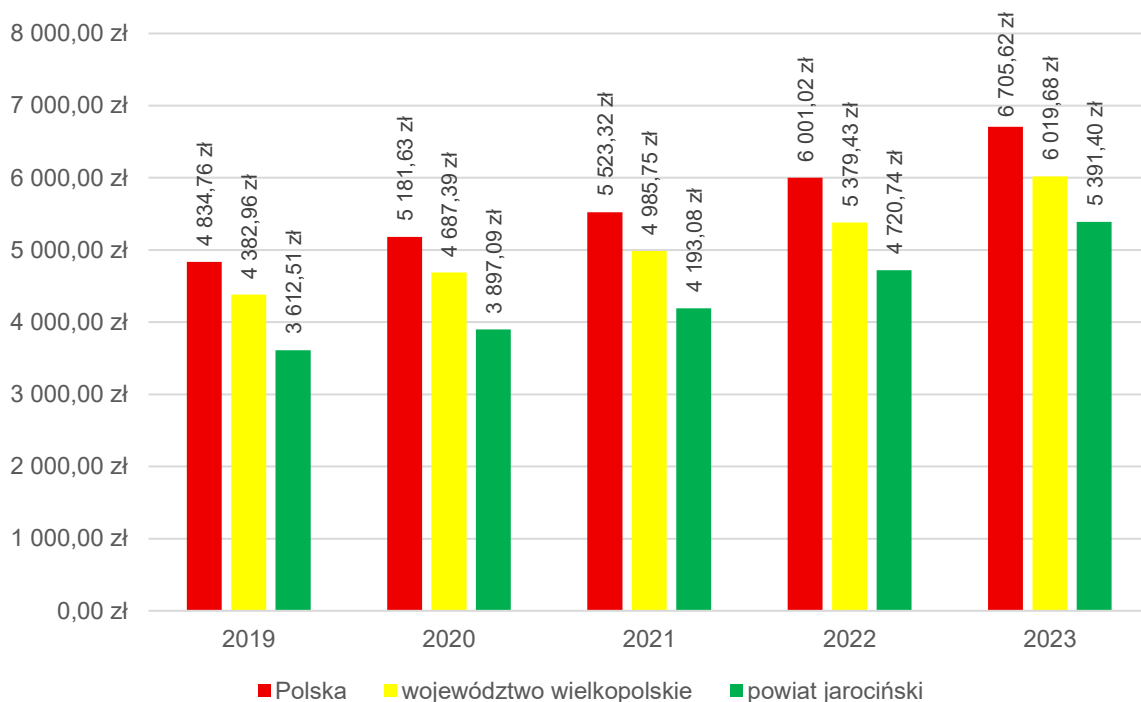
	12-24	203	144
	Powyżej 24	172	129
Wiek	18-24	200	124
	25-34	288	202
	35-44	295	201
	45-54	196	124
	55-59	104	54
	60 lat i więcej	74	1
Wykształcenie	wyższe	116	76
	policealne i średnie, zawodowe/branżowe	305	204
	średnie ogólnokształcące	131	94
	zasad. zawodowe/branżowe	398	223
	gimnazjalne/ podstawowe i poniżej	207	109

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania z rynku pracy MRiPS-01 Powiatowego Urzędu Pracy w Jarocinie.

Według danych zawartych w Barometrze Zawodów w powiecie jarocińskim w 2025 roku występować będzie duży deficyt poszukujących pracy w następujących zawodach: magazynierzy, pielęgniarki i położne, psychologzy i psychoterapeuci oraz samodzielni księgowi. Nadwyżka poszukujących pracy będzie za to widoczna w takich branżach jak: ekonomiści, pracownicy administracyjni i biurowi oraz pracownicy poczty.

Przeciętne wynagrodzenie brutto w powiecie jarocińskim rośnie systematycznie w całym analizowanym okresie. W 2019 roku wynosiło ono 3 612,5 zł, co stanowiło 74,7% średniej krajowej i 82,4% średniej dla województwa wielkopolskiego. W 2023 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wzrosło do 5 391,4 zł, co stanowiło około 89,6% średniej dla województwa i około 80,4% średniego wynagrodzenia w skali kraju. W całym analizowanym okresie poziom wynagrodzeń brutto w powiecie jarocińskim pozostawał niższy niż zarówno średnia krajowa, jak i średnia dla województwa wielkopolskiego, choć skala tej różnicy stopniowo ulegała zmniejszeniu.

Dane te przedstawione zostały na poniższej rycinie.

Ryc. 19. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie jarocińskim i województwie wielkopolskim na tle kraju w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

3.2. Stan finansów samorządowych

Stan finansów samorządowych determinuje zdolność jednostki samorządu terytorialnego do zaspokajania bieżących potrzeb i oczekiwań mieszkańców oraz podejmowania działań inwestycyjnych, przez co w znaczący sposób wpływa na dynamikę i kierunek rozwoju lokalnego.

Wykonanie budżetu

W latach 2019-2023 dochody Gminy Jaraczewo ulegały stopniowemu zwiększeniu z kwoty 40,3 mln zł do ponad 62,1 mln zł. Wpływ na to miał w głównej mierze sukcesywny wzrost dochodów bieżących, które stanowiły średnio 86% dochodów ogółem. W szczególności zauważyć można znaczący wzrost wpływów z tytułu udziału w podatku CIT oraz zwiększenie wpływów z pozostałych dochodów bieżących. Z kolei dochody majątkowe ulegały w tym okresie znacznym wahaniom. Najwyższe dochody majątkowe Gmina uzyskała w 2023 roku (18,9 mln zł, z czego prawie całość środków pochodziła z dotacji i środków przeznaczonych na inwestycje), a najniższe w 2019 roku (3 mln zł, z czego 2,4 mln zł stanowiły dotacje i środki przeznaczone na inwestycje).

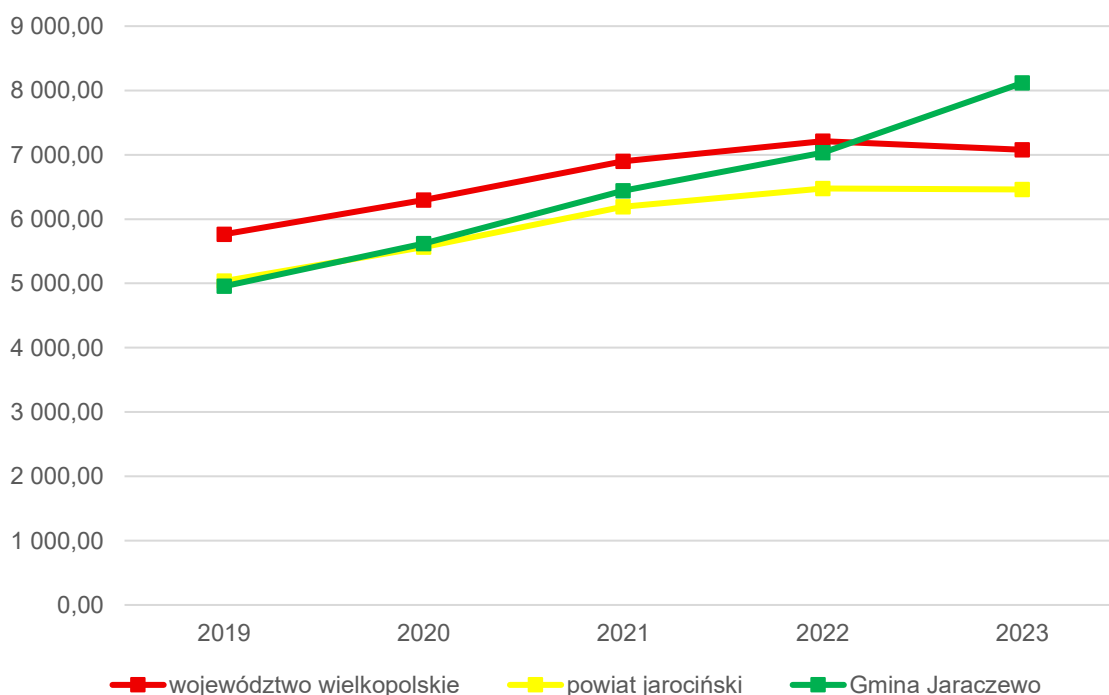
Tab. 19. Zestawienie głównych kategorii dochodów i wydatków Gminy Jaraczewo w latach 2019-2023 (zł)

	2019	2020	2021	2022	2023
Dochody ogółem, w tym:	40 254 815	44 535 084	50 065 221	54 010 706	62 111 124
dochody bieżące	37 237 139	41 022 818	43 475 881	48 540 507	43 256 490

dochody majątkowe	3 017 676	3 512 266	6 589 340	5 470 199	18 854 634
Wydatki ogółem, w tym:	37 284 273	43 630 116	49 160 841	62 797 712	58 432 449
wydatki bieżące	33 769 007	36 761 355	38 834 460	44 728 695	40 037 184
wydatki majątkowe	3 515 266	6 868 760	10 326 381	18 069 016	18 395 266
Wynik budżetu	2 970 543	904 968	904 380	-8 787 006	3 678 675

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Przeliczając dochody ogółem na 1 mieszkańca, w latach 2019-2023 wynosiły one w Gminie Jaraczewo średnio 6 433 zł, przy czym z roku na rok systematycznie rosły – od 4 955,66 zł w 2019 roku do 8 115,92 zł w 2023 roku. Od 2020 roku dochody w Gminie Jaraczewo utrzymywały się na poziomie wyższym niż średnia w powiecie jarocińskim, a w 2023 roku po raz pierwszy przewyższyły również średnią województwa wielkopolskiego.

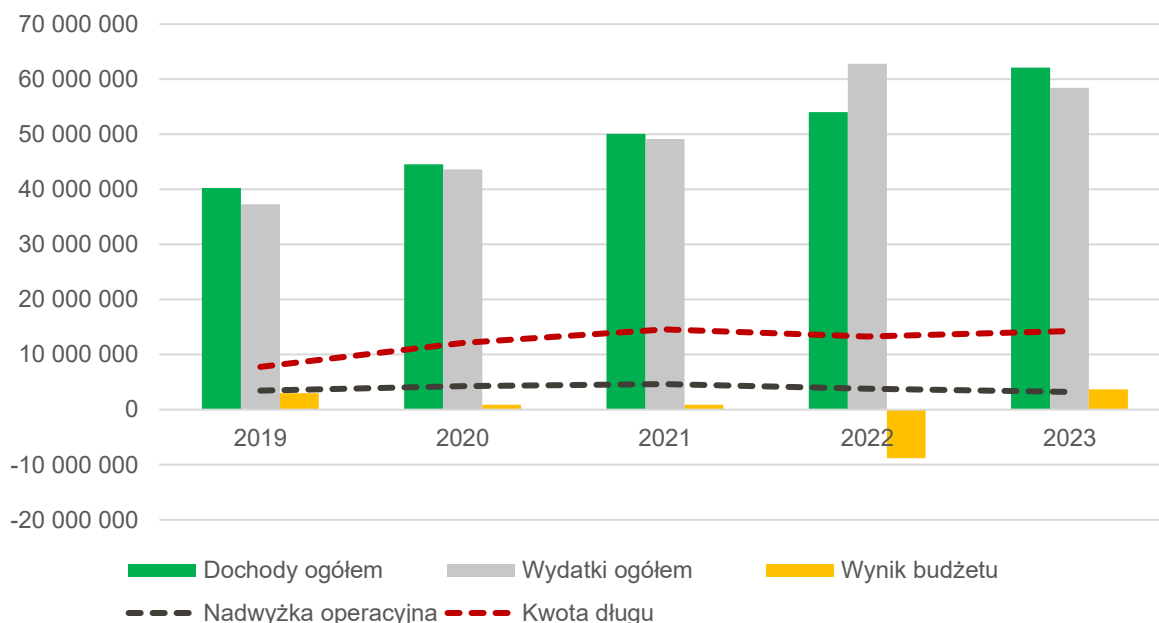

Ryc. 20. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Jaraczewo na tle powiatu i województwa na latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Z kolei biorąc pod uwagę wydatki Gminy Jaraczewo, w latach 2019-2022 notowano ich systematyczny wzrost – od 37,3 mln zł w 2019 roku do 62,8 mln zł w 2022 roku. W 2023 roku nastąpił spadek wydatków do poziomu 58,4 mln zł. W analizowanym okresie wydatki bieżące stanowiły średnio około 79% wydatków ogółem. Rokiem rekordowym pod względem wielkości wydatków był 2022, kiedy to przewyższyły one dochody o ponad 16%.

Poniższy wykres przedstawia wykonanie budżetu Gminy Jaraczewo w latach 2019-2023. Zestawiając dochody i wydatki Gminy Jaraczewo należy zauważyć, że we wszystkich latach analizy, z wyjątkiem 2022 roku, łączne dochody budżetowe przewyższały wydatki. Najwyższy wynik budżetu wystąpił w 2023 roku, kształtując się na poziomie ponad 3,7 mln zł. W 2021 roku najwyższy wynik osiągnęła nadwyżka budżetowa (różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi) osiągając ponad 4,6 mln zł, co stanowiło przeszło 9% dochodów ogółem. Warto również podkreślić, że średnia kwota długu w analizowanym okresie wynosiła 12,4 mln zł, co stanowiło około 24,7% dochodów ogółem.

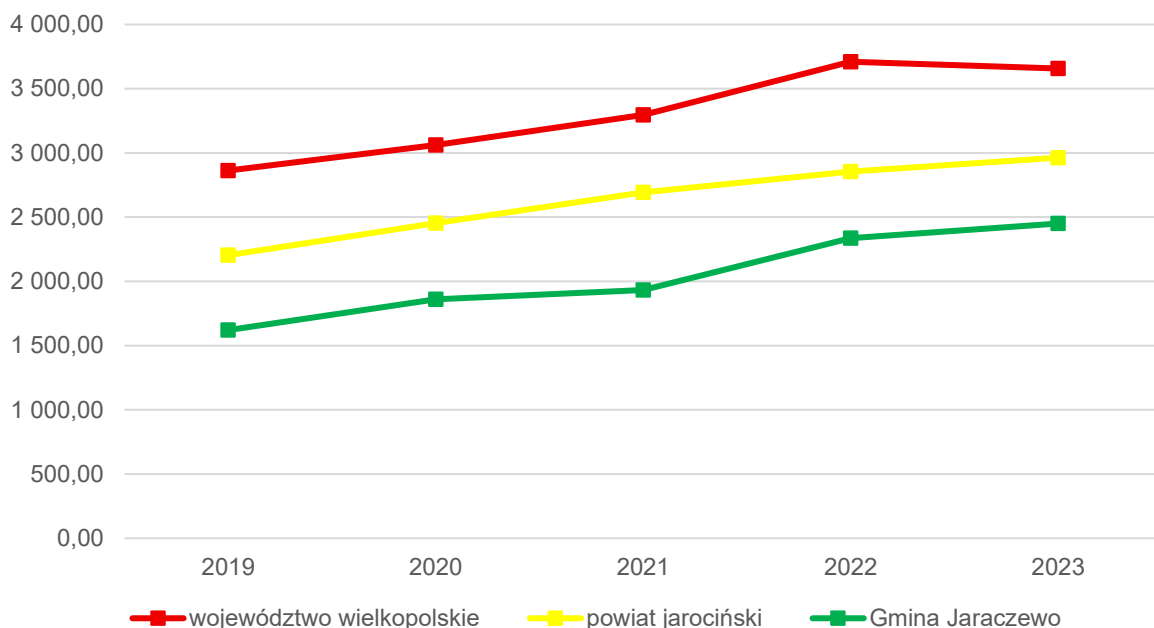
Ryc. 21. Wykonanie budżetu Gminy Jaraczewo w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Struktura dochodów i wydatków

Wśród dochodów budżetowych najistotniejszą rolę odgrywają dochody własne, które są czynnikiem decydującym o samodzielności finansowej jednostki. Zaliczane są do nich przede wszystkim podatki i opłaty lokalne. Jest to szczególnie ważne, ponieważ w tej kategorii dochodów Gmina posiada prerogatywy do kształtowania ich poziomu poprzez wydawanie uchwał, dzięki którym może decydować o stawkach podatkowych, wprowadzaniu ulg i zwolnień, umarzaniu należności, a także do przejmowania z nich wpływów. Dzięki znacznemu zakresowi swobody w kształtowaniu tych dochodów, jednostka może również oddziaływać na podmioty gospodarcze, które funkcjonują na danym terenie, a przez to stymulować rozwój lokalny.

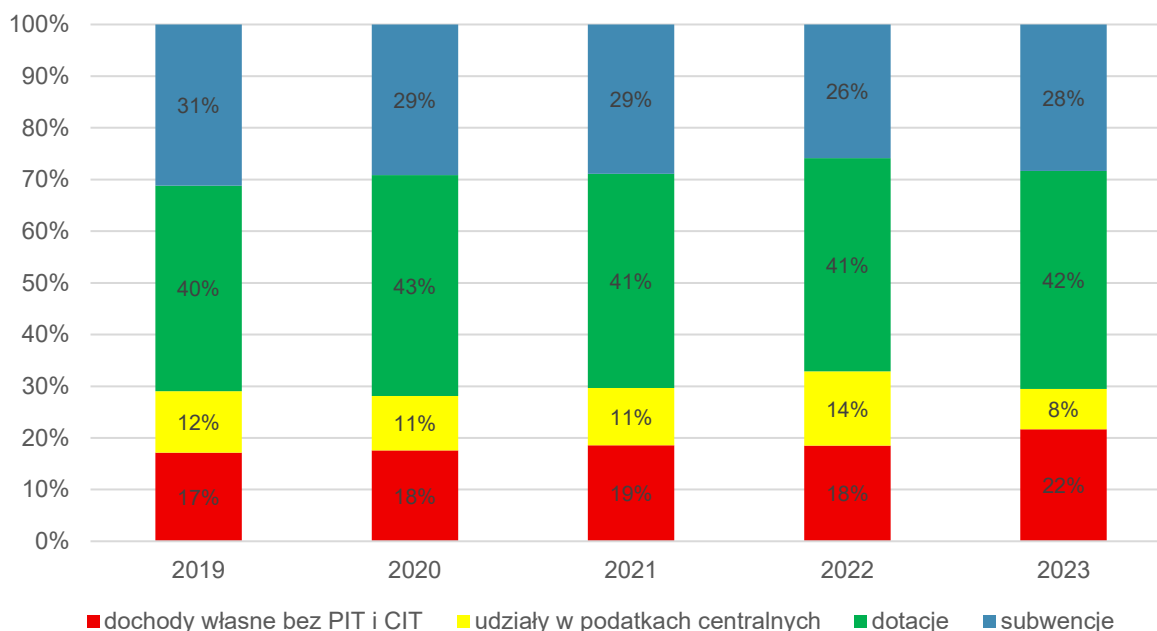
W latach 2019-2023 dochody własne na 1 mieszkańca w Gminie Jaraczewo kształtowały się na niższym poziomie w porównaniu do średnich wartości dla gmin powiatu jarocińskiego oraz województwa wielkopolskiego. W badanym okresie notowano jednak systematyczny wzrost wskaźnika – od 1 621,01 zł w 2019 roku do 2 450,52 zł w 2023 roku, co oznacza, że jego wartość zwiększyła się o ponad 50%. Pomimo tej poprawy dochody własne Gminy pozostają istotnie niższe od przeciętnych wartości rejestrowanych w regionie.

Ryc. 22. Dochody własne na 1 mieszkańca w Gminie Jaraczewo na tle powiatu i województwa w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analizując strukturę dochodów budżetowych Gminy Jaraczewo w latach 2019-2023 można zaobserwować, że najwyższy udział w tych dochodach miały dotacje. W latach 2019-2023 stanowiły one średnio 42% wszystkich wpływów budżetowych. Z kolei drugą największą grupę dochodów Gminy stanowiły subwencje. W latach 2019-2023 ich średni udział kształtował się na poziomie ok. 29%. Z kolei najniższy udział w strukturze dochodów budżetowych stanowiły dochody własne (bez PIT i CIT), do których zalicza się m.in. podatki i opłaty lokalne – średnio 19%, a także udziały w podatkach centralnych – średnio 11%. W analizowanym okresie łączny udział dochodów własnych z PIT i CIT stanowił więc średnio 30%. Wynik ten świadczy o ograniczonej możliwości samodzielnego oddziaływania Gminy na kształt i strukturę dochodów, a tym samym możliwości samodzielnego finansowania inwestycji, ponieważ wysokość dochodów w dużym stopniu nie jest bezpośrednio zależna od władz samorządowych.

Ryc. 23. Struktura dochodów Gminy Jaraczewo w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Wśród dochodów podatkowych najważniejszą rolę odgrywają dochody z tyt. udziału Gminy w podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT) oraz podatku od nieruchomości. Średnio w latach 2019-2023 dochód z PIT wahał się między 4,5 mln zł w 2023 roku a 7,6 mln zł w 2022 roku. Różnice te były spowodowane zmianą polityki fiskalnej na poziomie państwa. Z kolei podatek od nieruchomości ulegał stopniowemu wzrostowi z 2,6 mln zł w 2019 roku do poziomu 4,1 mln zł w 2023 roku, co stanowiło prawie 36% wszystkich dochodów Gminy. W analizowanym okresie Gmina Jaraczewo osiągnęła również znaczne dochody z podatku rolnego, podatku od czynności cywilnoprawnych oraz udziału w podatku dochodowym od osób prawnych (CIT).

Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela.

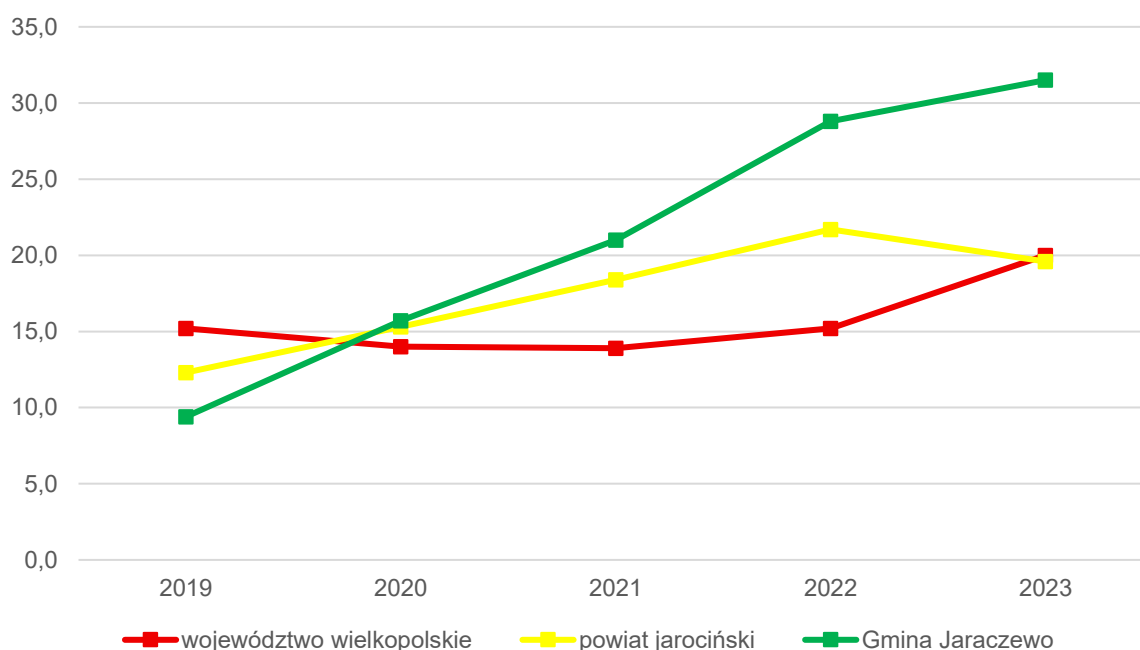
Tab. 20. Dochody podatkowe Gminy Jaraczewo w latach 2019-2023

	2019	2020	2021	2022	2023
PIT	4 651 085	4 539 364	5 353 615	7 555 768	4 490 068
CIT	151 517	141 805	217 280	199 036	345 905
podatek rolny	1 272 352	1 372 193	1 361 175	1 355 854	1 596 520
podatek od nieruchomości	2 621 526	3 128 161	3 430 907	3 684 316	4 122 544
podatek leśny	74 219	74 785	73 885	78 169	117 907
podatek od środków transportowych	225 052	218 314	234 623	252 224	297 879
podatek od czynności cywilnoprawnych	8 415	9 009	11 720	19 832	19 717

wpływy z opłaty skarbowej	165 852	218 740	262 792	266 925	532 896
wpływy z opłaty eksploatacyjnej	26 989	29 351	28 681	24 637	31 166

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Wśród wydatków budżetowych, największy ich udział w latach 2019-2023 dotyczył kolejno działu 801 – Oświata i wychowanie (średnio 27%), 855 – Rodzina (21%), 900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (średnio 12%), 750 – Administracja publiczna (10%), 010 – Rolnictwo i łowiectwo (8%) oraz 600 – Transport i łączność (5%). Z kolei średni udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w analizowanym okresie wyniósł 21,3%, przy czym w latach 2019-2023 zaobserwowano wyraźny wzrost – od 9,4% w 2019 roku do 31,5% w 2023 roku. W ostatnim roku udział ten był istotnie wyższy od średniej dla gmin województwa wielkopolskiego (20,0%) oraz przewyższał także średnią dla gmin powiatu jarocińskiego (19,6%).

Ryc. 24. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Jaraczewo na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Do najważniejszych i najbardziej kapitałochłonnych inwestycji zrealizowanych w 2023 roku zaliczyć można:

- Modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w Jaraczewie wraz z wymianą azbestowej sieci wodociągowej w Górze i Rusku (9 767 189,62 zł),
- Przebudowa ulicy Jabłoniowej w Rusku (1 950 000,00 zł),
- Modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w Noskowie i Górze (880 483,95 zł),
- Budowa zbiorników retencyjnych wody pitnej na Stacji Uzdatniania Wody w miejscowości Góra (858 540,00 zł),
- Przebudowa ulicy Jabłoniowej w Rusku - udział gminy (632 810,57 zł),

- Przebudowa i adaptacja pomieszczeń budynku administracyjnego przy ulicy Kolejowej (533 841,20 zł),
- Pomoc finansowa dla Powiatu Jarocińskiego na dofinansowanie zadania pn:” Przebudowa drogi powiatowej nr 4184P Zalesie-Osiek” (500 000,00 zł),
- Modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w Noskowie i Górze (357 493,30 zł),
- Budowa pierwszej w powiecie jarocińskim tężni solankowej o wymiarach 10,00 m x 2,0 m x 3,9 m w Parku Miejskim im. Powstańców Wielkopolskich w Jaraczewie (323 490,00 zł),
- wykonanie monitoringu miasta (195 756,96 zł),
- Modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w Jaraczewie wraz z wymianą azbestowej sieci wodociągowej w Górze i Rusku (170 567,73 zł),
- Przebudowa drogi dojazdowej do gruntów rolnych w m. Goła (147 586,21 zł),
- zakup łodzi ratowniczej (143 483,90 zł),
- Modernizacja punktu zlewnego typu STZ w miejscowości Poręba (125 460,00 zł),
- Przebudowa drogi w miejscowości Brzostów (116 572,71 zł),
- Modernizacja przepompowni ścieków w miejscowości Góra (105 550,00zł),
- Przebudowa drogi dojazdowej do gruntów rolnych w m. Łowęcice (100 509,76 zł).

Finansowanie ze źródeł zewnętrznych

Poniższa tabela prezentuje wykaz projektów, na które Gmina Jaraczewo pozyskała dofinansowanie z Funduszy Europejskich w latach 2004-2024. Łączna wartość dofinansowania od 2004 roku wyniosła prawie 17,5 mln zł.

Tab. 21. Projekty dofinansowane z Funduszy Europejskich

Lp.	Tytuł projektu	Beneficjent	Wartość dofinansowania	Wartość projektu
Fundusze Europejskie na lata 2004-2006				
1.	Budowa kanalizacji w gminie Jaraczewo-etap II w miejscowościach: Góra, Łobez, Jaraczewo	Gmina Jaraczewo	2 252 606,53 zł	3 003 475,41 zł
2.	Budowa centrum Kulturalno-Wypoczynkowego w Panience	Gmina Jaraczewo	174 210,40 zł	217 763,00 zł
3.	Rewitalizacja Parku Solana w Parzęczewie	Gmina Jaraczewo	167 999,00 zł	217 306,00 zł
Fundusze Europejskie na lata 2007-2013				
4.	Zakup pojazdu ratowniczo - gaśniczego oraz sprzętu strażackiego na potrzeby OSP w Jaraczewie należącej do Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego	Gmina Jaraczewo	493 551,18 zł	831 680,59 zł

5.	Remont drogi gminnej nr 611059 P Gola – Łukaszewo – Wojciechowo	Gmina Jaraczewo	402 831,88 zł	805 663,76 zł
6.	Przebudowa i rozbudowa drogi gminnej nr 603022P Jaraczewo – Chwałkowo Kościelne na odcinku od km 0,003 do km 2,189 o długości 2,186 km	Gmina Jaraczewo	345 442,01 zł	690 884,03 zł
7.	Modernizacja oddziałów przedszkolnych w gminie Jaraczewo	Gmina Jaraczewo	370 067,05 zł	435 373,00 zł
8.	Opracowanie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Jaraczewo	Gmina Jaraczewo	25 510,00 zł	30 012,00 zł
Fundusze Europejskie na lata 2014-2020				
9.	Rewitalizacja w Gminie Jaraczewo obejmująca przebudowę rynku oraz zieleni w ciągu między parkiem a rynkiem wraz z rewitalizacją parku, rozbudowę z przebudową i nadbudową GOK oraz budowę remizy OSP w Jaraczewie a także budowę sali sportowej w Górze	Gmina Jaraczewo	9 025 655,13 zł	16 378 496,80 zł
10.	Budowa budynku przedszkola publicznego w Jaraczewie	Gmina Jaraczewo	969 587,71 zł	3 556 250,37 zł
11.	Budowa pierwszego żłobka w Gminie Jaraczewo	Gmina Jaraczewo	1 031 773,90 zł	1 734 176,88 zł
12.	Budowa PSZOK w Gminie Jaraczewo	Gmina Jaraczewo	479 407,92 zł	877 490,35 zł
13.	Pierwszy żłobek w Gminie Jaraczewo	Gmina Jaraczewo	313 693,13 zł	369 050,75 zł
14.	Nowe Przedszkole w Jaraczewie	Gmina Jaraczewo	193 800,00 zł	228 000,00 zł
Fundusze Europejskie na lata 2021-2027				
15.	Dostosowanie budynku Szkoły Podstawowej w Jaraczewie dla osób ze szczególnymi potrzebami	Gmina Jaraczewo	1 252 392,30 zł	1 789 131,86 zł

Źródło: www.mapadotacji.gov.pl.

Gmina Jaraczewo pozyskała również środki z Rządowego Funduszu Polski Ład, będącego Programem Inwestycji Strategicznych mającego na celu zwiększenie skali inwestycji publicznych poprzez bezzwrotne dofinansowanie działań inwestycyjnych realizowanych przez JST. Gmina Jaraczewo pozyskała w ten sposób dotacje na inwestycje na łączną kwotę prawie 28,9 mln zł.

Tab. 22. Inwestycje w Gminie Jaraczewo zrealizowane przy dofinansowaniu z Rządowego Funduszu Polski Ład

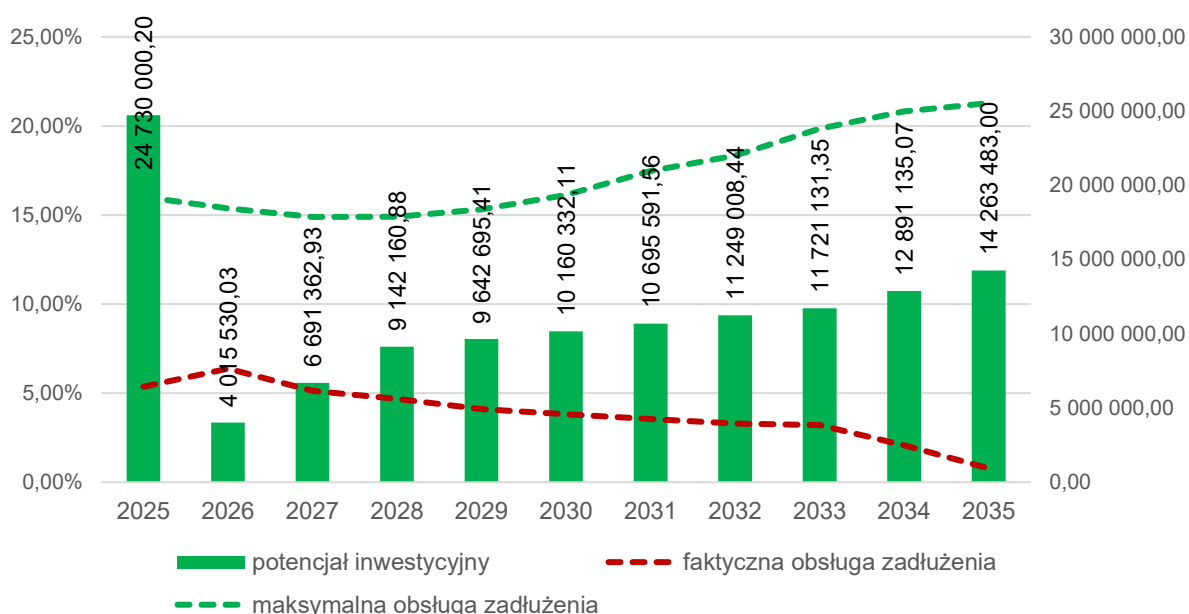
Lp.	Inwestycja	Kwota przyznanego dofinansowania	Data ogłoszenia wyników
1.	Modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w Jaraczewie wraz z wymianą azbestowej sieci wodociągowej w Górze i Rusku	10 830 000 zł	25.10.2021
2.	Modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w Noskowie i Górze	4 750 000 zł	30.05.2022
3.	Poprawa komunikacji pomiędzy Gminą Jaraczewo a powiatami śremskim i gostyńskim wraz z poprawą stanu technicznego dróg gminnych.	3 500 000 zł	07.10.2023
4.	Modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w miejscowości Rusko – etap I	2 500 000 zł	15.09.2023
5.	Remont i adaptacja sali sesyjnej na Centrum Wsparcia Społecznego wraz z poprawą dostępności dla osób z niepełnosprawnością do budynku Urzędu Miasta i Gminy.	2 500 000 zł	07.10.2023
6.	Poprawa retencji wody pitnej - modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w Rusku wraz z budową instalacji odnawialnego źródła energii.	2 000 000 zł	07.10.2023
7.	Przebudowa ulicy Jabłoniowej w Rusku	1 950 000 zł	14.07.2022
8.	Renowacja zabytków ruchomych znajdujących się w kościele parafialnym pw. św. Wojciecha w Rusku	448 822,69 zł	14.07.2023
9.	Rewitalizacja zabytkowego pieca wypalowego systemu Hoffmana w Górze wraz z adaptacją na Galerię Stara Cegielnia z wystawą Historia produkcji ceramiki – etap I	400 000 zł	26.09.2023

Źródło: opracowanie własne.

Potencjał inwestycyjny

Wykres poniżej przedstawia kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Jaraczewo na lata 2025-2035 zgodnie z uchwałą nr XV/70/2025 Rady Miasta i Gminy Jaraczewo z dnia 23 kwietnia 2025 r. w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Jaraczewo na lata 2025-2036. Pozwala on na ocenę możliwości inwestycyjno-kredytowych Gminy w przyszłości.

Zgodnie z art. 243 ustawy o finansach publicznych, dopuszczalna wysokość spłaty zobowiązań JST w danym roku (faktyczna obsługa zadłużenia) nie może przekroczyć indywidualnie liczonego, maksymalnego wskaźnika obsługi zadłużenia. Jak wynika z wykresu, obecny kształt wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Jaraczewo pozwala na obsługę dodatkowych zobowiązań.

Ryc. 25. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Jaraczewo na lata 2025-2034

Źródło: opracowanie własne na podstawie uchwały Rady Miasta i Gminy Jaraczewo nr XV/70/2025 z dnia 23.04.2025 r.

Dodatkowo na wykresie przedstawiono potencjał inwestycyjny Gminy rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów). Wynika z niego, że potencjał inwestycyjny na lata 2025-2035 wyniesie ponad 125,2 mln zł, z czego w 2025 i 2026 roku wydatkowane będzie kolejno 24,7 mln zł i 4 mln zł. Największą zaplanowaną inwestycją będzie Przebudowa ulicy Okrężnej w Noskowie, dla której łączne nakłady finansowe wyniosą prawie 5 mln zł.

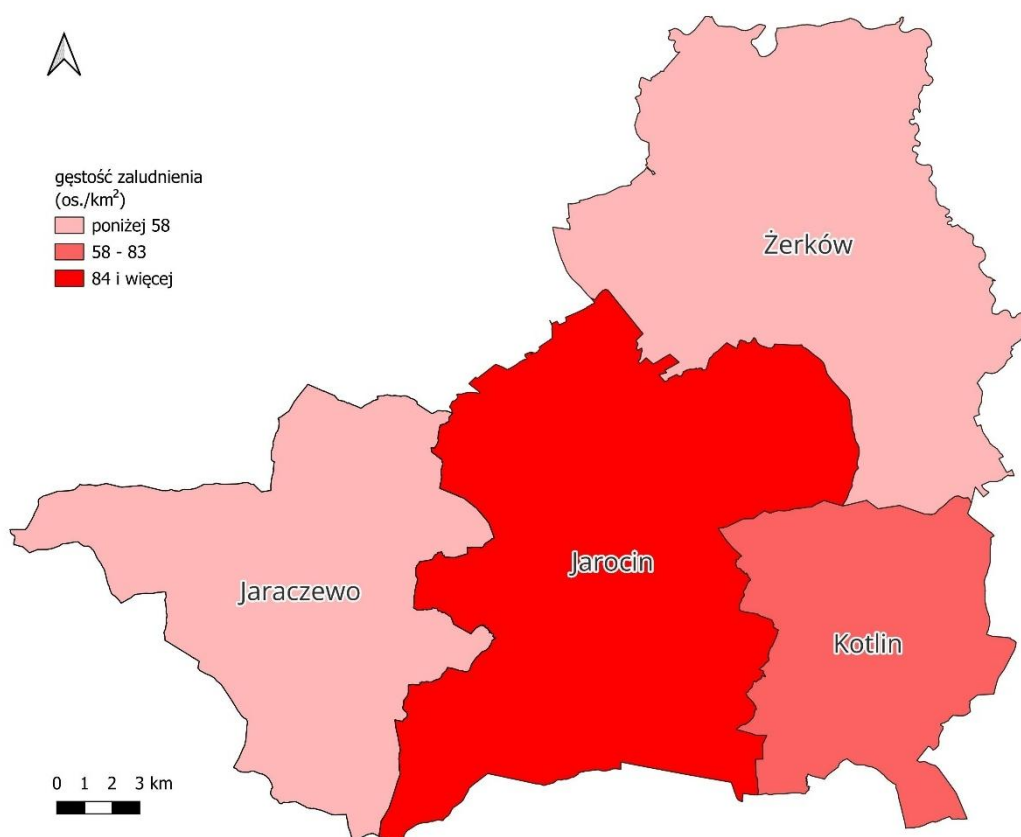
Należy mieć na względzie, że dane zawarte w WPF najbardziej precyzyjnie odnoszą się do roku bieżącego i przyszłego. Prognoza na kolejne lata wyznaczana jest na podstawie trendów makroekonomicznych, które w obecnej sytuacji gospodarczej często ulegają zmianie, dlatego potencjał inwestycyjny Gminy przedstawia również szacunkowe wartości.

CZĘŚĆ 4: SYTUACJA SPOŁECZNA

4.1. Demografia

Sytuacja demograficzna stanowi podstawowy czynnik kształtujący dynamikę oraz kierunek rozwoju społeczno-gospodarczego. Wzrost demograficzny wpływa zarówno na zasobność kapitału ludzkiego, a co za tym idzie na potencjał danego rynku pracy, jak i na ilość relacji międzyludzkich, które są szczególnie istotnym elementem pozwalającym budować silny kapitał społeczny. Sytuacja demograficzna oraz prognozy demograficzne stanowią podstawę do programowania działań przez lokalne samorzady w wieloletnich perspektywach. Są zatem kluczowym czynnikiem w kontekście rozwoju lokalnego oraz planowania strategicznego.

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, na koniec 2023 roku Gminę Jaraczewo zamieszkiwało 7 599 osób, co stanowiło 11% ludności powiatu jarocińskiego. Gęstość zaludnienia w Gminie Jaraczewo wynosiła 57 osób na km². Spośród gmin powiatu jarocińskiego większą gęstością zaludnienia odznaczały się gminy: Kotlin oraz Jarocin. Nieco mniejszą gęstość zaludnienia niż w badanej jednostce odnotowano za to w gminie Żerków.

Ryc. 26. Gęstość zaludnienia w powiecie jarocińskim w 2023 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Według danych GUS, w latach 2019-2023 liczba mieszkańców Gminy Jaraczewo zmniejszyła się z 8 142 do 7 599 osób, co oznacza średnią dynamikę zmiany na poziomie 98,3% – liczba mieszkańców spadła o przeszło 7,1%. W tym samym okresie łączna liczba ludności w gminach powiatu jarocińskiego spadła o 1814 osób (2,6%). Tym samym Gmina Jaraczewo znalazła się na drugim miejscu pod względem tempa spadku liczby mieszkańców w powiecie, notując jednocześnie najwyższy spadek ludności w ujęciu bezwzględnym.

Szczegółowe dane dotyczące dynamiki zmian liczby mieszkańców przedstawia poniższa tabela.

Tab. 23. Zmiany liczby ludności w gminach powiatu jarocińskiego w latach 2019-2023

JST	2019	2020	2021	2022	2023	udział w 2023 r.	średnia dynamika
powiat jarociński	71 563	70 533	70 235	70 037	69 749	100%	99,4%
Gmina Jaraczewo	8 142	7 813	7 741	7 691	7 599	11%	98,3%
Gmina Jarocin	45 731	45 675	45 611	45 547	45 466	65%	99,9%
Gmina Kotlin	7 442	7 134	7 051	7 009	6 937	10%	98,3%
Gmina Żerków	10 248	9 911	9 832	9 790	9 747	14%	98,8%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na liczbę ludności w jednostkach samorządu terytorialnego wpływ mają dwa czynniki: przyrost naturalny i saldo migracji. Przyrost naturalny stanowi różnicę pomiędzy urodzeniami żywymi a zgonami. Saldo migracji natomiast jest różnicą pomiędzy liczbą osób, które w danym okresie zameldowały się na danym obszarze, a liczbą osób wymeldowanych.

W celu osiągnięcia porównywalności pomiędzy różnymi jednostkami samorządu terytorialnego zdecydowano się na ujęcie przyrostu naturalnego i salda migracji w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców.

W powiecie jarocińskim najtrudniejsza sytuacja pod względem przyrostu naturalnego miała miejsce w Gminie Jaraczewo, gdzie wskaźnik ten wyniósł -5,49. Średnia wartość tego wskaźnika w powiecie jarocińskim wyniosła -2,86. Sytuacja Gminy Jaraczewo pod względem przyrostu naturalnego była również mniej korzystna w porównaniu do średniej dla gmin województwa wielkopolskiego, która wynosiła -2,18. Zauważalny jest systematyczny spadek tego wskaźnika w powiecie jarocińskim od 2019 roku, chociaż gmina Żerków była wyjątkiem, gdzie średnia zmiana wskaźnika w tym okresie wyniosła 0,33.

Jeśli chodzi o saldo migracji, najtrudniejsza sytuacja ponownie wystąpiła w Gminie Jaraczewo, gdzie wskaźnik salda migracji wyniósł -5,88. Średnia wartość tego wskaźnika wśród gmin powiatu jarocińskiego wyniosła -1,39. Duże zróżnicowanie wskaźników migracji wynika m.in. z różnego stopnia skomunikowania poszczególnych gmin, dostępności miejsc pracy oraz jakości infrastruktury społecznej. Średnia wartość wskaźnika salda migracji w województwie wielkopolskim wyniosła 0,58, co w zestawieniu z ujemnym saldem migracji w powiecie jarocińskim i Gminie Jaraczewo świadczy o niższej atrakcyjności osiedleńczej tego regionu.

Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela.

Tab. 24. Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w Gminie Jaraczewo w latach 2019-2023 na tle powiatu i województwa

JST	przyrost naturalny na 1000 mieszkańców		saldo migracji na 1000 mieszkańców	
	2023 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2019 r.	2023 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2019 r.
województwo wielkopolskie	-2,18	-0,78	0,58	0,04
powiat jarociński	-2,86	-0,63	-1,39	0,36
Gmina Jaraczewo	-5,49	-1,19	-5,88	0,01
Gmina Jarocin	-2,66	-0,67	0,66	0,67
Gmina Kotlin	-4,29	-1,11	-4,29	-1,44
Gmina Żerków	-0,72	0,33	-5,32	0,42

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Grupą istotnie wpływającą na rozwój demograficzny oraz gospodarczy danego obszaru są osoby w wieku kreatywnym (25-34 lat). Grupa ta jest szczególnie istotna ze względu na wysokie prawdopodobieństwo założenia rodziny przez jej przedstawicieli w relatywnie niedługim czasie oraz wyboru „miejsca do życia”, rozumianego jako kwestię zakupu mieszkania oraz podjęcie stałej pracy. W Gminie Jaraczewo w latach 2019-2023 udział osób w wieku kreatywnym zmniejszył się z 15,67% do 12,57%, co oznacza spadek udziału tej grupy o prawie 20%. Podobne zjawisko wystąpiło w powiecie jarocińskim, gdzie udział osób w tej grupie wiekowej zmniejszył się o ponad 16% w tym samym okresie.

Obok osób w wieku kreatywnym równie istotną grupą, wpływającą na sytuację demograficzną i gospodarczą danego obszaru, są osoby w wieku poprodukcyjnym. Wysoki udział seniorów w danej społeczności wiąże się z koniecznością zwiększenia wydatków w takich obszarach jak zdrowie czy usługi społeczne oraz koniecznością dostosowania infrastruktury i sektora usług społecznych do ich potrzeb. W Gminie Jaraczewo w latach 2019-2023 liczba osób w wieku poprodukcyjnym w relacji do ludności w wieku produkcyjnym wzrosła z 22,8% do 26,7%, co oznacza wzrost o ponad 17%. W związku z tym Gmina zmagą się z problemem starzenia się społeczeństwa, co stanowi wyzwanie zarówno w aspekcie społecznym, jak i gospodarczym, wpływając na rynek pracy oraz system emerytalny i opiekę zdrowotną.

W województwie wielkopolskim wskaźnik liczby osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do osób w wieku produkcyjnym wzrósł o prawie 14% w analizowanym okresie, osiągając jednak wartość wyższą niż w Gminie Jaraczewo, zarówno w 2019, jak i 2023 roku. W powiecie jarocińskim wskaźnik ten w 2023 roku wyniósł 28,8%, co stanowiło wynik wyższy niż w Gminie Jaraczewo oraz województwie wielkopolskim. Takie rozbieżności wskazują, że dynamika zjawiska starzenia się społeczeństwa jest zróżnicowana w zależności od poziomu administracyjnego, co może wynikać z odmiennych trendów migracyjnych, zróżnicowanej struktury demograficznej oraz różnego tempa odpływu młodych mieszkańców do większych ośrodków miejskich. Nadal jednak wskaźniki te są bardziej korzystne dla Gminy Jaraczewo w porównaniu do średniej powiatu.

Szczegółowe dane prezentuje poniższa tabela.

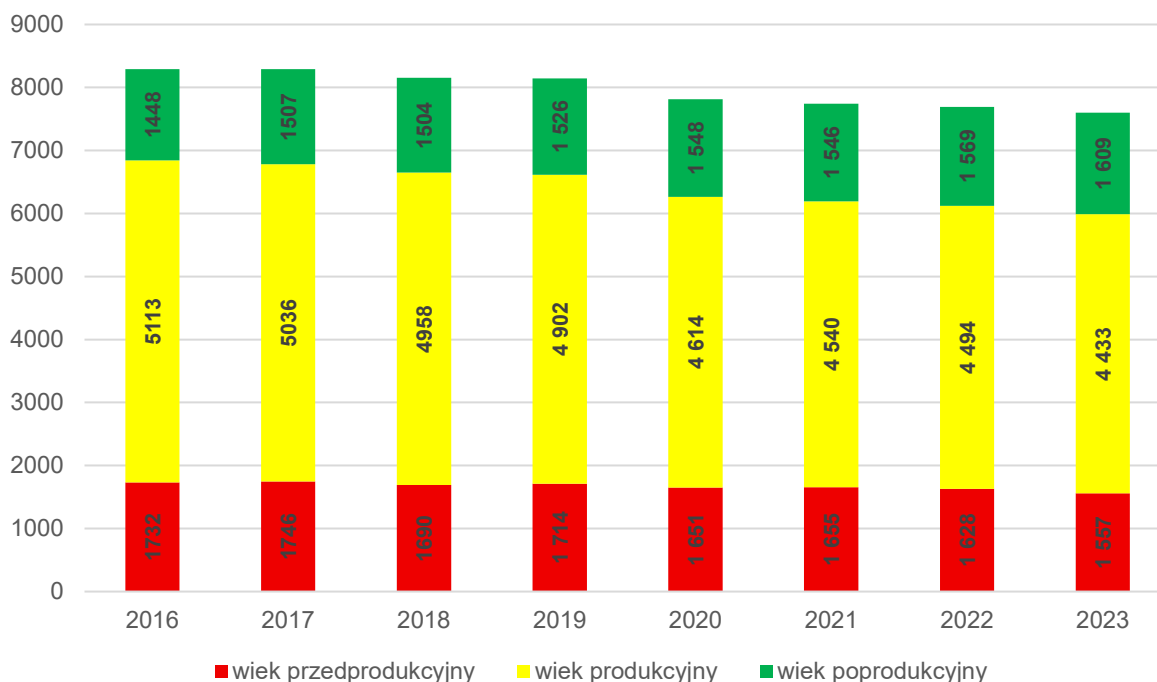
Tab. 25. Wskaźniki demograficzne dla Gminy Jaraczewo w 2019 i 2023 roku na tle powiatu i województwa

JST	mieszkańcy w wieku 25-34 lat w stosunku do ludności ogółem (%)			ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym (%)		
	2019	2023	dynamika	2019	2023	dynamika
województwo wielkopolskie	14,46	12,83	89%	25,20	28,70	114%
powiat jarociński	14,70	12,31	84%	24,50	28,80	118%
Gmina Jaraczewo	15,67	12,57	80%	22,80	26,70	117%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że w latach 2016-2023 w Gminie Jaraczewo zmniejszyła się liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym oraz produkcyjnym. W 2016 roku liczba osób w wieku przedprodukcyjnym wynosiła 1 732, natomiast w 2023 roku spadła do 1 557, co oznacza spadek o ponad 10%. Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym również wykazywała tendencję malejącą – z 5 113 osób w 2016 roku do 4 433 osób w 2023 roku, czyli spadła o blisko 13%. W odróżnieniu od tej tendencji, liczba osób w wieku poprodukcyjnym systematycznie rosła – z 1 448 osób w 2016 roku do 1 609 osób w 2023 roku, co stanowi wzrost o 11%. W 2023 roku liczba osób starszych przekroczyła liczbę dzieci i młodzieży, co stanowi ważny punkt zwrotny. Ta zmiana demograficzna stanowi istotne wyzwanie dla lokalnej społeczności i gospodarki, wymagając dostosowania polityki społecznej do potrzeb rosnącej liczby seniorów.

Szczegółowe dane dotyczące liczebności poszczególnych grup wiekowych prezentuje poniższa rycina.

Ryc. 27. Struktura ludności w Gminie Jaraczewo w latach 2016-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

4.2. Kapitał społeczny

Kapitał społeczny stanowi termin z pogranicza ekonomii i socjologii. Rozumieć go należy jako element procesu produkcji i życia w zorganizowanym społeczeństwie, którego wartość opiera się na wzajemnych relacjach i zaufaniu jednostek. Dzięki kapitałowi społecznemu, ludzie mogą osiągać większe korzyści ekonomiczne. Uważa się, że występuje silna korelacja pomiędzy poziomem kapitału społecznego, a produktywnością gospodarki.

Żłobki i przedszkola

Rola żłobków oraz przedszkoli w lokalnej społeczności polega na umożliwieniu rodzicom szybszego powrotu na rynek pracy, w związku ze zwolnieniem ich z konieczności sprawowania opieki nad dziećmi, a także na wzajemnej integracji dzieci, co korzystnie wpływa na budowanie kapitału społecznego.

Na terenie Gminy Jaraczewo funkcjonuje jedna placówka sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3. Żłobek publiczny prowadzony przez Gminę zlokalizowany jest w Jaraczewie przy ul. Topolowej 45A i oferuje miejsca dla 32 dzieci. Placówka działa od poniedziałku do piątku w godzinach 7:00–17:00. Żłobek został odpowiednio przystosowany do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami oraz tych wymagających szczególnej opieki.

Na terenie Gminy Jaraczewo funkcjonuje opieka przedszkolna realizowana w ramach dwóch publicznych przedszkoli, trzech publicznych oddziałów przedszkolnych oraz dwóch przedszkoli niepublicznych. Największą placówką pod względem liczby dzieci jest Publiczne Przedszkole „Niezapominajka” w Jaraczewie, do którego uczęszcza 122 dzieci, podzielonych na pięć grup – co daje średnio około 24 dzieci w grupie. Mniejszą, choć również znaczącą placówką jest Publiczne Przedszkole w Rusku. Placówka ta obejmuje opieką 61 dzieci zorganizowanych w trzech grupach. Kolejną placówką jest Niepubliczne Przedszkole w Górze z oddziałem w Panience, do którego uczęszcza 37 dzieci podzielonych na dwie grupy.

W pozostałych placówkach przedszkolnych tj. w Niepublicznym Przedszkolu w Noskowie, oddziale przedszkolnym w Szkole Podstawowej im. Powstańców Wlkp. w Górze, oddziale przedszkolnym w Szkole Podstawowej im. Janusza Korczaka w Noskowie oraz oddziale przedszkolnym w Szkole Podstawowej im. E. Estkowskiego w Wojciechowie, opieką objęte jest odpowiednio 16, 13, 7 i 7 dzieci. Placówki przedszkolne na terenie Gminy Jaraczewo działają w godzinach od 6:30 do 16:00 w przypadku przedszkoli publicznych, natomiast oddziały przedszkolne w szkołach funkcjonują w krótszym wymiarze czasowym, zapewniając codzienną opiekę i edukację dla najmłodszych mieszkańców.

Poniższa tabela przedstawia wykaz przedszkoli działających na terenie Gminy Jaraczewo oraz podstawowe dane na ich temat.

Tab. 26. Przedszkola na terenie Gminy Jaraczewo w 2024 roku

Nazwa przedszkola	Liczba dzieci	Liczba grup	Średnia wielkość grupy	Godziny otwarcia
Publiczne Przedszkole w Rusku	61	3	20	7:00-16:00
Publiczne Przedszkole "Niezapominajka" w Jaraczewie	122	5	24	6:30-16:00
Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej im. Powstańców Wlkp. w Górze	13	1	13	7:45-12:55
Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej im. Janusza Korczaka w Noskowie	7	1	7	8:00-13:00
Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej im E. Estkowskiego w Wojciechowie	7	1	7	8:00-13:00
Niepubliczne Przedszkole w Noskowie	16	1	16	7:30-14:30
Niepubliczne Przedszkole w Górze z oddziałem w Panience	37	2	18,5	7:30-13:30

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Gminy Jaraczewo.

W latach 2019-2024 miesięczny koszt utrzymania jednego dziecka w przedszkolu gminnym w Gminie Jaraczewo wzrósł z 633,83 zł w roku szkolnym 2019/2020 do 1 072,26 zł w roku szkolnym 2023/2024, co oznacza wzrost o około 69%. W tym samym okresie liczba dzieci z terenu Gminy Jaraczewo uczęszczających do przedszkoli zlokalizowanych w innych gminach wahała się od 15 do 19 osób. Jednocześnie odnotowano spadek liczby dzieci z innych gmin korzystających z przedszkoli na terenie Gminy Jaraczewo – z 11 osób w roku szkolnym 2019/2020 do 8 osób w roku szkolnym 2023/2024.

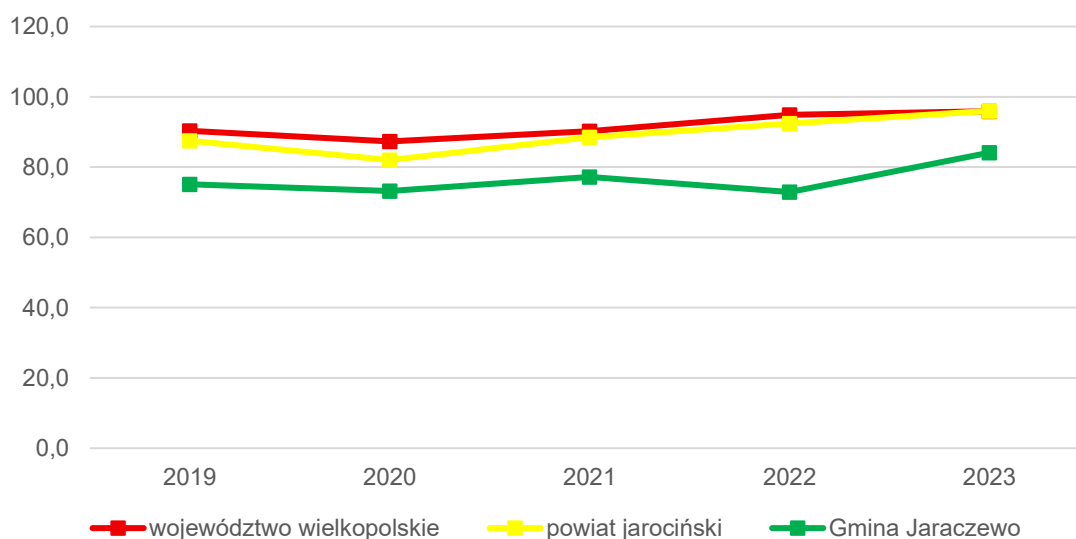
Tab. 27. Funkcjonowanie placówek przedszkolnych w Gminie Jaraczewo w latach 2019-2024

		2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024
Liczba dzieci z terenu gminy w przedszkolach na terenie innych gmin	os.	19	15	19	18	16
Liczba dzieci z terenu innych gmin w przedszkolach na terenie gminy	os.	11	13	10	8	8
Miesięczny koszt utrzymania 1 dziecka w przedszkolu gminnym	zł	633,83	672,79	733,20	793,75	1 072,26

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Gminy Jaraczewo.

W latach 2019-2023 udział dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w Gminie Jaraczewo wykazywał niewielkie wahania. W 2019 roku wskaźnik ten wynosił 75,1%, a w 2020 roku obniżył się do 73,2%. W kolejnych latach ponownie wzrósł – do 77,2% w 2021 roku, by w 2022 roku spaść do 72,9%. W 2023 roku nastąpił wyraźny wzrost udziału dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, osiągając poziom 84,1%, co stanowi najwyższą wartość w analizowanym okresie. Mimo poprawy wskaźnik ten nadal pozostaje niższy niż średnia w regionie. W powiecie jarocińskim udział dzieci objętych opieką przedszkolną wzrósł z 87,5% w 2019 roku do 96,0% w 2023 roku, a w województwie wielkopolskim z 90,3% do 95,9%. Niższy poziom uczestnictwa w wychowaniu przedszkolnym w Gminie Jaraczewo w porównaniu do średnich regionalnych może wpływać na ograniczone możliwości rozwojowe najmłodszych mieszkańców oraz stanowić wyzwanie dla lokalnej polityki edukacyjnej.

Szczegółowe dane dotyczące odsetka dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym przedstawia poniższa rycina.

Ryc. 28. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogóle dzieci w wieku 3-5 lat w Gminie Jaraczewo na tle powiatu i województwa w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Szkoły

Dostęp do dobrej edukacji stanowi jeden z głównych filarów rozwoju społeczno-gospodarczego jednostki. Jest to również czynnik szczególnie istotny dla rozwoju dzieci, a co za tym idzie – lokalnej społeczności. Szkoły, oprócz funkcji edukacyjnej, odpowiedzialne są również za kształtowanie postaw moralnych podopiecznych poprzez monitorowanie ich zachowań, angażowanie do pracy w grupach oraz tworzenie warunków do wzajemnej integracji i socjalizacji.

W 2024 roku na terenie Gminy Jaraczewo funkcjonowało pięć publicznych szkół podstawowych, zlokalizowanych w Jaraczewie, Górze, Noskowie, Rusku i Wojciechowie. W tym czasie uczęszczało do nich łącznie 601 uczniów. Największą placówką była Szkoła Podstawowa im. Bohaterów Armii Poznań w Jaraczewie, do której uczęszczało 174 uczniów w ramach 10 oddziałów, przy średniej wielkości oddziału wynoszącej 17 osób. Kolejne pod względem liczby uczniów były szkoły w Górze (136 uczniów, 7 oddziałów) oraz w Rusku (124 uczniów, 8 oddziałów). W szkołach w Noskowie i Wojciechowie kształciło się odpowiednio 85 i 82 uczniów, co przy liczbie oddziałów wynoszącej po 8 w każdej placówce przekładało się na najniższą średnią wielkość oddziału – od 10 do 11 osób. W żadnej ze szkół nie prowadzono zmianowego systemu pracy. Liczba etatów nauczycielskich wahała się od 12,85 w Noskowie do 21,53 w Jaraczewie, co było związane z wielkością szkół i liczbą klas.

Dane dotyczące szkół podstawowych przedstawia poniższa tabela.

Tab. 28. Szkoły podstawowe na terenie Gminy Jaraczewo w roku szkolnym 2023/2024

Nazwa szkoły	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnia wielkość oddziału	Liczba etatów nauczycieli
Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Górze	136	7	19	13,26
Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Noskowie	85	8	11	12,85
Szkoła Podstawowa im. Bohaterów Armii Poznań w Jaraczewie	174	10	17	21,53
Szkoła Podstawowa im. Ewarysta Estkowskiego w Wojciechowie	82	8	10	13,47
Szkoła Podstawowa im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Rusku	124	8	16	15,69

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Gminy Jaraczewo.

Infrastruktura sportowa i dydaktyczna jest ważnym elementem jakości bazy oświatowej w szkołach podstawowych Gminy Jaraczewo. W większości placówek funkcjonują sale gimnastyczne w dobrym stanie technicznym, które umożliwiają realizację zajęć wychowania fizycznego. Wyjątek stanowią Szkoła Podstawowa w Wojciechowie oraz Szkoła Podstawowa w Rusku, gdzie obiekty sportowe wymagają remontu, co może ograniczać komfort i bezpieczeństwo użytkownika. Spośród wszystkich szkół tylko Szkoła Podstawowa w Rusku posiada specjalistyczną pracownię językową. Żadna z placówek nie prowadzi klas profilowanych o charakterze sportowym, dwujęzycznym ani integracyjnym.

We wszystkich szkołach dostępny jest monitoring wizyjny, co podnosi poziom bezpieczeństwa uczniów. W każdej placówce funkcjonuje świetlica zapewniająca opiekę pozalekcyjną, przy czym czas jej pracy jest zróżnicowany (najdłużej działa świetlica w Jaraczewie – od 6:30 do 16:00). We wszystkich szkołach, z wyjątkiem Jaraczewa, uczniowie mają do dyspozycji indywidualne szafki. Sprzęt multimedialny i komputerowy stanowi ważne uzupełnienie bazy dydaktycznej. Największą liczbę komputerów do użytku uczniów posiada szkoła w Górze (35 sztuk), natomiast najmniej – placówka w Rusku (12 sztuk). Wszystkie szkoły dysponują projektorami multimedialnymi, których liczba waha się od 4 do 8 na szkołę. W zakresie wsparcia psychologicznego we wszystkich placówkach zatrudniony jest psycholog – w wymiarze od 1/4 etatu w Wojciechowie do pełnego etatu w Noskowie i Rusku. Opiekę medyczną w formie gabinetu pielęgniarskiego prowadzą trzy szkoły – w Noskowie, Jaraczewie i Rusku – przy czym wymiar godzin jest zróżnicowany. Parking dla kadry i rodziców dostępny jest przy czterech z pięciu szkół podstawowych na terenie gminy. Wyjątek stanowi Szkoła Podstawowa w Górze, przy której nie funkcjonuje parking.

Tab. 29. Stan bazy dydaktycznej w szkołach na terenie Gminy Jaraczewo w 2024 roku

Nazwa szkoły:	Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wlkp. w Górze	Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Noskowie	Szkoła Podstawowa im. Bohaterów Armii Poznań w Jaraczewie	Szkoła Podstawowa im. Ewarysta Estkowskiego w Wojciechowie	Szkoła Podstawowa im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Rusku
Liczba sal lekcyjnych (szt.)	10	10	12	8	10
Rodzaj i stan obiektów sportowych / sal gimnastycznych	sala gimnastyczna stan dobry	sala gimnastyczna stan dobry	sala gimnastyczna stan dobry	boisko do remontu	sala gimnastyczna do remontu
Pracownie językowe	nie	nie	nie	nie	tak
Klasy dwujęzyczne / sportowe / integracyjne	nie	nie	nie	nie	nie
Komputery do użytku uczniów (szt.)	35	15	24	15	12
Projektory multimedialne (szt.)	5	4	8	5	7
Kamery - monitoring szkolny	tak	tak	tak	tak	tak
Szafki dla każdego ucznia	tak	tak	nie	tak	tak

Świetlice (godziny otwarcia)	tak 11.15-15.15	tak 13:00-14:00	tak 6.30-16.00	tak 12:00-15:00	tak 7.00-15.00
Parkingi dla kadry / rodziców	nie	tak	tak	tak	tak
Gabinet pielęgniarki / stomatologiczny	nie	tak 3 godz./tyg.	tak 8 godz./tyg.	nie	tak 8.00-11.00
Wsparcie psychologa	Tak – 1/2 etatu	Tak – 1 etat	Tak – 1/2 etatu	Tak – 1/4 etatu	Tak – 1 etat

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Gminy Jaraczewo.

W latach 2019-2024 liczba uczniów szkół podstawowych w Gminie Jaraczewo, wliczając dzieci z klas „0”, wykazywała tendencję spadkową. Na początku analizowanego okresu, w roku szkolnym 2019/2020, do szkół na terenie Gminy uczęszczało 752 uczniów, natomiast w kolejnych latach liczba ta obniżyła się do 641 w roku szkolnym 2022/2023. W ostatnim roku objętym analizą (2023/2024) odnotowano niewielki wzrost do 652 uczniów. Jednocześnie w tym samym okresie zmieniała się liczba dzieci z terenu Gminy Jaraczewo uczęszczających do szkół podstawowych znajdujących się poza jej obszarem. Liczba takich uczniów wahała się od 48 osób w roku szkolnym 2021/2022 do 67 osób w roku szkolnym 2019/2020, wskazując na stabilny, choć nieco spadkowy trend. Taka sytuacja może świadczyć o preferencjach rodziców związanych z ofertą edukacyjną, standardem infrastruktury lub dogodniejszą lokalizacją szkół w sąsiednich gminach.

Szczegółowe dane prezentuje poniższa tabela.

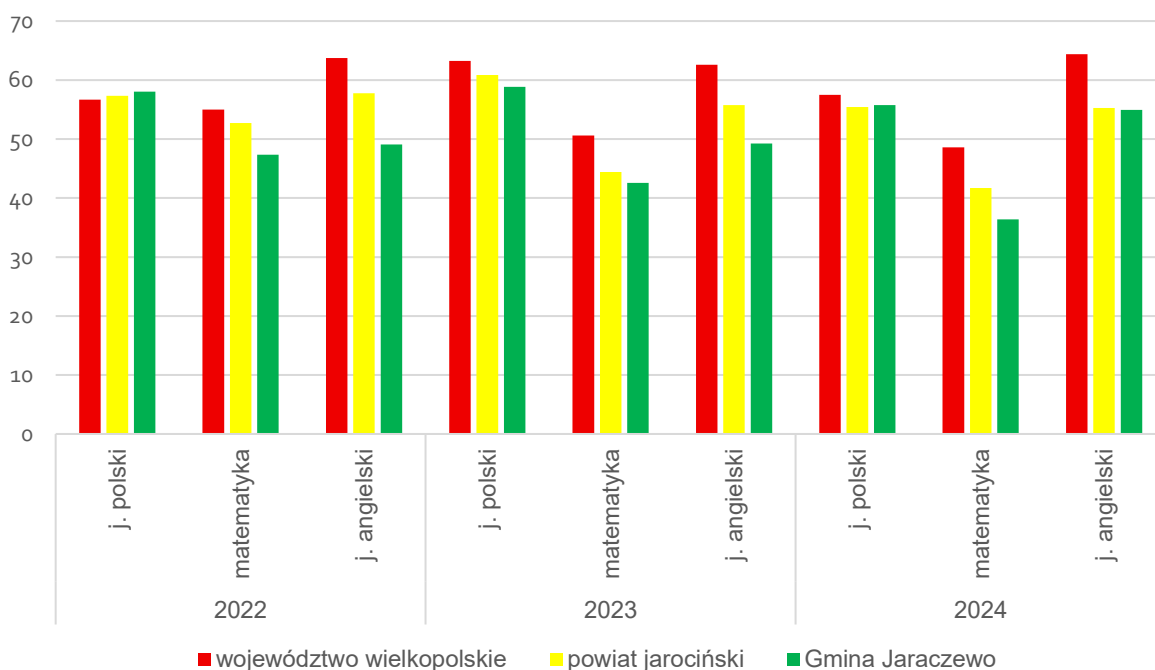
Tab. 30. Liczba uczniów zamieszkujących Gminę Jaraczewo uczęszczająca do szkół na terenie Gminy w latach 2019-2024

	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024
Łączna liczba uczniów uczęszczających do szkół na terenie gminy wraz z klasami "0"	752	739	649	641	652
Liczba uczniów z terenu gminy, uczęszczających do szkół na terenie innych gmin	67	64	48	60	53

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Gminy Jaraczewo.

Podstawowym celem rozwoju edukacji oraz bazy edukacyjnej w danej jednostce jest zwiększenie jej skuteczności, rozumianej jako rozwój wiedzy i kompetencji uczniów. Najczęściej stosowaną formą weryfikacji ich postępów edukacyjnych są testy, egzaminy i sprawdziany wewnętrzne oraz zewnętrzne. Podstawowy test jakiemu poddawani są uczniowie szkół podstawowych w całej Polsce jest test ósmoklasisty, przeprowadzany pod koniec edukacji podstawowej. W celu zdiagnozowania efektów nauczania w szkołach podstawowych w Gminie Jaraczewo zdecydowano się na porównanie średnich wyników z egzaminu ósmoklasisty w Gminie, powiecie jarocińskim oraz województwie wielkopolskim.

Jak wskazuje poniższa rycina, największym wyzwaniem dla uczniów przystępujących do egzaminu ósmoklasisty w Gminie Jaraczewo w latach 2022–2024 była matematyka. Wyniki z tego przedmiotu pozostawały systematycznie niższe niż średnie rezultaty osiągnięte przez uczniów w powiecie jarocińskim oraz w województwie wielkopolskim. W 2022 roku średni wynik z matematyki wyniósł 47,35%, natomiast w 2023 roku obniżył się do 42,59%, a w 2024 roku spadł jeszcze bardziej, osiągając 36,4%, co było wynikiem zdecydowanie niższym od średnich wartości w regionie. W przypadku języka polskiego uczniowie z Gminy Jaraczewo w 2022 i 2023 roku uzyskali wyniki wyższe niż średnia powiatowa i wojewódzka (odpowiednio 58,05% i 58,83%), natomiast w 2024 roku odnotowano spadek do 55,74%, który uplasował wyniki nieco poniżej średniej województwa. Z kolei wyniki egzaminu z języka angielskiego w latach 2022-2023 były istotnie niższe niż w jednostkach porównawczych. W obu latach średni rezultat wynosił około 49%, podczas gdy średnie wojewódzkie i powiatowe przekraczały 55-62%. W 2024 roku nastąpiła poprawa. Uczniowie uzyskali wynik 54,92%, co zbliżyło rezultaty do średnich w powiecie jarocińskim, choć wciąż były one wyraźnie niższe od średniej wojewódzkiej.

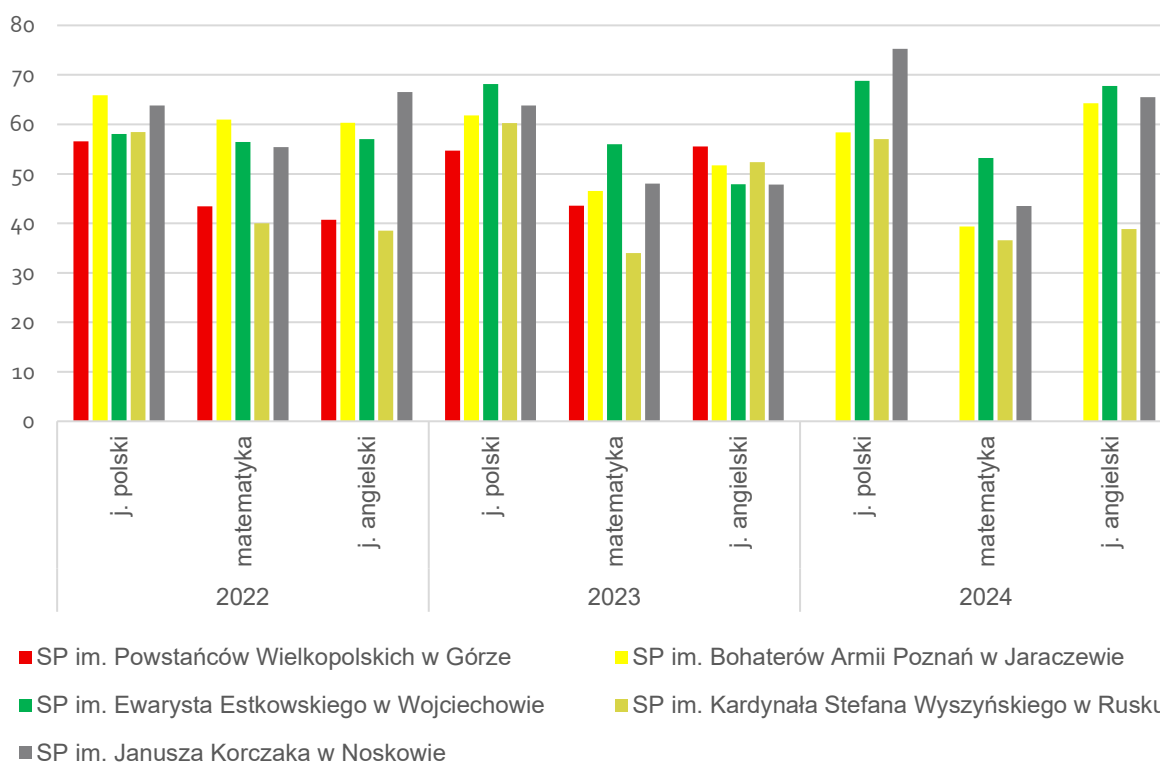

Ryc. 29. Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie Jaraczewo w latach 2022-2024 na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych mapa.wyniki.edu.pl (dostęp 04.07.2025 r.).

Analiza wyników egzaminu ósmoklasisty w latach 2022-2024 w poszczególnych szkołach podstawowych Gminy Jaraczewo wskazuje na istotne zróżnicowanie rezultatów pomiędzy placówkami. Najwyższe wyniki z języka polskiego w większości lat osiągnęli uczniowie Szkoły Podstawowej im. Janusza Korczaka w Noskowie, gdzie w 2024 roku średni rezultat wyniósł 75,25%, a w poprzednich latach kształtował się na poziomie ok. 63-64%. Na szczególną uwagę zasługuje również Szkoła Podstawowa im. Ewarysta Estkowskiego w Wojciechowie, której uczniowie w 2023 i 2024 roku osiągnęli wysokie wyniki z języka polskiego – odpowiednio 68,17% i 68,8%. W przypadku matematyki wyniki były zdecydowanie bardziej zróżnicowane. Najlepsze rezultaty w 2022 roku uzyskali uczniowie Szkoły Podstawowej im. Bohaterów Armii Poznań w Jaraczewie (60,94%) oraz Szkoły Podstawowej w Wojciechowie (56,42%), podczas gdy w SP w Rusku i Górze osiągnęto niższe średnie (od 40% do 43%). W 2023 i 2024 roku wyniki matematyki spadły w większości szkół – szczególnie w placówce

w Rusku, gdzie w 2024 roku średni wynik wyniósł jedynie 36,57%. Egzamin z języka angielskiego cechował się największym rozrzutem wyników między szkołami i latami. Najwyższe średnie rezultaty osiągnęli uczniowie Szkoły Podstawowej w Noskowie (np. 66,55% w 2022 roku i 65,5% w 2024 roku). W pozostałych szkołach wyniki były bardziej zmienne, w tym relatywnie niskie rezultaty w Szkole w Rusku, gdzie w 2024 roku wyniosły 38,86%, co było jednym z najniższych rezultatów w Gminie Jaraczewo. Dane te świadczą o występowaniu utrzymujących się różnic pomiędzy poszczególnymi placówkami, zarówno w zakresie średnich wyników z poszczególnych przedmiotów, jak i w odniesieniu do stabilności osiągniętych rezultatów na przestrzeni kolejnych lat. Dla roku 2024 w przypadku Szkoły Podstawowej im. Powstańców Wielkopolskich w Górze nie były dostępne kompletne dane egzaminacyjne, co uniemożliwia pełne porównanie wyników tej placówki w ostatnim okresie analizy.

Ryc. 30. Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie Jaraczewo w latach 2022-2024 w podziale na szkoły

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych mapa.wyniki.edu.pl (dostęp 04.07.2025 r.).

Istotnym czynnikiem wpływającym na edukację uczniów są różnorodne projekty edukacyjne, konkursy oraz wsparcie oferowane uczniom ze specjalnymi potrzebami. W ostatnich latach w szkołach znajdujących się na terenie Gminy Jaraczewo realizowano i organizowano m.in. następujące inicjatywy:

- projekty edukacyjne: w placówkach oświatowych Gminy Jaraczewo wdrażany był rządowy program Laboratoria Przyszłości, który umożliwił doposażenie szkół w nowoczesne pomoce dydaktyczne oraz sprzęt multimedialny. Dzięki temu uczniowie mogą rozwijać kompetencje techniczne i cyfrowe w oparciu o innowacyjne metody nauczania;
- zawody sportowe: szkoły organizowały liczne imprezy sportowe o charakterze wewnętrznym, takie jak turnieje unihokeja i tenisa stołowego, Mistrzostwa Miasta i Gminy Jaraczewo w piłce nożnej halowej, a także rozgrywki piłki plażowej.

Uczniowie uczestniczyli również w zawodach zewnętrznych o zasięgu powiatowym i wojewódzkim m.in. w rozgrywkach piłki siatkowej, piłki nożnej, unihokeja i tenisa stołowego. W ramach aktywizacji sportowej szkoły brały udział w ogólnopolskim projekcie Pho3nix Active School;

- konkursy: dzieci i młodzież z gminnych szkół regularnie biorą udział w konkursach międzynarodowych, ogólnopolskich i regionalnych. Do najważniejszych inicjatyw należą Międzynarodowy Konkurs Matematyczny Kangur, Ogólnopolski Turniej Wiedzy Pożarniczej, Konkurs Pięknego Czytania, Konkurs Taneczny, a także liczne konkursy tematyczne i przedmiotowe organizowane przez instytucje oświatowe i samorządowe. Uczniowie odnoszą sukcesy m.in. I miejsce w konkursie Bank Przyszłości, laureat Wojewódzkiego Konkursu Geograficznego, wyróżnienia w konkursie #MisjaWolnaPolska, a także wysokie lokaty w konkursach wiedzy przyrodniczej i języka polskiego.

Szkoły w Gminie Jaraczewo zapewniają również rozbudowane formy wsparcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. W placówkach prowadzone są zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, dydaktyczno-wyrównawcze, zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne, rewalidacyjne oraz indywidualne konsultacje z pedagogiem specjalnym, pedagogiem szkolnym i psychologiem. Tak szeroka oferta wsparcia umożliwia dostosowanie procesu dydaktycznego do zróżnicowanych potrzeb i możliwości uczniów, sprzyjając wyrównywaniu szans edukacyjnych oraz wszechstronnemu rozwojowi dzieci i młodzieży.

W latach 2019-2024 systematycznie rosła wartość wydatków ponoszonych przez Gminę Jaraczewo w ramach działu 801, obejmującego oświatę i wychowanie. W 2019 roku wydatki ogółem w tym dziale wynosiły 10,97 mln zł, a w 2024 roku osiągnęły poziom 19,33 mln zł, co oznacza wzrost o ponad 76%. Zdecydowaną większość stanowiły wydatki bieżące, które zwiększyły się z 10,5 mln zł w 2019 roku do 19,11 mln zł w 2024 roku. Najwyższą wartość wydatki majątkowe osiągnęły w 2021 roku (3,1 mln zł), kiedy stanowiły około 20% wszystkich wydatków w dziale 801. W kolejnych latach poziom wydatków inwestycyjnych obniżył się – w 2023 roku nie poniesiono wydatków majątkowych, a w 2024 roku ich wartość wyniosła 214 tys. zł. Wraz ze wzrostem wydatków ogółem rosła także wysokość subwencji oświatowej – z 7,81 mln zł w 2019 roku do 12,87 mln zł w 2024 roku. Jednak z uwagi na wyższą dynamikę wzrostu kosztów utrzymania oświaty, różnica pomiędzy wydatkami a subwencją pozostała istotna i wahała się od 3,16 mln zł w 2019 roku do 6,46 mln zł w 2024 roku. Stan ten dobrze ilustruje wskaźnik stopnia pokrycia wydatków w dziale 801 przez subwencję oświatową – w analizowanym okresie jego wartość spadła z 71% w 2019 roku do najniższego poziomu 53% w 2021 roku, a w 2024 roku wzrosła do 67%. Oznacza to, że znaczna część kosztów funkcjonowania oświaty pokrywana jest z budżetu własnego Gminy.

Tab. 31. Wydatki w dziale oświata i wychowanie w Gminie Jaraczewo w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
WYDATKI OGÓŁEM	10 971 151	11 547 828	15 093 110	15 811 203	15 264 445	19 328 743
Wydatki bieżące	10 510 285	10 806 008	11 990 330	13 645 832	15 264 445	19 114 643
Wydatki majątkowe	460 865	741 820	3 102 780	2 165 371	0,00	214 099
SUBWENCJA OŚWIATOWA	7 810 951	7 895 291	8 052 325	8 864 562	9 595 155	12 869 472
Różnica między subwencją oświatową a wydatkami w dziale 801	3 160 200	3 652 537	7 040 785	6 946 641	5 669 290	6 459 271
Stopień pokrycia	71%	68%	53%	56%	63%	67%

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Gminy Jaraczewo.

Kultura i sport

Kultura w lokalnej społeczności pełni m.in. funkcje: integracyjną, edukacyjną, komunikacyjną, tożsamościową, rozrywkową, twórczą, ekonomiczną czy społeczną. Szczególnie istotne z punktu widzenia jednostki samorządu terytorialnego są funkcje społeczne, związane z regulacją norm, obyczajów i kodów kulturowych, a zatem wpływające na kształtowanie kapitału społecznego oraz funkcje integracyjne, przez które rozumieć należy zdolność kultury do tworzenia poczucia wspólnoty poprzez tworzenie wspólnych przeżyć i doświadczeń. Dodatkowo, kultura pełni ważną rolę poprzez dostarczanie lokalnym społecznościom możliwości spędzania wolnego czasu, wzbogaconego o elementy twórcze, innowacyjne lub edukacyjne.

Działania na rzecz kultury w Gminie Jaraczewo opierają się na przekonaniu, że lokalna aktywność społeczna ma istotne znaczenie dla budowania więzi między mieszkańcami. Kluczową rolę pełni Gminny Ośrodek Kultury z siedzibą przy ul. Kolejowej 4 w Jaraczewie, który stanowi centrum inicjatyw kulturalnych i edukacyjnych. GOK organizuje zajęcia edukacyjno-artystyczne dla dzieci i młodzieży, wspiera uzdolnionych mieszkańców, promuje lokalne środowiska twórcze i współpracuje z organizacjami społecznymi działającymi na terenie Gminy. Kalendarz wydarzeń cyklicznych obejmuje kilka imprez, które stały się rozpoznawalnym elementem życia społeczno-kulturalnego. Szczególną rolę odgrywają Dni Ziemi Jaraczewskiej, corocznie organizowane pod koniec czerwca. Wydarzenie ma formułę trzydniowego święta łączącego koncerty gwiazd, animacje rodzinne, pokazy artystyczne, a także Igrzyska Kół Gospodyń Wiejskich i zawody sportowo-pożarnicze. Impreza przyciąga licznych gości i integruje mieszkańców całej Gminy. Drugim wydarzeniem o unikalnym charakterze jest Święto Parówki, odbywające się w sierpniu we współpracy z lokalnymi zakładami przetwórstwa mięsnego i Kołami Gospodyń Wiejskich. Podczas imprezy mieszkańcy mogą degustować regionalne potrawy z parówek, uczestniczyć w konkursach kulinarnych i sportowych, uczestniczyć w biegu i rajdzie rowerowym, a także

oglądać pokazy musztry wojskowej. Wydarzenie pełni również funkcję charytatywną – w ostatnich latach prowadzone były zbiórki na rzecz mieszkańców potrzebujących wsparcia. Obok największych festynów w kalendarzu kulturalnym Gminy Jaraczewo znajdują się także dożynki gminne, zlot zabytkowych samochodów i cykl spotkań „Dorośle Dzieci Mają Głos”, których celem jest prezentacja twórczości lokalnych artystów i integracja międzypokoleniowa. Szeroka oferta GOK obejmuje również warsztaty tematyczne, zajęcia taneczne i muzyczne, a także działania promujące aktywność twórczą mieszkańców w każdym wieku.

Infrastruktura kulturalna koncentruje się wokół Gminnego Ośrodka Kultury w Jaraczewie, w którym funkcjonuje sala widowiskowa po remoncie – miejsce koncertów, konkursów, spotkań grup tematycznych i wydarzeń integracyjnych dla seniorów oraz lokalnych organizacji. Uzupełnieniem jest nowa scena widowiskowa w parku w Jaraczewie, wykorzystywana do organizacji koncertów, wydarzeń rozrywkowych i konkursów artystycznych.

Należy również wspomnieć o Bibliotece Publicznej Gminy Jaraczewo z siedzibą główną przy ul. Kolejowej 7 i Filią w Górze przy ul. Nowowiejskiej 1a. To nowoczesne budynki odpowiadające na potrzeby społeczności lokalnej. Biblioteka główna posiada dwie kondygnacje z oddziałem i czytelnią dla dorosłych i odrębna dla dzieci i młodzieży. W budynku znajduje się również bardzo rozbudowana Izba Regionalna w której regularnie odbywają się spotkania dotyczące lokalnej historii. Oprócz tego w jednym z pomieszczeń znajduje się Pracownia Orange z nowoczesnym sprzętem komputerowym, goglami VR, konsolami do gier, drukarkami 3D i ploterem laserowy, a także maszynami do szycia. Z pracowni na co dzień korzysta wielu mieszkańców Gminy. Filia Góra to nowo wybudowany budynek z czytelnią na dachu i ścieżką edukacyjną. Miejsce to stało się centrum kulturalnym miejscowości. Biblioteka organizuje około 60 wydarzeń rocznie, wśród których na stałe do kalendarza wpisały się takie eventy jak: Rodzinny rajd rowerowy Odjazdowy Bibliotekarz, wakacyjne podchody, noc w bibliotece, Narodowe Czytanie, spotkania autorskie, prozdrowotne i różnego rodzaju warsztaty. Biblioteka współpracuje z wszystkimi szkołami na terenie Gminy, przedszkolami, Domem dziecka, Ośrodkiem wychowawczym dla których organizuje regularne zajęcia. Przy bibliotece działają również kluby: „Aktywny Senior” „Dyskusyjny Klub Książki” oraz „Manualne Mamy”.

Infrastruktura sportowa i kulturalna na terenie Gminy Jaraczewo obejmuje obiekty o zróżnicowanym standardzie i stopniu wykorzystania. Ważne miejsce w tej sieci zajmują kompleksy boisk wielofunkcyjnych Orlik 2012. Orlik w Rusku, po przeprowadzonym remoncie, jest intensywnie użytkowany – odbywają się tu zajęcia szkolne, turnieje, zawody dla Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych oraz treningi grup młodzieżowych Gminnego Klubu Sportowego Jaraczewo. Mieszkańcy mogą również korzystać z obiektu indywidualnie. Kompleks wyposażony jest w boiska do piłki nożnej, siatkówki, koszykówki i tenisa ziemnego oraz budynek szatniowo-gospodarczy. Orlik w Jaraczewie znajduje się w gorszym stanie technicznym – planowana jest wymiana nawierzchni boisk i modernizacja oświetlenia. Pomimo potrzeby remontu, obiekt pozostaje istotnym miejscem aktywności. Służy prowadzeniu zajęć szkolnych, treningów drużyn młodzieżowych i seniorskiej GKS Jaraczewo, a także rozgrywkom piłkarskiej ligi wiejskiej organizowanej przez LZS.

Gmina dysponuje również stadionami piłkarskimi. Stadion miejski w Jaraczewie pełni funkcję głównego boiska piłkarskiego, na którym rozgrywane są mecze drużyn młodzieżowych i seniorskich GKS Jaraczewo oraz organizowane są biegi jaraczewskie. Obiekt wymaga jednak modernizacji, obejmującej m.in. renowację płyty boiska i trybun oraz budowę oświetlenia. Stadion w Noskowie jest miejscem zawodów strażackich i treningów młodzieży, jednak również wymaga gruntownego remontu. Boisko w Goli ze względu na zły stan techniczny zostało wyłączone z użytkowania – planowana jest jego przebudowa oraz budowa

zaplecza i infrastruktury towarzyszącej. Zaplecze sportowe uzupełniają sale gimnastyczne zlokalizowane przy szkołach. Nowe i dobrze wyposażone obiekty funkcjonują w Noskowie i Górze, gdzie odbywają się zajęcia lekcyjne, zawody oraz wynajem dla zorganizowanych grup mieszkańców. Sale w Jaraczewie i Rusku wymagają wymiany parkietów, choć wciąż pełnią ważną funkcję w organizacji zajęć sportowych i treningów drużyn młodzieżowych.

Dla młodszych mieszkańców dostępne są także place zabaw, skatepark w Jaraczewie (przeznaczony do remontu i rozbudowy o nowe urządzenia) oraz boiska poliuretanowe, w tym boisko przy stadionie w Jaraczewie, niedawno wyremontowane i wykorzystywane głównie do rekreacji.

Całość tej bazy stanowi ważny potencjał dla rozwoju oferty rekreacyjnej, sportowej i kulturalnej Gminy, choć część obiektów wymaga modernizacji lub gruntownej przebudowy.

Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo stanowi fundament stabilności i rozwoju. Zapewnia mieszkańcom poczucie ochrony, wpływa na ich zdrowie i dobrostan, sprzyja współpracy, angażowaniu się w życie wspólnoty oraz pozytywnie wpływa na rozwój gospodarczy i społeczny JST.

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 14 ustawy o samorządzie gminnym, do zadań własnych gminy należy zapewnienie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli, a także realizacja zadań z zakresu ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej.

Na terenie Gminy Jaraczewo funkcjonuje utworzony w 2023 roku komisariat policji zlokalizowany przy ul. Kolejowej 9 w Jaraczewie. Obecność lokalnego komisariatu pozytywnie wpływa na bezpieczeństwo mieszkańców, skracając czas reakcji służb w sytuacjach kryzysowych. W komisariacie służbę pełni 8 funkcjonariuszy. Policjanci nie tylko dbają o porządek publiczny, ale również aktywnie uczestniczą w życiu lokalnej społeczności. Odpowiadają za zabezpieczanie wydarzeń rozrywkowych i kulturalnych organizowanych lub współorganizowanych przez Gminę Jaraczewo.

Z danych Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa wynika, że zgłoszenia na terenie Gminy Jaraczewo dotyczą przede wszystkim nieprawidłowo zaparkowanych aut, wałęsających się bezpańskich psów, przekraczania dozwolonych prędkości, aktów wandalizmu i niewłaściwej infrastruktury drogowej. Zjawiska te mogą być częściowo efektem dużego natężenia ruchu samochodowego, a także ograniczonej liczby miejsc parkingowych, niewystarczającej infrastruktury sprzyjającej bezpieczeństwu oraz niskiej świadomości mieszkańców w zakresie obowiązujących zasad i ochrony przestrzeni publicznej.

Na terenie Gminy Jaraczewo funkcjonuje 14 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, które wspierają PSP w działaniach ratunkowych. Jednostki OSP w Jaraczewie oraz w Noskowie ujęte zostały w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym (KSRG), w związku z czym ich rejonem operacyjnym jest cały teren powiatu jarocińskiego. Dla pozostałych jednostek OSP terenem operacyjnym pozostaje obszar Gminy Jaraczewo. Jednostki OSP biorą udział m.in. w zabezpieczaniu imprez masowych, a także organizują pokazy sprzętu ratowniczego i kursy pierwszej pomocy.

Poniższa tabela przedstawia wykaz jednostek OSP w Gminie Jaraczewo

Tab. 32. Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej na terenie Gminy Jaraczewo

Nazwa jednostki	Lokalizacja	Ujęcie KSRG	w
OSP Jaraczewo	Jaraczewo	tak	
OSP Nosków	Nosków	tak	
OSP Cerekwica Stara	Cerekwica Stara	nie	
OSP Gola	Gola	nie	
OSP Góra	Góra	nie	
OSP Łobez	Łobez	nie	
OSP Łobzowiec	Łobzowiec	nie	
OSP Panienka	Panienka	nie	
OSP Parzęczew	Parzęczew	nie	
OSP Rusko	Rusko	nie	
OSP Suchorzewko	Suchorzewko	nie	
OSP Wojciechowo	Wojciechowo	nie	
OSP Zalesie	Zalesie	nie	
OSP Strzyżewko	Strzyżewko	nie	

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Gminy Jaraczewo i danych Krajowego Rejestru Sądowego.

Na terenie Gminy Jaraczewo funkcjonuje rozbudowany system monitoringu wizyjnego, obejmujący kluczowe lokalizacje o największym natężeniu ruchu i aktywności mieszkańców. Monitoring prowadzony jest m.in. na stadionie miejskim w Jaraczewie, targowisku gminnym, rynku, w parku oraz przy obelisku w Jaraczewie. Kamery obsługiwane są przez pracowników Urzędu Gminy i mają na celu zwiększenie bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej oraz ochronę nowej infrastruktury przed aktami wandalizmu.

Dodatkowo, systemem monitoringu objęte są stadion w Noskowie oraz stacja uzdatniania wody w Jaraczewie. Ważną część nadzoru stanowią kamery zainstalowane w placówkach oświatowych – pięciu szkołach podstawowych, żłobku w Jaraczewie oraz na kompleksach sportowych Orlik w Jaraczewie i Rusku. W tych miejscach za obsługę monitoringu odpowiadają dyrektorzy poszczególnych jednostek. Lokalizacje objęte systemem wybrano z uwagi na ich publiczny charakter, częste organizowanie wydarzeń oraz potrzebę zapewnienia bezpieczeństwa użytkownikom i ochrony wyposażenia przed zniszczeniem.

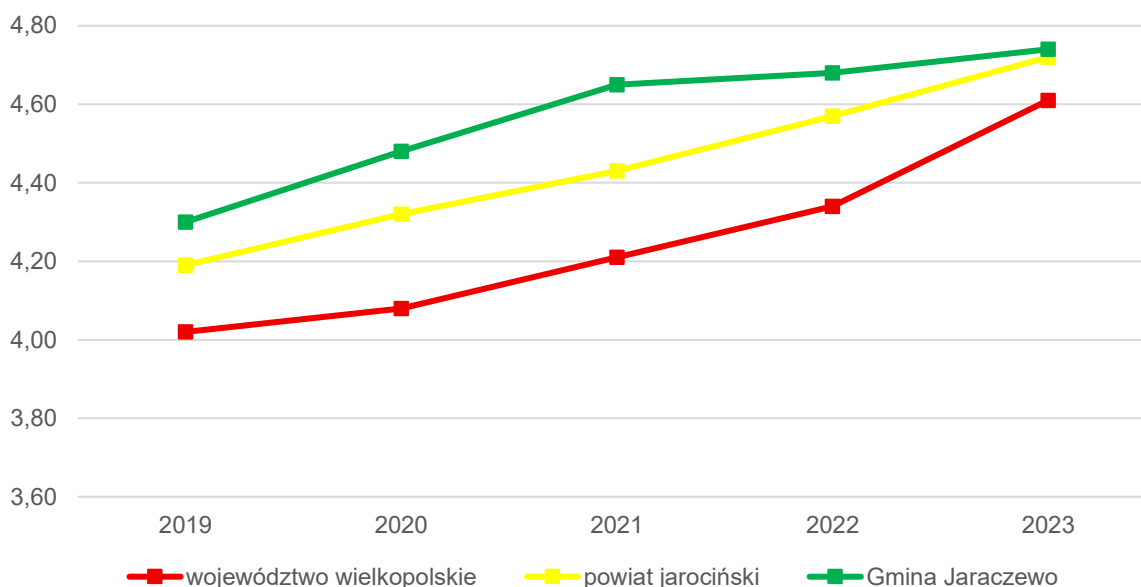
Otoczenie zewnętrzne i wewnętrzne

Jednym z elementów otoczenia wewnętrznego gminy są organizacje pozarządowe działające na jej obszarze. Ich liczba odzwierciedlać może także stopień zaangażowania społecznego w sprawy publiczne. W celu analizy stanu sektora NGO-sów (*ang. Non-governmental organization*) w Gminie Jaraczewo zdecydowano się na przeliczenie liczby

fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 000 mieszkańców oraz porównanie sytuacji Gminy z obszarem powiatu jarocińskiego i województwa wielkopolskiego.

W latach 2019-2023 w województwie wielkopolskim oraz w powiecie jarocińskim odnotowano stabilny wzrost wskaźnika liczby organizacji pozarządowych (NGO) w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Na terenie Gminy Jaraczewo wskaźnik ten również wykazywał systematyczny wzrost w całym analizowanym okresie – z poziomu 4,30 w 2019 roku do 4,74 w 2023 roku, co oznacza wzrost o około 10%. Na tle regionu Gmina Jaraczewo osiągała wartości wskaźnika wyższe od średnich dla województwa wielkopolskiego, a jednocześnie zbliżone do poziomu notowanego w powiecie jarocińskim. Dla porównania, w 2023 roku średnia wartość wskaźnika wynosiła 4,61 w województwie wielkopolskim i 4,72 w powiecie jarocińskim. Stały wzrost liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na liczbę mieszkańców świadczy o rozwijającym się potencjale społecznym oraz rosnącej aktywności obywatelskiej na terenie Gminy Jaraczewo.

Szczegółowe dane prezentuje poniższa rycina.

Ryc. 31. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 tys. mieszkańców w Gminie Jaraczewo na tle powiatu i województwa w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na terenie Gminy Jaraczewo działają liczne organizacje pozarządowe, z których najliczniejszą grupę stanowią kluby sportowe, koła gospodyń wiejskich oraz jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej. Celem działalności tych organizacji jest diagnozowanie i zaspokajanie potrzeb lokalnej społeczności. Ich aktywność przyczynia się do wzrostu znaczenia sektora obywatelskiego w kształtowaniu polityki społecznej oraz angażowania mieszkańców w sprawy lokalne. W efekcie, organizacje te odgrywają kluczową rolę w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego.

Tab. 33. Organizacje pozarządowe na terenie Gminy Jaraczewo

Nazwa	Miejscowość
Gminny Klub Sportowy Jaraczewo	ul. Jarocińska 1, Jaraczewo
Klub Abstynenta "FENIKS"	ul. Kolejowa 7, Jaraczewo
Klub Strzelectwa Sportowego "SNAJPER"	ul. Golska, Jaraczewo
Oddział Miejsko - Gminny Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP w Jaraczewie	ul. Topolowa 2/B, Jaraczewo
Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów O/Jarocin K. Nr 11 w Jaraczewie	ul. Okrężna 24, Nosków
Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe Na Rzecz Rozwoju Wsi Nosków "NOSKOWIACY" w Noskowie	ul. Szkolna 28, Nosków
Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe "GÓRKA" w Górze	ul. Jarocińska 6, Góra
Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Ziemi Jaraczewskiej	ul. Rynek 5, Jaraczewo
Stowarzyszenie OD NOWA	Cerekwica Nowa 3
Szkolny Związek Sportowy	ul. Jarocińska 10, Jaraczewo
Zrzeszenie Gminne Ludowe Zespoły Sportowe	ul. Jarocińska 1, Jaraczewo
Związek Harcerstwa Polskiego	ul. Kolejowa 7, Jaraczewo
Ludowy Klub Sportowy „Olimpia”	Strzyżewko 16, Jaraczewo
Stowarzyszenie "Gościnna Dąbrowa"	Dąbrowa 10
Stowarzyszenie Miłośników Historii Góry	ul. Jarocińska 10, Góra
Stowarzyszenie Przyjaciół Domu Dziecka w Górze "Domostwo"	ul. Jarocińska 2, Góra
Jaraczewskie Stowarzyszenie Wędkarskie "JSW Panienska"	ul. Jaraczewska 23, Goła

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowego Rejestru Sądowego.

Szczególną rolę w życiu społeczności lokalnych odgrywają koła gospodyń wiejskich (KGW). Jak wskazuje ustawa o kołach gospodyń wiejskich stanowią one dobrowolne, niezależne od administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego, samorządną społeczną organizację mieszkańców wsi, wspierającą rozwój przedsiębiorczości na wsi i aktywnie działającą na rzecz środowisk wiejskich. Odgrywają one również kluczową rolę w propagowaniu lokalnych tradycji i zwyczajów. Według danych Krajowego Rejestru Kół Gospodyń Wiejskich w Gminie Jaraczewo działa 19 Kół Gospodyń Wiejskich, które aktywnie przyczyniają się do rozwoju społeczności wiejskich i są to:

- Koło Gospodyń Wiejskich w Strzyżewku,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Łowęcicach,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Cerekwicy Starej,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Łobzowcu,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Bielejewie,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Brzostowie,
- Koło Gospodyń Wiejskich Zalesie,
- Koło Gospodyń Wiejskich Łobez,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Górze,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Parzęczewie,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Panience,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Suchorzewku,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Noskowie,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Goli,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Wojciechowie,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Łukaszewie,
- Koło Gospodyń Wiejskich Rusko,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Niedźwiadach,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Jaraczewie.

Na terenie Gminy Jaraczewo działają również liczne kółka rolnicze. Zgodnie z ustawą o kółkach rolniczych są one samorządnymi organizacjami społecznymi producentów rolnych, które działają na rzecz rozwoju gospodarstw i środowisk wiejskich. Ich głównym celem jest wspieranie inicjatyw służących poprawie warunków produkcji rolniczej, rozwoju przedsiębiorczości i wzmacnianiu więzi społecznych na obszarach wiejskich. Kółka rolnicze od wielu lat odgrywają istotną rolę w integracji mieszkańców, pielęgnowaniu tradycji i upowszechnianiu wiedzy rolniczej. Według dostępnych danych na terenie Gminy Jaraczewo działa 16 kółek rolniczych, aktywnie uczestniczących w życiu lokalnych społeczności. Są to:

- Kółko Rolnicze Gola,
- Kółko Rolnicze Łobez,
- Kółko Rolnicze Strzyżewko,
- Kółko Rolnicze w Bielejewie,
- Kółko Rolnicze w Brzostowie,
- Kółko Rolnicze w Cerekwicy Nowej,
- Kółko Rolnicze w Cerekwicy Starej,

- Kółko Rolnicze w Górze,
- Kółko Rolnicze w Jaraczewie,
- Kółko Rolnicze w Łobzowcu,
- Kółko Rolnicze w Noskowie,
- Kółko Rolnicze w Panience,
- Kółko Rolnicze w Parzęczewie,
- Kółko Rolnicze w Porębie,
- Kółko Rolnicze w Zalesiu,
- Kółko Rolnicze Wojciechowo.

Obok istniejących organizacji pozarządowych, warto także zwrócić uwagę na formy partycypacji społecznej w zarządzaniu jednostką samorządu terytorialnego. Zarządzanie w sposób deliberatywny umożliwia uwzględnienie interesów wielu grup społecznych, co z kolei w sposób znaczący wpływa na jakość życia mieszkańców. W Gminie Jaraczewo, pomimo braku takich ciał jak Rada Seniorów, Rada Młodzieżowa czy Budżet Partycypacyjny, działania na rzecz integracji społecznej oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi są wciąż wspierane.

Instrumentem służącym kształtowaniu polityki współpracy z organizacjami pozarządowymi jest program współpracy Gminy Jaraczewo z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Zgodnie z treścią przedmiotowego programu w 2025 roku przedmiotem współpracy Gminy Jaraczewo z podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego jest realizacja zadań wymienionych w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, a w szczególności:

- wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i sportu,
- przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym,
- działalności na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka oraz promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy.

Gmina Jaraczewo, w ramach przynależności do Lokalnej Grupy Działania „Lider Zielonej Wielkopolski”, jest objęta Lokalną Strategią Rozwoju na lata 2023-2027. LGD obejmuje zasięgiem trzynaście gmin: Brodnica, Czempień, Dominowo, Jaraczewo, Mosina, Jarocin, Kotlin, Krzykosy, Kórnik, Książ Wielkopolski, Śrem, Środa Wielkopolska, Zaniemyśl. W ramach strategii LGD realizowane będą trzy kluczowe cele:

- rozwój gospodarczy LGD,
- poprawa dostępności i jakości infrastruktury społecznej,
- rozwój społeczny mieszkańców obszaru LGD.

Gmina Jaraczewo posiada trzy gminy partnerskie: Leuna w Niemczech, Bilina w Czechach oraz Nowowołyńsk w Ukrainie. Współpraca z tymi samorządami ma charakter międzynarodowy i koncentruje się przede wszystkim na działaniach na rzecz młodzieży, wymianie doświadczeń oraz dzieleniu się dobrymi praktykami w zakresie rozwoju lokalnego. Relacje partnerskie obejmują m.in. organizację wizyt studyjnych, wspólne przedsięwzięcia edukacyjne oraz projekty promujące integrację i wzajemne poznawanie kultur. Dzięki tym kontaktom Gmina Jaraczewo aktywnie uczestniczy w budowaniu międzynarodowej współpracy samorządowej.

4.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Opieka zdrowotna stanowi element istotnie wpływający na jakość życia oraz przewidywaną długość życia. Dostęp do dobrej opieki zdrowotnej wpływać może pozytywnie również na rozwój gospodarczy, poprzez ograniczenie negatywnych skutków chorób i kontuzji oraz związane z tym zwiększenie poczucia bezpieczeństwa wśród lokalnej społeczności. Mając na uwadze występujące w Polsce zjawisko starzenia się społeczeństwa służba zdrowia odgrywa też znaczną rolę w związku ze szczególnym popytem na jej usługi wśród seniorów.

Na terenie Gminy Jaraczewo działają m.in. następujące podmioty medyczne:

- indywidualna praktyka pielęgniarska Agnieszka Świdurska gabinet pielęgniarki środowiskowej,
- indywidualna praktyka położnej Sabina Wojcicka,
- niepubliczny zakład opieki zdrowotnej „Dentysta” poradnia ortodontyczna,
- niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Zdrowia w Rusku s.c.
- niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Zdrowia w Jaraczewie s.c.
- poradnia ginekologiczna prowadzona przez Szpital Powiatowy w Jarocinie.

Najbliższym szpitalem dla mieszkańców Gminy Jaraczewo jest Szpital Powiatowy w Jarocinie, zlokalizowany przy ul. Szpitalnej 1, około 15 km na wschód od Jaraczewa. Średni czas dojazdu samochodem wynosi około 16 minut. Pod tym samym adresem znajduje się również najbliższa stacja pogotowia ratunkowego. Na terenie Gminy dostępne są także trzy apteki (dwie zlokalizowane w Jaraczewie oraz jedna w Rusku), które umożliwiają mieszkańcom zakup niezbędnych leków oraz wyrobów medycznych.

W Gminie Jaraczewo, oprócz podstawowej opieki zdrowotnej realizowanej przez lokalne przychodnie, prowadzone są również programy profilaktyczne i diagnostyczne, których celem jest wczesne wykrywanie chorób oraz promocja zdrowego stylu życia wśród mieszkańców. Wśród działań profilaktycznych szczególne znaczenie mają bezpłatne badania przesiewowe, takie jak mammografia skierowana do kobiet w określonych grupach wiekowych. Badania te realizowane są we współpracy z wyspecjalizowanymi placówkami, w tym Ośrodkiem Profilaktyki i Epidemiologii Nowotworów „OPEN” w Poznaniu, NZOZ „LARGO” w Poznaniu oraz NS ZOZ „Diagnostyk” Szyński & Kwiecień z Zielonej Góry. Mieszkańcy Gminy mogą również korzystać z profilaktyki nowotworów jelita grubego, w tym bezpłatnych badań na obecność krwi utajonej. Ważnym uzupełnieniem oferty profilaktycznej jest badanie poziomu PSA w kierunku wczesnego wykrywania raka prostaty u mężczyzn. Dodatkowo na terenie Gminy prowadzone są bezpłatne badania wzroku, realizowane m.in. przez TOP-OPTYKA. Regularne akcje diagnostyczne oraz edukacyjne przyczyniają się do budowania świadomości zdrowotnej mieszkańców i zwiększania szans na wczesne rozpoznanie chorób. Programy zdrowotne wspierane przez Gminę Jaraczewo oraz współpracujące podmioty stanowią istotny element polityki zdrowotnej i profilaktycznej, której celem jest poprawa jakości życia oraz ochrona zdrowia lokalnej społeczności.

Obok opieki zdrowotnej, równie istotną rolę w samorządzie terytorialnym odgrywa pomoc społeczna. Pełni ona funkcje związane ze wsparciem osób potrzebujących, prowadzeniem prewencji poprzez działania profilaktyczne oraz reintegracją osób, które z różnych przyczyn narażone są na zjawisko wykluczenia społecznego. Polityka społeczna odgrywa również istotną rolę w stabilizowaniu sytuacji społeczno-gospodarczej, zwłaszcza w kontekście przeciwdziałania takim zjawiskom jak bezrobocie czy ubóstwo.

Polityka społeczna Gminy Jaraczewo realizowana jest w oparciu o Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2017-2025, która wyznacza kluczowe kierunki działań wspierających rozwój lokalnej społeczności i poprawę jakości życia mieszkańców. Na jej podstawie Gmina podejmuje szereg inicjatyw mających na celu przeciwdziałanie bezrobociu, ubóstwu i uzależnieniom oraz ograniczanie ich negatywnych skutków. Istotnym obszarem jest także wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży, szczególnie poprzez zapewnienie im dostępu do edukacji, opieki i bezpiecznego środowiska. Ważnym elementem działań jest również utrzymywanie osób starszych i niepełnosprawnych w ich środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym. Strategia kładzie także duży nacisk na rozwój kapitału społecznego i ludzkiego poprzez integrację środowisk, wzmocnienie więzi sąsiedzkich i wspieranie lokalnych inicjatyw obywatelskich.

Na terenie Gminy Jaraczewo podstawowym podmiotem odpowiedzialnym za realizację usług społecznych jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaraczewie, zlokalizowany przy ul. Jarocińskiej 7. Jego działalność obejmuje świadczenia pieniężne i niepieniężne, pracę socjalną, wsparcie rodzin w trudnej sytuacji życiowej oraz organizację usług opiekuńczych dla osób niesamodzielnych. Współpracę w tym zakresie prowadzi również Spółdzielnia Socjalna „Arka” z Gostynia, która realizuje usługi opiekuńcze na rzecz mieszkańców Gminy.

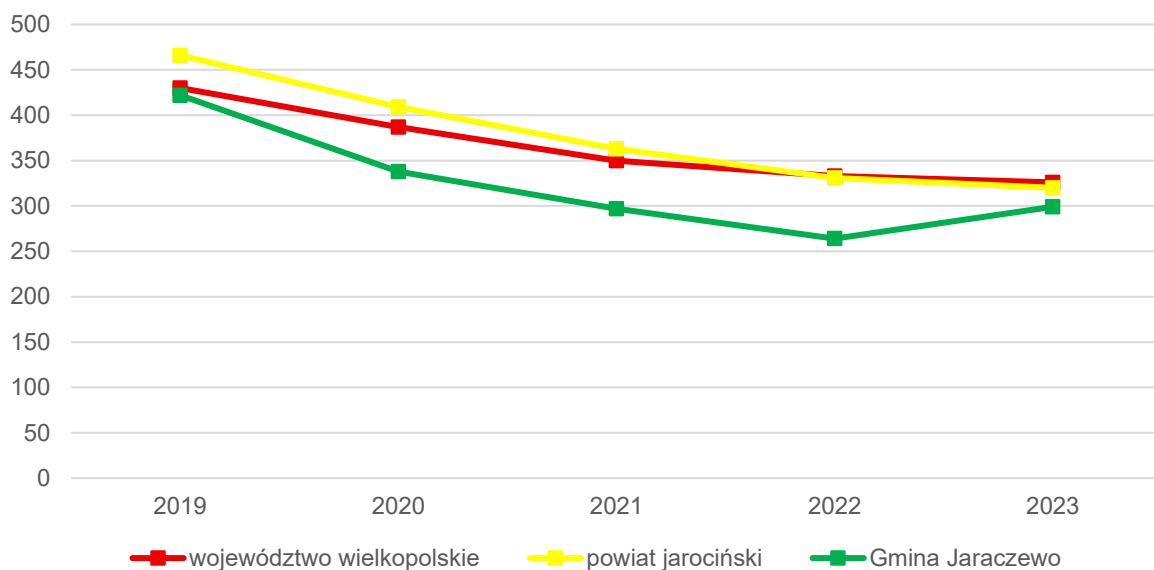
Tab. 34. Usługi opiekuńcze prowadzone przez Spółdzielnię Socjalną „Arka” w miejscu zamieszkania

Usługi w miejscu zamieszkania	2020	2021	2022	2023	2024
Opiekuńcze	10	16	14	12	10

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Gminy Jaraczewo.

W latach 2019-2023 liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców zmniejszyła się w Gminie Jaraczewo z 422 osób w 2019 roku do 299 osób w 2023 roku. Oznacza to spadek wskaźnika o blisko 29% w analizowanym okresie. Dla porównania, w powiecie jarocińskim wskaźnik ten obniżył się z 466 do 320, a w województwie wielkopolskim z 430 do 326 osób na 10 tys. ludności. Choć dynamika spadku w Gminie Jaraczewo była zbliżona do obserwowanej w regionie, należy podkreślić, że w całym analizowanym okresie wskaźnik liczby beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców pozostawał niższy niż średnia dla powiatu jarocińskiego i województwa wielkopolskiego.

Szczegółowe dane przedstawia poniższa rycina.

Ryc. 32. Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Jaraczewo na tle powiatu i województwa w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na moment opracowywania dokumentu Gmina Jaraczewo nie posiada aktualnego Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Jaraczewo, będącego podstawowym narzędziem planowania działań w obszarze polityki mieszkaniowej. Jednocześnie Gmina Jaraczewo nie dysponuje żadnymi lokalami socjalnymi, co ogranicza możliwości wsparcia osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji materialnej lub życiowej. Warto jednak zaznaczyć, że od 2022 roku na terenie Gminy funkcjonuje 14 mieszkań wspomaganych, które pełnią istotną rolę w zapewnianiu wsparcia mieszkaniowego osobom potrzebującym, w tym seniorom i osobom z niepełnosprawnościami. Lokale te stanowią element działań na rzecz integracji społecznej i poprawy jakości życia mieszkańców wymagających szczególnej opieki i wsparcia.

Tab. 35. Liczba mieszkań wspomaganych w zasobie Gminy Jaraczewo w latach 2020-2024

	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba mieszkań wspomaganych	0	0	14	14	14

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Gminy Jaraczewo.

Spis tabel

Tab. 1. Wydatki w dziale transport i łączność w latach 2019-2023 w Gminie Jaraczewo (tys. zł).....	75
Tab. 2. Najważniejsze inwestycje infrastrukturalne zrealizowane na terenie Gminy Jaraczewo w 2023 roku.....	75
Tab. 3. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego w Gminie Jaraczewo.....	80
Tab. 4. Ruch budowlany w Gminie Jaraczewo w latach 2019-2023 na tle średniej gmin powiatu jarocińskiego.....	82
Tab. 5. Wykaz obiektów nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków województwa wielkopolskiego na terenie Gminy Jaraczewo.....	83
Tab. 6. Charakterystyka wód powierzchniowych na terenie Gminy Jaraczewo.....	89
Tab. 7. Charakterystyka wód podziemnych na terenie Gminy Jaraczewo.....	90
Tab. 8. Złoża kopalin na terenie Gminy Jaraczewo.....	92
Tab. 9. Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Jaraczewo.....	94
Tab. 10. Struktura indywidualnych źródeł ciepła na terenie Gminy Jaraczewo w 2024 roku.....	99
Tab. 11. Stan gospodarki odpadami w Gminie Jaraczewo w latach 2020-2024.....	100
Tab. 12. Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w gminach powiatu jarocińskiego w latach 2019-2023.....	101
Tab. 13. Podmioty działające na terenie Gminy Jaraczewo na koniec 2023 r. według sekcji PKD.....	102
Tab. 14. Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych w Gminie Jaraczewo na tle powiatu jarocińskiego.....	105
Tab. 15. Struktura bezrobotnych w powiecie jarocińskim w 2024 roku (stan na 30 czerwca 2024 r.).....	107
Tab. 16. Zestawienie głównych kategorii dochodów i wydatków Gminy Jaraczewo w latach 2019-2023 (zł).....	109
Tab. 17. Dochody podatkowe Gminy Jaraczewo w latach 2019-2023.....	113
Tab. 18. Projekty dofinansowane z Funduszy Europejskich.....	115
Tab. 19. Inwestycje w Gminie Jaraczewo zrealizowane przy dofinansowaniu z Rządowego Funduszu Polski Ład.....	117
Tab. 20. Zmiany liczby ludności w gminach powiatu jarocińskiego w latach 2019-2023.....	120
Tab. 21. Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w Gminie Jaraczewo w latach 2019-2023 na tle powiatu i województwa.....	121
Tab. 22. Wskaźniki demograficzne dla Gminy Jaraczewo w 2019 i 2023 roku na tle powiatu i województwa.....	122
Tab. 23. Przedszkola na terenie Gminy Jaraczewo w 2024 roku.....	124
Tab. 24. Funkcjonowanie placówek przedszkolnych w Gminie Jaraczewo w latach 2019-2024.....	125
Tab. 25. Szkoły podstawowe na terenie Gminy Jaraczewo w roku szkolnym 2023/2024.....	126
Tab. 26. Stan bazy dydaktycznej w szkołach na terenie Gminy Jaraczewo w 2024 roku.....	127
Tab. 27. Liczba uczniów zamieszkujących Gminę Jaraczewo uczęszczająca do szkół na terenie Gminy w latach 2019-2024.....	128
Tab. 28. Wydatki w dziale oświata i wychowanie w Gminie Jaraczewo w latach 2019-2024.....	132
Tab. 29. Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej na terenie Gminy Jaraczewo.....	135
Tab. 30. Organizacje pozarządowe na terenie Gminy Jaraczewo.....	137
Tab. 31. Usługi opiekuńcze prowadzone przez Spółdzielnię Socjalną „Arka” w miejscu zamieszkania.....	141
Tab. 32. Liczba mieszkań wspomaganych w zasobie Gminy Jaraczewo w latach 2020-2024.....	142

Spis rycin

Ryc. 1. Położenie Gminy Jaraczewo na tle województwa wielkopolskiego i powiatu jarocińskiego	72
Ryc. 2. Odległości od centrum Jaraczewa pokonywane samochodem osobowym w ciągu 30 minut (dane orientacyjne)	73
Ryc. 3. Sieć drogowa na terenie Gminy Jaraczewo	74
Ryc. 4. Podział województwa wielkopolskiego na obszary funkcjonalne	78
Ryc. 5. Pokrycie terenu Gminy Jaraczewo	79
Ryc. 6. Zasięg przestrzenny miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w Gminie Jaraczewo	81
Ryc. 7. Rozmieszczenie zabytków wpisanych do rejestru zabytków na terenie Gminy Jaraczewo	86
Ryc. 8. Szlaki rowerowe na terenie Gminy Jaraczewo	87
Ryc. 9. Sieć hydrologiczna i obszary zagrożenia powodzią na terenie Gminy Jaraczewo	90
Ryc. 10. Analiza ryzyka w zakresie zagrożenia niedoborem zasobów wodnych w Gminie Jaraczewo	95
Ryc. 11. Energia wiatru w Polsce w kWh/(m ² /rok) na wysokości 10 i 30 metrów	96
Ryc. 12. Średnie roczne sumy usłonecznienia w Polsce	96
Ryc. 13. Mapa rozkładu gęstości ziemskiego strumienia ciepłego na obszarze Polski	97
Ryc. 14. Udział korzystających z instalacji sieciowych w Gminie Jaraczewo w 2023 roku na tle powiatu i województwa	98
Ryc. 15. Porównanie liczby podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON w latach 2019-2023 działających na terenie Gminy Jaraczewo	103
Ryc. 16. Liczba podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Jaraczewo na tle średniej dla gmin powiatu i województwa w latach 2019-2023	104
Ryc. 17. Użytkowanie gospodarstw rolnych oraz użytków rolnych na terenie Gminy Jaraczewo w 2020 roku	105
Ryc. 18. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Jaraczewo na tle średniej gmin powiatu i województwa w latach 2019-2023	107
Ryc. 19. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie jarocińskim i województwie wielkopolskim na tle kraju w latach 2019-2023	109
Ryc. 20. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Jaraczewo na tle powiatu i województwa na latach 2019-2023	110
Ryc. 21. Wykonanie budżetu Gminy Jaraczewo w latach 2019-2023	111
Ryc. 22. Dochody własne na 1 mieszkańca w Gminie Jaraczewo na tle powiatu i województwa w latach 2019-2023	112
Ryc. 23. Struktura dochodów Gminy Jaraczewo w latach 2019-2023	113
Ryc. 24. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Jaraczewo na tle powiatu i województwa	114
Ryc. 25. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Jaraczewo na lata 2025-2034	118
Ryc. 26. Gęstość zaludnienia w powiecie jarocińskim w 2023 roku	119
Ryc. 27. Struktura ludności w Gminie Jaraczewo w latach 2016-2023	123
Ryc. 28. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogóle dzieci w wieku 3-5 lat w Gminie Jaraczewo na tle powiatu i województwa w latach 2019-2023	125
Ryc. 29. Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie Jaraczewo w latach 2022-2024 na tle powiatu i województwa	129

Ryc. 30. Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie Jaraczewo w latach 2022-2024 w podziale na szkoły	130
Ryc. 31. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 tys. mieszkańców w Gminie Jaraczewo na tle powiatu i województwa w latach 2019-2023.....	136
Ryc. 32. Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Jaraczewo na tle powiatu i województwa w latach 2019-2023.....	142

Załącznik nr 2: Wzór ankiety

ANKIETA

Strategia Rozwoju Gminy Jaraczewo na lata 2026-2035

Szanowni Państwo,

W związku z podjęciem prac nad przygotowaniem Strategii Rozwoju Gminy, zwracamy się z prośbą o wypełnienie ankiety. Ankieta jest anonimowa.

Dziękujemy Państwu za udział w zbieraniu danych, Państwa opinia i uwagi pomogą zaplanować działania, niezbędne do rozwoju naszej Gminy!

Część I

Proszę o wpisanie znaku X w odpowiednie pola poniższej tabeli. W przyjętej skali 1 oznacza ocenę najniższą, natomiast 5 ocenę najwyższą, *nie dotyczy/nie mam zdania* nie jest zaliczane do średniej.

OBSZAR: SPOŁECZEŃSTWO						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy/ nie mam zdania	1	2	3	4	5
aktywność mieszkańców na rzecz Gminy (np. stowarzyszenia, wolontariat, partycypacja, inicjatywy oddolne)?						
skuteczność działania pomocy społecznej?						
dostęp do podstawowej opieki medycznej?						
dostęp do specjalistycznej opieki medycznej?						
możliwości zapewnienia dojazdu do specjalistycznej opieki medycznej poza teren Gminy?						
dostęp do żłobków/klubów malucha?						
jakość opieki żłobkowej?						
wsparcie osób starszych (np. DPS, Kluby Seniora)?						
wsparcie osób niesamodzielnych (m.in. opieka wytchnieniowa, usługi opiekuńcze, asystent rodziny)?						

zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Gminy?						
bezpieczeństwo publiczne?						
dostępność budynków administracji publicznej?						

OBSZAR: GOSPODARKA

Jak oceniasz:	Nie dotyczy/ nie mam zdania	1	2	3	4	5
atrakcyjność inwestycyjną?						
możliwość uzyskania zatrudnienia?						
możliwości zawodowe dla osób z wyższym wykształceniem?						
warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej?						
funkcjonowanie transportu zbiorowego?						
połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami?						
dostępność usług (np. poczta, bank, fryzjer, sklepy spożywcze)?						
perspektywy rozwojowe działalności rolniczej?						
konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym?						

OBSZAR: ŚRODOWISKO I PRZESTRZEŃ

Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
estetykę (czystość na obszarach publicznych)?						
jakość powietrza?						

ofertę w działaniach wspierających ochronę środowiska np. dofinansowania do wymiany źródeł ciepła?						
czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających?						
infrastrukturę melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty, itp.)?						
dostępność terenów zieleni (parków skwerów, zieleńców, zadrzewień ulicznych, lasów)?						
czystość terenów zieleni (parków skwerów, zieleńców, zadrzewień ulicznych, lasów)?						
świadomość ekologiczną mieszkańców?						
system odbioru odpadów?						
efektywność zagospodarowania przestrzeni (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)?						
walory środowiska przyrodniczego?						
rozwój odnawialnych źródeł energii?						

OBSZAR: INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
stan dróg?						
małą infrastrukturę drogową (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp.)?						
bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych?						
jakość sieci wodociągowej?						
dostępność sieci kanalizacyjnej?						
dostępność sieci gazowej?						
dostęp do szerokopasmowego Internetu?						

OBSZAR: TURYSTYKA I REKREACJA

Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
atrakcyjność turystyczną?						
poziom bazy sportowo-rekreacyjnej?						
poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej (m.in. szlaki turystyczne, miejsca noclegowe)?						
poziom bazy gastronomicznej?						
wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych?						
system ścieżek rowerowych (połączenia, ciągłość, możliwości traktowania ich jako alternatywę dla transportu samochodowego)?						
jakość istniejących dróg rowerowych?						
jakość istniejących chodników?						
ofertę spędzania wolnego czasu dla dzieci?						
ofertę spędzania wolnego czasu dla młodzieży?						
ofertę spędzania wolnego czasu dla dorosłych?						
ofertę spędzania wolnego czasu dla seniorów?						
działania promocyjne władz, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów?						

OBSZAR: EDUKACJA I KULTURA

Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5

dostęp do edukacji przedszkolnej?						
jakość edukacji przedszkolnej?						
jakość infrastruktury przedszkolnej?						
dostęp do edukacji w szkołach podstawowych?						
jakość edukacji w szkołach podstawowych?						
jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)?						
dostęp do edukacji w szkołach ponadpodstawowych (w tym dojazd)?						
jakość edukacji w szkołach ponadpodstawowych?						
jakość infrastruktury w szkołach ponadpodstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)?						
wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach?						
wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach?						
dodatkową ofertę (kółka zainteresowań, klasy sportowe, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach?						
organizację dowozu dzieci do szkół?						
jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych?						
dostęp do obiektów kulturalnych? (godziny i dni otwarcia, itp.)?						
działalność domu kultury?						
działalność biblioteki?						
działalność świetlic wiejskich?						

Część II:

1. Proszę o zaznaczenie 5 aspektów, które są najistotniejsze do poprawy w Gminie w ciągu najbliższych lat:

- poprawa infrastruktury drogowej (chodników, dróg)
- poprawa funkcjonowania transportu zbiorowego / zapewnienie transportu zbiorowego
- rozbudowa dróg rowerowych
- rozbudowa ciągów pieszych
- rozbudowa oświetlenia ulicznego
- rozwój infrastruktury rekreacyjno-sportowej
- rozwój infrastruktury kulturalnej
- rozwój terenów zieleni (parki, skwery, zieleńce, zadrzewienia uliczne)
- renowacja zabytków
- poprawa jakości obsługi mieszkańców i komunikacji z mieszkańcami
- budowa i modernizacja sieci wodociągowej
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków
- rozwój sieci gazowej
- budowa i modernizacja świetlic wiejskich
- rozwój przedsiębiorczości - ułatwienie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej (w tym: ulgi)
- rozwój rolnictwa, w tym nowoczesnych gospodarstw rolnych i przemysłu przetwórczego
- poprawa poziomu czystości wód powierzchniowych i podziemnych
- poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami
- zwiększenie dostępu do Internetu
- wsparcie dla budowy instalacji pozyskujących energię odnawialną ze słońca, wiatru, biomasy
- zwiększenie/stworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3
- stworzenie miejsc opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi
- poprawa dostępu do usług medycznych
- zmniejszenie bezrobocia
- zwiększenie działań promocyjnych Gminy
- inwestycje w rozwój turystyki
- budowa obwodnicy

- podniesienie poziomu nauczania w szkołach podstawowych
- zwiększenie dostępności przedszkoli
- zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży
- poprawa bezpieczeństwa publicznego
- rozwój oferty kulturalnej i sportowej (impres, wydarzeń sportowych)
- aktywizacja osób starszych
- inne (jakie?)

Część III:

1. Proszę o podanie, co mogłoby stać się wizytówką Gminy?

Metryczka:

Płeć:

- kobieta
- mężczyzna
- nie chcę podawać

Wiek:

1. poniżej 18 lat
2. 18-25 lat
3. 26-35 lat
4. 36-45 lat
5. 46-55 lat
6. 56-65 lat
7. powyżej 65 lat

Zatrudnienie:

- uczeń/student
- rolnik

- przedsiębiorca
- osoba pracująca (inna niż rolnik lub przedsiębiorca)
- bezrobotna
- emeryt / rencista
- inne (jakie?) .....

Zamieszkanie:

- jestem mieszkańcem Gminy
- nie jestem mieszkańcem Gminy

Załącznik nr 3: Tabela ewaluacyjna

Cel strategiczny 1: Jaraczewo funkcjonalne – bezpieczna, dostępna i przyjazna przestrzeń

Cel operacyjny	Kierunki działań	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK/NIE)
1.1. Ład przestrzenny sprzyjającemu zrównoważonemu rozwojowi	<ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie Planu Ogólnego, który zawierał będzie wytyczne do prowadzenia zrównoważonej polityki przestrzennej. • Dążenie do pokrycia jak największej części Gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. • Wyznaczenie terenów pod zabudowę mieszkaniową, w tym zabudowę mieszkaniową wielorodzinną. • Wyznaczenie terenów pod rozwój inwestycji. • Rozwój terenów rekreacyjnych w tym infrastruktury towarzyszącej, w szczególności przy zbiorniku wodnym w Górze i Jaraczewie. • Wyznaczenie terenów przeznaczonych pod rozwój odnawialnych źródeł energii. • Zapewnienie wysokiego poziomu dostępności do budynków użyteczności publicznej dla osób ze specjalnymi potrzebami. 				
1.2. Sprawna i bezpieczna infrastruktura transportowa	<ul style="list-style-type: none"> • Rozbudowa, przebudowa i modernizacja infrastruktury drogowej, w celu jak najlepszego skomunikowania Gminy. • Współpraca z zarządcami dróg wyższego rzędu, w celu realizacji kluczowej inwestycji jaką jest utworzenie obwodnicy Jaraczewa. • Budowa ścieżek oraz ciągów pieszo-rowerowych tworzących spójny system umożliwiający wybór alternatywnego, niskoemisyjnego środka transportu. • Współpraca z zarządcami dróg wyższego rzędu, w celu realizacji ścieżki rowerowej wzdłuż drogi krajowej nr 12 w celu poprawy bezpieczeństwa oraz dostępności transportowej mieszkańców • Współpraca z zarządcami kolei w celu przywrócenia połączeń kolejowych. 				

	<ul style="list-style-type: none"> Budowa, rozbudowa i przebudowa oraz remonty oświetlenia ulicznego, przejść dla pieszych, sygnalizacji świetlnej i poprawa oznakowania drogowego. 				
1.3. Nowoczesna i dostępna infrastruktura techniczna	<ul style="list-style-type: none"> Modernizacja sieci wodociągowej, w celu zapewnienia ciągłości dostaw wody oraz poprawy jej jakości. Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej m.in. w Rusku, Noskowie oraz Łobzowcu. Wsparcie mieszkańców w budowie przydomowych oczyszczalni ścieków. Stworzenie warunków do rozwoju sieci gazowej. Zwiększenie dostępu do Internetu szerokopasmowego na terenie Gminy. 				
Cel operacyjny 2: Jaraczewo ekologiczne – gmina odporna klimatycznie i przyjazna środowisku					
Cel operacyjny	Kierunki działań	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK/NIE)
2.1. Rozwój odnawialnych źródeł energii i efektywność energetyczna	<ul style="list-style-type: none"> Utworzenie spółdzielni energetycznej, w celu zwiększenia niezależności energetycznej Gminy. Rozwój odnawialnych źródeł energii, w tym wykorzystanie OZE w budynkach użyteczności publicznej. Wsparcie mieszkańców (m.in. organizacyjne i finansowe) w wymianie źródeł ciepła na ekologiczne oraz termomodernizację budynków mieszkalnych. 				
2.2. Działania na rzecz poprawy jakości powietrza i ochrony przed emisjami	<ul style="list-style-type: none"> Usuwanie wyrobów zawierających azbest, w tym wspieranie mieszkańców w realizacji demontażu, transportu i unieszkodliwiania materiałów azbestowych. Utworzenie czujnika monitoringu jakości powietrza oraz realizacja zajęć edukacyjnych w zakresie niskiej emisji i jej wpływu na zdrowie i środowisko. Zwiększenie powierzchni terenów zieleni w szczególności m.in. w centrach miejscowości oraz wzdłuż ciągów komunikacyjnych jako naturalnych barier pyłowych. 				
2.3. Wzmacnianie odporności klimatycznej i	<ul style="list-style-type: none"> Rozwój błękitnej i zielonej infrastruktury w celu podniesienia jakości przestrzeni publicznej sprzyjającej rekreacji i adaptacji do zmian klimatu. 				

adaptacja do zmian klimatu	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa gospodarki wodnej na terenie Gminy m.in. poprzez działania melioracyjne. • Kształtowanie świadomości ekologicznej i prośrodowiskowych postaw mieszkańców poprzez różnorodne działania edukacyjne i trwałą obecność treści edukacyjnych w przestrzeni publicznej. • Zwiększenie skuteczności i gotowości operacyjnej służb ratowniczych poprzez modernizacje i doposażenie strażnic OSP, w celu podniesienia poziomu bezpieczeństwa mieszkańców, zwłaszcza w kontekście reagowania na skutki ekstremalnych zjawisk pogodowych, klęsk żywiołowych i sytuacji kryzysowych. • Rozbudowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych. 				
Cel operacyjny 3: Jaraczewo przedsiębiorcze – silna gospodarka: lokalny biznes i turystyka					
Cel operacyjny	Kierunki działań	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK/NIE)
3.1. Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości i atrakcyjności inwestycyjnej	<ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie cyfrowego katalogu lokalnych przedsiębiorców wraz z ich ofertą usług oraz aktualnym zapotrzebowaniem na pracowników. • Wsparcie lokalnych przedsiębiorców poprzez wspólne działania promocyjne m.in., organizacje lokalnych targów pracy, promocja w gminnych mediach społecznościowych. • Współpraca z władzami powiatu jarocińskiego w zakresie profilu kształcenia zawodowego w szkołach ponadpodstawowych i ich dostosowania do potrzeb lokalnego rynku pracy. • Podjęcie działań w zakresie podniesienia kwalifikacji, nabywania nowych kompetencji oraz zdobywania doświadczenia zawodowego mieszkańców, w szczególności młodych dorosłych. • Promowanie przedsiębiorczości wśród dzieci i młodzieży poprzez organizację spotkań w gminnych placówkach oświatowych. 				

3.2. Rozwój nowoczesnego i zrównoważonego rolnictwa	<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie rolników indywidualnych w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych. • Realizacja szkoleń w zakresie zmian klimatycznych dla rolników, związanych m.in. z przeciwdziałaniem skutkom suszy. • Upowszechnianie wiedzy i kompetencji rolniczych wśród młodych mieszkańców i przyszłych rolników, m.in. podnoszenie wiedzy o nowoczesnym rolnictwie. • Wsparcie organizacyjne dla mieszkańców chcących założyć gospodarstwo ekologiczne. • Realizacja programów w zakresie odbioru odpadów powstałych w rolnictwie, w tym folii, opakowań po nawozach czy środkach ochronnych roślin. • Promocja lokalnych produktów rolnych w regionie poprzez uczestnictwo w różnego rodzaju wydarzeniach odbywających się na terenie powiatu jarocińskiego. 				
3.3. Wzmacnianie potencjału turystyki lokalnej i rekreacji	<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie inicjatyw zmierzających do utworzenia gospodarstw agroturystycznych oraz szeroki program ich promocji. • Aktywna promocja Gminy w mediach społecznościowych. • Współpraca z organizacjami pozarządowymi – szerszy zakres zadań Gminy przekazywanych lub realizowanych wspólnie z jednostkami tzw. „trzeciego sektora” zwłaszcza w obszarze turystyki i kultury. • Dalsza organizacja inicjatyw promujących Gminę, w tym m.in. Dni Ziemi Jaraczewskiej, Święto Parówki oraz zawodów wędkarskich. • Stworzenie gminnego kalendarza wydarzeń. • Podejmowanie inicjatyw zmierzających do modernizacji i zabezpieczenia zabytków wpisanych do Rejestru Zabytków oraz Gminnej Ewidencji Zabytków. • Wsparcie właścicieli zabytków niebędących własnością Gminy m.in. poprzez doradztwo oraz pomoc w przygotowaniu wniosków o dotację. 				
Cel operacyjny 4: Jaraczewo z energią – aktywna społeczność i wysoka jakość życia					

Cel operacyjny	Kierunki działań	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK/NIE)
4.1. Dostępne i zintegrowane usługi zdrowotne oraz społeczne	<ul style="list-style-type: none"> • Stworzenie Gminnego Centrum Wsparcia. • Organizacja bezpłatnego transportu dla osób starszych i z niepełnosprawnościami, w celu skorzystania z usług medycznych. • Wsparcie rozwoju specjalistycznych usług medycznych, w tym dążenie do powstania gabinetów rehabilitacji. • Dalsza realizacja programów profilaktyki prozdrowotnej we współpracy z podmiotami świadczącymi opiekę medyczną. • Rozwój mieszkalnictwa na terenie Gminy, m.in. poprzez tworzenie mieszkań czynszowych lub socjalnych. 				
4.2. Nowoczesna i wspierająca edukacja i wychowanie	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa przedszkola w Górze, w celu utworzenia nowoczesnych oddziałów opieki nad dziećmi. • Wyrównanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży m.in. poprzez działania w zakresie wzmocnienia kompetencji językowych oraz w zakresie przedmiotów ścisłych. • Modernizacja i doposażenie bazy dydaktycznej. • Dalsza współpraca z gminami partnerskimi w celu integracji młodzieży oraz wymiany doświadczeń. • Wsparcie finansowe dla dzieci i młodzieży szczególnie uzdolnionych. 				
4.3. Rozwój oferty czasu wolnego i integracji społecznej mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie nowego budynku Gminnego Ośrodka Kultury wraz z konieczną infrastrukturą i wyposażeniem. • Wsparcie infrastruktury działalności świetlic wiejskich stanowiących centrum aktywności mieszkańców. • Wybudowanie boiska do lekkoatletyki. • Przebudowa Stadionu w Jaraczewie m.in. poprzez wyposażenie terenu w nowe urządzenia. • Stworzenie Centrum Integracji i Rozrywki w Górze m.in. poprzez powstanie placu zabaw, skateparku i pumptracku oraz zagospodarowanie terenu i montaż urządzeń. • Modernizacja boiska w Suchorzewku oraz terenu wokół niego. 				

- Rozwój sieci placów zabaw na terenie Gminy oraz przystosowanie ich do potrzeb dzieci do lat 3 i osób z niepełnosprawnościami.